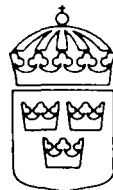

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1987/88:13

AU
1987/88:13

om regionalpolitiken (prop. 1987/88:100, bil. 14)

I betänkandet behandlas proposition 1987/88:100 beträffande dels bilaga 14 (industridepartementet) såvitt gäller avsnittet C. Regional utveckling, dels bilaga 2 (civildepartementet) såvitt gäller decentralisering (punkt 2).

I anslutning härtill tar utskottet upp 87 motioner från allmänna motions-tiden i år. Dessa motioner med yrkanden redovisas i en sammanställning som följer omedelbart efter nedanstående sammanfattning.

Regeringens förslag redovisas i den löpande framställningen. Beträffan-de dispositionen av framställningen i övrigt hänvisas till den innehållsför-teckning som avslutar betänkandet.

Sammanfattning

Medelsanvisning

För regionalpolitiska åtgärder föreslår utskottet att riksdagen för budgetå-ret 1987/88 anvisar 1 768,3 milj. kr. enligt nedanstående huvudsakliga för-delning.

	milj. kr.
Lokaliseringsbidrag	362
Lokaliseringslån	200
Regionala utvecklingsinsatser (länsanslaget)	690
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	350
Sysselsättningsstöd	159
Övrigt	7,3
	<hr/> 1 768,3

Den föreslagna medelsanvisningen skiljer sig från regeringens förslag på en punkt. Anslaget till regionala utvecklingsinsatser överstiger regeringsför-slaget med 2 milj. kr. Denna uppräknig av anslaget föreslås av utskottet tillföras glesbygdsdelegationen för insatser inom de pågående landsbygds-kampanjerna.

De övriga partiernas inställning till de olika stödformerna redovisas i det följande. För medelsanvisningen innebär förslagen i reservationerna bl.a. en uppräknig av länsanslagen med ytterligare 110 milj. kr. (c) och ett nytt anslag för infrastrukturella insatser på 400 milj. kr. (vpk).

Utskottet konstaterar att de regionala obalanserna såväl mellan olika landsdelar som inom vissa regioner kvarstår. En tendens till utjämning av befolkningsutveckling och arbetsmarknadssituation kan dock noteras de två senaste åren. Nettoinflyttningen till storstäderna från andra delar av landet har minskat. Fortfarande gäller dock att storstadsorienterade verksamheter är mest expansiva. Den offentliga sektorn ökar väsentligt långsammare än tidigare, men sektorns storlek och förhållandevis jämna fördelning innebär alltså en utjämnande faktor.

Regionalpolitikens allmänna inriktning

Utskottet framhåller betydelsen av en fortsatt satsning på regionalpolitiken och tillstyrker regeringens inriktning på politiken. Utskottet hänvisar till arbetet i den regionalpolitiska utredningen, vilken bl.a. skall se över regionalpolitikens mål och medel.

Reservationer har i detta avsnitt lämnats från dels moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet gemensamt, dels vänsterpartiet kommunisterna.

Decentralisering av statlig verksamhet

Utskottet förordar en fortsatt målmedveten decentralisering av den statliga verksamheten. Någon ny, samlad omlokalisering av större omfattning bör dock inte komma i fråga.

Utskottet framhåller att omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter bör föregås av noggranna överväganden i olika avseenden. Utöver de mer övergripande regionalpolitiska aspekterna nämner utskottet förutsättningarna att behålla eller rekrytera kvalificerad personal, behovet av kontakter med andra myndigheter, de medflyttandes möjligheter till arbete etc. Utskottet anser också att det är angeläget att besluten föregås av information till och samråd med den berörda personalen.

Utskottet avstyrker ett antal motioner, i vilka föreslås lokalisering av statlig verksamhet till vissa kommuner och län. Utskottet anser att den av riksdagen fastlagda prioriteringsordningen vid lokalisering skall ligga fast. Det innebär att i första hand skogslänen och i andra hand sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden bör komma i fråga vid lokalisering av statlig verksamhet.

Regionalpolitiskt stöd

I detta avsnitt tillstyrker utskottet regeringens förslag beträffande lokaliseringsstöd till lokaler för uthyrning, beloppsgränser för beslut om lokaliseringsstöd och investeringsbidrag som fattas av länsstyrelse samt regionalpolitiskt stöd till framställning av fasta bränslen. Utskottet understryker att de regionalpolitiska insatserna bör koncentreras till de regioner som har eller förutses få stora obalansproblem. Dessa regioner är bl.a. norra Sveriges inland, Bergslagen och delvis sydöstra Sverige. Det permanenta stödområdet bör ligga fast över en längre tidsperiod.

Moderata samlingspartiet föreslår i reservation att nuvarande regionalpolitiska stödformer avskaffas och ersätts av ett system med riskgarantilån. Folkpartiet och centerpartiet föreslår, i gemensamma reservationer, dels att nuvarande lokaliseringsslån ersätts av ett system med statliga kreditgarantier, dels att sysselsättningsstödet återinförs i stödområde C. Vidare föreslår centerpartiet en utökning av länsanslaget.

Nedsättning av socialavgifter

Utskottet konstaterar att hittills gjorda utredningar tyder på att effekterna på sysselsättningen av det hittillsvarande stödet synes vara mindre än vad man haft anledning förutsätta. Den regionalpolitiska utredningen får nu utvärdera effekterna av de nedsatta socialavgifterna i Norrbotten och därvid väga olika stödformers effektivitet mot varandra.

Vänsterpartiet kommunisterna förordar i en reservation att denna stödform avvecklas till förmån för ett anslag till infrastrukturell utveckling. Reservationer har också lämnats av moderata samlingspartiet, folkpartiet resp. centerpartiet. Reservanterna föreslår att nedsättningen av socialavgifter vidgas geografiskt och branschmässigt.

Insatser i glesbygd

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om dels höjda beloppsgränser för stöd till företag i glesbygd, dels möjlighet att lämna servicebidrag och högsta belopp för detta. I gemensamma reservationer från folkpartiet och centerpartiet föreslås att beloppsgränserna för stöd till företag höjs utöver regeringens förslag.

Ett antal motioner om utvecklingsprogram m.m. för landsbygden och skärgården behandlas av utskottet i detta avsnitt. Utskottet påpekar bl.a. att den regionalpolitiska utredningen bör ägna särskild uppmärksamhet åt utvecklingen i skärgårdsområdena. Som framhållits inledningsvis föreslår utskottet att anslaget för regionala utvecklingsinsatser räknas upp med 2 milj. kr. med anledning av en särskild satsning på de pågående landsbygdskampanjerna. Utskottet föreslår att regeringen ingående skall pröva det fortsatta medelsbehovet för verksamheten. Centerpartiet föreslår i en reservation att ett särskilt anslag om 100 milj. kr. anvisas för landsbygdsutveckling.

Regionalpolitiska insatser i län och regioner

Avslutningsvis behandlar utskottet ett stort antal motioner om utvecklingsproblem i skilda landsdelar och tar därvid särskilt upp utvecklingen i Stockholmsregionen. Utskottet avstyrker de yrkanden som därvid framställts. Reservationer har avlämnats av moderata samlingspartiet, centerpartiet och vpk.

Motionerna

1987/88:A208 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar avskaffa lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m.

1987/88:A421 av Birgitta Johansson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om projektverksamhet i Skaraborgs län när det gäller kvinnors arbetsmarknad och utbildning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräkning av de regionalpolitiska medel som tilldelas varje län.

1987/88:A422 av Olle Westberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att främja utveckling och sysselsättning i Gävleborgs län.

1987/88:A423 av Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av lokaliseringsstöd till gruvbrytning i Rocklidengruvan.

1987/88:A424 av Magnus Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att främja regional utveckling och sysselsättning i Värmlands län.

1987/88:A425 av Sigge Godin m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att högsta belopp för avskrivningslån inom glesbygdstödet skall vara 300 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar att högsta belopp för uthyrningsstugor inom glesbygdstödet skall vara 50 000 kr.,

3. att riksdagen beslutar att högsta belopp för IKS-stöd till enskilda projekt skall vara 50 000 kr.

1987/88:A426 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för regionalpolitiken som framförs i motionens avsnitt 1 och 2,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den regionalpolitiska utredningen,

3. att riksdagen beslutar om en differentiering av de sociala avgifterna i enlighet med vad som framförs i motionen,

4. att riksdagen beslutar anslå 470 milj. kr. för ersättning för nedsatta sociala avgifter (anslaget C 6),

5. att riksdagen beslutar att sysselsättningsstöd även bör kunna ges i stöd-område C,

6. att riksdagen beslutar anslå 184 milj. kr. i sysselsättningsstöd (anslaget C 7),

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffande av maximigräns för projektmedel,

8. att riksdagen beslutar att offertstöd inte skall beviljas fr.o.m. 1988-07-01,

9. att riksdagen beslutar anslå 292 milj. kr. för lokaliseringsbidrag m.m. (anslaget C 2),

10. att riksdagen avslår förslaget om 200 milj. kr. till lokaliseringslån (anslaget C 3),

11. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett system med statliga kreditgarantier som ersätter lokaliseringslån.

1987/88:A427 av Karl Boo m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar, med ändring av tidigare beslut, att regionalpolitiskt stöd beviljas till turistanläggningar inom stödområdena A, B och C.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Kr408.

1987/88:A428 av Kjell Nilsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionala projektmedel,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet.

1987/88:A429 av Åke Gustavsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av vissa delar av central statlig verksamhet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lokalisering till Jönköping blir föremål för speciell prövning.

1987/88:A430 av Jan Hyttring m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att länsstyrelserna i Värmlands, Skaraborgs och Älvsborgs län får 1,5 milj. kr. per länsstyrelse såsom ökade regionala utvecklingsanslag för kostnadstäckning av projektet Laxfond för Väneren, budgetåret 1988/89.

1987/88:A432 av Bengt Harding Olson m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett regionalt utvecklingsorgan för Skåne.

1987/88:A433 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av en statlig utlokalisering till norra Kalmar län.

1987/88:A436 av Lars De Geer (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Hedemora och Sätters kommuner bör överföras till stödområde "C", i varje fall under den period under vilken finansieringen härför kan tagas ur medel som anslagits i den s.k. Bergslagspropositionen.

1987/88:A438 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att Karlsborgs, Töreboda och Gullspångs kommuner skall hänföras till stödområde och att lokaliseringsstöd skall utgå vid nyetableringar eller vid utökad verksamhet i befintliga företag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en plan för utlokalisering av statliga myndigheter och företag,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att län som hittills inte fått del av statliga utlokaliseringar skall komma i första hand för sådana lokaliseringar.

1987/88:A439 av Hans Rosengren m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att genom avlänkning av tillväxt från de överhettade regionerna skapa en bättre regional balans.

1987/88:A440 av Rolf Dahlberg och Håkan Stjernlöf (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skyndsamma regionalpolitiska åtgärder för Gävleborgs län.

1987/88:A441 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen avslår äskandet i budgetpropositionen 1988 om 350 000 000 kr. i ersättning för nedsättning av socialavgifter.

1987/88:A442 av Erik Janson och Rune Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den tidigare använda ortsplanen på lämpligt sätt återinförs som instrument i det regionalpolitiska planeringsarbetet.

1987/88:A443 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär ett förslag till ändring avseende reglerna angående nedsättning av socialförsäkringsavgiften för jord- och skogsbruk.

1987/88:A444 av Bo Hammar m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen tillsätter en Storstockholmsutredning i enlighet med vad som anförts i motionen.

1987/88:A445 av Göthe Knutson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till finansiering av projektet Laxfond för Vänern med medel för regionala utvecklingsinsatser.

1987/88:A446 av Barbro Sandberg och Per Arne Aglert (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införlivande av Älvkarleby kommun i stödområde C.

1987/88:A447 av Sten Svensson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av samlade åtgärder för att uppnå bättre regionalpolitisk utveckling och bättre service på den svenska landsbygden i enlighet med vad i motionen anförts.

1987/88:A448 av Kjell Nilsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om landsbygdsutveckling i hela landet.

1987/88:A449 av Martin Olsson och Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samlade insatser syftande till en positiv utveckling för Västernorrlands län.

1987/88:A450 av Nils G Åsling (c) vari yrkas att riksdagen anslår fem milj. kr. till Nationella Folk rörelsekommittén för kampanjen "Hela Sverige ska leva" för budgetåret 1988.

1987/88:A451 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att sysselsättningsstödet skall utgå i stödområde C.

1987/88:A452 av Jan Fransson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av lokaliseringar till Skaraborgs län.

1987/88:A453 av Rune Ångström och Ulla Orring (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär särskilda arbetsmarknads- och regionalpolitiska

åtgärder för att hjälpa Storumans kommun ur den sysselsättningskris som drabbat kommunen i och med nedläggningen av verksamheten vid Stensele Mekaniska Verkstad.

1987/88:A454 av Ulf Adelson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en framtida kunskaps- och förnyelsepolitik för Stockholmsregionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att inga åtgärder skall vidtas i syfte att bromsa tillväxten i Stockholmsregionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny utformning av skattepolitiken,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en avreglering av den offentliga sektorn,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett uppbrytande av offentliga monopol,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildningspolitiken,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av det statliga vägenslaget,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av den framtida kommunikationspolitiken,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny utformning av bostadspolitiken,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av den framtida politiken för den södra delen av regionen,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av miljö- och energipolitiken,

12. att riksdagen hos regeringen begär förslag till hur kollektivtrafiken kan öppnas för konkurrens,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärgårdsbefolkningens möjlighet till försörjning,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av den framtida Europapolitiken,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny inriktning av mediapolitiken,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kredit- och valutapolitiken,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokaliseringsspolitiken av offentliga myndigheter från Stockholmsregionen.

1987/88:A455 av Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av utökade medel för regionala utvecklingsinsatser i Södermanlands län.

1987/88:A456 av Siw Persson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskild satsning på östra Skåne,

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:N300.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökat kommunalt inflytande över det regionala utvecklingsarbetet i Skåne.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:N300.

1987/88:A457 av Charlotte Branting (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade regionalpolitiska utvecklingsmedel till Kronobergs län som skall disponeras efter beslut på länsnivå.

1987/88:A458 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till samlat regionalpolitiskt utvecklings- och åtgärdsprogram för sydöstra Sverige i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av ökat länsanslag för regionala utvecklingsinsatser,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade villkor för att främja investeringar i Kalmar län.

1987/88:A459 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att inom ramen för C 4 anslaget "Regionala utvecklingsinsatser" bidrag skall kunna lämnas till utbildning och täckande av inkomstbortfall i samband med utbildning för småskaliga producenter i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Sk448.

1987/88:A460 av Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda resurser för utveckling av Nyköping—Oxelösund-regionen.

1987/88:A461 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska satsningar i Värmland,

2. att riksdagen beslutar ta bort arbetsgivaravgifterna i Torsby kommun med undantag för Fryksände församling,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringen av en enhet för Geografiska Sverigedata (GSD) och om lokaliseringen av ny statlig verksamhet till Värmland,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökat anslag för regional utveckling i Värmland på 61 milj. kr. för budgetåret 1988/89,

5. att riksdagen beslutar att sysselsättningsstödet skall återinföras i stöd-område C,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av stöd till lokala kvinnoprojekt i Värmland.

1987/88:A462 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en decentralistisk inriktning av regionalpolitiken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändrade direktiv för den regionalpolitiska utredningen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att politiken på alla samhällsområden utformas så att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt hålls oförändrad,

4. att riksdagen hos regeringen begär en kartläggning av befolkningskoncentrationens negativa miljöeffekter för stadsmiljön och att regeringen därefter återkommer till riksdagen med förslag om ett åtgärdsprogram för att förbättra stadsmiljön i enlighet med vad som i motionen anförts,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att insatserna på alla politikområden underordnas de regionala målen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den ekonomiska politikens inriktning och betydelse för möjligheterna att uppfylla regional balans,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av opartisk analys av kapitalströmmarna från avfolkningsbygder till koncentrationsorter,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sambandet mellan regional balans och ett starkt totalförsvär,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en särskild redogörelse från regeringen om den regionala utvecklingen,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ansvar och former för länsstyrelsernas regionalpolitiska arbete,

11. att riksdagen hos regeringen begär förslag till utvecklingsprogram för sydöstra Sverige, Norrlands inland och mellanbygder samt hela Bergslagen i enlighet med vad som i motionen anförts,

12. att riksdagen hos regeringen begär att möjligheterna att differentiera uttaget av socialavgifter efter regioner utreds i enlighet med vad som i motionen anförts,

13. att riksdagen hos regeringen begär förslag till investeringsavgift för nyproduktion av lokaler för kontor och industrier i de expansiva delarna av Stockholms län i syfte att frigöra resurser för bostadsbyggande m.m. och avlänka expansionen inom de privata tjänstnäringarna i regionen till regionalt utsatta delar i landet enligt de riktlinjer som anförts i motionen,

14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett utvecklingsprogram för landsbygden i enlighet med vad som i motionen anförts,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att riksdagens beslut om förutsättningar och prioriteringsordning för lokalisering av statliga myndigheter skall ligga fast och fullföljas,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet och decentralisering av funktioner inom den statliga verksamheten till läns- och kommunnivå,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om formerna för genomförande av besparingar inom den offentliga sektorn.

1987/88:A463 av Jörn Svensson m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen under statsbudgetens bil. 14 (Industridepartementet), littera C inrättar ett reservationsanslag om 400 milj. kr. för infrastrukturella insatser i enlighet med riktlinjerna i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den framtida regionalpolitikens inriktning.

1987/88:A465 av Alf Svensson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitikens mål och allmänna riktlinjer,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om sänkning av socialavgifterna i stödområdena i enlighet med vad som i motionen anförts, och till ersättning för nedsättning av sociala avgifter budgetåret 1988/89, anslag C 6, anvisar ett förslagsanslag av 600 milj. kr., således en höjning med 250 milj. kr.,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att televerket och andra statliga verk måste underordna sig de regionalpolitiska målen,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Regionala utvecklingsinsatser och till Regionala utvecklingsinsatser budgetåret 1988/89, anslag C 4, anvisar ett förslagsanslag av 788 milj. kr., således en höjning med 100 milj. kr.,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunala aktivitetsprogram.

1987/88:A466 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär ett åtgärdsprogram för Värmland i enlighet med vad som anförts i motionen.

1987/88:A467 av Viola Claesson och Alexander Chrisopoulos (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en parlamentarisk utredning med uppgift att granska förutsättningarna för miljövänliga och resurssnåla alternativ till bilindustriproduktionen i Göteborgsregionen i enlighet med motionens intentioner.

1987/88:A468 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär ekonomiskt stöd för att genomföra Gävleborgs-paketet som framtagits av länsstyrelsen,
2. att riksdagen hos regeringen begär att försöksverksamhet sker i Hälsingland, Ockelbo, Hofors och Sandviken med avskrivning av den årliga studiemedelsavgiften så länge man bor och arbetar i dessa orter,
3. att riksdagen beslutar att regionalpolitiskt stöd skall beviljas till turistanläggningar inom stödområdena A, B och C samt därtill angränsande kommuner,
4. att riksdagen beslutar att följande stödområdesindelning tillfälligt skall gälla för Gävleborgs län: Ljusdal stödområde A, Söderhamn stödområde B. Övriga kommuner utom Gävle stödområde C,
5. att riksdagen beslutar att till regionala utvecklingsinsatser m.m. anvisa ett med 112 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 800 milj. kr.,

6. att riksdagen hos regeringen begär en redovisning av vilka sysselsättnings effekter som kommit länet till del genom löntagarfondernas placering.

7. att riksdagen uttalar att statlig utlokalisering bör ske till Hälsingland och Gästrikland.

1987/88:A469 av Nils Berndtson (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär initiativ till att utarbeta ett åtgärdsprogram för utvecklingen i Östergötland i enlighet med vad i motionen anförts.

1987/88:A470 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet till Östersund.

1987/88:A471 av Anders G Högmark och Hans Dau (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en differentierad statsskatt som regionalpolitiskt instrument.

1987/88:A472 av Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om villkorad avskrivningsrätt för studielån som regionalpolitiskt instrument.

1987/88:A473 av Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för att stärka kvinnors arbetsmarknad i Gävleborgs län.

1987/88:A474 av Alf Wennerfors m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Lokaliseringsbidrag m.m. för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 362 000 000 kr.,

2. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Lokaliseringslån för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av lagen (1983:1055) om nedsättning av socialavgifter och allmänna löneavgifter i Norrbottens län i enlighet med vad som i denna motion samt i motion 1987/88:A484 anförts.

4. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Sysselsättningsstöd för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 159 000 000 kr.,

5. att riksdagen till Riksgarantilån (nytt anslag) för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 255 000 000 kr.

1987/88:A476 av Alf Svensson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts med uppgift att presentera en plan för utlokalisering av statliga verk och myndigheter.

1987/88:A478 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen utarbetar en utvecklingsplan för Blekinge enligt de riktlinjer som anges i motionen.

1987/88:A479 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen utarbetar en utvecklingsplan för Gävleborgs län.

1987/88:A480 av Gunhild Bolander (c) vari yrkas Att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en helhetssyn på vilka effekter olika åtgärder inom regionalpolitikens område får för Gotlands län.

1987/88:A481 av Hans Dau och Anders G Högmark (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturens betydelse i regionalpolitiken.

1987/88:A482 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utformningen av det företagsinriktade regionalpolitiska stödet,

2. att riksdagen beslutar att till Regionala utvecklingsinsatser m.m. anvisa ett med 112 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 800 milj. kr. i enlighet med vad som anförs i motionen,

3. att riksdagen beslutar att högsta belopp för avskrivningslån för uthyrningsstugor skall höjas till 75 000 kr.,

4. att riksdagen beslutar att kravet om äldre arbetskraft slopas för intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) samt högsta stödbelopp höjs till 50 000 kr.,

5. att riksdagen beslutar att lokaliseringsbidrag skall kunna utgå med 50 % för investeringar i industrilokaler i stödområde A och B resp. 40 % i landsbygdsdelarna i stödområde C,

6. att riksdagen beslutar för Landsbygdsutveckling anvisa ett reservationsanslag om 100 milj. kr. att disponeras i enlighet med vad som anförs i motionen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringslånen och med avslag på prop. 1987/88:100 i denna del anvisa ett förslagsanslag om 1 000 kr.,

8. att riksdagen beslutar att kostnaden för expertgruppen för forskning/regionalutveckling (ERU) skall belasta littera A i prop. 1987/88:100 bil. 14,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ERU:s verksamhet och inriktning,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inplacering av kommuner utanför det ordinarie stödområdet i tillfälligt stödområde vid strukturkriser,

11. att riksdagen beslutar att sysselsättningsstöd skall kunna utgå inom stödområde C i enlighet med vad som anförs i motionen,

12. att riksdagen beslutar att den tioprocentiga nedsättningen av socialförsäkringsavgifterna skall gälla hela stödområde A och i kommuner i Norrbotten inplacerade stödområde B i enlighet med vad som anförs i motionen,

13. att riksdagen beslutar att den reducering av socialförsäkringsavgifter för nytillkommande sysselsättning som utgår i kommuner i Norrbottens län skall omfördelas i enlighet med vad som anförs i motionen,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om individinriktade stödåtgärder i syfte att stimulera till återflyttning till kommuner inom stödområdena A och B och begär förslag om: b) garanterad ränta för nyproduktion av småhus c) avskrivning av studiemedelsavgift i enlighet med vad som anförs i motionen.

1987/88:A483 av Ulla Orring m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Länsstyrelsens beslutanderätt om servicebidrag till glesbygdsbutiker.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:L727.

1987/88:A484 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiken i ett större sammanhang,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till nedsättning av sociala avgifter i enlighet med vad som i motionen anförts,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om handläggningen av det regionalpolitiska stödet,

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om riskgarantilån i enlighet med vad som i motionen anförts,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionala investmentbolag,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om handläggning av beslut om utlokalisering av statliga myndigheter från Stockholm.

1987/88:A485 av Margareta Fogelberg och Christer Eirefelt (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder på Väröhalvön med anledning av kärnkraftsavvecklingen.

1987/88:A486 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en sänkning av skattetrycket är nödvändigt för en positiv näringsutveckling och för att yrkeskunnigt folk skall kunna rekryteras och behållas i länet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att arbetsgivaravgiften bör sänkas med 3 % i stödområde B (Torsby kommun),

1987/88:A487 av Karl-Anders Petersson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till samlade regionalpolitiska och utvecklingsåtgärder för att främja näringslivet i sydöstra Sverige.

1987/88:A488 av Rune Backlund och Kersti Johansson (c) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen utarbetar ett utvecklings- och åtgärds paket för sydöstra Småland, i enlighet med vad som anförts i motionen.

1987/88:A489 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om ett kraftigt förhöjt länsanslag i enlighet med det anförda,

2. att riksdagen begär att regeringen utarbetar ett regionalpolitiskt inriktat åtgärds paket för sydöstra Sverige samt att Markaryds kommun blir föremål för likartade insatser.

1987/88:A490 av Hans Lindblad (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att sysselsättningsstöd skall kunna utgå även inom Hofors kommun, Bjuråkers församling i Hudiksvalls kommun, Nordanstigs kommun och Söderhamns kommun.

1987/88:A491 av Elver Jonsson och Anders Castberger (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att sysselsättningsstöd även skall kunna ges i stödområde C.

2. att riksdagen under anslaget C 7 anslår i förhållande till regeringens förslag ytterligare 25 milj. kr.,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om infrastrukturella förutsättningar för expansion och utveckling.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:T225.

1987/88:A492 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länets arbetsmarknad.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av utveckling av Stockholms län.

1987/88:A493 av Per-Richard Molén (m) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen inom ramen för den regionalpolitiska utredningen snabbtredet Västernorrlands läns behov av regionalpolitiska åtgärder och under hösten 1988 redovisar dessa för riksdagen,

2. att riksdagen begär att regeringen snabbtredet och omprioriterar de arbetsmarknadspolitiska anslaget så att E4 i Ångermanland kan upprustas från år 1989.

1987/88:A617 av Görel Bohlin m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen upphäver lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:T346.

Regionalpolitiska utredningen

Utdrag ur Kommittédirektiv 1987:48

3 Utredningsarbetets inriktning

3.1 Den regionala utvecklingen

Kommittén bör noggrant analysera drivkrafterna bakom den regionala utvecklingen sedan mitten av 1970-talet. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot storstadsregionernas expansion, för att klargöra orsakerna till denna, samt för att undersöka vilken roll dessa regioners tillväxt har för den ekonomiska utvecklingen i Sverige.

Analysen av drivkrafterna bakom den regionala utvecklingen förutsätts ligga till grund för en bedömning av möjliga framtida utvecklingsförlopp. Det är önskvärt att kommittén presenterar flera alternativ, vilka bör ligga till grund för en diskussion om hur förutsättningarna för regionalpolitiken förväntas bli förändrade fram till sekelskiftet.

3.2 Regionalpolitikens mål

Målen för regionalpolitiken är att ge alla människor oavsett var de bor i landet tillgång till arbete, service och en god miljö. Denna målformulering har i huvudsak gällt sedan början av 1970-talet.

Regionalpolitiken har emellertid inte enbart fördelningspolitiska syften. Ett annat av dess mål är att främja tillväxten i ekonomin. En framgångsrik

regionalpolitik betyder att resurser — människor, infrastruktur etc. — tas till vara bättre och den förbättrar möjligheterna att upprätthålla balansen i ekonomin. Regionalpolitiken handlar då också om människors och regioners möjligheter att bidra till den gemensamma produktionen och till samhällsbyggandet.

För att konkretisera de regionalpolitiska målen har regering och riksdag angett ett flertal geografiska prioriteringar som varierar beroende på uppställda mål och anvisade medel. Således finns en stödområdesindelning för det regionalpolitiska stödet till företag. Inom och i anknytning till dessa stödområden finns särskilda geografiska riktlinjer för vissa näringar, t.ex. för turistnäringen och för privata tjänsteföretag. Sänkta socialavgifter är ett regionalpolitiskt medel, som geografiskt har avgränsats till Norrbottens län. Gods- och persontransportstöden omfattar i första hand norra Sverige. Stöd till telekommunikationer kan ges i Malmfältskommunerna. Styrningar av omlokalisering m.m. av statlig central verksamhet har givits särskilda geografiska riktlinjer liksom stödinsatser avseende teknik- och kompetensspridning.

Länsstyrelserna bestämmer vilka regioner inom resp. län som ska prioriteras i det regionala utvecklingsarbetet och vart t.ex. glesbygdssöd skall kunna lämnas.

Vidare finns olika riktlinjer beträffande stödets storlek i förhållande till den totala investeringen, i förhållande till sysselsättningseffekten, vilken produktion som skall upprätthållas, vilka branscher som kan ges stöd etc.

En annan form av konkretisering av de regionalpolitiska målen sker genom fördelningen av medel för regional utveckling till länsstyrelserna och genom de särskilda program för att åstadkomma regional utveckling som beslutats för särskilt utsatta regioner, som t.ex. Norrbottens län och Bergslagen.

Kommittén bör mot bakgrund av förväntade regionala obalansproblem precisera målen för regionalpolitiken samt lämna förslag till efter vilka grunder och till vilka regioner de regionalpolitiska insatserna bör riktas för att uppnå långsiktigt positiva effekter.

De regionalpolitiska målen att alla människor oavsett var de än bor i landet skall ha tillgång till arbete, service och en god miljö bör bibehållas. Målet om jämställdhet mellan kvinnor och män bör särskilt beaktas. Självfallet kan förhållandena beträffande olika mål variera mellan olika regioner utan att levnadsnivån för människorna i olika regioner sammantaget behöver vara olika. Kommittén bör eftersträva att en sammanvägning av olika faktorer, som bedöms ha betydelse för levnadsnivån, sammantaget skall ge så likvärdiga levnads- och sysselsättningsförhållanden som möjligt.

Det regionala utvecklingsarbetet har främst kommit att inriktas på frågor som rör sysselsättning och infrastruktur. När det gäller att i det praktiska regionalpolitiska arbetet föra in frågor om en god miljö som en väsentlig förutsättning för regional utveckling krävs det preciseringar. Mot bakgrund härav bör kommittén redovisa förslag på vilka miljöfrågor som bör innefattas i ett regionalpolitiskt sammanhang och hur dessa ska föras in och behandlas i det praktiska arbetet. En motsvarande precisering är angelägen också när det gäller kulturfrågornas betydelse i regionalpolitiken. Dessa anknyter i vissa avseenden — t.ex. i fråga om den yttre kulturmiljön — nära till andra miljöfrågor.

Kommittén bör i syfte att nå en mera operativ målformulering för regionalpolitiken diskutera några olika scenarier och ge sin syn på vad som kan vara rimligt att väga samman och jämföra för att nå målen om att alla människor oavsett var de bor i landet ska ha tillgång till arbete, service och en god miljö.

Kommitténs överväganden i de frågor som behandlas ovan bör utmytna i att de regionalpolitiska insatserna koncentreras till de regioner som har eller förutses få stora obalansproblem.

3.3 Regionalpolitiska medel

3.3.1 Sektorspolitikens regionalpolitiska betydelser

Samhället har ett övergripande ansvar för att grundläggande samhällsservice upprätthålls i alla delar av landet. Det gäller utbildning, kollektivtrafik, barnomsorg, post, tele etc. Bl.a. av den orsaken måste strävan efter regional balans i ökad utsträckning påverka politiken inom många samhällssektorer.

Erfarenheterna från senare år tyder på att en väl utbyggd och differentierad infrastruktur — utbildning, kommunikationer, kulturella aktiviteter, service etc. — har en mycket stor betydelse för vilken regional utveckling som kan åstadkommas.

Kommittén bör mot bakgrund av de regionalpolitiska mål som ställs upp närmare precisera vilka infrastrukturåtgärder som har regionalpolitisk betydelse. Kommittén bör vidare lämna förslag om vilka förändringar av infrastrukturen som behövs för att åstadkomma attraktiva utvecklingsmiljöer för människor och företag samt vilka medel som ger de största långsiktiga effekterna när det gäller att påverka företagens lokalisering och utveckling. Det innebär att en noggrann avvägning måste göras mellan åtgärder för att förbättra utvecklingsmiljön för företagen och insatser avsedda att direkt påverka företagets investeringar. Vidare bör kommittén bedöma vilka typer av insatser som är effektivast av de selektiva eller mer eller mindre automatiskt verkande stödformer, som för närvarande tillämpas. Därvid bör kommittén särskilt beakta att s.k. generella eller automatiska stöd tenderar att bli mycket kostsamma.

Åtgärder för att allmänt förbättra näringslivsmiljön i skilda regioner vad gäller teknisk kompetens, utbildning, kommunikationer m.m. har fått en allt större betydelse för att åstadkomma regional utveckling. Därför måste regionalpolitiska hänsyn vägas in i många politikområden. Inte minst för att bibehålla och förbättra servicen i glesbygdsområden är det viktigt att verksamheten inom olika samhällssektorer inriktas efter de annorlunda förhållanden som råder i dessa områden jämfört med tätbebyggda områden. Betydelsen av en upprätthållen privat service bör också beaktas.

I budgetpropositionen 1987 (prop. 1986/87:100) föreslog regeringen åtgärder av stor regionalpolitisk betydelse inom flera politikområden. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag och särskilda medel anvisades bl.a. för utbildning vid universitet och högskolor, för bärighetshöjande åtgärder på vägnätet, för investeringar och drift av regionala flygplatser m.m. Beslut fattades vidare om att regionalpolitiskt stöd skulle kunna utgå även till vissa verksamheter inom affärsverken. Riksdagen har också beslutat om åtgärder för jordbruket i norra Sverige (prop. 1986/87:146, JoU 26, rskr. 346).

Även om det för flera politikområden och vid flera tillfällen lämnats förslag om regionalpolitiskt motiverade åtgärder gäller normalt att sektorsorganen själva skall väga in regionalpolitiska mål i sin verksamhet och medverka till en balanserad regional utveckling.

ERU genomför på regeringens uppdrag en kartläggning av statliga resursovverföringar av betydelse för infrastruktur och sysselsättning. I en delrapport (Ds I 1987:6) Geografin i politiken, som presenterades i maj 1987 tar ERU upp vad man kallar tudelnings- och blandningsmodellerna. I den

senare modellen skall respektive sektorsansvarig myndighet i sin verksamhet tillgodose såväl effektivitets- som fördelningshänsyn, t.ex. regionalpolitiska. Tudelningsmodellen innebär däremot en särredovisning av de kostnader som målet om regional balans medför och att sektorsområdet i särskild ordning kompenseras för dessa kostnader. Riksdagen har vid behandlingen av budgetpropositionen framhållit att en regionalpolitisk kommitté ska beakta resultatet av ERU:s överväganden om de offentliga transferringarna i ett regionalpolitiskt perspektiv.

Kommittén bör nu i nära samarbete med ERU värdera på vilket sätt en effektiv och efter regionalpolitiska mål utformad och anpassad sektorspolitik skall bedrivas. Därvid bör värderas om den nuvarande modellen, där varje sektorsorgan skall medverka till en balanserad regional utveckling, kan utvecklas eller om någon annan form för sektorspolitikens medverkan bör föreslås. Detta innebär att utredningen bl.a. bör redovisa förslag till hur planeringen och genomförandet av åtgärder inom regionalpolitiskt viktiga samhällssektorer bör vara utformade för att bäst kunna tillgodose regionalpolitiska mål. Vid utarbetandet av konkreta förslag bör utredningen lägga sin egen analys till grund för vilka frågor som är viktiga. Störst vikt bör dock läggas vid industri-, arbetsmarknads-, jord- och skogsbruks-, utbildnings-, kultur-, miljö- och kommunikationsområdena. Möjligheterna att påverka tjänstesektorns, t.ex. turismens utveckling och lokalisering, bör också beaktas.

Kommittén bör hålla sig informerad om den översyn av postverkets och televerkets verksamhet, som bedrivs genom kommunikationsdepartementets försorg.

3.3.2 Regionalpolitiskt stöd till företagsutveckling och nyföretagande

Det regionalpolitiska stödet till företagen har huvudsakligen inriktats på att:

- ta till vara olika regioners egna resurser,
- ge möjligheter att stödja företagsutveckling, produktutveckling, marknadsföring och investeringar,
- leda till insatser inom utbildningsområdet,
- genomföras i decentraliserad form och förenklas.

Regionalpolitiskt utvecklingskapital infördes 1985 som en ny stödform för att bl.a. ge ökade möjligheter att finansiera produktutveckling, marknadsföring och andra s.k. mjuka investeringar.

Exempel på nya regionalpolitiskt betydelsefulla insatser är möjligheterna att lämna lokaliseringsstöd till uppbyggnad av teknikcentra.

En ökad decentralisering och därmed förenkling av beslutsfattandet har skett, dels genom att regionalpolitiskt utvecklingskapital lämnas av de regionala utvecklingsfonderna, dels genom att beloppsgränsen för de investeringar i samband med vilka länsstyrelsen kan lämna lokaliseringsstöd har höjts. Närmare 80 % av antalet stödbeslut fattas numera av länsstyrelserna. Beloppsmässigt svarar länsstyrelserna däremot för mindre än hälften.

Effekterna av stödet har varit goda. Från år 1982 kan det regionalpolitiska stödet till företag beräknas ha medverkat till mer än 18 000 nya arbetstillfällen. Subventionen per nytt arbetstillfälle var budgetåret 1986/87 165 000 kr. Av de företag som erhållit stöd har närmare en fjärdedel varit nyetableringar.

Enligt min mening bör stöd till enskilda företag också fortsättningsvis vara ett viktigt medel i regionalpolitiken även om ökad tyngd har lagts och

bör läggas vid regionalpolitiskt motiverade insatser för teknik- och kompetensspridning, kommunikationer, utbildning och andra åtgärder för en förbättrad infrastruktur. Dessa medel måste komplettera varandra. När det gäller stöd till företag bör fortsatta förbättringar och förenklningar av stödets inriktning och administration övervägas. Kommittén bör således lämna konkreta förslag till hur ett framtida företagsstöd bör utformas. Härvid bör bl.a. eftersträvas att reglerna och administrationen ska kunna förenklas såväl för de företag som ska ta emot stöd som för dem som ska administrera stödet.

För- och nackdelar med åtminstone två alternativ bör därvid värderas av kommittén. Det ena är att låta allt stöd lämnas efter den flexibla och selektiva typ av regler som gäller för offertstöd och regionalpolitiskt utvecklingskapital. Det innebär i huvudsak att det företag som söker regionalpolitiskt stöd och den administrerande myndigheten kommer överens om — inom vissa givna regler i form av högsta bidragsstat etc. — hur ett eventuellt stöd skall utformas.

Som tidigare nämnts bör kommittén även jämföra effektiviteten hos sådana generella stödssystem där företaget om det uppfyller vissa i förväg angivna krav på verksamhetens lokalisering, sysselsättning etc. får ett stöd som är relaterat till investeringens storlek eller till det antal nya arbetstillfällen som skapas, med effektiviteten hos stöd där en selektiv prövning sker av varje projekt.

Kommittén bör också redovisa förslag om hur olika kombinationer av stöd eller alternativa stöd till företag på lämpligaste sätt skulle kunna utformas.

I övervägandena om stöd till företag ska ligga att stödet ska ge långsiktiga effekter på företagets sysselsättning och lönsamhet.

För närvarande lämnas sysselsättningsstöd om företag i stödområdena A och B ökar och bibehåller sysselsättningen under högst sju resp. fem år. Från den 1 juli 1987 har sysselsättningsstödet slopats i stödområde C. Kommittén bör analysera sysselsättningsstödet betydelse för företagen och bedöma om sysselsättningsstödet bör bibehållas och utvecklas eller om den effekt stödet har på företagen kan uppnås på annat sätt inom ramen för det företagsstöd i samband med investeringar och inkörningskostnader som nu lämnas eller förutsätts kunna lämnas fortsättningsvis.

Stödformen investeringsbidrag kan lämnas utanför stödområdena i alla delar av landet. Sammanlagt fattades beslut om stöd för 28 milj. kr. under budgetåret 1986/87. Stödet innebär att bidrag med högst 15 % kan lämnas till företag i vissa branscher i samband med investeringar som leder till ökad sysselsättning. Kommittén bör nu, mot bakgrund av bl.a. de möjligheter de regionala utvecklingsfonderna har att finansiera företagsutveckling bedöma om investeringsbidraget kan slopas för att därmed möjliggöra en ytterligare koncentration av insatserna till de regionalpolitiskt högst prioriterade regionerna.

Kommittén bör också analysera behovet av lokaliseringsslån och lån till privata investmentbolag samt bankernas och andra finansieringsinstituts medverkan i finansieringen av regionalpolitiskt motiverade investeringar. Mot bakgrund av dessa analyser bör kommittén redovisa eventuella förslag till förändringar. Kommittén bör därvid också värdera förslag som lämnats av kreditgarantiutredningen.

Slutligen bör kommittén lämna förslag om vilka organ som ska besluta om olika former av regionalpolitiskt stöd. Möjligheterna till och formerna för en ökad decentralisering bör därvid prövas för att bl.a. öka möjligheterna att utnyttja regional och lokal kunskap om företagandets villkor och för att förenkla och påskynda beslutsfattandet.

Vid kommitténs överväganden beträffande stöd till företag bör särskild vikt ges åt förslag som innebär förenklingar för de minsta företagen. Syftet bör vara att stimulera till nya initiativ och etableringar av sådana företag.

3.3.3. Skatter och avgifter som instrument i regionalpolitiken

Skattepolitiska instrument har i begränsad utsträckning använts inom svensk regionalpolitik.

År 1982 beslutade riksdagen att sänka socialavgifter skulle gälla från och med år 1983 i Gällivare, Jokkmokks, Kiruna och Pajala kommuner för företag inom alla branscher utom offentlig verksamhet. År 1983 beslutade riksdagen att avgiftssänkningen från och med år 1984 skulle utsträckas till att gälla hela Norrbottens län, samtidigt som vissa begränsningar infördes beträffande vilka företag som skulle omfattas. I Svappavaara togs socialavgiften helt bort.

En utvärdering av effekterna på de enskilda företagens verksamhet och vilken betydelse systemet haft för att företag skulle lockas att nyetablera eller utvidga sin verksamhet, genomförs på regeringens uppdrag av statens industriverk.

Som tidigare redovisats har under 1980-talet en stark befolkningstillväxt skett i storstadsområdena och då främst i Stockholmsregionen samt i universitetsorter. Denna tillväxt har ägt rum samtidigt som folkminskning drabbat stora delar av landet i övrigt. För att komma till rätta med de obalanser som denna utveckling leder till och åstadkomma fler nya arbetstillfällen utanför de nu expansiva regionerna måste ytterligare regionalpolitiska insatser göras. Kommittén bör därvid överväga för- och nackdelar med olika åtgärder som kan bidra till att tillväxten i storstadsområdena och de expansiva universitetsorterna kan komma de regioner till godo som har eller bedöms få utvecklingsproblem.

De allmänna investeringsfonderna har periodvis använts för att påverka företagens investeringar i regionalpolitiskt prioriterade regioner. Inom utredningen om reformerad företagsbeskattning (Dir. 1985:30) pågår för närvarande en allmän utvärdering av investeringsfondernas roll i såväl stabiliserings- som regionalpolitiken. I anslutning till denna utvärdering skall prövas för- och nackdelar med mer direktverkande skattepolitiska instrument. Där kommer också frågan om särskilda investeringsfonder för regionalpolitiska syften att övervägas.

Utöver de nu nämnda instrumenten har beskattningen inte använts som regionalpolitiskt medel annat än i vissa glesbygdsmråden där fordonskatten är lägre samt i vissa delar av norra Sverige där skatten på elkraft är lägre. Det bör nu undersökas om det finns anledning att föreslå ytterligare skattepolitiska instrument i regionalpolitiken. Det finns ett flertal olika förslag som diskuteras och som nu bör värderas och vägas mot andra medel såväl ur effektivitets- som kostnadssynpunkt. Dessa skattepolitiska instrument berör såväl fysiska som juridiska personer.

De specifika förhållandena i glesbygden kan motivera viss särbehandling för att underlätta företagsutveckling och kombinationssysselsättning. Dessa frågor bör uppmärksammas särskilt.

Effektiviteten hos olika beskattningsinstrument med regional profil har i hög grad att göra med den allmänna utförningen av såväl företags- som inkomstbeskattningen. Den regionalpolitiska kommittén bör när det gäller beskattningen som instrument i regionalpolitiken beakta det arbete och de överväganden som sker inom utredningen för reformerad företagsbeskattning. Ett samråd mellan de båda kommittéerna bör etableras på ett tidigt stadium. Ett liknande samråd bör i förekommande fall ske med den nyligen tillsatta utredningen om reformerad inkomstbeskattning (dir. 1987:29).

Vid kommitténs behandling av skattefrågor bör även beaktas skatteutjämningssystemets betydelse för att åstadkomma en balanserad regional utveckling.

3.3.4 Åtgärder för att få kvalificerad arbetskraft till regionalpolitiskt prioriterade områden.

Ett viktigt mål för regionalpolitiken är att skapa differentierade arbetsmarknader. Därigenom underlättas bl.a. möjligheterna för näringslivet att rekrytera arbetskraft med olika yrkesutbildning och att när så erfordras kunna erbjuda båda makarna arbete. Insatserna på detta område kan emellertid behöva kompletteras med t.ex. åtgärder som riktas direkt till individen eller arbetsgivaren. Kommittén bör således undersöka behovet av och lämna förslag som kan underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft. Vidare bör sådana hinder för arbetskraftsrekryteringen som finns på arbetsmarknaden och som försvårar eller förhindrar för inflyttande arbetskraft att erhålla en anställning kartläggas och förslag till åtgärder för att undanröja dessa hinder redovisas. I sammanhanget bör särskilt beaktas åtgärder som kan bidra till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. I sammanhanget bör också utöver eventuella skattemässiga hinder även andra hinder för kombinationssysselsättningar, som har särskild betydelse för sysselsättningen i glesbygden, analyseras och eventuella förslag till åtgärder lämnas av kommittén.

3.3.5 Regionalpolitiska frågor i övrigt

De regionalpolitiska insatserna berör utöver de områden som redan nämnts ytterligare ett antal mycket viktiga områden och medel.

Under senare år har genomförts flera betydelsefulla samordnade insatser, som varit riktade till orter och regioner som drabbats av strukturovandlingsproblem. Principerna för sådana insatser har riksdagen nyligen behandlat i anslutning till propositionen 1986/87:74, Näringspolitik inför 90-talet (NU 1986/87:30 rskr. 271). En viktig uppgift för kommittén bör nu vara att mot bakgrund av vunna erfarenheter från de senaste årens insatser värdera den lämpligaste utformningen av denna typ av insatser. Därvid bör kortsiktiga arbetsmarknadspolitiska åtgärder vägas mot mer långsiktiga regionalpolitiska.

Även om glesbygdspolitiken i sin nuvarande utformning i huvudsak synes fungera bra bör kommittén överväga om det finns anledning att föreslå några förändringar. Som tidigare nämnts bör bl.a. sektorspolitikens betydelse i glesbygden och åtgärder som underlättar kombinationssysselsättning uppmärksammas av kommittén. Kommittén bör också särskilt värdera effekterna av de statliga insatserna i skärgårdsområdena. Samråd bör i dessa frågor ske med glesbygd delegationen.

Det projektinriktade arbete som bedrivs av statens industriverk och av länsstyrelserna för att åstadkomma regional utveckling är ett viktigt inslag i regionalpolitiken för att ta initiativ till och konkretisera olika typer av insatser. Projektarbetet bör även fortsättningsvis vara ett viktigt inslag i det regionalpolitiska arbetet. Som tidigare nämnts har statskontoret i uppdrag att utarbeta förslag till praktiska och effektiva former för länsstyrelsernas hantering av den regionalpolitiska projektverksamheten.

Statskontoret har också i uppdrag att studera den betydelse länsstyrelsernas projektverksamhet har för och de samband som finns med av andra myndigheter och organ bedrivna projektverksamhet i vilken bl.a. regional-

politiska, näringspolitiska, forsknings- och utbildningspolitiska frågor ingår som väsentliga delar. Kommittén bör ta del av statskontorets hittillsvarande erfarenheter.

Inom jordbruksdepartementets område finns ett system med prisstöd till norra Sverige, särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige samt stöd till trädgårdsnäringen m.m. I samband med utvärderingen av de regionalpolitiska stödsystemen bör kommittén även överväga samordningen med dessa stödformer.

Transportrådet (TPR), som är administrativ myndighet för de regionalpolitiska transportstöden, genomför en fortlöpande uppföljning av dessa stöd. Kommittén bör i sitt arbete ta del av TPR:s erfarenheter av stödets effekter m.m.

Kommittén bör i sitt arbete ta del av erfarenheter och inriktning av regionalpolitiska åtgärder i andra länder. Vidare bör kommittén i sina överväganden avseende åtgärder riktade till enskilda företag beakta internationella överenskommelser och inte lämna förslag som kan leda till konkurrensnedvridning.

Många kommuner, såväl landstings- som primärkommuner, bedriver ett aktivt näringspolitiskt arbete inriktat på att ge näringslivet en samhällsservice och infrastruktur som är gynnsam för företagens utveckling. Detta är enligt min mening ett mycket viktigt och helt nödvändigt inslag i kommunernas verksamhet.

Inom det regionalpolitiska arbetet deltar vissa kommuner aktivt. Det sker bl.a. inom det glesbygdspolitiska arbetet där kommunerna i vissa län deltar i beredningsarbetet vad gäller stöd till företag m.m. Enskilda kommuner bedriver ofta gemensamma utvecklingsprojekt med länsstyrelserna eller i samverkan med flera organ, bl.a. SIND. I samband med program, som beslutats av regering och riksdag för att hantera strukturovandlingsproblem, har kommunerna ofta spelat en aktiv roll.

Kommittén bör nu mot bakgrund av hittills gjorda erfarenheter av ett aktivt näringspolitiskt arbete i kommunerna och de ställningstaganden som gjorts i denna fråga av stat- och kommunberedningen (C 1983:02) bedöma eventuella för- och nackdelar med att kommunerna tar en mer aktiv del i det regionala utvecklingsarbetet och i vilka former detta bör ske. En utgångspunkt för detta skall vara att det kommunala engagemanget skall rymmas inom de ramar som kommunallagen medger.

3.3.6 Genomförandet av regionalpolitiska åtgärder

Kommittén bör, på grundval av sina förslag till utformning och precisering av de regionalpolitiska målen och medlen, lämna förslag om hur länsstyrelserna och andra myndigheter och organ skall ta ansvar för de åtgärder och medel som skall användas för att åstadkomma en balanserad regional utveckling. Därvid bör eftersträvas att åstadkomma en så långt möjligt decentraliserad verksamhet utan att möjligheterna att göra nödvändiga nationella avvägningar åsidosätts. Det senare aktualiseras i ökad utsträckning med den stora vikt som infrastrukturåtgärder har för att åstadkomma utvecklingsmöjligheter i regionalpolitiskt prioriterade områden. I sådana sammanhang är det många gånger helt nödvändigt att låta nationella ställningstaganden vara avgörande.

3.3.7 Finansiering m.m.

Utgångspunkten för finansieringen av de åtgärder som kommittén kommer att föreslå är att de ska kunna genomföras inom de ekonomiska ramar som

gäller för regionalpolitiska åtgärder. Därmed menar jag dels de åtgärder där medel anvisas över regionalpolitiska anslag över industridepartementets huvudtitel, dels sådana åtgärder där regionalpolitiskt motiverade medel anvisas över andra huvudtitlar.

Riksdagen har, som tidigare nämnts, i samband med behandlingen av budgetpropositionen 1987 (prop. 1986/87:100, bil. 16, NU 34, rskr. 274) föreslagit att en regionalpolitisk utredning skulle pröva om kommuner som har utbyggt vattenkraft i ökad omfattning skulle få del av de vinster som vattenkraften ger. Detta riksdagens ställningstagande bör beaktas av kommittén.

4 Utredningstid m.m.

Kommittén bör redovisa sina överväganden och förslag senast den 15 maj 1989.

Utskottet

Den regionala utvecklingen

Under 1980-talet har kunnat noteras tecken på ökade regionala obalanser. Under perioden 1981-1985 ökade utflyttningen från skogslänen samt från vissa län i Bergslagen och sydöstra Sverige. Storstadslänen och några storstadsnära län har under den nämnda perioden ökat sin andel av befolkningstillväxten i riket. Denna befolkningstillväxt i storstadsregionerna beror till en del på ett kraftigt ökat födelseöverskott liksom en ökad invandring.

De två senaste åren har emellertid obalanserna mellan olika landsdelar i fråga om befolkningsutvecklingen tenderat att minska. Den inrikes befolkningsomflyttningen visar en klart minskande nettoinflyttning till storstadsregionerna — från ca 11 000 år 1985 till ca 5 000 år 1987. För Stockholms del minskar inflyttningen samtidigt som utflyttningen ökar. Halva befolkningsökningen i storstäderna beror nu på det ökade födelseöverskottet.

Under år 1987 har nästan samtliga län kunnat dra fördel av den allmänna befolkningstillväxten. Inte minst den ökade invandringen har betydelse i detta sammanhang och alla län hade det senaste året en nettoinvandring. Skogslänen hade sammantaget balans i flyttningsrörelserna, men flera av länen har ett relativt stort födelseunderskott vilket leder till fortsatt befolkningsminskning. I Bergslagen fortsätter befolkningen att minska, men i väsentligt lägre takt än under de föregående åren. Sydöstra Sverige har haft en negativ utveckling under 1980-talet, men även här har en klar förbättring ägt rum det senaste året. Blekinge län utgör dock ett undantag med en betydande utflyttning även under år 1987.

Variationerna i flyttningsrörelserna mellan olika län och landsdelar bör också ses i samband med befolkningens totala rörlighet. Varje år flyttar drygt en miljon invånare inom Sverige. Omkring 85 % av alla flyttningsrörelser är inom samma län. Antalet flyttande över längre avstånd har varit relativt konstant de senaste tio åren. Befolkningen i de mest flyttningsbenägna åldersgrupperna kommer att minska relativt kraftigt under 1990-talet vilket torde leda till en minskad rörlighet. Regionala variationer i födelsetal

samt invandrarnas val av bosättningsort kommer att få ökad betydelse för den regionala befolkningsutvecklingen.

Den förbättrade balansen mellan län och landsdelar innebär inte att de inomregionala skillnaderna i befolkningsutvecklingen har minskat i någon större grad. Dessa inomregionala obalansproblem är särskilt stora i skogslänen, men också i t.ex. delar av sydöstra Sverige finns sammanhängande områden som under lång tid haft befolkningsutflyttning. Det är främst de yngre som flyttar och resultatet har blivit en gradvis fortgående urholkning av befolkningsstrukturen. Detta leder efterhand till minskade födelsetal och därmed också en accelererad befolkningsminskning.

Den regionala omflyttningen har ett nära samband med utvecklingen av arbetsmarknad och näringsliv i de olika regionerna. Antalet sysselsatta har ökat med 4,5 % den senaste femårsperioden. Regionalt finns vissa variationer — Stockholmsregionen har haft den starkaste ökningen medan flertalet län i Norrland, Bergslagen samt sydöstra Sverige har haft en svagare utveckling. Andelen sysselsatta har dock ökat relativt likformigt i flertalet regioner med en liten tendens till utjämning mellan storstadslänen och skogslänen. Sysselsättningsgraden är enligt arbetskraftsundersökningarna i dag i storstadslänen ca 84 % och i skogslänen ca 79 %. Skillnaderna mellan olika län är i detta avseende relativt små. Undantag är Stockholms län och Norrbottens län med markant högre resp. lägre sysselsättningsgrad än riksgenomsnittet.

Det förbättrade arbetsmarknadsläget har fått genomslag i samtliga län, men de regionala skillnaderna består. Det senaste året hade flertalet skogslän samt Blekinge län ca 3 % arbetslösa, medan motsvarande tal för länen i Sydsverige varierade mellan 1,6 och 2,6 %. Den lägsta resp. högsta arbetslösheten hade Stockholms län och Norrbottens län. De län som haft en kraftig strukturuomvandling inom jord- och skogsbruk samt inom den tunga basindustrin har en relativt hög andel av befolkningen utanför den ordinarie arbetsmarknaden.

Sysselsättningstillväxten inom de långsiktigt expanderande näringsgrenarna, bl. a. de företagsinriktade delarna av den privata tjänstesektorn, delar av tillverkningsindustrin samt vissa servicenäringar, är starkt koncentrerade till i första hand Stockholmsområdet, i andra hand till övriga utbildnings- och kommunikationscentra. Den offentliga sektorn ökar nu väsentligt långsammare än under 1970-talet. Dess betydelse för den regionala balansen är därför avtagande även om sektorns storlek och förhållandevis jämna fördelning allttjämt innebär en utjämnande faktor i detta sammanhang.

I Långtidsutredningen 87 framhålls att de nuvarande tendenserna i näringslivets utveckling skärper obalanserna mellan olika regioner. De delar av landet som beroende på sin närings- och företagsstruktur inte kan sysselsätta — eller inte tillräckligt kan attrahera — högt utbildad arbetskraft riskerar att hämmas i sin utveckling.

Som har framgått av redovisningen i det föregående så består i stora drag de regionala obalanserna mellan olika landsdelar. Regioner med bestående stora problem är bl. a. norra Sveriges inländ, Bergslagen och delvis sydöstra Sverige. De inomregionala obalansproblemen är särskilt stora i skogslänen.

Regeringen tillsatte i november 1987 en kommitté för att göra en allmän översyn av regionalpolitiken. I detta sammanhang kommer den regionala problembilden och utvecklingen att noga belysas och analyseras. Direktiven till kommittén finns återgivna i en föregående del av betänkandet.

Regionalpolitikens allmänna inriktning

Den regionala utvecklingen bildar utgångspunkt för förslagen i propositionen och i ett antal motioner beträffande regionalpolitikens inriktning.

Propositionen

I propositionen framhålls att det krävs fortsatt satsning på regionalpolitiken. Detta är nödvändigt för att motverka de tendenser till ökade regionala obalanser som uppträtt under 1980-talet och för att långsiktigt klara de fastlagda målen för regionalpolitiken — en balanserad befolkningsutveckling i landets olika delar och tillgång till arbete, service och god miljö i alla delar av landet.

Den nyligen tillsatta regionalpolitiska kommittén skall bl.a. mot bakgrund av förväntade regionala obalansproblem precisera målen för regionalpolitiken. Förslag skall också lämnas om på vilka grunder och till vilka regioner de regionalpolitiska insatserna bör riktas för att uppnå långsiktigt positiva effekter.

Erfarenheterna från senare år visar bl.a. på nödvändigheten av att i ökad grad väga in regionalpolitiska hänsyn i sektorspolitiken på olika områden. Ökad vikt läggs också på åtgärder för att allmänt förbättra näringslivsmiljön i de regionalpolitiskt prioriterade regionerna vad gäller utbildning, kommunikationer, teknisk kompetens m.m. Sådana insatser har givits stort utrymme i propositionen om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (prop. 1987/88:64, AU 24 rskr. 147). Där föreslås att drygt 160 milj. kr. anvisas för olika kompetenshöjande åtgärder i berörda regioner.

Arbetet med teknik- och kunskapsspridning är brett upplagt med många aktörer på olika nivåer. Detta är nödvändigt eftersom insatser är angelägna inom flera politikområden, det gäller t.ex. utbildning, teknikutveckling och företagsutveckling. En stor del av utvecklingsarbetet kan och bör enligt propositionen bedrivas på lokal och regional nivå.

Regeringen har vissa medel till sitt förfogande för att stödja teknikspridningsprojekt i de regionalpolitiskt prioriterade regionerna. Regeringen har under budgetåret 1986/87 bl.a. beslutat att lämna regionalpolitiskt stöd till elva projekt.

Vidare framhålls i propositionen att de regionalpolitiska insatserna som hittills bör fördelas geografiskt med hänsyn till problemens omfattning och karaktär i skilda delar av landet. I avvaktan på resultat från den regionalpolitiska utredningen bör den gällande permanenta stödområdesindelningen för det regionalpolitiska stödet ligga fast.

Beträffande Norrbottens län framhålls i propositionen att regeringen avser att under våren 1988 återkomma med förslag till åtgärder. Vidare

bedrivs inom industridepartementet ett utredningsarbete för att få fram förslag till åtgärder för att förstärka utvecklingsmiljön i Östersund.

För regionalpolitiska insatser inom industridepartementets område föreslås anslag med totalt 1 766,3 milj. kr. (1 925,2 milj. kr. innevarande budgetår). Anslaget till lokaliseringsslån minskas med 100 milj. kr. och detta motiveras med att det finns en stor reservation av lånemedel sedan tidigare.

I denna del av propositionen redovisas också vissa förslag av regional betydelse under andra huvudtitlar i budgetpropositionen. Förslagen gäller bl.a. det kommunala skatteutjämningsystemet, trafikpolitiska åtgärder, prisstödet till jordbruket i norra Sverige och en utbyggnad av flera mindre och medelstora högsolor.

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i partimotion 1987/88:A484 vikten av att förhållandena i Sverige betraktas ur olika geografiska perspektiv — globalt, europeiskt, nationellt och inomregionalt.

Sverige är enligt motionärerna i dag mer centraliserat än någonsin. Trots att decentralisering sedan 1970-talet har varit ett vanligen förekommande uttryck i politiken har utvecklingen drivits i motsatt riktning. Den socialistiska ideologin med krav på likformighet kräver standardiserade lösningar. Därigenom kan makt och inflytande i samhället centraliseras. Ett av resultaten är en kraftig tillväxt av den offentliga sektorn vilket har inneburit att allt fler avgörande ekonomiska beslut fattas av ett fåtal personer i departement och riksdag.

Successivt har det offentliga inflytandet över individer och företag ökat. Företag och kommuner styrs av lagar och bestämmelser som oftast förskjuter makten till Stockholm. Enskilda lagar har ofta förefallit motiverade och relativt harmlösa. Det sammanlagda resultatet har emellertid blivit svåröverskådliga lagkomplex, vilkas centraliserande konsekvenser endast ett fåtal experter kan överblicka. Den centraliserande effekten förstärks också av de stora organisationerna som strävar efter likformiga lösningar.

Motionärerna pekar också på att det här skapats ett stort antal s.k. specialdestinerade statsbidrag som staten delar ut till kommunerna om dessa utformar service m.m. på det sätt som staten vill. I realiteten har kommunernas självstyre därmed kraftigt reducerats.

En annan centraliserande effekt av statens bidragsgivning är enligt motionärerna att befolkningen i små kommuner många gånger betalar in mera i skatter och avgifter till staten än vad som återgår i form av statsbidrag. Invånarna i de små glesbygdskommunerna kan sägas betala för den offentliga sektorns tillväxt i storstäderna. Sektorerna barnomsorg och bostadsfinansiering anförs som exempel på hur medel omfördelas från skogslän till storstäder.

Reglerna för verksamheten inom den offentliga sektorn — t.ex. sjukvården och barnomsorgen — är enligt motionärerna utformade så att verksamheten måste utföras i offentlig regi. Därför ser man sällan några privata alternativ utanför storstäderna. I stället är det storskaliga lösningar som tillämpas. Även små offentliga sjukvårdsenheter blir dyra, eftersom de förväntas se ut och arbeta som stora sjukvårdsenheter.

När det gäller regionalpolitiken i ett större sammanhang framhåller moderata samlingspartiet avslutningsvis i partimotion A484 att tillväxten i storstadsregionerna inte är ett hot mot utvecklingen i andra regioner utan snarare en förutsättning. Tillväxten i områden som Stockholm, Göteborg och västra Skåne innebär inte att all befolkning och alla företag kommer att koncentreras dit i framtiden. Den mycket avancerade teknikutveckling som i dag sker i storstadsområdena utgör i själva verket förutsättningen för att vi i Sverige skall kunna utveckla framtidens arbetsinstrument. Dessa ger radikalt ändrade förutsättningar för decentralisering av produktion och service. Detta gagnar långsiktigt våra möjligheter att skapa en balanserad regional utveckling.

Flera av de mellanstora städerna uppvisar i dag en dynamisk tillväxt. Det är en viktig positiv faktor för mera avlägset belägna delar av landet om de större städerna i dessa regioner utvecklas. Genom att näringslivet i mellanstora städer utvecklas växer en servicestruktur upp som hjälper även företagen i dess omland.

I partimotion 1987/88:A426 av *folkpartiet* framhålls inledningsvis att regionalpolitiken skall öka den enskildes möjligheter att fritt kunna välja arbete och bostadsort och åstadkomma en mer likvärdig ekonomisk, social och kulturell standard för landets olika delar.

I dag står en mycket omfattande medelsarsenal till regionalpolitikens förfogande. Motionärerna konstaterar emellertid att de regionala problemen tycks vara på väg att förvärras. Tendenser finns till överhettning i våra storstadsområden. Samtidigt ökar utflyttningen från andra delar av vårt land. Trenden mot ökad koncentration har alltså inte brutits. En icke oväsentlig orsak till denna utveckling synes enligt motionärerna vara att strukturrationaliseringen inom traditionella näringar kombineras med introduktionen av ny teknik inom "kunskapsintensiva" eller "högteknologiska" områden. Även tjänstesektorn är betydelsefull i detta sammanhang. Den privata tjänstesektorn är i dag stadd i expansion, och inom denna finns en tendens till koncentration till storstadsområden.

Dessa frågor tas också upp i folkpartiets partimotion 1987/88:A219 om arbetsmarknaden och sysselsättningspolitiken. Motionärerna utvecklar här sin syn på de möjligheter till decentralisering som uppstår genom den nya informationsteknologin. Ökad geografisk decentralisering och en regionalt balanserad sysselsättningsutveckling blir möjlig därför att informationsteknologin främjar småskalighet och flexibilitet. Detta förhållande kräver enligt motionärerna en ändrad inriktning av de regionalpolitiska insatserna med större tonvikt på mobilisering av lokala initiativ och egen kunskap.

I motion A426 utvecklas vidare de nya krav som regionalpolitiken har att möta. De områden som ibland räknas som liggande vid sidan om den egentliga regionalpolitiken kommer att få än större betydelse. Det gäller t.ex. infrastrukturen. Regionalpolitik måste framöver handla om mer än central omfördelning genom kostnadspåverkan och i ökad utsträckning inriktas på att stödja nyskapande och kreativitet på lokal och regional nivå. Målet måste vara att ytterligare understödja miljöer för nyföretagande och egna initiativ även utanför storstäderna. Staten och andra organ kan underlätta framväxten av kreativa miljöer genom att skapa gynnsamma förutsättningar

ar för dem. Regionalpolitiken måste också i högre grad än tidigare rikta sig mot mindre företag.

Motionärerna vill emellertid också slå vakt om den typ av utvecklingscentra, som våra större städer utgör. Samtidigt understryker man att en överhettning i storstäderna inte är bra. En politik som ökar möjligheterna att finna sysselsättning och bedriva verksamhet utanför storstäderna är därför till fördel också för storstadsområdena. Det finns alltså ingen anledning att generellt utmåla en kraftig motsättning mellan de större städerna och andra delar av landet.

Motionärerna tar också upp frågan om arbetskraftsbristen i ett regionalpolitiskt perspektiv. Det är inte ovanligt att man även i mindre expansiva eller problemdrabbade områden upplever brist på arbetskraft. Motionärerna framhåller att dessa nya tendenser inte bör tas till intäkt för en minskad ambitionsnivå i regionalpolitiken. En möjlig åtgärd är att införa system av ekonomiska stimulanser, riktade mot enskilda, för att bosätta sig i problemdrabbade delar av landet. Rekryteringsproblemen understryker ytterligare behovet av att inrikta politiken på att skapa och stärka miljöer av nytänkande och mångfald utanför storstadsregionerna.

Kulturpolitiken är också viktig ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Kulturpolitiken har här en dubbel roll att fylla. Dels skall den syfta till att understödja kulturyttringar av lokal eller regional karaktär, vilka kan bidra till uppbyggnaden av en lokal identitet och lokal mobilisering. Dels måste kulturpolitiken utformas så, att god tillgång till de traditionella konstarterna finns runt om i landet.

Även invandringspolitiken aktualiseras mot ovanstående bakgrund. Invandringen till vårt land är en väsentlig faktor bakom bl.a. Stockholmsområdets tillväxt. Samtidigt syftar vi i dag till att via den kommunala flyktingmottagningen fördela flyktinginvandringen jämnare över riket. Motionärerna framhåller att flyktingarna, med sina skiftande bakgrunder och kulturer, skall ses som en tillgång för vårt land. Detta resonemang äger självfallet också tillämpning inom regionalpolitiken.

Avslutningsvis påpekar motionärerna att direktiven till den regionalpolitiska utredningen på väsentliga punkter överensstämmer med den grundsyn som folkpartiet utvecklat i motion A426. Motionärerna understryker vikten av att kommittén gör en översyn av de särskilda regionalpolitiska åtgärder, s.k. "paket", som riktas mot avgränsade regioner. Kommittén bör föra fram förslag om hur sådana insatser framöver bör organiseras. Motionärerna uttalar skepsis beträffande den tid utredningen givits att arbeta. Man utgår därför från att den nya utredningen skall ges sådana resurser och sådan organisation, att ett effektivt och skyndsamt arbete underlättas.

Centerpartiet anför i partimotion 1987/88:A462 att det krävs ett decentristiskt synsätt med nytänkande, okonventionella lösningar och mer generella insatser på olika politikområden för att hela landet skall kunna utvecklas.

De negativa och bestående befolkningsminskningar som pågår på olika håll i landet måste hejdas och vändas. En sådan politisk inriktning är enligt motionärerna livsviktig för de stora delar av vårt land som är utflyttningsområden men är också lika nödvändig i Stockholm och andra koncentra-

tionsorter. En levande landsbygd och en fungerande stadsmiljö ger tillsammans förutsättningar för en positiv utveckling av hela landet.

Regionalpolitikens förnyelse är en av förutsättningarna för att bevara och utveckla miljön i storstäderna och då framför allt Stockholm. De boende i dessa orter har rätt till en bra livsmiljö, men en kraftig inflyttning försvårar dessa möjligheter. Ett väsentligt mål för de regionala satsningarna är således att bevara en bra livsmiljö i storstaden. Målsättningen måste vara att öka mångfalden och skapa närhet mellan arbete, boende, service och fritid. Detta mål kan bara uppnås, om en alltför snabb och ensidig expansion förhindras. Befolkningstillväxten i storstäderna måste därför enligt motionärernas mening begränsas och storstädernas andel av befolkningen långsiktigt vara oförändrad.

I anslutning härtill pekar motionärerna på att en ökad befolkningskoncentration successivt försämrar naturmiljön. Enligt motionärerna bör riksdagen hos regeringen begära en kartläggning av befolkningskoncentrationens negativa miljöeffekter och därefter återkomma till riksdagen med förslag om ett åtgärdsprogram för en förbättrad stadsmiljö.

Regional balans förutsätter att statsmakterna vid beslut inom alla samhällssektorer tar hänsyn till vad en sådan målsättning kräver. Samhällets insatser måste samordnas så att en positiv regional utveckling främjas. Det är med denna utgångspunkt nödvändigt med en helhetssyn på och samordning av politiken inom olika sektorer. En sektorsövergripande, konsekvent och långsiktig politik för en positiv utveckling måste föras.

Motionärerna betonar också den ekonomiska politikens betydelse för regional balans. De grundläggande balansproblemen i samhälls ekonomin kan inte lösas om inte produktionsförutsättningar i form av mänskligt kunnande, samhällsinvesteringar och råvarutillgångar över hela landet tas till vara. Löneglidningen skapar stora spänningar både mellan regioner och inom regioner mellan människor med olika yrken. Bristen på regionalpolitik och förkärleken för koncentrationsinriktade lösningar kommer enligt motionärerna att medföra att regeringens ekonomiska politik förr eller senare kollapsar.

Motionärerna kräver vidare att bankväsendet och andra finansieringsinstitut tar ett regionalt ansvar för att minska koncentrationen både av sin verksamhet och av kapital till expansionsorterna, främst Stockholm. En opartisk analys bör komma till stånd för att belysa omfattningen av kapitalströmmarna från avfolkningsbygderna till koncentrationsorterna. En sådan analys bör även ta upp formerna för hur banker och andra finansieringsinstitut skall medverka i en uppbyggnad av en kapitalmarknad som gynnar en utveckling mot regional balans.

Sambandet mellan regional balans och ett starkt försvar betonas av motionärerna. En utarmning av stora delar av vårt land försvårar kraftigt möjligheterna att vid krig eller avspärning upprätthålla en tillfredsställande beredskap av livsviktiga förnödenheter och försvarsförmågan. Den pågående centraliseringen och satsningen på storskaliga lösningar skapar ett mycket utsatt och sårbart samhälle.

Motionärerna anser att riksdagen årligen bör begära en redogörelse från regeringen om den regionala utvecklingen. En sådan rapport bör baseras på

kommunnivå och innehålla en analys av de regionalpolitiska effekterna av regeringens förslag.

När det gäller ansvar och former för länsstyrelsernas regionalpolitiska arbete betonar motionärerna kravet på en medveten länspolitik i alla län. Motionärerna anser att alla förslag till planerade centraliseringar av statliga verk och myndigheter måste föreläggas länsstyrelsernas styrelser. Riksdagen bör uttala att länsstyrelserna i sina beslut skall prioritera den inomregionala utvecklingen. Länsstyrelserna bör även få i uppdrag att utarbeta en plan för en inomregional decentralisering av all statlig verksamhet inom resp. län.

I motionen anges slutligen att riksdagen bör hemställa hos regeringen om förändrade direktiv till den regionalpolitiska utredningen, innebärande att utredningen får i uppdrag att lägga förslag till ett program för regional balans och regional utveckling enligt de riktlinjer som skisseras i motionen. Man pekar särskilt på att stödsystemet måste förändras och vidgas. Detta kräver ett system som bygger på att alla verksamheter underordnas de regionala målen och innefattar infrastrukturella, företagsstimulerande och individinriktade åtgärder.

I motion 1987/88:A463 av Jörn Svensson m.fl. (vpk) framhålls att regionalpolitiken — trots icke föräktliga insatser — inte är stark nog att förhindra koncentrationstendenserna i ekonomin. Avgörande för den regionala utvecklingen är ett brett spektrum av infrastrukturella åtgärder. De styrande inslagen i regionalpolitiken måste förstärkas. Fondsystem och statliga företag bör använda sina resurser inom ramen för en samlad regionalpolitisk utvecklingsstrategi.

Utskottet redovisar här efter fyra enskilda motioner.

Alf Svensson (c) anger i motion 1987/88:A465 att en regionalpolitik byggd på en krist-demokratisk samhällssyn kännetecknas av en rättvis fördelning av välfärden i socialt, ekonomiskt och kulturellt avseende. Samhället måste verka för ett decentraliserat och differentierat näringsliv. Statliga verk och myndigheter, bl.a. televerket, bör vara skyldiga att underordna sig de regionalpolitiska målen. Motionären föreslår därutöver att alla kommuner skall utarbeta kommunala aktivitetsprogram.

Göran Magnusson m.fl. (s) pekar i motion 1987/88:A412 på datorn som regionalpolitiskt hjälpmedel. Motionärerna tar särskilt sikte på att datateknik kan vara ett värdefullt stöd för decentralisering av arbetsuppgifter, t.ex. i samband med att kontor i glesbygd hotas av nedläggning.

I motion 1987/88:A439 av Hans Rosengren m.fl. (s) påtalas behovet av åtgärder för att avlänka tillväxten i överhettade områden. Motionärerna betonar främst behovet av information och praktisk hjälp till företagen att etablera sig på andra platser. Uppsökande verksamhet, främst riktad till tjänsteföretag, bör genomföras. Andra åtgärder som kan vara värda att prövas enligt motionärerna är skatte- och avgiftspolitik, regionalpolitiska företagsfonder och ytterligare utlokalisering av statlig verksamhet.

Hans Dau och Anders G Högmark (båda m) ifrågasätter i motion 1987/88:A481 effektiviteten av de nuvarande regionalpolitiska medlen och pläderar för en omprioritering till förmån för långsiktiga satsningar inom kulturområdet.

Utskottet har inledningsvis redovisat vissa tendenser beträffande den regionala utvecklingen. Därvid konstateras bl.a. att utvecklingen mot ökade regionala obalanser under den första hälften av 1980-talet har bromsats upp. Under de senaste två åren har t.ex. den inrikes befolkningsomflyttningen visat en klart minskande nettoinflyttning till storstadsregionerna. Inflyttningen till Stockholm har avtagit samtidigt som utflyttningen ökat. Halva befolkningsökningen i storstäderna hänger numerära samman med ett ökat födelseöverskott.

Enligt utskottets uppfattning är det betydelsefullt för debatten om den regionala balansen i riket att hänsyn tas till de olika faktorer som påverkar utvecklingen. Det finns t.ex. anledning att särskilt beakta konsekvenserna av skillnader mellan regioner avseende födelseöverskott och invandring. Att Stockholms län ökat sin befolkning i betydande omfattning hänger sålunda till stor del samman med dessa båda faktorer.

Att det finns positiva tendenser i den senaste tidens regionala utveckling innebär emellertid inte att de regionala balansproblemen är undanröjda. Som framgått av redovisningen i det föregående kvarstår i stora drag de regionala obalanserna mellan olika landsdelar. Regioner med bestående stora problem är bl.a. Sveriges inland, Bergslagen och delar av sydöstra Sverige. De inomregionala balansproblemen är särskilt stora i skogslänen. I Norrland är t.ex. situationen i inlandet i väsentliga avseenden helt olik den i kustområdet.

Särskild uppmärksamhet bör vidare ägnas utvecklingen på landsbygden. Utskottet kommer senare i framställningen att ta upp frågor som hänger samman med landsbygden och dess utvecklingsmöjligheter. Som framhålls i motion A462 (c) har frågan om regional balans i riket med en levande landsbygd också försvarspolitiska aspekter.

Utskottet delar mot denna bakgrund uppfattningen i propositionen att det krävs en fortsatt satsning på regionalpolitiska insatser om vi långsiktigt skall klara de fastlagda målen för regionalpolitiken, dvs. en balanserad befolkningsutveckling i landets olika delar och tillgång till arbete, service och god miljö i alla delar av landet.

Utskottet vill samtidigt framhålla att regionalpolitiken inte ensam kan lösa de regionala problemen. Den ekonomiska politiken är av grundläggande betydelse för utvecklingen. Utskottet kan konstatera att den socialdemokratiska regeringen alltsedan sitt tillträde hösten 1982 genom en målmedveten politik har lyckats vända den tidigare nedåtgående trenden i den svenska ekonomin. Det svenska näringslivet har utvecklats positivt. Sysselsättningen har ökat inom industrin och den privata tjänstesektorn. Investeringsnivån har höjts påtagligt. Expansionen har dock varit ojämnt fördelad mellan olika regioner.

Den regionala balansen i riket påverkas emellertid också av den förda politiken inom enskilda sektorer såsom utbildningen, sjukvården, kommunikationerna, energin samt jordbruket. Den kommunala skatteutjämnningen har stor betydelse för möjligheterna att erbjuda en god kommunal service även i kommuner som har en låg skattekraft.

Som framhålls i propositionen har erfarenheterna från senare år visat på nödvändigheten av att i ökad grad väga in regionalpolitiska hänsyn i sektorspolitiken på olika områden. Ökad vikt läggs också på åtgärder för att allmänt förbättra näringslivsmiljön i de regionalpolitiskt prioriterade regionerna vad gäller utbildning, kommunikationer, teknisk kompetens m.m. Betydande belopp för dessa ändamål har avsatts inom ramen för särskilda insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (prop. 1987/88:64, AU 14) liksom i prop. 1987/88:86 om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m.m.

Med regionalpolitiska medel görs vidare omfattande insatser för att främja teknik- och kunskapsspridning i de utvecklingssvaga regionerna. För att förstärka och förändra inriktningen på utbildningen har resurser tillförts universitet och högskolor. Inte minst har de små och medelstora högskolorna fått del av dessa satsningar.

En fråga som på senare tid ägnats uppmärksamhet är betydelsen av ett kulturellt utbud även utanför storstadsregionerna. Den frågan tas upp i motionerna A426 (fp) och A481 av Hans Dau och Anders G Högmark (båda m). Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande värdet av en rik kulturell miljö även i de mindre kommunerna. Särskilda satsningar har också föreslagits i detta syfte i de tidigare nämnda propositionerna om insatser i Bergslagen och norra Sveriges inland samt i Norrbotten.

Den regionala utvecklingen påverkas av det samlade resultatet av insatserna inom de olika politikområdena. Utskottet vill i likhet med flera motionärer stryka under betydelsen av en aktiv samverkan mellan departement och mellan myndigheter. För att åstadkomma en löpande samordning och bedömning av regionalpolitiskt betydelsefulla sektorsfrågor i regeringskansliet bereds ett stort antal frågor i en särskild grupp bestående av statssekreterare från olika departement. I gruppen prövas och vägs samman olika frågor utifrån de regionalpolitiska aspekterna. De tidigare nämnda propositionerna med förslag till åtgärder i Bergslagen, norra Sveriges inland samt Norrbotten är ett resultat av ett omfattande samverkansarbete mellan olika departement och myndigheter.

Sektorssamverkan är väsentlig även på länsnivån. Det pågående försöket i Norrbottens län med samordnad länsförvaltning har till syfte att åstadkomma en bättre samordning av olika sektorsfrågor och att få en mer effektiv och slagskraftig organisation i arbetet för en positiv regional utveckling. Liknande verksamheter pågår också i andra län.

I ett antal motioner tas upp behovet av en ökad decentralisering. Utskottet kommer i ett senare avsnitt att behandla frågan om decentralisering av statlig verksamhet. Hithörande frågor ägnas stor uppmärksamhet i regeringens kansli, och ett antal konkreta initiativ har tagits under senare tid. Det gäller både lokalisering av verk och delar av verk till de regionalpolitiskt prioriterade regionerna.

Det finns i detta sammanhang anledning att också erinra om betydelsen av att man inom länen aktivt verkar för en decentralisering av olika verksamheter. I vissa län har gjorts långtgående försök med positivt resultat i detta syfte. Det gäller bl.a. inrättande av s.k. länsdelskontor i regionalpolitiskt prioriterade områden.

Utskottet har tidigare i framställningen redovisat att nettoinflyttningen till storstadsregionerna minskat under de senaste två åren. Befolkningsökningen förklaras i väsentlig omfattning av ett ökat födelseöverskott och en omfattande nettoinvandring. Att begränsa befolkningstillväxten i storstäderna — såsom föreslås i motion A462 (c) — är sålunda mer komplicerat än vad motionärerna synes utgå från. Befolkningsutvecklingen i storstäderna har också ett nära samband med den ekonomiska utvecklingen. Utskottet vill slutligen i denna del erinra om att det främst är Stockholmsregionen som uppvisar överhettningstendenser.

Som framhålls bl.a. i motionerna A484 (m) och A426 (fp) är utvecklingen i storstäderna av stor betydelse för riket i stort. Det framstår emellertid — som också framhålls i motion A439 av Hans Rosengren m.fl. (s) — som väsentligt att tillväxten i storstäderna inom bl.a. den privata tjänstesektorn kan länkas av och också komma andra regioner till del. Regeringen har aktivt verkat för en sådan utveckling. Hittills har resultatet av dessa ansträngningar varit otillfredsställande. Det finns emellertid faktorer som talar för att tjänsteföretagen i ökad utsträckning skall finna skäl för att förlägga verksamhet utanför storstäderna. Här kan nämnas brist på arbetskraft och bostäder. Det allmänna kostnadsläget i storstäderna kan också få betydelse i sammanhanget.

Den nya tekniken bör vidare — som bl.a. anförs i motion A412 av Göran Magnusson m.fl. (s) — kunna medverka till att arbetsuppgifter kan decentraliseras från storstäderna. Som framhålls i motionen pågår intressanta försök i detta syfte ute i länen. Dessa frågor ägnas också uppmärksamhet i regeringens kansli.

Att storstadsregionerna expanderat kraftigt under senare år skapar, som framhålls i motionerna A426 (fp) och A462 (c), miljömässiga problem som kan vara svåra att komma till rätta med. Det framstår därför som angeläget även för storstadsregionerna att tillväxten där sker på ett balanserat sätt.

Utvecklingen i storstadsregionerna följs uppmärksamt bl.a. av länsstyrelserna och i regeringens kansli. I riksdagen redovisas varje år i samband med behandlingen av regeringens budgetproposition förändringarna i vad avser befolkning, sysselsättning, arbetslöshet osv. Utskottet anser mot denna bakgrund att det saknas anledning med ett tillkännagivande till regeringen om en kartläggning av befolkningskoncentrationens negativa miljöeffekter såsom föreslås i motion A462 (c). Detsamma gäller förslaget om en årlig redogörelse om den regionala utvecklingen. Utskottet avstyrker även med hänvisning till vad ovan anförts förslaget i samma motion om en övre gräns för storstädernas andel av befolkningen.

Utskottet vill slutligen beträffande tillväxten i storstadsområdena hänvisa till att den regionalpolitiska utredningen har till uppgift att överväga för- och nackdelar med olika åtgärder som kan bidra till att tillväxten i storstäder och universitetsorter kan komma de regioner till godo som har eller bedöms få utvecklingsproblem. I uppdraget ingår även att belysa de miljömässiga aspekterna i regionalpolitiken.

Som tidigare nämnts har regeringen i enlighet med utskottets önskemål tillsatt en parlamentarisk utredning med uppgift att utreda regionalpolitikens inriktning m.m. Direktiven till utredningen finns återgivna tidigare i

detta betänkande. Av direktiven framgår att uppdraget för kommittén är omfattande och brett upplagt. Enligt utskottets uppfattning finns det mot denna bakgrund inte anledning för utskottet att närmare gå in på alla de konkreta förslag och synpunkter avseende regionalpolitikens inriktning som i övrigt redovisas i motionerna. Det gäller bl.a. motion A463 (vpk) om de styrande inslagen i regionalpolitiken och A465 av Alf Svensson (c) om ett decentraliserat näringsliv samt myndigheternas och kommunernas regionalpolitiska roll.

Utskottet avstyrker förslaget i motionerna A426 (fp) och A462 (c) om ändrade direktiv för utredningen. Som ovan nämnts är direktiven omfattande, och det får ankomma på utredningen att under arbetets gång ta ställning till hur de olika frågorna skall behandlas. Utskottet delar uppfattningen i motion A426 att tidsplanen för arbetet är pressad. Utskottet utgår emellertid från att utredningen ges erforderliga resurser för att klara arbetet.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom den inriktning på regionalpolitiken som kommer till uttryck i den förda politiken och i budgetpropositionen inför budgetåret 1988/89. Sammantaget bör denna politik ge goda förutsättningar för en balanserad regional utveckling i riket.

Med det anförda avstyrks de i sammanhanget behandlade motionerna beträffande inriktningen på regionalpolitiken. Till de olika stödformerna återkommer utskottet senare i framställningen.

Utskottet övergår härefter till ett förslag i motion 1987/88:A442 av Erik Jansson och Rune Johansson (båda s) om *återinförande av ortsplänen*.

Riksdagen beslutade våren 1982 att avskaffa den s.k. ortsplänen som styrinstrument i regionalpolitiken. Utskottet instämde i den dåvarande regeringens bedömning att arbetet med ortsstrukturförändringarna i fortsättningen borde göras på den regionala och lokala nivån efter de prioriteringar som man där bedömer som angelägna och inom ramarna för tilldelade resurser (AU 1981/82:23, s. 61). Utskottet har ingen annan uppfattning i dag. Utskottet vill också peka på att flertalet län ägnar uppmärksamhet åt ortsstrukturförändringar, bl.a. genom att planeringen inriktas på länsdelar och olika planeringsregioner. Med hänvisning härtill samt till att hithörande frågor kommer att bli föremål för överväganden i den regionalpolitiska utredningen avstyrks motion A442.

Centerpartiet begär i partimotionen 1987/88:A462 *nya utvecklingsprogram i utsatta regioner*. Motionärerna anser att ett fullföljande av riksdagens beslut våren 1987 bör innebära att särskilda åtgärdsprogram med infrastrukturrella insatser tas fram för Norrlands inland och mellanbygder, sydöstra Sverige samt de delar av Bergslagen som inte omfattades av förslagen i prop. 1987/88:64.

Utskottet avvisar motionen i denna del med hänvisning bl.a. till de åtgärdsprogram som lagts fram beträffande dels Bergslagen och norra inlandet, dels Norrbotten. Härutöver bör nämnas prop. 1987/88:50 om trafikpolitiken. Till utvecklingen i de olika länen återkommer utskottet senare i betänkandet.

Slutligen i detta avsnitt tar utskottet upp frågan om *avskaffande av lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m.*, som aktualiseras i partimotionen

1987/88:A208 (m) och i motion 1987/88:A617 av Görel Bohlin m.fl. (m). Som skäl för yrkandet anförs att byggstoppet för annat byggande än bostäder i storstadsområden inte löst några problem men skapat desto fler.

Utskottet har den uppfattningen att lagen om byggnadstillstånd fyller en viktig funktion när det gäller att balansera aktuella byggprojekt och tillgänglig arbetskraft. Lagen möjliggör en nödvändig styrning av byggverksamheten. Motionerna avstyrks därför.

Decentralisering av statlig verksamhet

Den statliga sektorn har en betydelsefull roll i arbetet för en balanserad regional utveckling. Statliga myndigheter, institutioner och företag tillhör i många kommuner de största arbetsgivarna.

Sysselsättningen inom den statliga sektorn är av flera skäl ojämnt fördelad såväl mellan länen som inom länen. I syfte att motverka denna obalans omlokaliseras under 1970-talet ett trettiootal myndigheter med omkring 10 000 anställda från Stockholmsområdet. Fram till dess var så gott som all central statlig förvaltning lokaliserad till huvudstaden.

Utskottet uttalade i slutet av 1970-talet att en ny omlokalisering av statlig förvaltning av det slag som tidigare genomförts då inte var aktuell. I stället har decentraliseringsarbetet inriktats på två andra huvudvägar. Dels skall möjligheterna att omlokalisera ny eller expanderande statlig förvaltning prövas målmedvetet, dels skall en delegering av beslutsfunktioner och arbetsuppgifter från central nivå eftersträvas.

Vid lokalisering av statlig verksamhet skall enligt riksdagens beslut i första hand skogslänen och i andra hand sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden komma i fråga.

I budgetpropositionen (bil. 14), framhåller industriministern att lokalisering av statlig verksamhet i viss utsträckning har utnyttjats för att motverka regionala obalanser. Det gäller bl.a. aktuell utlokalisering av vissa verksamheter inom riksskatteverket till Borlänge, inom Vattenfall till Ludvika och Luleå samt inom SJ till Borlänge.

När det gäller formerna för arbetet med decentraliseringsfrågorna erinrar civilministern i budgetpropositionen (bil. 2) om att riksdagen år 1979 beslutade om allmänna riktlinjer för bl.a. arbetet med decentralisering i den offentliga förvaltningen. Följande år inrättades, på riksdagens begäran, en decentraliseringsdelegation för att samordna regeringens och regeringkansliets arbete med decentralisering och lokalisering av statlig verksamhet. Delegationen fungerade som en fast, interdepartemental arbetsgrupp, knuten till det dåvarande budgetdepartementet. Till stöd för delegationen fanns en parlamentarisk referensgrupp.

I samband med regeringkansliets omorganisation efter regeringsskiftet år 1982 överfördes ansvaret för decentraliseringsfrågorna från budgetdepartementet till civildepartementet. I september 1983 inrättades en arbetsgrupp inom civildepartementet för decentralisering av statlig verksamhet. Gruppen, som ersatte den tidigare decentraliseringsdelegationen, skulle lämna en slutlig redovisning av sitt arbete under våren 1985.

I april 1984 gav regeringen 20 centrala statliga myndigheter i uppdrag att utarbeta översiktliga decentraliseringsplaner. Syftet var att föreslå decentraliseringsåtgärder som innebar att minst 10 % av antalet helårstjänster inom myndigheternas centrala förvaltning i Stockholm och Solna fram till 1990-talets början skulle kunna flyttas till existerande eller nya förvaltningar på andra håll i landet eller till andra kommuner i Stockholmsregionen. Decentraliseringen skulle utgå från gällande resursramar och genomföras på ett sådant sätt att verksamheten också blev effektivare. För de statliga affärsverkens del skulle särskilda överväganden ske.

Arbetsgruppen för decentralisering av statlig verksamhet redovisade resultaten av sitt arbete i rapporten (Ds C 1985:11) Decentralisering av statlig verksamhet. I och med överlämnandet av rapporten ansåg gruppen sitt arbete avslutat.

I rapporten framhålls bl.a. att det i det fortsatta decentraliseringsarbetet var nödvändigt att regering och riksdag kraftigt markerar sin strävan att decentralisera förvaltningen. Statliga myndigheter borde enligt rapporten i anslagsframställningarna redovisa vilka decentraliseringsåtgärder som har genomförts och vilka åtgärder som planeras. Gruppen ansåg slutligen att det även i fortsättningen bör finnas ett organ inom regeringskansliet med uppgift att ta initiativ i decentraliseringsfrågor och kontinuerligt bevaka decentraliseringsarbetet.

Civilministern framhåller att de myndigheter som flyttats ut från Stockholmsområdet till de nya lokaliseringorterna har fört med sig en långsiktigt stabil verksamhet, som har breddat arbetsmarknaden, förändrat näringsstrukturen och gett regionerna bättre förutsättningar för utveckling. Myndigheterna har kunnat fullgöra sina uppgifter effektivt, även om kostnaderna i tid och pengar för att upprätthålla nödvändiga kontakter har ökat. Förläggning av utlokaliserade myndigheter till samma byggnad har gett bättre förutsättningar för att utnyttja gemensamma administrativa resurser och gjort det möjligt att rationalisera verksamheten. De omfattande omlokaliseringarna har också visat sig kunna organiseras och genomföras på ett sådant sätt, att de oundvikliga påfrestningarna på den berörda personalen har kunnat begränsas.

Decentralisering av statlig verksamhet är, fortsätter civilministern, både ett medel för att åstadkomma regional utveckling och ett mål för det långsiktiga förändringsarbetet inom statsförvaltningen. Regeringen kommer att verka för en fortsatt decentralisering i form av såväl delegering av beslutsbefogenheter som omlokalisering av statlig verksamhet. Någon ny, samlad omlokalisering av större omfattning är inte aktuell.

Det framhålls vidare att förutsättningarna för att decentralisera central statlig verksamhet är bättre nu än de var i början av 1970-talet. Utbyggnaden av högskolorna och omfattande regionalpolitiska insatser har således lett till att arbetsmarknaden har breddats i olika delar av landet, bl.a. till följd av de utlokaliseringar som har genomförts. Vidare har flyg- och telekommunikationerna förbättrats, vilket gör det möjligt att begränsa kostnaderna för att upprätthålla nödvändiga kontakter.

Övervägandena om decentralisering avses ske fortlöpande som en integrerad del av beredningen inom regeringskansliet rörande förändringar i

myndigheters verksamhet och organisation. Det arbetet skall bedrivas fort- löpande, varför det inte behövs något särskilt organ för decentralisering i regeringskansliet.

Frågan om ändrad lokalisering av myndigheter torde enligt civilmini- stern i allmänhet få anses gälla sådana grundläggande och långsiktiga för- ändringar i förvaltningsstrukturen som enligt regeringens proposition (1986/87:99) om ledning av den statliga förvaltningen bör beslutas av riks- dagen. Delegeringsfrågor, som gäller myndigheternas sätt att fullgöra sina uppgifter, bör däremot avgöras av den berörda myndigheten själv eller av regeringen liksom omlokaliseringar som endast rör en del av en myndighet och som har liten omfattning.

Utgångspunkten för det vidare arbetet skall också i fortsättningen vara att myndigheterna skall kunna fullgöra sina uppgifter effektivt även efter en decentralisering av beslutsbefogenheter eller arbetsuppgifter. De myndig- heter som omlokaliseras måste därför ges förutsättningar att upprätthålla nödvändiga kontakter och att rekrytera den personal som verksamheten kräver. Myndigheter som har nära kontakter och verkar inom angränsande kunskapsområden bör så långt möjligt lokaliseras i varandras närhet. Där- igenom kan det bli möjligt att begränsa de kostnadsökningar för att upprät- hålla nödvändiga kontakter som är ofrånkomliga i samband med en omlo- kalisering.

Slutligen framhålls att det är väsentligt för mottagarorten att omlokalise- ringen bidrar till att bredda och stärka den lokala arbetsmarknaden. Decen- traliseringsåtgärderna bör syfta till att stödja den näringsstruktur och de utvecklingsförutsättningar som finns i mottagarorterna. Beslut om att flytta ut central statlig verksamhet bör därför grundas på en bedömning av de utvecklingsförutsättningar som en omlokalisering kan ge för såväl förvalt- ningen som mottagarorten.

Frågan om inriktningen på *decentraliseringen av statlig verksamhet m.m.* tas upp i ett antal motioner.

Moderata samlingspartiet framhåller i partimotionen 1987/88:A484 bl.a. att när den nuvarande socialdemokratiska regeringen nu inleder en ny utlo- kaliseringsperiod så sker det med utomordentligt dåligt underlag. Som exempel härpå nämns besluten avseende lokalisering av plan- och bostads- verket till Karlskrona och av det s.k. banverket till Borlänge.

Motionärerna anför vidare att det finns starka skäl som talar för att de centrala ämbetsverken med stora kontaktytor bör ligga i landets huvud- stadsregion. Det hindrar inte att det kan finnas myndigheter eller delar av myndigheter som utan förfång kan flyttas till andra orter. Ett sådant beslut måste dock vara noggrant förberett.

I stället för utlokalisering av centrala verk och myndigheter finns det enligt motionärerna anledning att decentralisera genom att sprida besluts- fattandet i olika frågor. En decentralisering inom den offentliga förvalt- ningen, som innebär att fler beslut kan fattas på lägre nivå, bidrar till att minska avståndet mellan beslutsfattande myndighetspersoner och de en- skilda individerna.

Centerpartiet begär i partimotionen 1987/88:A462 att ett riksdagsutta- lande med innebörd att riksdagens beslut om förutsättningar och priorite-

ringsordning för utlokalisering av statliga myndigheter skall ligga fast och fullföljas.

I motionen framhålls vidare betydelsen av en medveten decentralisering av funktioner från den centrala nivån till läns- och kommunnivåerna. Utvecklingen har enligt motionärerna gått i motsatt riktning. Den statliga centrala myndighetsorganisationen har expanderat kraftigt både vad avser antal och storlek. Ett förslag som innebär att denna utveckling kan vändas bör tas fram snabbt.

En decentralisering bör också ske av olika länsfunktioner till både kommuner och kommundelar. Nödvändiga besparingar och rationaliseringsåtgärder får vidare inte ske på ett sådant sätt att koncentrationsutvecklingen i samhället förstärks ytterligare, slutar motionärerna.

I motion 1987/88:A428 av Kjell Nilsson m.fl. (s) förutsätts att ytterligare statliga verksamheter och tillkommande myndigheter skall utlokaliseras.

I motion 1987/88:A438 av Gunilla André och Bengt Kindbom (båda c) framhålls att den obalans och överhettning som den snabba tillväxten i Stockholm leder till måste brytas, varför en ny omgång med utlokalisering är nödvändig. Riksdagen bör besluta att en plan för utlokalisering av statliga myndigheter skall föreläggas riksdagen och att län och regioner som tidigare inte erhållit någon etablering skall komma i första hand.

Alf Svensson (c) föreslår i motion 1987/88:A476 att en utredning tillsätts med uppgift att presentera en plan för en ny utlokalisering av statliga myndigheter. Därvid bör beaktas behovet av ett profiltänkande, dvs. att myndigheter med likartad inriktning samlokaliseras i samma kommun. Hänsyn bör också tas till de lokala högskolornas profil.

Åke Gustafsson m.fl. (s) pekar i motion 1987/88:A429 på de fördelar som en utlokalisering av statlig verksamhet för med sig i vad avser bl.a. den regionala balansen och effektiviteten hos de utlokaliserade myndigheterna. En omlokalisering av verksamhet, enheter etc. inom centrala myndigheter bör ske till ett begränsat antal kommuner med erfarenhet av utlokalisering.

Vidare pekar motionärerna på att en utveckling mot en ökad privatisering måste ses med stor oro ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Olika statliga verksamheter bör få möjlighet att arbeta på ett sådant sätt att förluster i vissa områden kan balanseras av överskott i andra områden. De statliga verken och myndigheterna bör slutligen på ett okonventionellt sätt samverka dels sinsemellan, dels med kommunala organ och privata intressen för att undvika att servicenivån i glest befolkade områden raseras.

Slutligen anför Bo Lundgren m.fl. (m) i motion 1987/88:A419 att den statsfinansiella situationen med nödvändighet innebär nedskärningar av offentliga utgifter och rationaliseringar av offentlig verksamhet. I vissa fall kan det leda till organisationsförändringar som leder till sammanläggning av regionala myndigheter, kontor etc. Det kan i de sammanhangen vara lätt att sådana organisationsförändringar kan leda till koncentration av kvarvarande enheter till vissa orter, vilket kan innebära en allvarlig obalans inom berörd region. Som exempel härpå anges att organisationsförändringar i Malmöhus och Kristianstads län ofta resulterat i en koncentration till Malmöhus län och då främst Malmö. Varje organisationsförändring bör därför ha ett vidare perspektiv, så att det sammantagna resultatet motverkar obalans inom en region.

Utskottet vill först framhålla betydelsen av en fortsatt målmedveten decentralisering av den statliga verksamheten. En sådan utveckling kan på ett effektivt sätt bidra till en mer balanserad regional utveckling. Härtill kommer att en decentralisering av verksamheten ligger i linje med det långsiktiga förändringsarbetet inom statsförvaltningen.

Det framstår därför som en angelägen uppgift för regeringen att i det fortlöpande beredningsarbetet uppmärksamt pröva förutsättningarna för en decentralisering av verksamheter. Som framhålls i propositionen är det också regeringens avsikt att verka för en fortsatt decentralisering i form av såväl delegering av beslutsbefogenheter som omlokalisering av statlig verksamhet.

Utskottet delar uppfattningen i propositionen att någon ny, samlad omlokalisering av större omfattning inte är aktuell. När det gäller inrättandet av nya myndigheter är det angeläget att man ingående prövar förutsättningarna att välja annan lokaliseringsort än Stockholm/Solna. Det bör sålunda föreligga särskilda skäl om sådana verksamheter inte skall förläggas till annan del av landet. Den prioriteringsordning riksdagen beslutat om bör därvid äga fortsatt giltighet.

Beslut om omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter bör föregås av noggranna överväganden i olika avseenden. Det gäller utöver de ovan nämnda mer övergripande regionalpolitiska aspekterna förutsättningarna att behålla eller rekrytera kvalificerad personal, behovet av kontakter med andra myndigheter, de medflyttandes möjligheter till arbete etc. Det är också angeläget att besluten föregås av information till och samråd med den berörda personalen. Det kan erinras om att hänsynstaganden av detta slag ägnades betydande uppmärksamhet i samband med de stora omlokaliseringsbesluten i början av 1970-talet.

Utskottet delar uttalandet i propositionen att myndigheter som har nära kontakter och verkar inom angränsande kunskapsområden bör så långt möjligt lokaliseras i varandras närhet. I detta sammanhang bör också — som framhålls i motion A476 — beaktas inriktningen på de olika högskolorna. Som framhålls i propositionen är det väsentligt att en omlokalisering bidrar till att bredda och stärka den lokala arbetsmarknaden. Syftet bör vara att stödja näringsstrukturen och utvecklingsförutsättningarna i mottagarorterna.

Utskottet vill härutöver erinra om att myndigheterna är ålagda att efter sina förutsättningar bl.a. beakta möjligheterna till decentralisering och i övrigt verka för att de regionalpolitiska målen uppnås. Myndigheterna har skyldighet att efter anmodan av länsstyrelsen varje år lämna uppgifter om bl.a. planer och aktiviteter som är av betydelse för länets utveckling, t.ex. pågående organisationsförändringar.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motion A419 beträffande behovet av hänsyn till den inomregionala balansen i samband med omorganisation m.m. inom statsförvaltningen. Det bör ankomma på berörda myndigheter och länsstyrelser att uppmärksamma denna viktiga aspekt i arbetet.

Utskottet har ingen erinran mot vad som i övrigt anförs i propositionen beträffande decentraliseringsarbetet. Utskottet utgår sammanfattningsvis

från att decentraliseringsfrågorna prioriteras högt i det fortlöpande beredningsarbetet i regeringens kansli. Utskottet bedömer det för närvarande inte vara erforderligt att en särskild plan föreläggs riksdagen beträffande kommande lokaliseringsobjekt.

Med det anförda avstyrks de i sammanhanget behandlade motionerna i aktuella delar.

I sju motioner läggs fram förslag om *lokalisering av statlig verksamhet till vissa regioner* enligt följande förteckning:

1987/88:A429 av Åke Gustafsson m.fl. (s)	Jönköping
1987/88:A433 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp)	norra Kalmar län
1987/88:A404 av Lennart Alsén (fp)	Blekinge
1987/88:A461 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c)	Värmland
1987/88:A468 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (båda c)	Hälsingland och Gästrikland
1987/88:A470 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (båda s)	Östersund

I den ovan nämnda motionen A404 föreslås dessutom att arbetsuppgifter bör decentraliseras till regionala statliga enheter i Blekinge.

Utskottet har tidigare i framställningen framhållit att den av riksdagen fastlagda prioriteringsordningen vid lokalisering av statlig verksamhet står fast. Enligt denna skall i första hand skogslänen och i andra hand sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden komma i fråga vid lokalisering av statlig verksamhet. Utskottet kan konstatera att de här aktuella motionerna aktualiserar behovet av statlig verksamhet i län och kommuner som med något undantag är prioriterade. Beträffande lokalisering till Blekinge kan erinras om det nya plan- och bostadsverkets lokalisering till Karlskrona och förslaget i proposition 1987/88:142 om lokalisering av kustbevakningens centrala ledning till samma kommun. När det slutligen gäller behovet av lokalisering av statlig verksamhet till Östersund bör nämnas att det pågår ett arbete inom regeringens kansli med ett åtgärdsprogram för kommunen.

Med hänvisning till det anförda avstyrks här aktuella motioner i behandlade avsnitt.

Regionalpolitiskt stöd

Inledning

Det regionalpolitiska stödet kan lämnas till företag och personer som bedriver industriverksamhet, industriservice, viss partihandel och uppdragsverksamhet, pälsdjursuppfödning och vattenbruk, turistverksamhet, framställning av fasta bränslen, uppförande av industrilokaler för uthyrning, teknikcentrum m.m. Fr.o.m. den 1 juli 1987 har införts vidgade möjligheter att lämna stöd till företag inom den privata tjänstesektorn samt till affärsverk och uppdragsmyndigheter.

Stödet lämnas i form av lokaliseringsstöd (bidrag och lån), offertstöd, lån till investmentbolag, investeringsbidrag samt utvecklingskapital.

I första hand lämnas stödet till verksamheter inom stödområdena A, B och C, men stöd kan i vissa fall efter regeringsbeslut också komma i fråga utanför stödområdena. I samband med investeringar med ett kapitalbehov på högst 9 milj. kr. kan dessutom investeringsbidrag lämnas av länsstyrelserna i hela landet.

Allmänna villkor som i princip ställs för stödgivning enligt ovan nämnda förordning är bl.a. att

- tillfredsställande lönsamhet erhålls
- en varaktig sysselsättning för de anställda uppnås
- minst 40 % av de nya arbetsplatserna förbehålls vardera könet, dock möjlighet till dispens
- lön och förmåner åtminstone är likvärdiga med dem som utgår enligt kollektivavtal

Reglerna för stödgivningen framgår av förordningen (1982:677, omtryckt 1985:648) om regionalpolitiskt stöd.

Allmänna frågor

I detta avsnitt behandlas vissa allmänna och principiella yrkanden avseende stödsystemets inriktning.

Moderata samlingspartiet anför i partimotion 1987/88:A484 viss kritik mot utformningen av *de regionalpolitiska stödformerna*. En stor del av besluten om regionalpolitiskt stöd tas av politiska organ eller av handläggare som är direkt ansvariga inför politiker. Länsstyrelsernas och utvecklingsfondernas styrelser frestas enligt motionärerna att sätta politiska hänsynstaganden framför en realistisk affärsmässig bedömning av olika projekt. Motionärerna framhåller vidare att uppföljningen från stödbeviljande myndigheters sida inte är tillfredsställande, vilket leder till alltför sena ingripanden i krisföretag.

I motion A484 tar man också upp frågan om regionala investmentbolag. Man är positiv till att det existerande näringslivet satsar kapital i investmentbolagen, men det är viktigt att de privata intressenterna inte upplever att de är passiva partners till staten. Därför bör enligt motionärerna statens medverkan begränsas tidsmässigt och ske i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån — inte i form av ägarandelar.

Nuvarande regionalpolitiska stödformer bör enligt motionen ersättas av ett system med riskgarantilån. Dessa lån skall kunna utgöra delfinansiering av företagsprojekt inom stödområdena. Riskgarantins storlek föreslås bli differentierad beroende på inom vilket stödområde företaget är beläget. Riskgarantilånen avses kompensera projekten för den högre risk som lokaliseringen till ett stödområde innebär. Systemet föreslås bli utformat så att lånens återbetalning kan avskrivas eller uppskjutas om inte tillräckligt stora intäkter genereras. Ett sådant system innebär fördelar enligt motionärerna, genom större enhetlighet och överblickbarhet över stödsystemet samt dessutom ökad snabbhet genom att besluten till övervägande del kan tas på länsnivå. Motionärerna hemställer att regeringen återkommer med förslag till regler för riskgarantilån så att detta nya system kan träda i kraft under det kommande budgetåret. Den sittande regionalpolitiska utredningen kan senare utarbeta eventuella förslag till modifieringar.

Vad gäller beslutsformerna och handläggningen av det regionalpolitiska stödet anser utskottet, liksom motionärerna, att en realistisk affärsmässig bedömning är nödvändig av alla projekt. Detta framgår också av förordningen om regionalpolitiskt stöd, där krav på lönsamhet är ett villkor för att stöd över huvud taget skall utgå. Vad beträffar sammansättningen av länsstyrelsernas och utvecklingsfondernas styrelser kan noteras att det är landstingen som nominerar styrelserepresentanter och att man i detta sammanhang har möjlighet att tillföra styrelserna kompetens genom att utse representanter med erfarenhet från näringsliv och arbetsmarknad. Det är för övrigt regel att så sker, särskilt beträffande utvecklingsfondernas styrelser. Redan nu finns således en god regional och lokal kunskap om företagan-dets villkor i de nämnda styrelserna.

Uppföljningen av stödföretagen är väsentlig, och motionärernas krav i detta avseende har redan på olika sätt uppmärksammats. Utvecklingsfonderna har således fått 10 milj. kr. i extra medel för bl.a. uppföljning av stödföretag. Statens industriverk tar vid anslagsgivningen till fonderna särskild hänsyn till att dessa avsätter resurser för uppföljningsverksamheten. Enligt utskottets mening är således motionens syfte i detta avseende tillgodosett.

I fråga om det framtida företagsstödet samt formerna för det privata näringslivets och statens medverkan i regionala investmentbolag vill utskottet peka på att dessa frågor skall behandlas av den regionalpolitiska utredningen. Denna skall bl.a. göra avvägningar mellan generella och selektiva stödsystem samt, i fråga om investmentbolag, analysera behovet av lån samt bankernas och andra finansieringsinstituts medverkan i finansieringen av regionalpolitiskt motiverade investeringar.

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående avstyrker utskottet motion A484 i här berörda delar.

I motion 1987/88:A482 av Börje Hörnlund m.fl. (c) anförts att det vid sidan av generella åtgärder krävs ett *företagsinriktat stöd* på regional nivå för att beslutsprocessen skall bli så effektiv som möjligt. Stödet bör även vara mer differentierat, flexibelt och möjligt att anpassa efter de skilda förhållanden som råder i olika delar av landet.

Utskottet behandlade föregående år ett likartat yrkande från centerpartiet och konstaterade därvid att även utskottet har den principiella uppfattningen att stödprogrammet bör omfatta såväl generella som företagsinriktade stödformer. Handläggningen av det regionalpolitiska stödet är i stor utsträckning decentraliserat till regional nivå och ytterligare decentralisering föreslås nu i budgetpropositionen. Motion A482 påkallar i aktuell del inte någon riksdagens åtgärd.

I motion A482 tas också upp frågan om *individinriktade stödåtgärder*. Enligt motionärerna har avfolkningen i vissa kommuner nått så långt att det krävs införande av avsevärda individuella stimulanser för att få en nödvändig inflyttning till stånd. Motionärerna föreslår dels att lånevillkoren vid nyproduktion av småhus inom stödområde A och B förbättras, dels att det införs en möjlighet att avskryva den årliga studiemedelsavgiften så länge man bor och arbetar inom stödområde A och B. Ett likartat krav förs fram i motion 1987/88:A472 av Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson

(båda m). Motionärerna hemställer att en utredning genomförs beträffande villkorad avskrivningsrätt för studielån vid bosättning inom stödområdet för att därmed underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft. En motion med samma syfte är 1987/88:A471 av Anders G Högmark och Hans Dau (båda m). I denna motion förordas att en utredning genomförs om en differentierad statsskatt, vilken enligt motionärerna skulle underlätta rekryteringen av nyckelpersoner till stödområdena.

Utskottet har de senaste åren behandlat och avstyrkt motioner av samma innebörd som de nu aktuella vad gäller olika individriktade stödåtgärder. Behovet av åtgärder för att underlätta rekryteringen av kvalificerad arbetskraft till stödområdet är enligt utskottets mening väl dokumenterat. Därför har i fråga om de arbetsmarknadspolitiska stödformerna möjligheten till starthjälp behållits för s.k. nyckelpersoner. Vidare fortsätter bidragen för anställning av medflyttande att utgå enligt ett nyligen fattat beslut av riksdagen (prop. 1987/88:100 bil. 12, AU II rskr. 186). Frågan om behovet av ytterligare individanknutna åtgärder skall behandlas av den regionalpolitiska utredningen. Med hänvisning till denna del av utredningsuppdraget och med hänsyn till vad i övrigt anförts anser utskottet att yrkandena i motionerna A471, A472 och A482 om nya stödformer av nu aktuellt slag inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Stödområdesindelningen

Sedan år 1964 finns ett särskilt stödområde för det regionalpolitiska stödet till företag. Detta områdes avgränsningar har ändrats vid flera tillfällen, senast år 1982 då stödområdet differentierades i tre zoner med skilda grader av problem. De tre stödområdena benämns A, B och C, där stödområde A innebär de förmånligaste regionalpolitiska stöden. Inom och i anknytning till dessa stödområden finns särskilda geografiska riktlinjer för vissa näringar, t.ex. för turistnäringen och för privata tjänsteföretag. Härutöver kan regeringen peka ut orter/regioner med omfattande strukturförändringar inom näringslivet som tillfälliga stödområden. Regeringen kan också besluta om stöd till företag utanför stödområdet samt om synnerliga skäl föreligger också lämna högre bidrag än normalt. Utanför stödområdena kan även länsstyrelserna lämna regionalpolitiskt stöd i form av investeringsbidrag. Följande kommuner och delar av kommuner är inplacerade i stödområdena A, B och C.

Stödområdesindelningen

Län och kommun	Stödområde	Län och kommun	Stödområde
Gotlands län	C	Västernorrlands län	C
Gotland		Kramfors Sollefteå	
Älvsborgs län	C	Sundsvall, såvitt avser	C
Bengtstors		Holms och Lidens församlingar	
Dals Ed		Ånge	
Åmål	C	Örnsköldsvik, såvitt avser Anundsjö, Björna, Skorped och Trehörningsjö församlingar	B
Värmlands län	C		B
Arvika			
Eda	C		

Län och kommun	Stöd- område	Län och kommun	Stöd- område
Filipstad	C	Örnsköldsvik, såvitt	
Hagfors	C	avser övriga för-	
Munkfors	C	samlingar	C
Storfors	C		
Sunne	C	Jämtlands län	
Säffle	C	Berg	A
Torsby	B	Bräcke	B
Årjäng	C	Härjedalen	B
Örebro län		Krokom, såvitt avser	
Hällefors	C	Aspås, Näskotts, Rödöns	
Lindesberg, såvitt avser		och Ås församlingar	C
Guldsmedshyttans och		Krokom, såvitt avser öv-	
Ramsbergs församlingar	C	riga församlingar	A
Ljusnarsberg	C	Ragunda	A
		Strömsund	A
		Åre	B
Västmanlands län		Östersund	C
Fagersta	C		
Norberg	C	Västerbottens län	
Skinnskatteberg	C	Bjurholm	B
		Dorotea	A
Kopparbergs län		Lycksele	B
Avesta	C	Malå	B
Ludvika	C	Nordmaling	C
Malung	B	Norsjö	B
Mora, såvitt avser Ven-		Robertsfors	C
jans församling	B	Skellefteå, såvitt avser	
Orsa	C	Fällfors, Jörns och Kalv-	
Smedjebacken	C	träsk församlingar	B
Vansbro	B	Skellefteå, såvitt avser	
Älvdalen	B	övriga församlingar	C
		Sorsele	A
Gävleborgs län		Storuman	A
Hofors	C	Vilhelmina	A
Hudiksvall, såvitt avser		Vindeln	B
Bjuråkers församling	C	Vännäs	C
Ljusdal	B	Åsele	A
Nordanstig	C		
Söderhamn	C		
Norrbottnens län			
Arjeplog	A	Kiruna	A
Arvidsjaur	B	Luleå	C
Boden	C	Pajala	A
Gällivare	A	Piteå	C
Haparanda	A	Älvsbyn	B
Jokkmokk	A	Överkalix	A
Kalix	A	Övertorneå	A

Förutom inom de stödområden som anges ovan får statens industriverk och berörda länsstyrelser efter särskilt beslut av regeringen för budgetåret 1987/88 bevilja lokaliseringsbidrag med högst 20 % av den del av de totala utgifterna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier i följande kommuner eller delar av kommuner: Delsbo församling i Hudiksvalls kommun, Timrå kommun och Hörnefors församling i Umeå kommun. I följande kommuner får lokaliseringsbidrag beviljas med högst 15 % av nämnda utgifter: Tierp, Östhammar, Kristinehamn, Degerfors, Karlskoga och Hallsthammar. I nämnda områden får industriverket och länsstyrelserna även bevilja lokaliseringsslån med högst 70 % av det totala kapitalbehovet.

I motion 1987/88:A482 av Börje Hörnlund m.fl. (c) behandlas frågan om *tillfälliga stödområden*. Motionärerna framhåller att regeringens möjligheter att förklara orter/regioner som drabbas av strukturförändringar och arbetsmarknadsproblem som tillfälliga stödområden måste utnyttjas på ett mera rättvist och konsekvent sätt än regeringen hittills gjort. En akut industrikris eller en kontinuerligt pågående strukturförändring med minskande sysselsättningsstillfällen som följd bör likabehandlas av statsmakterna. Under senare år har enligt motionärerna flertalet mindre kommuner drabbats lika hårt eller hårdare av strukturförändringar än vad t.ex. Malmö gjort vid nedläggningen av Kockums Varv.

Utskottet behandlade föregående år samma yrkande som då återfanns i centerpartiets partimotion. Utskottet konstaterade därvid att de kommuner som kommit i fråga för tillfällig inplacering i stödområde haft problem av en omfattning som motiverat de åtgärder regeringen vidtagit. Enligt utskottets mening är motionärernas exempel på orättvis inplacering i stödområde inte särskilt väl valt. Malmö kommun placerades nämligen inte i tillfälligt stödområde i samband med nedläggningen av Kockums Varv. Motionen avstyrks i aktuell del.

Följande motioner tar upp yrkanden om *inplacering av enskilda kommuner i stödområde*.

Maud Björnemalm m.fl. (s) yrkar i motion 1987/88:A418, vilken behandlar problemen i Örebro län, att Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner samt Ramsbergs och Guldsmedshyttans församlingar i Lindesbergs kommun förs till stödområde A. Vidare yrkas att Nora, Karlskoga, Degerfors samt Lindesbergs församling förs till stödområde B. Motionärerna anser också att Askersunds kommun under en begränsad tidsperiod bör få stödmöjligheter som motsvarar stödområde C samt att Nora kommun i övrigt bör få samma förmåner som övriga Bergslagskommuner.

I motion 1987/88:A436 av Lars De Geer (fp) pekas på den situation som uppstått för Hedemora och Sätters kommuner genom att Borlänge inplacerats i stödområde. De båda förstnämnda kommunerna har enligt motionären samma problem som de närliggande kommunerna, vilka alla tillhör stödområdet. I motionen yrkas därför att Hedemora och Sätters kommuner överförs till stödområde C, i varje fall under den period som finansieringen härför kan tas ur medel som anslagits i den s.k. Bergslagspropositionen.

I motion 1987/88:A446 påtalar Barbro Sandberg och Per Arne Aglert (båda fp) obalanserna inom Uppsala län. I Älvkarleby kommun har sågverket lagts ned under föregående år. Kommunen bör få konkurrera på lika villkor som de närliggande kommunerna och bör således enligt motionärerna införlivas i stödområde C.

I motion 1987/88:A468 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (båda c) föreslås en tillfällig inplacering av Ljusdals kommun (stödområde A), Söderhamns kommun (stödområde B) samt övriga kommuner utom Gävle i stödområde C. I motion 1987/88:A438 av Gunilla André och Bengt Kindbom (båda c) föreslås att Karlsborgs, Töreboda och Gullspångs kommuner skall ingå i stödområde.

Utskottet vill understryka att de regionalpolitiska insatserna bör koncentreras till de regioner som har eller förutses få stora obalansproblem. Dessa

regioner är bl.a. norra Sveriges inland, Bergslagen och delvis sydöstra Sverige. Det permanenta stödområdet bör således ligga fast över en längre tidsperiod. Uppkommande problem till följd av strukturomvandling i kommuner utanför stödområde får lösas genom tillfällig inplacering i stödområde eller genom att regeringen utnyttjar möjligheten att lämna särskilt regionalpolitiskt stöd. De åtgärder som regeringen vidtagit i dessa avseenden finner utskottet väl avvägda. Utskottet vill också erinra om att riksdagen nyligen har fattat beslut om att Sätters kommun tillfälligt skall inplaceras i stödområde. Yrkandet i motion A436 är därmed delvis tillgodosett. I avvaktan på övervägandena från den regionalpolitiska utredningen, som har att lämna förslag efter vilka grunder och till vilka regioner de regionalpolitiska insatserna bör riktas, anser utskottet att den nu gällande stödområdesindelningen bör ligga fast. Motionerna A418, A436, A438, A446 och A468 avstyrks i här aktuella delar.

Stödet till investeringar m.m.

I propositionen hänvisas till att den regionalpolitiska utredningen har att behandla bl.a. det framtida regionalpolitiska stödet till företagsutveckling och nyföretagande. I avvaktan på resultatet av utredningen föreslås i propositionen endast ett par smärre förändringar av det regionalpolitiska stödet till företag.

I propositionen föreslås en ytterligare decentralisering av besluten om regionalpolitiskt företagsstöd genom att *beloppsgränsen för beslut på regional nivå* föreslås höjd från nuvarande 9 milj. kr. till 12 milj. kr. Förslaget till höjd beloppsgräns innefattar inte det investeringsbidrag som länsstyrelserna utanför stödområdet kan lämna. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i denna del.

Vidare anmäls i propositionen att det regionalpolitiska stödet till *framställning av fasta bränslen* hittills har lämnats som ett komplement till stöd från oljeersättningsfonden. Då oljeersättningsprogrammet numera är ersatt av ett program för utveckling och introduktion av ny energiteknik m.m. föreslås att regionalpolitiskt stöd till fasta bränslen fortsättningsvis skall kunna lämnas som komplement till stöd enligt förordningen (1986:171) om statligt stöd för utveckling och introduktion av ny energiteknik m.m. Övriga bestämmelser för stöd till detta ändamål bör enligt propositionen vara oförändrade.

Slutligen föreslås i detta avsnitt att alla former av stödberättigad verksamhet fortsättningsvis skall kunna bedrivas i lokaler som uppförs för uthyrning med hjälp av regionalpolitiskt stöd. Stöd till uthyrningslokaler utanför stödområdena A – C, vilket kan utgå när det finns särskilda skäl, föreslås vidare kunna lämnas även till privata intressenter enligt samma regler som gäller för kommuner.

I centerpartiets kommittémotion 1987/88:A482 godtas förslagen i propositionen att vidga *lokaliseringsstödet till lokaler för uthyrning* men man anser att lokaliseringsstödet för detta ändamål måste förstärkas för att därmed underlätta näringslivets breddning och utveckling i mindre orter. Motionärerna föreslår att lokaliseringsbidrag bör kunna utgå med 50 % för investe-

ringar i privata och kommunala industrilokaler i stödområde A och B resp. 40 % för landsbygdsdelarna i stödområde C.

Utskottet vill framhålla att regionalpolitiskt stöd för uppförande av industrilokaler för uthyrning endast lämnas på mindre orter, varmed avses orter med högst 10 000 invånare. Stödet är omgärdat av vissa restriktioner och utgår med ett belopp som är lägre än vad rörelsedrivande företag kan erhålla i resp. stödområde. Förslaget i motion A482 om förhöjt stöd till uthyrningslokaler finner utskottet mindre välbetänkt. En sådan ordning skulle enligt utskottets mening strida mot principen att det i normalfallet bör vara det rörelsedrivande företaget som skall stimuleras att uppföra lokalerna.

Med avstyrkande av motion A482 i denna del tillstyrker utskottet regeringens förslag angående vidgat stöd till uthyrningslokaler.

I motionerna 1987/88:A426 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) och 1987/88:A482 av Börje Hörnlund m.fl. (c) föreslås att nuvarande lokaliseringsslån ersätts av ett system med *statliga kreditgarantier*.

Utskottet har vid flera tillfällen de senaste åren behandlat motioner med likalydande krav. Utskottet har med utförliga motiveringar avstyrkt dessa motioner. Med hänvisning härtill samt till den regionalpolitiska utredningens uppdrag beträffande det framtida företagsstödet avstyrks motionerna A426 och A482 i här aktuella delar.

I motion A426 föreslås vidare *ett avskaffande av offertstödet* fr.o.m. den 1 juli 1988.

Även frågan om offertstödet ligger inom ramen för den regionalpolitiska utredningens uppdrag, varför yrkandet inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1987/88:A427 av Karl Boo m.fl. (c) yrkas att *regionalpolitiskt stöd till turistanläggningar* skall kunna beviljas inom stödområden A, B och C, dvs. även inom de delar av stödområde C som inte är primärt rekreationsområde. Samma yrkande finns i motion 1987/88:A468 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (båda c) med det tillägget att sådant stöd bör kunna beviljas även i kommuner som gränsar till stödområde.

Utskottet har nyligen i betänkande AU 1987/88:14 (s. 22) vidhållit sin tidigare redovisade inställning att det regionalpolitiska stödet till turistverksamhet bör koncentreras till de delar av landet, t.ex. fjälltrakterna, där det inte finns så goda möjligheter för utvecklingen av andra näringsgrenar. Marknaden är begränsad och en geografiskt mera vidsträckt satsning på turismen kan försämra förutsättningarna att bygga ut verksamheten inom de mest prioriterade stödområdena. Utskottet vill också erinra om att regeringen efter särskild prövning kan lämna stöd till turistanläggningar utanför det prioriterade stödområdet. Så har under år 1987 skett beträffande en anläggning i Smedjebackens kommun som ligger i stödområde C men inte i primärt rekreationsområde. Beslutet motiverades av svårigheterna att där skapa alternativa arbetsstillfällen. På grund av det anförda avstyrks motionerna A427 och A468, den senare i aktuell del.

Sysselsättningsstöd lämnas per kalenderår för ett år i taget under högst sju år. För att få fullt stöd måste företagen öka sysselsättningen och bibehålla den nya sysselsättningsnivån under hela perioden. Sysselsättningsstödet kombineras ofta med annat regionalpolitiskt stöd.

Riksdagen beslöt våren 1987 att avskaffa sysselsättningsstödet i stödområde C från den 1 juli 1987 (prop. 1986/87 bil. 14, AU 13, rskr. 268).

I sex motioner framförs krav på att sysselsättningsstödet återinförs i stödområde C.

Folkpartiet framhåller i motion 1987/88:A426 att sysselsättningsstödet är en stödform som väl överensstämmer med de principer som enligt folkpartiet bör gälla för stödsystemet. Avskaffandet av sysselsättningsstödet i stödområde C har enligt motionerna inneburit att bl.a. Bergslagen lämnats utan möjlighet att åtnjuta sådant stöd.

I centerpartiets kommittémotion 1987/88:A482 föreslås också att sysselsättningsstödet återinförs i stödområde C. Motivet är enligt motionen att riktlinjerna för detta stöd lades fast så sent som 1985 och att en presumtiv stödmottagare har rätt att ställa krav på långsiktighet beträffande stödvillkoren. Vidare anförs att flertalet kommuner i stödområde C har en negativ befolkningsutveckling, varför det regionalpolitiska stödet inte får försämrast.

Krav på återinförande av sysselsättningsstödet förs vidare fram i motionerna 1987/88:A451 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), 1987/88:A461 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c), 1987/88:A490 av Hans Lindblad (fp) samt i motion 1987/88:A491 av Elver Jonsson och Anders Castberger (båda fp). I motion A461 finns ett alternativyrkande om stöd till introduktionsutbildning vid personalökning för företag belägna inom stödområde C. I motionen 1987/88:A474 av Alf Wennerfors m.fl. (m) föreslås att sysselsättningsstödet skall avvecklas.

Utskottet konstaterar att den regionalpolitiska utredningen skall "analysera sysselsättningsstödet betydelse för företagen och bedöma om sysselsättningsstödet bör bibehållas och utvecklas". Utredningen skall vidare analysera "om den effekt stödet har på företagen kan uppnås på annat sätt inom ramen för det företagsstöd i samband med investeringar och inkörsningskostnader som nu lämnas eller förutsätts kunna lämnas fortsättningsvis". Frågor som hänger samman med sysselsättningsstödet ligger således inom ramen för den regionalpolitiska utredningens uppdrag, och här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

Nedsättning av socialavgifter

Lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län (SFS 1983:1055) trädde i kraft den 1 januari 1984. Syftet är att genom sänkning av personalkostnaderna höja konkurrenskraften i det norrbottniska näringslivet. Företagen bedöms därmed få en starkare ställning på marknaden, vilket i sin tur bör leda till ökad produktion och sysselsättning. Stödberättigade är företag med huvudsaklig verksamhet inom gru-

vor och tillverkningsindustri, viss partihandel, uppdragsverksamhet samt hotell-, pensionats- och campingverksamhet.

Stödet avser dels en nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift med 10 % i Norrbottens län, dels en fullständig befrielse från avgifterna i Svappavaara samhälle i Kiruna kommun under tio års tid, dels vid en nettoökning av sysselsättningen ett särskilt bidrag till avgifterna för verksamhet inom hela länet.

Motionsförslag i fråga om nedsättningen av socialavgifterna i Norrbotten har lagts fram alltsedan lagens tillkomst. De nu aktuella motionerna följer samma linjer som tidigare år, dvs. i partimotionerna från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet förordas att avgiftsnedsättningen med tio procentenheter bör gälla inom hela stödområde A och i princip omfatta all icke-offentlig verksamhet. Vänsterpartiet kommunisterna har å andra sidan alltsedan tillkomsten av lagen varit kritiskt till denna typ av generella stimulanser och yrkar i motion 1987/88:A441 av Lars Werner m.fl. på en avveckling av stödformen.

I motion 1987/88:A484 av Carl Bildt m.fl. (m) framhålls att generella stödformer såsom nedsättning av socialavgifter har flera fördelar jämfört med selektiva åtgärder. Enligt motionärernas uppfattning är erfarenheterna från den generella nedsättningen av socialavgifterna i Norrbottens län positiva genom att företagens marginaler och soliditet har ökat. Motionärerna förordar därför att socialavgifterna sänks även i andra delar av landet med stora regionala problem, varvid de områden som har de största problemen bör prioriteras. Uttaget av de sociala avgifterna bör därför minskas med tio procentenheter inom stödområde A och med tre procentenheter inom stödområde B. Denna nedsättning bör gälla samtliga näringsgrenar, inkl. de affärsdrivande statliga verken. Däremot bör nedsättningen inte gälla övriga delar av den offentliga sektorn. Den föreslagna avgiftsnedsättningen bör enligt motion 1987/88:A474 av Alf Wennerfors m.fl. (m) träda i kraft den 1 januari 1989.

Folkpartiet kritiserar i motion 1987/88:A426 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) den geografiska och branschmässiga begränsningen av stödet. Enligt partiets mening har dessa begränsningar fått åtminstone tre negativa effekter. För det första blev resultatet en relativ försämring av konkurrensläget för de kommuner som redan tidigare hade nedsatta avgifter. För det andra innebar begränsningen till vissa branscher att stödet blev mindre effektivt, t.ex. undantogs jord- och skogsbruk. För det tredje blev systemet mer krångligt och ibland godtyckligt. Motionärerna föreslår därför att systemet utformas så, att all icke-offentlig verksamhet i stödområde A erhåller nedsatta socialförsäkringsavgifter med tio procentenheter.

Enligt motion 1987/88:A462 av Olof Johansson m.fl. (c) skulle en ytterligare differentiering av uttaget av socialavgifter efter regioner och kommuner innebära en betydande lokaliseringstimulans och därmed främja en utveckling mot regional balans. Man pekar på att det i Norge finns ett system med betydande skillnader i avgiftsuttag mellan t.ex. Osloregionen och Nordnorge. Det norska systemet bör noggrant analyseras och studeras inom ramen för den regionalpolitiska utredningen i syfte att ta fram ett underlag för beslut om differentiering av socialavgifterna över landet. Där-

vid bör enligt motionärerna prövas ett system med såväl rabatter som tillägg. Systemet skulle utformas så att ett företag lokaliserat i en överhettad region får ett visst tillägg, medan företag lokaliserade i en utsatt region får en viss rabatt på den totalsumma avgifter som skall tas ut.

I motion 1987/88:A482 av Börje Hörnlund m.fl. riktas kritik mot den generella sänkningen av socialförsäkringsavgifterna i hela Norrbotten, vilken enligt motionärerna gynnar kustkommunerna med förstärkt inomregional obalans som följd. I avvaktan på en generell regional differentiering föreslår motionärerna följande förändringar. Den nuvarande sänkningen av socialförsäkringsavgifterna med 10 % i hela Norrbottens län bör i stället omfatta samtliga kommuner inom stödområde A. Sänkningen bör därutöver omfatta de kommuner i Norrbotten som inplacerats i stödområde B. Avgiftsbefrielsen bör gälla samtliga privata, kooperativa och statliga företag. Avgiftsreduceringen för tillkommande sysselsättning bör i kommuner belägna i Norrbotten inom stödområde A och B vara 15 000 kr. och i stödområde C 5 000 kr.

Alf Svensson (c) föreslår i motion 1987/88:A465 att arbetsgivaravgiften sänks med tio procentenheter i samtliga kommuner i stödområde A och därefter successivt höjs i stödområdena B och C för att där nå upp till den ursprungliga nivån utanför stödområdena. Stödet för ökad sysselsättning bör differentieras på samma sätt.

I två motioner yrkas att kretsen av stödberättigade verksamheter vidgas. I motion 1987/88:A420 av Anita Modin (s) yrkas att nedsättningen av socialavgifterna även bör gälla restaurangverksamhet, medan Britta Bjelle (fp) i motion 1987/88:A443 har motsvarande yrkande beträffande jord- och skogsbruket. Två motioner som behandlar åtgärder för Värmlands län tar båda upp frågan om nedsättning av socialavgifterna i Torsby kommun. Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c) föreslår i motion 1987/88:A461 att arbetsgivaravgifterna slopas i Torsby kommun med undantag av Fryksände församling. I motion 1987/88:A486 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (båda m) yrkas att denna avgift sänks med 3 % i stödområde B (Torsby kommun).

De nu aktuella motionerna vad gäller nedsättning av socialavgifter har till sitt sakinhåll behandlats av utskottet i stort sett varje år sedan lagens tillkomst. Riksdagen har därvid på framställning av utskottet avslagit yrkandena i motionerna vad avser ändringar av den geografiska och branschmässiga avgränsningen. En utvärdering av effekterna på de enskilda företagens verksamhet samt vilken betydelse systemet haft för att företag skulle lockas att nyetablera eller utvidga sin verksamhet, genomförs för närvarande på regeringens uppdrag av statens industriverk. Utvärderingen kommer att bli ett viktigt underlag för den regionalpolitiska utredningen, som har att värdera och lämna förslag om det framtida företagsstödet och därvid bl.a. göra avvägningar mellan selektiva och generella stödsystem.

Utskottet har tagit del av den undersökning om stödeffekterna åren 1984—1986 av avgiftsnedsättningen i Norrbotten som utförts inom nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet. Resultaten tyder på att effekterna på sysselsättningen av det hittillsvarande stödet är väsentligt mindre än vad man har haft anledning förutsätta. Utskottet vill emeller-

tid inte nu dra några bestämda slutsatser av dessa undersökningsresultat. Statens industriverk måste först slutföra sitt utredningsuppdrag, och den regionalpolitiska utredningen får därefter väga olika stödformers effektivitet mot varandra. I det arbetet ingår självfallet att inhämta erfarenheter från andra länder. Med hänvisning till det pågående utredningsarbetet avstyrker utskottet de föreliggande motionsyrkandena beträffande nedsättning av socialavgifterna resp. utvidgning av de stödberättigade verksamheterna. Likaså avstyrker utskottet yrkandet i motion A441 om avslag på anslaget.

Insatser i glesbygd

Inledning

Enligt riksdagens regionalpolitiska beslut år 1985 skall glesbygdspolitiken inriktas på att ta till vara glesbygdens resurser och utvecklingsmöjligheter. Riksdagen har vidare uttalat att insatserna bör intensifieras med förstärkt inriktning på offensiva och utvecklingsbara åtgärder. De ekonomiska insatser, som inom ramen för det reguljära stödsystemet är avsedda att sättas in för detta ändamål, är sedan år 1979 samlade under beteckningen glesbygdstöd. Detta är en del av det samlade länsanslaget till länsstyrelserna, vilka i samverkan med bl.a. kommuner, lantbruksnämnder och utvecklingsfonder svarar för genomförandet av glesbygdspolitiken. På central nivå har glesbygd delegationen en samordnande roll.

Av central betydelse för glesbygdens utveckling är naturligtvis även de åtgärder som vidtas med inriktning på vissa näringar, främst jord- och skogsbruk, trädgårdsnäring och fiske. Förutom generella stödformer, såsom prisstöd m.m., kan nämnas det särskilda åtgärdsprogrammet för de fem Norrlandslänen samt Värmlands och Kopparbergs län. Programmets syfte är bl.a. att få till stånd en ökad samordning av stödet till jordbrukets rationalisering, glesbygdstödet och olika arbetsmarknadsstöd.

Utvecklingsprogram för landsbygden

I fem motioner tas upp allmänna frågor om landsbygden och i anslutning därtill frågor om särskilda *åtgärder och program för utveckling av landsbygden*. Vissa motioner som behandlar liknande frågor är hänvisade till jordbruksutskottet. Detta gäller bl.a. moderata samlingspartiets partimotion 1987/88:A484 i denna del.

Centerpartiet anser i partimotion 1987/88:A462 att ett utvecklingsprogram för landsbygden bör tas fram. Den allt kraftigare befolkningskoncentrationen efter regeringsskiftet 1982 hotar enligt motionärerna att ödelägga stora landsbygdsområden. Utarmningen har gått så långt att det krävs en inflyttning av ungdomar och unga familjer om många bygder skall ha en reell chans att långsiktigt överleva. I motionen understryks att en utveckling av landsbygden förutsätter en helhetssyn på planeringen av infrastruktur, bebyggelse, service, kulturutbud m.m. Det behövs såväl en nyetablering av företag som utveckling av befintliga företag. Inom jordbruket bör stimuleras en mer differentierad produktion. Centerpartiet anser att fler enskilda människor bör ges tillfälle att på hel- eller deltid äga och bruka egen jord.

Kombinationssysselsättningar och olika typer av brukningskombinationer är önskvärda och måste underlättas. Det är också särskilt viktigt att insatser görs för att förbättra kvinnors möjligheter att få sysselsättning på landsbygden.

Enligt motion 1987/88:A482 av Börje Hörnlund m.fl.(c) krävs betydande resurser för landsbygdens utveckling och man föreslår därför att 100 milj. kr. anvisas på ett särskilt anslag för landsbygdsutveckling.

I motion 1987/88:A402 av Gösta Andersson och Agne Hansson (båda c) görs en bred genomgång av landsbygdsproblemen i Kalmar län. Motionärerna kritiserar regeringen för en politik som försvagar och utarmar landsbygden. Motionen utmynnar i ett krav att regeringen utarbetar ett åtgärdsprogram för en snabb utveckling av landsbygden. För Kalmar läns vidkommande pekar motionärerna på en rad behövliga åtgärder för att stärka bl.a. jordbruk och småföretag.

Sten Svensson m.fl. (m) återkommer i motion 1987/88:A447 till frågan om en ny regionalpolitik för en levande landsbygd. Motionärerna framhåller att man under några riksmöten i rad framlagt förslag ägnade att gagna landsbygdens utveckling och att man nu, efter att ha fått förslagen avslagna av riksdagsmajoriteten, upprepar dessa med ökad skärpa.

Enligt motionärerna går landsbygdens många problem i mycket hög utsträckning att hänföra till den socialdemokratiska centraliseringspolitiken. Den offentliga sektorns expansion och dess service har indirekt kommit att bli en belastning för landsbygdsbefolkningen. Småskaliga och privata alternativ har omöjliggjorts genom de offentliga monopolen och de höga skatterna. Mot denna beskrivning ställer motionärerna den enskildes fria initiativ som bör stimuleras på olika sätt. Ytterligare styrning och planering av samhället tillbakavisas, och i stället föreslår motionärerna systemförändringar, vilka bl.a. innebär avreglering av näringslivet, skattesänkningar för företag och privatpersoner och avveckling av de offentliga servicemonopolen. Genom en minskad offentlig inblandning kan situationen enligt motionärerna förbättras för jord- och skogsbruket samt för småföretagen. Vidare kan rättvisa skapas i familjepolitiken genom olika avregleringsåtgärder. Bilens värde för landsbygdsbefolkningen bör också erkännas.

Motionärerna är också kritiska till den solidariska lönepolitiken som gör det svårt för landsbygdens företagare att följa en löneutveckling baserad på industri och offentlig sektor. Arbetsrättslagstiftningen bör omprövas för att ge möjlighet till mer fria anställningsformer. Möjligheterna att säsongs- och provanställa samt att avtala bort delar av ledighetslagstiftningen måste vidgas, enligt motionärerna.

I motion A447 tas slutligen också upp regionalpolitikens mål att skapa likvärdiga förutsättningar för landets alla regioner. Detta åstadkommes enligt motionärerna bäst genom ett begränsat antal generellt verkande åtgärder såsom skattesänkningar och differentiering av avgifter. Svårigheterna i vissa regioner skall i första hand överbryggas genom marknadsmässig anpassning. Man slår dock vakt om det särskilda Norrlandsstödet till jordbruket samt glesbygdsstödet.

I motion 1987/88:A448 av Kjell Nilsson m.fl. (s) önskar man få fart på arbetet med landsbygdsutvecklingen genom att hela landet i princip bör få

tillgång till samma medel som anvisats till de sju nordliga länen. Motionärerna syftar här på det särskilda åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige som riksdagen antog förra våren. Vidare önskas i motionen en utredning med syfte att utforma en långsiktig landsbygdpolitik för hela landet.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i fråga om miljövärdena på landsbygden och behovet att skapa bättre utvecklingsmöjligheter. De regionalpolitiska målen innebär att alla människor oavsett var de bor i landet skall ha tillgång till arbete, service och en god miljö. Självfallet kan förhållandena beträffande olika mål variera mellan skilda regioner, inte minst mellan stad och landsbygd, utan att levnadsnivån sammantaget behöver vara olika. När det gäller att i det praktiska regionalpolitiska arbetet föra in frågan om en god miljö som en väsentlig förutsättning för regional utveckling krävs emellertid preciseringar, vilket också betonas i direktiven till den regionalpolitiska utredningen. Denna skall bl.a. redovisa förslag på vilka miljöfrågor som bör innefattas i ett regionalpolitiskt sammanhang samt därvid göra en sammanvägning av olika faktorer som bedöms ha betydelse för att levnadsnivån sammantaget skall ge så likvärdiga levnads- och sysselsättningsförhållanden som möjligt.

Utskottet vill också peka på att den regionalpolitiska utredningen skall studera sektorspolitikens betydelse för glesbygden vad gäller service, kommunikationer, utbildning m.m. I direktiven betonas vikten av att verksamheter inom olika samhällssektorer inriktas efter de annorlunda förhållandena som råder i glesbygdsområden för att därmed bibehålla och förbättra servicen. Betydelsen av en upprätthållen privat service bör också beaktas. När det gäller skatter och avgifter som instrument i regionalpolitiken framhålls vidare i direktiven att de specifika förhållandena i glesbygden kan motivera viss särbehandling för att underlätta företagsutveckling och kombinationssysselsättning.

Regionalpolitiska utredningen skall således analysera och lämna förslag som i väsentliga delar berör de frågor som tagits upp i de nu aktuella motionerna. Utskottet vill, i fråga om åtgärds- och utvecklingsprogram för landsbygden, därutöver upprepa sin principiella inställning att förhållandena varierar så kraftigt mellan olika regioner att ett samlat utvecklingsprogram för hela landet inte blir meningsfullt. Förekommande problem bör i stället behandlas i utvecklingsplaneringen i resp. län. Alla län arbetar i dag med utvecklingsfrågor för landsbygden, och länsstyrelserna har fått förstärkta resurser för bl.a. detta arbete. Arbetet är ett bra exempel på decentraliserade arbetsformer där t.ex. prioriteringen av områden för glesbygdssöd avgörs på länsnivå. Enligt utskottets mening gäller dock fortfarande att insatserna bör koncentreras till de mest utsatta delarna av landet. Förslaget i motion A448 (s), att de särskilda åtgärderna för jordbruket i norra Sverige bör vidgas till hela landet, kan utskottet därför inte biträda. Kravet i samma motion på en utredning om landsbygdpolitiken får anses tillgodosett genom den regionalpolitiska utredningens uppdrag i fråga om glesbygdpolitiken.

Förslaget i motion A482 (c) om ett särskilt anslag på 100 milj. kr. för landsbygdsutveckling finner utskottet omotiverat med hänsyn till den kraftiga uppräknings som har gjorts av länsanslagen innevarande budgetår.

Utskottet avvisar de förslag till systemförändringar som föreslås i motion A447 (m). De regleringar, som har genomförts inom bl.a. jordbruket, har främst syftat till att ge befolkningen på landsbygden så långt möjligt likvärdiga levnadsbetingelser med andra befolkningsgrupper. Samma syfte har de reformer haft som i stor politisk enighet genomförts i syfte att tillförsäkra alla invånare, oavsett om man bor i stad eller på landsbygd, en likvärdig service. Den kommunala skatteutjämningen är i dag det främsta instrumentet för denna politik som i hög grad gynnar små och glesbefolkade kommuner och ger dessa möjlighet att upprätthålla en god service. Motionärernas grundrecept för utveckling av landsbygden, dvs. att låta marknadskrafterna styra samtidigt som man genom långtgående systemförändringar minskar samhällets möjligheter att erbjuda likvärdig service, skulle enligt utskottets mening leda till en snabb utarmning av landsbygden och mindre orter.

Utskottet kan inte i detalj behandla de vitsyftande förslagen i motion A447 (m), men på en väsentlig punkt måste utskottet bemöta motionärernas krav, nämligen när man argumenterar för att löntagarnas villkor bör försämras. Den solidariska lönepolitiken beskrivs som osolidarisk — många arbetstagare accepterar enligt motionärerna en mindre löneökning till förmån för en arbetsplats utanför tätorterna. I samma riktning går motionärernas krav på omprövning av arbetsrättslagstiftningen för att ge möjlighet till mer fria anställningsformer liksom kraven på vidgade möjligheter att säsong- och provanställa samt att avtala bort delar av ledighetslagstiftningen. Utskottet kan inte inse på vilket sätt de nämnda försämringarna av löntagarnas villkor skulle bidra till att uppnå motionärernas övergripande syfte, nämligen att göra det mer attraktivt att bo och verka på landsbygden.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna A402, A447, A448 och A462 i tillämpliga delar.

Utskottet övergår slutligen till att behandla frågan om *medelsbehovet till landsbygdkampanjerna*. I motion 1987/88:A4 50 av Nils G Åsling (c) pekas på de betydande ideella insatser som görs av de nära 100 folkrörelseorganisationer som medverkar i kampanjen "Hela Sverige skall leva". Motionären hemställer att riksdagen anslår 5 milj. kr. till Nationella folkrörelsekommittén som kampanjbidrag.

Inledningsvis vill utskottet peka på att den i motionen nämnda kampanjen ingår som en väsentlig del i den av Europarådet initierade kampanjen som syftar till att utveckla och skydda landsbygden i de olika europeiska länderna. I Sverige har glesbygdsdelegationen fått regeringens uppdrag att ta huvudansvar för det svenska deltagandet, som här kallas "Landsbygd 90". Kampanjen "Hela Sverige skall leva" är en del av de samlade aktiviteterna som drivs i nära samverkan mellan glesbygdsdelegationen och de ca 100 folkrörelseorganisationer som samverkar inom Nationella folkrörelsekommittén.

Utskottet har genom representanter för glesbygdsdelegationen och folkrörelsekommittén tagit del av erfarenheterna från det hittillsvarande arbetet. Det är uppenbart att "Landsbygd 90" och folkrörelsearbetet så här långt varit en framgång i de allra flesta delar av landet, bl.a. genom att en omfattande lokal mobilisering har åstadkommit. För arbetet med kampanjerna

har regeringen, förutom de ordinarie resurserna inom glesbygdsdelegationen och länsstyrelserna, tillskjutit 5,5 milj. kr., varav 2 milj. kr. beviljats för folkrörelsekommitténs insatser. Kampanjorganisationen har emellertid inte lyckats få näringsliv och organisationer att i väntad utsträckning tillskjuta medel.

Mot den angivna bakgrunden bör glesbygdsdelegationen tillföras ytterligare medel. Utskottet har inhämtat att regeringen genom omdisposition av befintliga medel har möjlighet att tillföra de resurser som bedöms erforderliga för att verksamheten under innevarande budgetår skall kunna genomföras.

För nästa budgetår föreslår utskottet att 2 milj. kr. ur anslaget för regionala utvecklingsinsatser anvisas för detta ändamål. Utskottet kommer i ett senare avsnitt att föreslå att detta anslag räknas upp i enlighet härmed. Medlen bör tillföras glesbygdsdelegationen, som därmed har att tillse att verksamheten inom folkrörelsekommittén kan drivas vidare.

Det får enligt utskottets uppfattning ankomma på regeringen att efter en ingående prövning ta ställning till det ytterligare medelsbehov som kan komma att erfordras för att de aktuella kampanjerna skall kunna fullföljas under nästa budgetår.

Vad utskottet med anledning av motion A450 (c) anfört om ytterligare medel till glesbygdsdelegationen bör ges regeringen till känna.

Glesbygdsstödet

Sedan år 1979 är bestämmelserna om de olika stödåtgärderna för glesbygden samlade i en särskild förordning (SFS 1985:619).

Glesbygdsstöd kan lämnas i form av avskrivningslån, kreditgaranti eller bidrag till

- företag
- kommersiell service
- intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser
- samhällelig service.

Frågor om stöd prövas i allmänhet av länsstyrelsen, som inom resp. län också svarar för den närmare avgränsningen av de områden inom vilka glesbygdsstöd kan utgå. När det gäller kommersiell service i glesbygder har länsstyrelsen att samråda med bl.a. berörd kommun. I principiellt viktiga ärenden skall samråd ske med konsumentverket.

Glesbygdsstöd lämnades under budgetåret 1986/87 med 157 milj. kr. Huvuddelen av stödet användes för att delfinansiera företagsinvesteringar av drygt 1 200 småföretag. Vidare lämnades investeringsstöd till 160 glesbygdsbutiker.

I propositionen framhålls att glesbygdsstödet har visat sig vara ett effektivt och flexibelt system för att stärka sysselsättning och service i glesbygd. Några mindre ändringar föreslås vad gäller stödet till företag och stödet till kommersiell service. Högsta beloppet till företag för avskrivningslån för investeringar föreslås höjt från 260 000 kr. till 300 000 kr. Vidare föreslås en höjning från 39 000 kr. till 45 000 kr. av högsta beloppet för avskrivningslån till uthyrningsstugor.

Driftstödet till kommersiell service bör enligt propositionen höjas till ett högsta belopp av 60 000 kr. per år. Stödet bör benämnas servicebidrag och utgå under högst tre år. Stöd för ett fjärde år eller längre bör dock enligt propositionen kunna beviljas i undantagsfall. En särskild ordning för prövningen i fråga om förlängt driftstöd föreslås genom att länsstyrelsebeslut som avser servicebidrag för ett fjärde år eller längre bör underställas konsumentverket för godkännande.

Tre motioner tar upp olika yrkanden med anledning av förslagen i propositionen om *höjda beloppsgränser för stöd till företag i glesbygd*.

I motion 1987/88:A482 av Börje Hörnlund m.fl. (c) yrkas att högsta belopp för avskrivningslån till uthyrningsstugor skall höjas till 75 000 kr.

Sigge Godin m.fl. (fp) anser i motion 1987/88:A425 att motsvarande stödbelopp bör höjas till 50 000 kr. Därutöver yrkas att högsta belopp för avskrivningslån till företag skall vara 300 000 kr.

Enligt utskottets mening är motionärernas yrkanden om höjning av högsta beloppet för avskrivningslån till uthyrningsstugor delvis tillgodosett genom förslaget i propositionen. Beloppet höjdes senast år 1985, och i propositionen föreslås nu en ytterligare höjning från 39 000 kr. till 45 000 kr. Yrkandet i motion A425 om höjning till 300 000 kr. av det högsta beloppet för avskrivningslån till företag överensstämmer med förslaget i propositionen. Motionerna A425 och A482 avstyrks i här aktuella delar. I de delar som ovan behandlats tillstyrker utskottet sålunda propositionens förslag.

I motion 1987/88:A483 av Ulla Orring m.fl. (fp) uttalas att man ansluter sig till propositionens förslag om förhöjt *servicebidrag till glesbygdsbutiker* samt att det ges möjlighet att utsträcka stödet mer än tre år. Man avstyrker emellertid vad man menar vara en vetorätt för konsumentverket vid beslut om förlängt driftstöd.

När det gäller frågan om beslutsordningen vid förlängt driftstöd till glesbygdsbutiker, som aktualiseras i motion A483, vill utskottet framhålla följande. Vid alla former av driftstöd måste en noggrann prövning göras. Detta gäller inte minst vid butiksstöd där kraven på enhetlig tillämpning och konkurrensneutralitet måste sättas högt. Fortfarande gäller också att sådant stöd för ett fjärde år eller längre endast beviljas i undantagsfall. Utskottet finner det därför lämpligt att konsumentverket och dess glesbygdsnämnd, åtminstone under en övergångsperiod, ges det slutliga avgörandet i fråga om förlängt driftstöd till glesbygdsbutiker. Med tillstyrkan av propositionens förslag om berörda bidrag och högsta belopp för detta bör motion A483 inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna A425 och A482 föreslås vidare att högsta stödbelopp för *intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS)* höjs till 50 000 kr.

Utskottet anser att propositionens förslag i denna del är väl avvägt. Beloppet höjdes med 30 % den 1 juli 1985. Förslaget i propositionen om en höjning av företagsstödet innebär en prioritering av stödet till permanenta arbetstillfällen. Motionerna A425 och A482 avstyrks i här aktuella delar.

I motion A482 föreslås också att kravet i glesbygdsförordningen om *äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS-stöd* slopas.

Utskottet konstaterade vid behandlingen av ett likartat yrkande förra året att äldre arbetslösa även i fortsättningen bör ha företräde till IKS-

stödet. Utskottet noterade därvid att stödformen, enligt en rapport av riksrevisionsverket, blivit mindre verkningsfull i detta avseende. Utskottet förutsatte därför att berörda myndigheter vidtar åtgärder som syftar till att i ökad utsträckning bevilja stöd till den äldre och lokalt bundna arbetskraften. Motion A482 avstyrks i aktuell del.

I motion 1987/88:A401 av Arne Andersson i Gamleby (s) föreslås att *reglerna för lånegaranti* i anslutning till beviljat glesbygdssöd kompletteras med ett villkor att långivaren ej får uttaga högre ränta än marknadsräntan för aktuella lån, ej heller via avgifter kompensera den kostnad som staten uttager. Bakgrunden till förslaget är att långivaren (bank eller annat institut) till täckning av statens kostnader för administration och för förluster på grund av infriade garantiåtaganden skall till statsverket betala en årlig avgift om en procent av utestående belopp. Enligt motionären förekommer det att långivaren tar ut denna avgift av låntagaren.

Utskottet delar motionärens uppfattning att reglerna för glesbygdssödet så långt möjligt bör tillämpas på ett likformigt sätt. Det vore emellertid olämpligt med ett riksdagens uttalande i frågan om nivån på marknadsräntan och de närmare villkoren för här aktuella garantilån. Räntenivån bestäms i en förhandling mellan låntagare och långivare och blir bl.a. beroende av läget på lånemarknaden och konkurrensen mellan bankerna. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion A401.

I motion 1987/88:A406 av Leo Persson m.fl. (s) förordas ett *stöd till glesbygdsskolor* genom att stödet till samhällelig service, stödet till samlingslokaler eller glesbygdssödet skall få användas till nybyggnad eller om- och tillbyggnad av sådana skolor.

Utskottet vill framhålla att stödet till samhällelig service i glesbygder är avsett för särskilda insatser avseende främst vård och service åt äldre eller handikappade samt aktiviteter för barn och ungdom. Det av motionärerna föreslagna ändamålet, dvs. ett statligt investeringsstöd åt glesbygdsskolor, är enligt utskottets mening inte förenligt med stödets syfte. Investeringar i skolor bör även fortsättningsvis vara en ordinarie kommunal uppgift. Motion A406 avstyrks med hänvisning härtill.

I motion 1987/88:A417 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkas att bidrag ur de sammanhållna länsanslagen för regionalpolitiska ändamål skall kunna användas för att understödja *etablering av läkarpraktik* i glesbygd. Motiveringen ges i motion 1987/88:So426 där syftet anges vara att underlätta läkarrekryteringen till glesbygden varvid lokaliseringsbidrag till sådan investering är en av flera åtgärder som föreslås.

Utskottet framhöll vid behandlingen av ett likartat yrkande föregående år att motionärernas syfte, när det gäller glesbygdssömrådena, redan är tillgodosett genom att länsstyrelsen kan lämna sådant stöd enligt förordningen om glesbygdssöd. Utskottet anser emellertid inte att man mer allmänt bör vidga stödmöjligheterna för avsett ändamål till att gälla lokaliseringsstöd inom samtliga stödområden. Motion A417 avstyrks därför.

Skärgårdsfrågor

I fyra olika motioner tas upp frågor om särskilda *insatser i skärgården*. Det gäller bl.a. framtagande av skärgårdsprogram och samordning av statliga myndigheters verksamhet inom dessa områden.

I motion 1987/88:A405 av Anna Wohlin-Andersson m.fl. (c) önskas åtgärder för att samordna skärgårdspolitiken. Den regionalpolitiska utredningen bör enligt motionärerna tillsätta en mindre grupp, eventuellt fristående, som speciellt ägnar sig åt att ta fram ett skärgårdsprogram.

Lars Werner m.fl. (vpk) yrkar i motion 1987/88:A408 att fortsatt nedskärning av civila statliga myndigheters verksamhet i skärgården stoppas samt att en översyn görs av skärgårdspolitiken. Vidare yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ökat stöd åt den bofasta skärgårdsbefolkningen.

I motion 1987/88:A410 av Gunnar Björk i Gävle och Gunnel Jonäng (båda c) behandlas förhållandena i kustbandet utanför Gävleborg, den s.k. Jungfrukusten. Man vänder sig mot att varje statlig myndighet dåligt samordnar sin verksamhet, vilket leder till att skärgården och kustbandet dör ut. Det behövs enligt motionärerna en sammanhållen skärgårdspolitik i södra Norrland. Denna fråga bör bli föremål för en särskild utredning.

Skärgårdsfrågor tas också upp i motion 1987/88:A454 av Ulf Adelsohn (m) som yrkar att skärgårdsbefolkningen måste ges rimliga försörjningsmöjligheter, vilket i dag motverkas genom olika regleringar och hinder.

De frågeställningar som motionärerna aktualiserar återkommer regelmässigt varje år. Utskottet har därvid hänvisat till gällande regelverk som syftar till att samordna statliga myndigheters verksamhet i skärgården samt till att det bör ankomma på länsstyrelserna att utarbeta åtgärdsprogram m.m. för utvecklingen inom skärgårdsområdena. Den regionalpolitiska utredningen har nu i uppdrag att överväga om det finns anledning att föreslå några förändringar av glesbygdspolitiken. Utredningen skall bl.a. uppmärksamma sektorspolitikens betydelse i glesbygden och särskilt värdera effekterna av de statliga insatserna i skärgårdsområdena. Utskottet vill i anslutning till de aktuella motionerna framhålla betydelsen av att den regionalpolitiska utredningen ägnar särskild uppmärksamhet åt utvecklingen i skärgårdsområdena. I detta sammanhang får också prövas behovet av ytterligare myndighetssamordning. Vad utskottet ovan anfört i anslutning till motionerna A405, A408, A410 och A454, den senare i aktuell del, bör ges regeringen till känna.

I motion 1987/88:A403 av Anna Wohlin-Andersson m.fl. (c,m,fp,vpk) tas upp frågan om *transportstödet i skärgården*. Motionärerna yrkar att förordningen om glesbygdssöd ändras så att statligt bidrag till transporter i skärgården kan utgå utan den nu gällande begränsningen till ett inledningskede om längst tre år.

Utskottet har inhämtat att berörda länsstyrelser i varierande grad använder sig av möjligheterna att ge driftstöd till skärgårdstransporter. Sådant stöd får lämnas endast om synnerliga skäl föreligger. Utskottet har i det föregående föreslagit att den regionalpolitiska utredningen skall ägna särskild uppmärksamhet åt utvecklingen i skärgårdsområdena. Utskottet har anledning utgå från att även driftstödet till skärgårdstransporter behandlas i detta sammanhang. Syftet i motion A403 är därmed tillgodosett och bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Principfrågor om olika former av regionalpolitiskt stöd har utskottet behandlat i tidigare avsnitt. I det följande redovisas föreslagna medel för skilda ändamål.

C 1. Visst regionalpolitiskt stöd

1986/87	Utgift	8 316 471
1987/88	Anslag	5 000 000
1988/89	Förslag	1 000 000

Över anslaget anvisas fr.o.m. budgetåret 1985/86 medel endast för vissa former av regionalpolitiskt stöd som beslutats före detta budgetår.

I enlighet med regeringens förslag under punkt C 1 (s. 62—63) bör det aktuella anslaget föras upp med 1 milj. kr..

C 2. Lokaliseringsbidrag m.m.

1986/87	Utgift	207 770 326	Reservation 579 404 755 ¹
1987/88	Anslag	362 000 000	
1988/89	Förslag	362 000 000	

Anslaget skall främst användas för att finansiera lokaliseringsbidrag som beviljats av regeringen eller SIND. Dessutom bekostas offertstöd, lån till privata regionala investmentbolag m.m.

Regeringen föreslår under punkt C 2 (s 63—65) att riksdagen till lokaliseringsbidrag m.m. för budgetåret 1988/89 skall anvisa ett reservationsanslag om 362 000 000 kr. Härav beräknas för offertstöd ett belopp om högst 70 milj. kr.

I den moderata kommittémotionen 1987/88:A484 har, som tidigare redovisats, föreslagits att bl.a. lokaliseringsbidragen skall avskaffas och ersättas med riskgarantilån. I enlighet härmed föreslås i motion 1987/88:A474 (m) att riksdagen skall anvisa 255 milj. kr. under ett nytt reservationsanslag, benämnt Riskgarantilån.

I folkpartiets partimotion 1987/88:A426 föreslås att anslaget skall bestämmas till 292 milj. kr. Motionärerna har därvid avräknat de 70 milj. kr. som regeringen tagit upp för offertstödet.

Utskottet har i det föregående avvisat såväl moderata samlingspartiets förslag beträffande riskgarantilånen som folkpartiets förslag att slopa offertstödet. Med hänsyn härtill avstyrks även de båda partiernas följdförslag beträffande medelsanvisningen. Propositionens beräkning av medelsbehovet godtas. Anslaget till Lokaliseringsbidrag m.m. bör således föras upp med det belopp regeringen har begärt.

¹ De medel som vid budgetårsskiftet inte var ianspråktagna genom beslut uppgick till 69,7 milj. kr., inräknade de 100 milj. kr. som anvisats på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1985/86.

C 3. Lokaliseringslån

1986/87	Utgift	107 248 540	Reservation 490 512 910 ¹⁾
1987/88	Anslag	300 000 000	
1988/89	Förslag	200 000 000	

¹ De medel som vid budgetårsskiftet inte var ianspråktagna genom beslut uppgick till 167,0 milj. kr.

Från anslaget bekostas lokaliseringslån oavsett om dessa beviljas av regeringen, SIND eller länsstyrelserna.

Regeringen föreslår under punkt C 3 (s. 65—66) att riksdagen skall till Lokaliseringslån för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag om 200 000 000 kr.

Moderata samlingspartiet och folkpartiet yrkar i motionerna 1987/88:A474 resp. 1987/88:A426 att regeringens anslagsframställning skall avslås. Centerpartiet föreslår i motion 1987/88:A482 att förevarande reservationsanslag skall ersättas av ett förslagsanslag om 1 000 kr. med uppgift att täcka eventuella förluster genom det kreditgarantisystem som enligt centerpartiet bör ersätta lokaliseringslånen.

I den föregående framställningen har utskottet avstyrkt de yrkanden som framställts i motionerna A474, A426 och A482 om att avskaffa lokaliseringsslånen som stödform. Som en följd härav avstyrker utskottet även de anslutande motionsyrkandena om anslagsgivningen. Regeringens förslag till medelsanvisning tillstyrks.

C 4. Regionala utvecklingsinsatser m.m.

1986/87	Utgift	312 399 000	Reservation 653 096 000 ¹⁾
1987/88	Anslag	688 000 000	
1988/89	Förslag	688 000 000	

¹ De medel som vid budgetårsskiftet inte var ianspråktagna genom beslut uppgick till ca 45 milj. kr. att jämföras med ca 50 milj. kr. året innan.

Från anslaget bestrids utgifterna för av länsstyrelserna beslutade lokalisering- och investeringsbidrag, för företagsutveckling, för glesbygdssöd i form av stöd till företag, kommersiell service, intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) och samhällelig service samt för regional projektverksamhet.

Riksdagen beslutade förra året om en höjning av anslaget inför budgetåret 1987/88 med 200 milj. kr. till 688 milj. kr. (AU 1986/87:13, rskr. 268). I samband med riksdagsbehandlingen av anslaget ansåg utskottet att anslaget till regionala utvecklingsinsatser m.m. på sikt i sin helhet borde fördelas till länen. För budgetåret 1987/88 ansåg utskottet att högst 40 milj. kr. av anslaget borde användas för centrala insatser i pågående eller planerade projekt och aktiviteter. I propositionen föreslås i enlighet med riksdagens uttalande att det högsta beloppet som under nästa budgetår får användas för centrala insatser sänks från 40 till 35 milj. kr. Återstoden, dvs. 653 milj. kr., bör enligt propositionen fördelas på länen.

I propositionen sägs att kostnaderna för främjande av hemslöjden i fortsättningen bör betalas över anslaget regionala utvecklingsinsatser m.m. För varje länsstyrelse beräknas statsbidrag för två hemslöjdskonsulenter till 280 000 kr. i nuvarande löneläge. Statsbidraget lämnas till huvudmannen under samma förutsättningar som hittills, dvs. att landstingskommunernas bidrag skall vara minst lika stora som statens.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 688 milj. kr.

Medlen till länsstyrelserna har budgetåren 1986/87 och 1987/88 fördelats enligt följande:

	1986/87	1987/88
1. Stockholms län	4 000 000	6 000 000
2. Uppsala län	4 000 000	6 000 000
3. Södermanlands län	5 500 000	6 500 000
4. Östergötlands län	3 500 000	4 500 000
5. Jönköpings län	4 500 000	5 500 000
6. Kronobergs län	4 000 000	5 000 000
7. Kalmar län	6 000 000	9 000 000
8. Gotlands län	7 500 000	11 000 000
9. Blekinge län	9 000 000	13 000 000
10. Kristianstads län	2 000 000	3 000 000
11. Malmöhus län	2 000 000	3 000 000
12. Hallands län	2 000 000	3 000 000
13. Göteborgs och Bohus län	7 000 000	9 000 000
14. Älvsborgs län	8 000 000	11 000 000
15. Skaraborgs län	3 000 000	5 500 000
16. Värmlands län	35 000 000	50 000 000
17. Örebro län	15 000 000	21 000 000
18. Västmanlands län	17 000 000	21 000 000
19. Kopparbergs län	36 000 000	50 000 000
20. Gävleborgs län	33 500 000	50 000 000
21. Västernorrlands län	46 000 000	70 000 000
22. Jämtlands län	61 000 000	90 000 000
23. Västerbottens län	60 000 000	90 000 000
24. Norrbottens län	71 500 000	105 000 000

I tre motioner från centerpartiet föreslås att anslaget räknas upp. I kommittemotionen 1987/88:A482 och i motion 1987/88:A468 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (båda c) begärs ett med 112 milj. kr. utökat anslag. I motion 1987/88:A465 av Alf Svensson (c) förordas en höjning av anslaget med 100 milj. kr.

Som utskottet redovisat i det föregående räknades det ifrågavarande anslaget upp med 200 milj. kr. inför innevarande budgetår. Utskottet kan med hänvisning härtill inte biträda de föreslagna uppjusteringarna av anslaget inför nästa budgetår. I sammanhanget vill utskottet erinra om dels de särskilda medel som tilldelats Bergslagen och inre Norrland (prop. 1987/88:64, AU 14), dels förslagen i prop. 1987/88:86 om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län, m.m. Den senare propositionen kommer att behandlas senare i vår.

Utskottet har tidigare i framställningen föreslagit att 2 milj. kr. ur anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m. skall tillföras glesbygdsdelegationen i syfte att de pågående landsbygdskampanjerna skall kunna drivas vidare. Som en konsekvens av detta ställningstagande bör det aktuella anslaget räknas upp med 2 milj. kr. till 690 milj. kr. för nästa budgetår. De aktuella motionsyrkandena avstyrks.

Av anslaget har under innevarande budgetår 131 milj. kr. utgjort ram för projektmedel. I partimotionen 1987/88:A426 (fp) föreslås ett *avskaffande av gränsen för projektmedlen*. Därmed skulle friheten på den regionala nivån att göra egna bedömningar och finna egna linjer för den regionala utvecklingen öka.

Utskottet vill erinra om att projektmedelsramen har vidgats väsentligt under senare år, från 51 milj. kr. budgetåret 1982/83 till 131 milj. kr. under innevarande budgetår. Syftet med projektmedelsramen är att garantera erforderligt utrymme för insatserna i form av lokaliseringstöd och glesbygdsstöd. Enligt utskottets uppfattning bör det vara en angelägen uppgift för den regionalpolitiska utredningen att närmare pröva behovet av projektmedel ute i länen. I avvaktan på resultatet av det arbetet är utskottet inte berett tillstyrka att gränsen för projektmedlen avskaffas. Motionen avstyrks därför i aktuell del.

I motion 1987/88:A421 av Birgitta Johansson m.fl. (s) berörs *kriterierna vid fördelning av de regionalpolitiska medlen till länsnivån*. Motionärerna framhåller att även förvärvsfrekvensen bör vägas in vid medlens fördelning.

Med anledning av motionen vill utskottet erinra om att en stor del av de regionalpolitiska medlen fördelas efter problemens svårighetsgrad i de olika länen. Detta gäller inte minst de s.k. länsanslagen. Vid fördelningen tas hänsyn till ett flertal olika faktorer såsom befolkningsutveckling, arbetslöshet, förvärvsfrekvens, sysselsättningsgrad, branschstruktur, avstånd, kommunikationer m.m. Hithörande frågor torde för övrigt bli föremål för överväganden i samband med översynen av stödformerna i den regionalpolitiska utredningen. Motion A421 avstyrks med hänvisning till det anförda.

I motion 1987/88:A459 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c) tas upp möjligheterna att få *bidrag till utbildning av småskaliga producenter*. Motionärerna föreslår att man inom ramen för anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m. skall kunna få bidrag för utbildning och täckande av inkomstbortfall i samband med utbildning för dessa producenter. Motionärerna syftar bl.a. på hemslöjd och småskalig livsmedelsproduktion.

Länsstyrelserna kan av sina projektmedel ställa medel till förfogande för riktade insatser för hemslöjd eller småskalig livsmedelsproduktion. Lämpligt organ som tilldelas medel bör sedan fritt kunna disponera medlen på ett sätt som gynnar näringen och dess utövare, t.ex. för vidareutbildning. Härutöver kan nämnas att lantbruksnämnderna i norra Sverige disponerar medel för rådgivning och utvecklingsprojekt.

Utskottet anser mot den angivna bakgrunden att motion A459 bör lämnas utan åtgärd.

Utskottet tar slutligen i detta avsnitt upp ett antal motioner i vilka föreslås *förstärkta länsanslag i olika län*. I vissa motioner har storleken på den begärda resursökningen angivits, medan andra motioner allmänt pläderar för ökat länsanslag. De aktuella motionerna redovisas nedan.

1987/88:A430 av	ökade länsanslag till Älvsborgs,
Jan Hyttring m. fl. (c) och	Skaraborgs och Värmlands län för
1987/88:A445 av	finansiering av projektet Laxfond
Göthe Knutson m. fl. (m)	för Väner

1987/88:A445 av Larz Johansson (c)	ökat länsanslag med 3,5 milj. kr. till Södermanlands län
1987/88:A428 av Kjell Nilsson m.fl. (s),	
1987/88:A457 av Charlotte Branting (fp) och	ökat länsanslag till Kronobergs län
1987/88:A489 av Stina Gustafsson (c)	
1987/88:A458 av Agne Hansson och Gösta Andersson (båda c)	ökat länsanslag till Kalmar län
1987/88:A461 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c)	ökat länsanslag till Värmlands län
1987/88:A414 av Karl Boo och Birgitta Hambraeus (båda c)	ökat länsanslag till Kopparbergs län

Som redovisats ovan fattade riksdagen för ett år sedan beslut om en uppräkn-
ning av anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m. med 200 milj. kr. till
688 milj. kr. Som framgår av sammanställningen över fördelningen mellan
länen innebar detta att samtliga län tilldelades ett utökat anslag under inne-
varande budgetår. Enligt utskottets bedömning bör härigenom förutsätt-
ningarna att finansiera t.ex. projektet Laxfond för Vänern ha förbättrats.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna A414,
A428, A430, A445, A455, A457, A458, A461 och A489 i aktuella delar.

C 5. Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m.m.

1986/87	Utgift	12 785 812
1987/88	Anslag	1 000
1988/89	Förslag	1 000

Anslaget används för att täcka utgifterna för att infria statliga garantier för
lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service enligt förord-
ningen (1985:619) om glesbygdsstöd samt vissa äldre, numera upphävda,
förordningar.

Budgetåret 1984/85 ändrades detta anslag så att riksdagen som dittills
givit årliga beslutsramar för kreditgarantier till företag i glesbygder m.m.
därefter beslutar om en flerårig engagemangsram som successivt skall byg-
gas upp till 290 milj. kr. För tiden fram t.o.m. budgetåret 1987/88 är engage-
mangsramen fastställd till 135 milj. kr. Systemet innebär att länsstyrelsernas
utrymme för ny kreditgivning skapas dels genom amorteringar av lån med
statliga kreditgarantier som beslutats efter den 1 juli 1985, dels genom den
successiva uppbyggnaden av engagemangsramen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C 5 (s. 67—68) att ramen för kreditengagemangen nästa budgetår får vidgas till 155 milj. kr. och att anslaget på nytt uppförs med ett formellt belopp av 1 000 kr.

C 6. Ersättning för nedsättning av socialavgifter

1986/87	Utgift	355 220 227
1987/88	Anslag	395 000 000
1988/89	Förslag	350 000 000

Anslaget används för att täcka avgiftsbortfallet till följd av nedsättningen i Norrbottens län av socialavgifter och den allmänna löneavgiften. Utgifter för det särskilda bidraget till arbetsgivaravgifter vid en sysselsättningsökning belastar däremot anslaget C 7 Sysselsättningsstöd.

Regeringen föreslår under punkt C 6 (s. 68—69) att riksdagen till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 350 000 000 kr.

I folkpartiets motion 1987/88:A426 föreslås ett anslag av 470 milj. kr. och i motion 1987/88:A465 av Alf Svensson (c) föreslås 600 milj. kr. till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1987/88. Lars Werner m.fl. (vpk) yrkar i motion 1987/88:A441 att regeringens anslagsframställning på denna punkt skall avslås.

Motionsyrkandena går tillbaka på de tidigare i framställningen redovisade förslagen att vidga resp. slopa nedsättningen av socialavgifter som regionalpolitisk stödform. Med hänsyn till att utskottet inte har ställt sig bakom dessa förslag avstyrker utskottet även motionärernas här föreliggande följdförslag i fråga om anslagsbeviljning. Utskottet godkänner den i propositionen lämnade medelsberäkningen. Medel bör alltså anvisas med det belopp regeringen har föreslagit.

C 7. Sysselsättningsstöd

1986/87	Utgift	208 183 999
1987/88	Anslag	169 000 000
1988/89	Förslag	159 000 000

Anslaget används för att täcka dels utgifterna för sysselsättningsstöd enligt förordningen om regionalpolitiskt stöd, dels det särskilda bidrag till arbetsgivaravgifter som utgår vid sysselsättningsökning i Norrbotten enligt lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län.

Regeringen föreslår under punkt C 7 (s.69—70) att riksdagen till Sysselsättningsstöd för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 159 000 000 kr.

I motion 1987/88:A474 av Alf Wennerfors m.fl. (m) yrkas att regeringens anslagsframställning på denna punkt skall avslås i enlighet med förslaget i motion 1987/88:A484 att sysselsättningsstödet skall upphöra. I folkpartiets partimotion 1987/88:A426 samt i motion 1987/88:A491 av Elver Jonsson och Anders Castberger (båda fp) föreslås 184 milj. kr. till anslaget Sysselsättningsstöd.

Eftersom sysselsättningsstödet enligt utskottets mening bör vara kvar som stödform avstyrks anslagsyrkandet i motion A474.

Utskottet har i det föregående avstyrkt motionerna om återinförande av sysselsättningsstöd i stödområde C. De aktuella följdförslagen i motionerna A426 och A491 om höjning av anslaget till Sysselsättningsstöd bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet tillstyrker regeringens framställning om anslag för det aktuella ändamålet.

C 8. Expertgruppen för forskning om regional utveckling

1986/87	Utgift	4 288 000	Reservation 573 000
1987/88	Anslag	4 300 000	
1988/89	Förslag	4 300 000	

Regeringen föreslår under punkt C 8 (s. 70) att riksdagen skall anvisa ett reservationsanslag av 4 300 000 kr. till Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) för budgetåret 1988/89.

I centerpartiets kommittémotion 1987/88:A482 föreslås att kostnaderna för ERU:s verksamhet i fortsättningen skall belasta anslaget för Utredningsverksamhet m.m. (anslag A 3) på industridepartementets huvudtitel. ERU:s verksamhet och forskningsinriktning bör också, enligt motionärerna, breddas och få en inriktning som syftar till att utveckla vårt land.

Centerpartiet har flera år i följd lagt fram motsvarande förslag om anslagstilldelningen till ERU. Valet av anslagstitel är närmast en praktisk fråga. ERU:s forskningsverksamhet har enligt utskottets mening stor bredd och bidrar i väsentliga avseenden till att skapa ett bra underlag för det regionalpolitiska utvecklingsarbetet. Med avstyrkande av motion A482 i denna del tillstyrker utskottet regeringens begäran om anslag till ERU.

C 9. Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden

1986/87	Utgift	0	Reservation 6 928 000
1987/88	Anslag	1 904 000	
1988/89	Förslag	2 000 000	

Målet för Västnordensamarbetet, vilket inleddes år 1980, är att nå fram till en mer tillfredsställande regional balans i Norden samt att knyta Västnorden närmare det övriga Norden. Vid nordiska ministerrådets möte i augusti 1986 undertecknades avtal och stadgar för en nordisk utvecklingsfond för Västnorden. Fonden skall främja utvecklingen av ett allsidigt och konkurrenskraftigt näringsliv i Västnorden. Fondens grundkapital skall uppgå till ett belopp som motsvarar 14,1 miljoner US dollar, varav Sverige skall svara för 5,4 miljoner US dollar. Inbetalningen till fonden skall ske under perioden 1987—1995.

Regeringen föreslår under punkt C 9 (s. 71) att riksdagen till Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 kr. Utskottet tillstyrker regeringens framställning om anslag för det aktuella ändamålet.

Nytt anslag för infrastrukturella insatser

I motion 1987/88:A463 av Jörn Svensson m.fl. (vpk) föreslås att de infrastrukturella insatserna skall prioriteras i regionalpolitiken. Vpk:s förslag om ett slopande av nedsättningen av socialavgifter i vissa kommuner i Norrbotten frigör enligt motionen erforderliga medel för att 400 milj. kr. skall kunna anvisas till infrastrukturella insatser.

Utskottet vill med anledning av motionen erinra om de betydande insatser som gjorts och planeras beträffande en uppbyggnad av infrastrukturen i utsatta regioner. Något nytt särskilt anslag för ändamålet kan därför inte anses vara erforderligt. Motionärernas förutsättning för detta anslag, nämligen ett slopande av nedsättningen av socialavgifterna i delar av Norrbotten, föreligger för övrigt inte eftersom detta förslag avvisats av utskottet tidigare i framställningen. Motion A463 avstyrks därför i aktuell del.

Regionalpolitiska insatser i län och regioner

I detta avsnitt behandlar utskottet 36 motioner som rör utvecklingen i olika delar av landet. I motionerna redovisas problem och ställs krav på insatser av olika slag från statsmakterna.

I motionerna förs också fram partiernas syn på regionalpolitiken i stort. Dessa frågor har utskottet tagit ställning till i ett tidigare avsnitt. Även yrkanden om särskilda stödinsatser, decentralisering av statlig verksamhet och medel för utvecklingsinsatser behandlas i andra avsnitt.

Motioner med anknytning till Bergslagen har behandlats i utskottets betänkande AU 1987/88:24. Vidare kommer ett antal motioner rörande Norrbotten att tas upp av utskottet i samband med behandlingen av proposition 1987/88:86 angående särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m.m.

Utskottet vill allmänt framhålla att regionalpolitiken inte ensam kan lösa de problem som tas upp i motionerna. Skall utvecklingen kunna påverkas förutsätts samordnade insatser inom en rad politikområden. Det gäller utöver regional- och sysselsättningspolitiken även t.ex. utbildnings-, trafik- och industripolitiken. De särskilda insatser för bl.a. Bergslagen och Norrbotten, som statsmakterna har beslutat om det senaste åren, är goda exempel på denna inriktning av politiken. Den ökade decentraliseringen till länen av beslutsbefogenheter och resurser är också av vikt i detta sammanhang. Den ekonomiska politiken är emellertid som berörts i det föregående av grundläggande betydelse för den regionala utvecklingen.

Stockholms län

Under 1970-talet stagnerade befolkningstillväxten i Stockholms län, främst beroende på en omfattande utflyttning. Omkring år 1980 började en ny fas och från år 1984 har befolkningen ökat kraftigt. Detta förhållande förklaras både av en ökad inflyttning från andra delar av landet och en ökad invandring, men också på starkt ökade födelsetal. Förra året ökade folkmängden i länet med 12 800 personer, varav nästan hälften berodde på födelseöverskottet. Den inrikes nettoflyttningen till Stockholm har minskat de två senaste åren, framför allt beroende på en ökad utflyttning.

Länets arbetsmarknad är den mest differentierade i landet, och den starkt ökade arbetskraftsefterfrågan under 1980-talet är en viktig förklaring till den befolkningsexpansion som nu sker. Olika flyttningstudier har visat att det främst är unga, välutbildade personer som flyttar till Stockholm och att karriärmöjligheter, kulturutbud, nöjen etc. har en stark dragningskraft.

Sysselsättningsläget i länet är väsentligt bättre än i något annat län. Den relativa arbetslösheten uppgår till ca 1 %, vilket är hälften av riksgenomsnittet. Sysselsättningsgraden, dvs. andelen sysselsatta av befolkningen i åldern 16-64 år, är mycket hög — ca 87 %.

Utvecklingen i Stockholmsregionen behandlas i fem motioner. Förslagen i två av motionerna tar framför allt sikte på att främja utvecklingen i regionen, medan två andra motioner främst diskuterar olika åtgärder med syfte att begränsa tillväxten och förbättra miljön i regionen. I en femte motion behandlas de obalansproblem som finns i länet.

En motion som i hög grad tar sikte på att främja utvecklingen i Stockholmsregionen är motion 1987/88:A454 av Ulf Adelson m.fl. (m). Motionärerna föreslår ett riksdagens tillkännagivande att inga åtgärder skall vidtas i syfte att bromsa tillväxten i Stockholm. Vad Stockholm behöver är en kunskaps- och förnyelsepolitik som tar till vara regionens starka sidor. Högskoleutbildningen är viktig, och antalet högskoleplatser måste ökas. En kreativ miljö bör stimuleras, och inte minst invandrarna utgör ett vitalt inslag i denna utveckling. Motionärerna framhåller vidare att Mälardalsregionen bör ses som en helhet där Storstockholm blir en inre kärna i en gemensam arbetsmarknadsregion. För att klara en nödvändig utbyggnad av kommunikationerna i denna region samt för att klara miljöproblemen i Stockholms innerstad krävs nya finansieringsformer där enskilt kapital medverkar. Länet måste också få en rättmätig del av det statliga väganslaget.

Regeringens utlokaliseringspolitik av offentliga myndigheter från Stockholmsregionen avvisas av motionärerna. Inte heller bör utlokalisering av myndigheter användas för att lösa inomregionala balansproblem. De södra länsdelarna behöver stimulans i stället för regleringar, t.ex. genom sänkta skatter och ett varierat bostadsbyggande.

Ett sänkt skattetryck är enligt motionärerna nödvändigt för att öka tillväxten. Tillväxthämmande faktorer bör undanröjas, t.ex. genom en avreglering av den offentliga sektorn och genom att bryta upp offentliga monopol. Bostadsmarknad och kollektivtrafik anförs som exempel på områden där valfriheten måste öka genom konkurrens.

Motionärerna betonar Stockholms stora miljövärden. Regeringen bör presentera förslag på ekonomiska styrmedel inom miljöpolitikens område.

Motionärerna tar också upp internationella frågor. Man framhåller att Sverige och Stockholm behöver en mer aktiv Europapolitik. Stockholm skulle kunna bli ett av det nya Europas finansiella centra. Ett införande av fri radio och TV skulle göra Stockholmsregionen till Nordens mediacentrum och öppna oss mot Europa.

I motion 1987/88:492 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) om utvecklingen av Stockholms län tar motionärerna upp en rad åtgärder för att främja utvecklingen i Stockholm. Flertalet av dessa yrkanden behandlas av andra utskott.

I motionen framhålls att Stockholm har stor betydelse för hela landets framtid. Nyckeln till en fungerande regionalpolitik ligger i att skapa kreativa miljöer över hela landet. En allmän hämsko på Stockholmsregionen gynnar ingen, utan gör bara Sverige fattigare. De inomregionala problemen bör man enligt motionärerna lösa genom nyinvesteringar i kommunikationsnäten.

Vad gäller länets arbetsmarknad anförs i motionen att huvudstadsregionen måste inrymma en betydande administrativ verksamhet. En utflyttning av för riket gemensamma funktioner är tveksam, men man bör ta till vara möjligheten att decentralisera beslutsfunktioner inom den offentliga förvaltningen. Motionärerna pekar vidare på att varuproduktionen minskar i länet och att det sett till regionen i stort inte finns anledning att med särskilda medel hålla kvar industri som annars skulle söka sig till områden med bättre tillgång på arbetskraft.

Enligt centerns partimotion 1987/88:A462 är det nödvändigt att vidta kraftfulla åtgärder för att dämpa expansionen av framför allt den privata tjänstesektorn. I motionen föreslås att en investeringsavgift på 25 % skall belasta nyproduktion av lokalytor för kontor och industrier i de expansiva kommunerna i Stockholms län. De resurser som frigörs genom avgiften bör återföras till Stockholmsregionen för investeringar i bostäder, miljöförbättringar och infrastruktur. De företag som drabbas av den höga investeringsavgiften bör erbjudas möjlighet till särskilt stöd mot att man väljer att förlägga den planerade byggnationen till de regionalpolitiskt prioriterade områdena. I detta sammanhang föreslår motionärerna att nya former av offertstöd prövas, t.ex. skattelättnader.

I motion 1987/88:A444 av Bo Hammar m.fl. (vpk) påtalas att överhettningen i vissa delar av Stockholmsregionen inte är bra för Sverige och inte heller för människorna i regionen. Motionärerna kräver radikala åtgärder för att skydda Stockholms stora miljövärden från ohämmad expansion, miljöförstörrelse och förkvävning. Åtgärder som diskuteras i motionen är lägesavgifter, miljöavgifter och olika regleringar för att begränsa bilismen. En särskild Storstockholmsutredning bör tillsättas för att undersöka lämpliga styrmedel i dessa avseenden.

I motion 1987/88:A407 av Pär Granstedt och Karin Söder (båda c) diskuteras olika åtgärder för att uppnå en bättre balans mellan boende och arbete i Stockholms län. Det är enligt motionärerna viktigt att tillväxten i statlig sysselsättning i första hand sker i andra delar av landet. Detta bör ske i form av decentralisering av uppgifter från centrala till regionala och lokala organ, snarare än genom förflyttning av hela myndigheter. Staten bör vidare utarbeta ett program för omfördelning av statliga arbetsplatser i Stockholmsregionen.

Ett annat sätt att påverka arbetsplatsernas fördelning är enligt motion A407 att lägesavgifter för större arbetsplatser i den centrala delen av Stockholmsregionen införs. Lägesavgiften bör tillföras en fond för att lösa trafik- och miljöproblem samt underlätta tillkomsten av fler arbetsplatser i underförsörjda delar av länet. Också i övrigt bör staten genom sina regionala organ stimulera näringslivets utveckling i underförsörjda regiondelar och underlätta en omflyttning av arbetsplatser från överhettade delar av regio-

nen. Tillskapande av en högskola för den södra länsdelen anförs av motionärerna som exempel på en sådan åtgärd.

Utskottet vill först slå fast att det inte råder några delade meningar om att vårt land skall ha en stark huvudstadsregion. De speciella förutsättningar som en huvudregion ger som centrum för verksamheter inom administration, forskning och utbildning skall tas till vara och användas på ett sätt som främjar näringslivets utveckling inte bara i länet utan också i hela riket. I de föreliggande motionerna är man, oavsett de skilda utgångspunkterna, ense om att en god utveckling i Stockholmsregionen är bra för hela landet. Detta är en mening som också utskottet delar.

I motionerna aktualiseras två huvudsakliga frågeställningar. Den första gäller om man bör dämpa expansionen i Stockholmsregionen och vilka styrmedel man i så fall bör tillgripa. Den andra frågeställningen rör de inomregionala förhållandena i Stockholmsregionen där man i samtliga motioner diskuterar såväl miljöfrågor som olika åtgärder för att uppnå en bättre balans mellan den norra och södra delen av regionen.

Utskottet har inledningsvis lämnat en översiktlig redovisning av de senaste årens utveckling i Stockholm. Även om befolkningsutvecklingen — och då särskilt inflyttningen — dämpats den senaste tiden finns det skäl att tala om en överhettning vad gäller bl.a. regionens bostadsmarknad och arbetsmarknad. En viktig förklaring till utvecklingen i Stockholmsregionen är den pågående expansionen inom den privata tjänstesektorn. Däremot har Stockholms län jämte Göteborgs och Bohus län under 1980-talet haft den lägsta relativa tillväxten av alla län när det gäller den offentliga sektorn.

Expansionen inom främst den privata tjänstesektorn motiverar enligt utskottets mening att åtgärder vidtas för att avlänka tillväxten till regionalpolitiskt prioriterade områden. Industridepartementet och statens industriverk har de senaste åren intensifierat arbetet med denna inriktning. Inom industridepartementet har en grupp tillsatts med uppgift att särskilt arbeta med dessa frågor. Även statens industriverk har förstärkt sina resurser för lokaliseringspåverkan på tjänsteföretagen. Lokalisering av statlig verksamhet används också för att motverka regionala obalanser.

Utskottet kan mot den angivna bakgrunden inte dela uppfattningen i motion A454 (m) att inga åtgärder skall vidtas i syfte att bromsa tillväxten i Stockholmsregionen. Utskottet vill å andra sidan inte nu förorda att särskilda restriktioner läggs på utvecklingen i regionen, vilket föreslås i motionerna A462 och A444. Den regionalpolitiska utredningen skall överväga för- och nackdelar med olika åtgärder som kan bidra till att avlänka tillväxten i storstadsområdena. Regeringen har vidare nyligen avviserat att en parlamentarisk utredning skall tillsättas med uppgift att studera bl.a. bilismens miljöeffekter i storstadsområdena.

I samtliga motioner diskuteras möjliga åtgärder för att uppnå en bättre balans mellan den norra och södra delen av regionen. I flera av motionerna framhålls att man genom investeringar i trafiksystem och högskoleutbildning kan stimulera utvecklingen i den södra regiondelen. I motionerna A407 och A444 vill motionärerna att frågan om s.k. lägesavgifter för arbetsplatser utreds med syfte att skapa resurser för en bättre inomregional balans. Förslaget i motion A462 om en investeringsavgift på 25 % för kontor

och industrier har delvis samma syfte. I motion A407 krävs också att ett program utarbetas för omfördelning av statliga arbetsplatser i Stockholmsregionen. I samma motion yrkas också att staten genom sina regionala organ stimulerar näringslivet i underförsörjda regiondelar.

De i motionerna påtalade obalansproblemen inom Stockholmsregionen bör enligt utskottets mening i första hand behandlas av de regionala och lokala myndigheterna i länet. Som framhålls i flera motioner har Stockholmsregionen unika resurser i många avseenden. Den kreativa och resursrika miljö som finns här borde således ge särskilt goda förutsättningar att klara de nämnda obalansproblemen. Utskottet har i det föregående betonat att man inte nu vill förorda att särskilda restriktioner läggs på utvecklingen i regionen. Detta gäller också de föreslagna s.k. lägesavgifterna även om syftet med dessa anges vara att förbättra den inomregionala balansen.

Vad gäller förslaget i motion A407 om ett program för omfördelning av statliga arbetsplatser i Stockholmsregionen vill utskottet framhålla att det sedan länge har funnits en strävan att omfördela de till Stockholm/Solna koncentrerade statliga arbetsplatserna. För en sådan utveckling talar inte bara den i motionerna påtalade problematiken utan också statens eget intresse av att minska sina lokalkostnader. Omflyttningar av myndigheter och institutioner har ägt rum i viss omfattning. Mot vinsterna av en decentralisering inom regionen skall emellertid ställas kravet att myndigheterna skall vara lätta att nå för tillresande besökare. Som framgått av vad utskottet anfört i avsnittet om decentralisering bör det i fråga om lokalisering av statlig verksamhet i första hand prövas huruvida sådan verksamhet eller delar av den kan förläggas till andra delar av landet än Stockholmsregionen.

De i motion A454 föreslagna åtgärderna i fråga om bl.a. ett sänkt skatte-tryck, avreglering av den offentliga sektorn, bostadsfinansiering och olika internationella frågor i ett Stockholmsperspektiv går tillbaka på krav som redovisats i olika partimotioner. De vittsyftande frågeställningar som motionärerna tar upp i dessa delar av motionen anser sig utskottet inte behöva ta närmare ställning till i detta sammanhang. En i motionen aktualiserad fråga om skärgårdsbefolkningens försörjningsmöjligheter har behandlats i den föregående framställningen.

Utskottets slutsats av det ovan anförda är att det inte kan anses vara påkallat att föreslå riksdagen någon åtgärd med anledning av de redovisade motionerna A407, A444, A454, A462 och A492 i här aktuella delar.

Södermanland och Östergötland

I Södermanlands län minskade folkmängden med drygt 1 % under perioden 1980—1986. Strukturella förändringar inom industrin har slagit hårt mot flera kommuner, bl.a. Eskilstuna, Katrineholm och Oxelösund med förhöjd arbetslöshet och befolkningsutflyttning som följd. Läget var som sämst under år 1983, men en gradvis förbättring har sedan ägt rum. Det senaste året ökade länet med ca 600 invånare genom ett inflyttningsöverskott av samma storleksordning. Arbetslösheten har minskat kraftigt och är nu något under riksgenomsnittet. Detta gäller dock inte Eskilstuna som i detta avseende har

en mer negativ situation. Strukturomvandlingen i länet visar sig bl.a. i en hög andel förtidspensionerade.

Läget i Östergötland är relativt gynnsamt med viss befolkningsökning och med tal för arbetslöshet, personer i arbetsmarknadsåtgärder och förtidspensionerade som ligger något under riksgenomsnittet. Befolkningen i länet har de senaste fem åren ökat i samma takt som hela riket, men de inomregionala skillnaderna är relativt stora. Linköpings kommun ökar stort, medan flertalet av de mindre kommunerna minskar. Arbetslösheten är dock relativt låg i de flesta av de sistnämnda kommunerna.

Åtgärder för att främja utvecklingen i Södermanlands län föreslås i två motioner.

I motion 1987/88:A415 av Olle Svensson m.fl. (s) beskrivs inledningsvis den positiva utveckling som länet genomgått det senaste året genom att befolkningen ökat och arbetslösheten minskat. Motionärerna pekar dock på att ungdomarna fortfarande flyttar ut från länet i relativt stor utsträckning.

Man framhåller vidare att utbildningsfrågorna har en avgörande betydelse för utvecklingen av arbetsmarknaden i länet. Högskoleutbildningen i länet bör utökas och motionärerna uppmärksammar därvid de förbättringar för Eskilstuna/Västerås högskola som föreslås i årets budgetproposition. Man framhåller vidare att länets kommunikationer är av stor betydelse för näringslivets utveckling och skapandet av sysselsättningstillfällen.

Motionärerna önskar, mot bakgrund av de arbetstillfällena som försvunnit inom industrin och även inom den statliga sektorn, att länet prioriteras vid utflyttning av statlig verksamhet. Eskilstuna bör vidare klassas som "strukturomvandlingskommun".

I motion 1987/88:A460 av Larz Johansson (c) framförs en rad yrkanden om särskilda insatser i Nyköping—Oxelösund-området. Flertalet av dessa yrkanden behandlas av andra utskott. I motionen pekas på den negativa utvecklingen i Nyköping och Oxelösund, och man framhåller i detta sammanhang ett särskilt utvecklingsprojekt som drivs med hjälp av länsstyrelsens medel. Motionären yrkar att 1 milj. kr. ställs till förfogande vid sidan av länsstyrelsens anslag för att därmed kunna fullfölja projektet.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har för budgetåret 1987/88 fått förstärkt länsanslag och bör ha goda möjligheter att genomföra olika projekt. Yrkandet i motion A460 får därmed anses tillgodosett. Prioriteringen av insatserna bör göras på regional nivå.

Vad gäller förslaget i motion A415 om utlokalisering av statlig verksamhet till Södermanlands län vill utskottet erinra om den gällande prioriteringsordningen, vilken utskottet har behandlat i ett föregående avsnitt. Kravet i samma motion, att Eskilstuna klassificeras som "strukturomvandlingskommun", torde syfta på ökade möjligheter till investeringsstöd i kommunen. Utskottet vill i detta sammanhang peka på att Eskilstuna ingår bland de 23 kommuner i Bergslagen för vilka ett särskilt åtgärdsprogram finns. Bergslagsdelegationen, i vilken även Eskilstuna kommun är representerad, har till uppgift att främja utvecklingen i den nämnda regionen. I övrigt är det regeringens uppgift att bedöma behovet av temporära stödinsatser av den art som motionärerna åsyftar.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår utskottet att de ovan behandlade motionerna A415, och A460 lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

Nils Berndtson (vpk) begär i motion 1987/88:A469 ett initiativ från regeringens sida i fråga om ett *åtgärdsprogram för Östergötland*. Vad som brister i traditionell regional- och arbetsmarknadspolitik är enligt motionären en analys av de särskilda problem och de särskilda förutsättningar som finns i berörda områden. Den tilltagande ägande- och maktkoncentrationen har exempelvis inte ägnats uppmärksamhet. Andra frågeställningar som behöver analyseras är vilka konsekvenser en industrinedläggning får för samhället i stort, men framför allt vilka speciella förutsättningar som finns i regionen för att utveckla nya verksamheter.

Som skäl för speciella satsningar på Östergötland anføres bl.a. det stora inslaget av militär produktion, data- och elektronik-kunskaper, förekomsten av högskolor och goda kommunikationer samt ett mångsidigt kulturliv. I samverkan mellan statliga och regionala organ, landsting och kommuner och med aktiv medverkan från fackliga och andra intresseorganisationer bör därför enligt motionären ett åtgärdsprogram för Östergötland arbetas fram.

Enligt utskottets mening är upprättandet av åtgärdsprogram för ett län, innefattande en samlad studie av länets struktur, särskilda problem och förutsättningar, såsom förordas i motion A469 beträffande Östergötland, en uppgift som faller inom ramen för det planerings- och utvecklingsarbete som en länsstyrelse har att bedriva utan särskilt initiativ från statsmakternas sida. Motion A469 bör därför inte föranleda något riksdagens initiativ.

Småland och Gotland

I detta avsnitt behandlas Smålandslänen, dvs. Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län, samt Blekinge och Gotlands län.

Smålandslänen har alla haft en dämpad befolkningsutveckling under 1980-talet. Jönköpings och Kronobergs län har haft oförändrad folkmängd, medan Kalmar län har minskat folkmängden.

Det är framför allt de tre residensstäderna samt västra delen av Jönköpings län som visar en stadig befolkningstillväxt. Arbetsmarknadsläget har förbättrats markant de senaste åren, och flertalet kommuner har en arbetslöshet under riksgenomsnittet. Bakom genomsnittssiffrorna döljer sig relativt stora skillnader, framför allt mellan delar av Jönköpings län med mycket låga arbetslöshetstal och vissa delar av östra Småland där arbetslösheten är över riksgenomsnittet.

Blekinge län har sedan lång tid haft en minskande befolkning. Utvecklingen är jämförbar med skogslänen och länet hade år 1987 den största relativa utflyttningen av alla län. Arbetsmarknadsläget förbättrades det senaste året, men fortfarande har samtliga kommuner i länet högre arbetslöshet än riksgenomsnittet. Den svaga arbetsmarknaden har särskilt drabbat kvinnor och ungdomar. Sysselsättningsgraden för kvinnor har minskat under 1980-talet och är nu den lägsta i hela landet.

Gotlands befolkning har ökat något de senaste åren. Arbetsmarknadsläget har emellertid försämrats under samma period, och arbetslösheten har de senaste två åren legat relativt högt.

Åtgärder i sydöstra Sverige aktualiseras i fem motioner. Motion 1987/88:A457 av Charlotte Branting (fp) om regionalpolitiska insatser i Kronobergs län är hänvisad till behandling i andra utskott förutom ett yrkande om höjt länsanslag som utskottet behandlat i ett tidigare avsnitt.

I motion 1987/88:A488 av Rune Backlund och Kersti Johansson (båda c) behandlas utvecklingen i östra delen av Jönköpings län. Motionärerna pekar på att denna del av länet, som omfattar kommunerna Tranås, Aneby, Nässjö, Eksjö, Sävsjö och Vetlanda, sedan länge har haft svårt att hävda sig. Befolkning och sysselsättning har minskat till följd av omstruktureringen inom jord- och skogsbruk, träindustri samt, för Tranås del, även pälsindustrin. Motionärerna framhåller att de nämnda kommunerna uppvisar samma utveckling som närliggande kommuner i grannlänen. Detta område, som berör fyra län, har således likartade problem, och riksdagen bör därför hos regeringen begära ett utvecklings- och åtgärdsprogram för sydöstra Småland. För Jönköpings län pekar motionärerna på ett antal angelägna åtgärder innefattande vägprojekt, SJ:s verksamhet i Nässjö, försvarets organisation i Eksjö, utbildningsverksamheter samt kraftigt ökade anslag till regionala utvecklingsinsatser.

Stina Gustavsson (c) föreslår i motion 1987/88:A489 ett antal åtgärder för att främja utvecklingen i Kronobergs län och sydöstra Sverige. Motionären påtalar särskilt den negativa utvecklingen i den östra delen av Kronobergs län, dvs. kommunerna Uppvidinge, Lessebo och Tingsryd. Därutöver pekar motionären också på den negativa utvecklingen i Markaryds kommun. För att skapa en god framförhållning bör enligt motionären regeringen få i uppdrag att ta fram ett åtgärdsprogram för sydöstra Sverige. Här bör då, utöver östra länsdelen av Kronoberg, ingå områden i såväl Kalmar som Jönköpings län. För Kronobergs län gäller att utöver den östra länsdelen även Markaryds kommun blir föremål för likartade insatser.

I motion 1987/88:A458 av Agne Hansson och Gösta Andersson (båda c) föreslås särskilda regionalpolitiska insatser för Kalmar län och sydöstra Sverige. Denna region har enligt motionärerna drabbats hårt både av den socialdemokratiska politikens inriktning och av marknadens drivkrafter mot centralisering av befolkning och näringsliv. Man pekar på den, i jämförelse med bl.a. storstadslänen, svaga befolknings- och sysselsättningsutvecklingen i Kalmar län. Statliga verksamheter är underrepresenterade i länet. Motionärerna hemställer mot den angivna bakgrunden att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett samlat regionalpolitiskt utvecklings- och åtgärdsprogram för sydöstra Sverige.

Motionärerna exemplifierar med en lång rad åtgärder av infrastrukturell och näringspolitisk art som bör ingå i ett sådant program. Vidare yrkas att näringslivet, kommunerna och landstinget i Kalmar län får investera för ökad sysselsättning på samma villkor som gäller för produktion av bostäder i storstäderna. Ett särskilt anslag på 200 milj. kr. bör därför enligt motionärerna anvisas för industripolitiska satsningar i Kalmar län.

Karl-Anders Petersson (c) framhåller i motion 1987/88:A487 att särskilda regionalpolitiska insatser bör göras för sydöstra Sverige. Motionären utgår från förhållandena i Blekinge län och pekar på den långsiktigt negativa befolkningsutvecklingen som bl.a. har sin grund i att länet förlorat ca 3 000 statliga arbetstillfällen. Ytterligare friställningar har aviserats vid Karlskronavarvet. Riksdagen bör hos regeringen begära förslag till samlade regionalpolitiska åtgärder för att främja näringslivet i sydöstra Sverige.

Den negativa utvecklingen i Blekinge län är också temat i motion 1987/88:A478 av Bertil Måbrink (vpk). Även här pekar motionären på att antalet statliga arbetstillfällen har minskat starkt i länet. De regionalpolitiska resurserna har varit otillräckliga, och motionären yrkar att riksdagen begär att regeringen utarbetar en utvecklingsplan för Blekinge innefattande åtgärder inom miljöteknik, havsteknik, energiområdet samt kommunikationer.

Utskottet har i ett inledande avsnitt konstaterat att utvecklingen i sydöstra Sverige i vissa avseenden har varit gynnsam de senaste åren. Visserligen finns det kommuner i Jönköpings län och Kronobergs län som har viss befolkningsminskning och något förhöjd arbetslöshet, men problemen i dessa län är enligt utskottets mening inte av den storleksordningen att statliga insatser i föreslagen omfattning är nödvändiga.

Utvecklingen i Blekinge län och i delar av Kalmar län inger då större bekymmer, och regeringen har också vidtagit en rad åtgärder med syfte att stabilisera utvecklingen. Hösten 1986 beslutades om ett särskilt Blekingepaket. Ett antal framtidsinriktade satsningar är nu under genomförande, bl.a. beträffande teknikutveckling och teknikspridning, högskoleutbildning och olika samhällsinvesteringar. Lokaliseringsstöd har åren 1982—1987 beviljats ett sjuttiofem företag med en beräknad sysselsättningseffekt av drygt 800 personer. Ansökningar om frisläpp ur det allmänna investeringsfonderna behandlas generöst i fråga om hela Blekinge län samt norra delen av Kalmar län. Ett stort antal företag i regionen har hittills fått utnyttja sina investeringsfonder på samma sätt som företag i stödområdena. Sydöstra Sverige är vidare ett prioriterat område vad gäller utlokalisering av statlig verksamhet. Utlokaliseringen av plan- och bostadsverket till Karlskrona samt det nyligen lagda förslaget (prop. 1987/88:142) om lokalisering av kustbevakningens centrala ledning till samma kommun är exempel på aktuella åtgärder. Regeringen har vidare föreslagit att en högskola inrättas i Blekinge fr.o.m. den 1 juli 1989. Blekinge och Kalmar län har också prioriterats vid fördelningen av medel för regionala utvecklingsinsatser budgetåret 1987/88.

En lång rad åtgärder, som främst syftar till att ge nya förutsättningar för näringslivet, har således vidtagits i sydöstra Sverige med tonvikt på Blekinge län. Det ligger i sakens natur att effekterna av dessa åtgärder till en del först kan utläsas på sikt. En befolkningsutflyttning från ett antal kommuner av samma storleksordning som den senaste tioårsperioden är emellertid enligt utskottets mening inte tolerabel och bör — om den fortsätter i samma takt — föranleda ytterligare åtgärder. Utskottet förutsätter att regeringen liksom hittills noga följer utvecklingen i sydöstra Sverige och vid behov förelägger riksdagen de förslag till åtgärder som kan visa sig erforderliga.

Utskottet har nu särskilt uppehållit sig vid åtgärdsbehöven i Blekinge län, vilket emellertid inte innebär en underskattning av problemen i andra delar av sydöstra Sverige. Förutom de insatser som ligger inom ramen för de berörda länsmyndigheternas arbete bör således regeringen och centrala myndigheter även uppmärksamma bl.a. Kalmar län där särskilt den norra delen har uppenbara svårigheter.

De föreliggande motionerna om länen i sydöstra Sverige får anses besvarade med vad utskottet ovan anført. Motionerna A458, A478, A487, A488 och A489 i här aktuella delar bör därför lämnas utan annan åtgärd från riksdagens sida.

I motion 1987/88:A480 av Gunhild Bolander (c) om *regionalpolitiska insatser för Gotland* anføres att det är nödvändigt med en helhetssyn på vilka effekter olika åtgärder inom regionalpolitikens område får för Gotlands län. Gotlands län har en fortsatt hög arbetslöshet och har inte fått del av den allmänna konjunkturuppgång som skett i landet. Ett återinförande av starthjälp och månadsresor samt en större flexibilitet vid hanteringen av arbetsmarknadsmedel skulle aktivt medverka till att förbättra arbetslöshetssiffrorna för Gotland. Lantbruket, som på Gotland spelar en avsevärt större roll än i något annat län, måste enligt motionen bli föremål för en allmän regionalpolitisk bedömning. Motionären framhåller att en fortsatt reglering av jordbruksproduktionen är nödvändig för att få rimlig lönsamhet i produktionen, men att det krävs regionalpolitiska hänsynstaganden. I motionen hänvisas till en utredning av statens industriverk och motionären anser att utredningens intentioner, att jordbruket på Gotland bör garanteras utrymme för en fortsatt och minst oförändrad produktion av animalier och socker, måste följas upp med nödvändiga politiska beslut.

Utskottet vill med anledning av motion A480 erinra om att den mindre gynnsamma utvecklingen av arbetsmarknaden på Gotland har gett anledning till flera insatser de senaste åren. Ett nytt avtal om Gotlandstrafiken har nyligen slutits. Regeringen har i två beslut beviljat Utvecklingscentrum Gotland lokaliseringstöd för att etablera ett teknik- och utvecklingscentrum. Vidare har regeringen tillsatt en särskild förhandlare för att utveckla turistnäringen på ön. Vad gäller de förslag som redovisas i industriverkets rapport Avstamp Gotland pågår enligt vad utskottet inhämtat för närvarande en beredning i berörda departement. Slutligen bör framhållas att Gotlands län har prioriterats vid fördelningen av medel för regionala utvecklingsinsatser. Länsstyrelsen disponerar innevarande budgetår 11 milj. kr. för detta ändamål. I fråga om kampanjen Hela Sverige skall leva vill utskottet erinra om att utskottet i ett tidigare avsnitt föreslagit en förstärkning av medlen för detta ändamål. Med hänsyn till det ovan anförda påkallar motion A480 inte någon riksdagens åtgärd.

Skånelänen

Både Malmöhus och Kristianstads län hade en svag befolkningsutveckling under slutet av 1970-talet och början av 1980-talet. Utvecklingen har emellertid svängt de senaste åren och under år 1987 hade, med ett par undantag, samtliga kommuner i Skåne ett inflyttningsöverskott. Detta gäller sedan några år också de sydöstra delarna av landskapet.

Arbetsmarknadsläget har varit ansträngt under början av 1980-talet. Särskilt påtagligt har detta varit i vissa av städerna i Malmöhus län. Även några kommuner i Kristianstads län har haft en hög arbetslöshet under flera år. Arbetslösheten kulminerade år 1983, och i alla kommuner har arbetsmarknadsläget därefter genomgått en klar förbättring. Den industriella strukturomvandlingen har varit omfattande på vissa orter, t.ex. i Malmö, Landskrona och Trelleborg, och arbetslösheten ligger här fortfarande klart över riksgenomsnittet. Andelen sysselsatta av befolkningen i yrkesverksam ålder har stagnerat i båda länen.

I två motioner behandlas bl.a. *planeringsfrågor i Skånelänen*.

I motion 1987/88:A432 av Bengt Harding Olson m.fl. (fp) framhålls att Skåne delvis har hamnat i ekonomiskt bakvatten, men att landskapet också har stora resurser och är en komplett region. Tidigare utgjorde statliga stöd något av en patentmedicin, men Skåne måste nu tillämpa självtillitstanken och alltså lita på sina egna resurser. Det bör enligt motionärerna tillskapas ett regionalt utvecklingsorgan med parlamentarisk sammansättning och med ansvar för regionens gemensamma frågor. Detta organ bör ha rådgivande funktion men också beslutanderätt i frågor som länsstyrelserna gemensamt överlämnar för beslut. Till detta organ bör vidare knytas ett regionalt forskningsråd samt regionala utvecklingsgrupper. Verksamheten, som bör vara av försökskaraktär, skulle enligt motionärerna innebära att en del dubbelarbete kunde undvikas och effektiviteten på detta sätt förbättras.

I motion 1987/88:A456 av Siw Persson m fl (fp) yrkas med hänvisning till vad som anförts i motion 1987/88:N300 att särskild uppmärksamhet måste ägnas östra Skånes näringsliv. Denna regiondel har stora tillgångar som kan utvecklas, t.ex. fisket och fruktodlingen. Detta motiverar enligt motionärerna extra satsningar på östra Skåne. Motionärerna yrkar vidare, i anslutning till en diskussion om statliga insatser, att det kommunala inflytandet bör öka i fråga om det regionala utvecklingsarbetet i Skåne.

Utskottet har vid de närmast föregående riksmötena behandlat likartade motioner beträffande näringsutvecklingen i Skåne. Utskottet har därvid redovisat som sin grundsyn att regionen trots bekymmersamma strukturproblem också har en rad goda utvecklingsförutsättningar. Motionärerna synes dela detta synsätt. Regionens starka sidor betonas nu på ett annat sätt än tidigare och statliga ingripanden och stödåtgärder ses inte som avgörande för regionens framtida utveckling. I stället framhävs behovet av lokal och regional mobilisering där regionens egna utvecklingsresurser tas till vara.

I båda motionerna berörs frågan om regional samverkan. I motion A432 föreslås tillsättandet av ett regionalt utvecklingsorgan med rådgivande funktion, men också beslutanderätt i frågor som länsstyrelserna gemensamt överlämnar för beslut. Enligt motion A456 bör det kommunala inflytandet över det regionala utvecklingsarbetet stärkas.

Utskottet vill erinra om att varje länsstyrelse enligt gällande ordning är skyldig att samråda med länsstyrelsen i ett annat län i frågor av betydelse för båda länen. Inget hindrar heller att t.ex. två länsstyrelser inrättar lämpliga samarbetsorgan när så bedöms lämpligt. Gemensamma ställningstaganden i ett sådant organ eller i andra former kan mer formellt läggas fast genom beslut av resp. verksamhetsstyrelse.

Enligt vad utskottet inhämtat har de båda länsstyrelserna utvecklat olika samverkansformer, såsom gemensamma sammanträden med verksstyrelserna och tjänstemannagrupper för olika frågor. Något behov av att ändra gällande beslutsordning för berörda länsstyrelser föreligger inte enligt utskottets mening. Inrättandet av ytterligare ett regionalt planeringsorgan i Skåne — det finns utöver länsstyrelserna också flera kommunalförbund och kommunala samarbetskommittéer — synes för övrigt inte gagna de syften som motionärerna anger, dvs. att undvika dubbelarbete och förbättra effektiviteten.

Utskottet vill i detta sammanhang också påpeka att den regionalpolitiska utredningen skall bedöma eventuella för- och nackdelar med att kommunerna tar en mer aktiv del i det regionala utvecklingsarbetet och i vilka former detta bör ske.

I motion A456 förordas också en särskild satsning på östra Skåne. Enligt vad utskottet erfarit är den sydöstra delen av Kristianstads län och den östra delen av Malmöhus län prioriterat område för bl.a. glesbygdssatsningar. De av motionärerna nämnda resurserna fiske och fruktodling är exempel på områden där länsstyrelsen i Kristianstads län i samverkan med andra organ genomför olika utvecklingsprojekt. Motionens syfte är således i denna del tillgodosett.

Med hänsyn härtill och vad i övrigt anförts påkallar motionerna A432 och A456 inte någon riksdagens åtgärd.

Västsverige

I detta avsnitt redovisas motioner som gäller Hallands län, Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län och Skaraborgs län.

Göteborg har en stor och differentierad arbetsmarknad, och delar av Hallands län och Älvsborgs län är bl.a. genom en omfattande arbetspendling nära anknutna till Göteborgsregionen. I Göteborgs och Bohus län minskade folkmängden under 1970-talet och början av 1980-talet, främst beroende på en stor utflyttning från Göteborg. Utvecklingen vände år 1984 och länet har därefter ökat befolkningen markant. Detta gäller inte bara Göteborgsregionen, utan även Uddevallaregionen har nu en stabil utveckling. Länet har således återhämtat sig väl efter strukturkriserna inom varvsindustrin, sjöfarten m.m. Arbetslösheten är på samma nivå som riksgenomsnittet.

Hallands län har jämte Uppsala län haft den största relativa befolkningsökningen av alla län under 1980-talet. Kungsbacka kommun, som ingår i Göteborgsregionen, svarar för mer än halva befolkningsökningen. Alla kommuner, utom Hylte, har ett stabilt inflyttningsöverskott. Arbetsmarknaden är gynnsam med låg arbetslöshet och låg andel sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

I Älvsborgs län har befolkningen ökat i samma takt som riksgenomsnittet, dvs. en stagnation under början av 1980-talet och därefter en viss ökning. Kommunerna Alingsås och Lerum har den största befolkningsökningen. Krisdrabbade kommuner som Börås och Trollhättan har återhämtat sig de senaste åren. Detta gäller också Dalsland som har haft en viss inflyttning och en minskad arbetslöshet.

Skaraborgs län har haft en i stort oförändrad befolkning under 1980-talet. Strukturellt präglas länet av en stor andel sysselsatta inom jordbruk och industri, medan den privata tjänstesektorn är svagt utvecklad. Jordbruket och därtill anknutna verksamheter går tillbaka medan verkstadsindustrin expanderar. Den relativa arbetslösheten i länet var hög i början av 1980-talet, men har minskat väsentligt i alla kommuner.

I motion 1987/88:A485 av Margareta Fogelberg och Christer Eirefelt (båda fp) om *regionalpolitiska åtgärder i Hallands län* påpekas att förutsättningarna för halländskt näringsliv är mycket goda. Problem finns dock genom den stora jordbrukssektorn och fiskets osäkra framtid. Framför allt pekar man dock på beslutet om kärnkraftsavveckling, som gör att arbetsmarknadssituationen på Väröhalvön kan bli mycket besvärlig. Detta kan enligt motionärerna undvikas i första hand genom att den kvalificerade personal som i dag finns vid Ringhalsverket ges tillfälle att stanna kvar. Enligt motionärernas uppfattning är detta förhållande ett av flera skäl till varför en alternativ energiproduktion måste komma till stånd vid Ringhals. Men också i övrigt krävs att berörda instanser, såväl på central som regional nivå, uppmärksammar de problem och möjligheter som en avveckling av kärnkraften innebär för Väröhalvön.

Utskottet vill, med anledning av yrkandet i motion A485, peka på de åtgärder som hittills genomförts i Väröområdet. Länsstyrelsen i Hallands län har på regeringens uppdrag och med särskilda medel genomfört ett program för hur tekniker och teknik vid kärnkraftsverket i Ringhals skall kunna medverka till industriell utveckling i Varbergsregionen. En referensgrupp har följt projektet, vilket har avrapporterats till regeringen.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i fråga om Ringhalsverkets betydelse för sysselsättningen i Varbergsregionen. Vad gäller motionärernas påpekande om arbetsmarknadssituationen vid en avveckling av kärnkraften vill utskottet framhålla att statens vattenfallsverk för närvarande utreder flera alternativ när det gäller annan energiproduktion på Väröhalvön. Arbetsmarknadsskäl är ett av flera skäl till att detta utredningsarbete om ny energiproduktion är inriktat på kärnkraftsorterna. Motionärernas syfte är således i huvudsak tillgodosett varför motion A485 inte bör föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Viola Claesson och Alexander Chrisopoulos (båda vpk) begär i motion A467 en parlamentarisk utredning med uppgift att granska förutsättningarna för miljövänliga och resurssnåla *alternativ till bilindustriproduktionen i Göteborgsregionen*. Motionärerna ställer sig kritiska till att bilismen tillåts expandera, vilket man inte anser vara förenligt med de övergripande miljöpolitiska målen. Konsekvensbedömningar som omfattar ett intresse att välja helt nya strukturer för produktion, processer, produktområden osv. i miljövänlig riktning saknas enligt motionärerna helt i dagens Sverige. Motionärerna pekar på Göteborgsregionens starka beroende av bilindustrins utveckling och ställer frågan hur nödvändig alternativ produktion skall planeras och organiseras för att tillgodose både miljövänliga transporter och krav på meningsfulla arbeten. Kopplade till ett ekologiskt perspektiv blir ett sådant arbete enligt motionärerna den enda möjliga vägen ur en ekologisk och ekonomisk kris.

Utskottet delar motionärernas uppfattning i motion A467 om bilindustrins nyckelroll för sysselsättning och ekonomi inte bara i Göteborgsregionen utan också för landet i dess helhet. Motionärerna synes emellertid enligt utskottets mening ha en kluven inställning till bilindustriproduktion i Sverige. Man framhåller bilindustrins stora betydelse för sysselsättningen, men ifrågasätter samtidigt — utifrån bl.a. miljöaspekterna — bilindustrins produktionsinriktning och bilismens allmänna utveckling. Motionärernas påstående, att det i dagens Sverige helt saknas intresse att välja nya strukturer för produktion, processer och produktområden i miljövänlig riktning, är enligt utskottets mening inte särskilt välgrundat. Svensk bilindustri satsar årligen stora resurser på utveckling av bl.a. bättre motorer och avgasrening, men också på utveckling av kollektivtrafiksystem. Bilindustrin genomför för närvarande omfattande investeringsprogram där ett syfte är att förbättra arbetsorganisation samt yttre och inre miljö i produktionen. Vad man från samhällets sida bl.a. bör göra, i stället för att kräva en "alternativ produktion" i planekonomisk anda, är dels att ställa hårda inre och yttre miljökrav på bilproduktion och bilism, dels att ge bilindustrin goda produktionsbetingelser i Sverige. En stark och konkurrenskraftig transportmedelsindustri i Sverige torde vara den viktigaste förutsättningen för att uppnå motionärernas krav på tryggad sysselsättning och på utveckling av miljövänliga kollektivtrafiksystem m.m.

De frågor om sårbarheten som aktualiseras i motion A467 är naturligtvis värda att beakta. Utskottet vill här upplysa om att LO-distriktet i Göteborg och TCO-distriktet i Göteborgs och Bohus län tagit initiativ till en studie av den art som åsyftas i motionen. En förstudie har påbörjats vid Göteborgs universitet syftande till en kartläggning av sysselsättningen inom bilindustrin i Västsverige samt effekterna av en eventuellt minskad bilproduktion. Bilindustrins strukturfrågor ägnas också en betydande uppmärksamhet av olika myndigheter på central och regional nivå.

Motionärernas syfte är således delvis tillgodosett genom de åtgärder som redan vidtagits. Något behov av en parlamentarisk utredning med den inriktning som föreslås i motionen föreligger inte enligt utskottets mening. Motion A467 avstyrks.

I motion 1987/88:A491 behandlar Elver Jonsson och Anders Castberger (båda fp) vissa frågor om *sysselsättningsfrämjande åtgärder i Älvsborgs län*. Man framhåller att samtliga länsdelar visar en positiv utveckling: Dalslands situation ger dock anledning till aktiva regionalpolitiska åtgärder. En fortsatt expansion av Älvsborgs län och den särskilda del som bildas av kommunerna Trollhättan och Vänersborg samt kommunerna Uddevalla och Lysekil i Bohuslän, kallat Fyrstad, är önskvärd. Åtgärder som syftar till att öka tillväxten förutsätter god infrastruktur, inte minst goda kommunikationer och utbildning på högskolenivå. Rätt medicin för tillväxt är inte att strypa aktiva tillväxtcentra, utan att uppmuntra tillväxtprocessen och ge förutsättningar för näringsgeografiska spridningseffekter kombinerat med direkta lokaliseringspolitiska åtgärder i vissa fall.

De frågor som aktualiseras i motion A491 om infrastrukturella förutsättningar för utvecklingen i Älvsborgs län ligger enligt utskottets mening inom ramen för länsmyndigheternas ordinarie verksamhet vad gäller planering

och genomförande av olika åtgärder. När det gäller Fyrstadsregionen vill utskottet peka på de betydande insatser som har gjorts inom ramen för arbetet med det s.k. Uddevallapaketet som på olika sätt har kommit hela regionen till godo. Inte minst har dessa särskilda insatser bidragit till att vitalisera det kommunala samarbetet i regionen. Det är således inte påkallat med någon riksdagens åtgärd med anledning av motion A591 i här aktuell del.

I motion A421 om *kvinnornas ställning på arbetsmarknaden* av Birgitta Johansson m.fl. (s) behandlas förhållandena i Skaraborgs län. Motionärerna pläderar för mer projektverksamhet syftande till att motivera kvinnor för otraditionella yrkesval riktade mot verkstadsindustrin.

Utskottet delar uppfattningen i motion A421 (s) att projektverksamhet i olika former är ett bra sätt att motivera kvinnor för otraditionella yrkesval. Inte minst i glesbygden och i regioner med låg kvinnlig yrkesverksamhet behövs olika insatser med detta syfte. I flertalet län bedrivs projektverksamhet av den art motionärerna åsyftar. I allmänhet finansieras sådana insatser av länsmyndigheterna inom ramen för ordinarie resurser. Regeringen har i proposition 1987/88:105 om jämställdhetspolitiken inför 90-talet föreslagit ett särskilt bidrag för att hjälpa och stödja personer som genomgår arbetsmarknadsutbildning inom yrkesområden som normalt är dominerade av personer av motsatta könet. Detta förslag har utskottet tillstyrkt i betänkandet AU 1987/88:17. Motion A420 bör därför lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Lokaliseringssatser för Skaraborgs län diskuteras i motion A452 av Jan Fransson m.fl. (s). Man framhåller att länets positiva utveckling inte får skymmas av att framtiden rymmer problem och svårigheter. I länet finns få huvudkontorsfunktioner och den privata tjänstesektorn är liten i jämförelse med många andra regioner i landet. En lokalisering av både statliga och privata tjänsteinriktade verksamheter till länet är enligt motionärerna behövlig och välmotiverad.

Yrkandet i motion A452 om lokalisering av statliga och andra tjänsteverksamheter till Skaraborgs län kan utskottet inte biträda. Som utskottet framhållit i ett tidigare avsnitt bör utlokalisering av statliga och privata verksamheter från Stockholm inriktas på de prioriterade stödområdena. Motion A452 bör därför inte föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Värmlands och Örebro län

I detta avsnitt behandlar utskottet fyra motioner som berör Värmlands län samt en motion om utvecklingen i Örebro län. Utskottet har tidigare med anledning av regeringens förslag om särskilda regionalpolitiska insatser i bl.a. delar av Bergslagen (prop. 1987/88:64, AU 14) behandlat ett stort antal motioner som berör Bergslagslänen inkl. Värmlands och Örebro län.

Den under 1980-talet negativa befolkningsutvecklingen i Värmlands län vände år 1986, och denna tendens har ytterligare förstärkts under det senaste året. Länet hade då ett inflyttningsöverskott på nästan 1 000 personer, vilket främst berodde på ökad inflyttning från utlandet. Länet hade balans i flyttningarna gentemot bl.a. Stockholm. Arbetslösheten i länet var som

högst 1982 — 1983 då nivån låg på ca 5 %. Den relativa arbetslösheten har därefter minskat i något snabbare takt än vad som gällt för hela riket. Fortfarande har dock länet en relativt hög arbetslöshet, drygt 3 %, och andelen personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder är också hög. I vissa kommuner, främst Sunne och Hagfors, ligger arbetslösheten kvar på en hög nivå.

Örebro län har liksom Värmland haft minskade befolkningstal under 1980-talet. Denna tendens har dämpats under 1986 — 1987, men länet har fortfarande en relativt stor utflyttning till andra län. Omflyttningen inom länet är också betydande. Örebro ökar medan kommuner som Hällefors, Laxå, Ljusnarsberg och Karlskoga minskar relativt starkt. Arbetsmarknaden har varit ansträngd under hela 1980-talet, men har de senaste åren förbättrats i samma takt som riksutvecklingen. Andelen förvärvsarbetande av befolkningen i åldern 16 — 64 år är lika med riksgenomsnittet.

I fem motioner föreslås olika *åtgärder för att främja utvecklingen i Värmlands och Örebro län*

I motion 1987/88:A424 av Magnus Persson m.fl. (s) föreslås en rad åtgärder för att främja regional utveckling och sysselsättning i Värmlands län. Motionärerna framhåller att situationen i länet har förbättrats, men problemen i länet är långt ifrån lösta. Det kommer att krävas avsevärda insatser för att bygga upp en stark näringsstruktur i länet. De regionalpolitiska ansträngningarna som görs för att motverka obalanserna i landet motverkas enligt motionärerna av utbildnings- och forskningsresursernas koncentration. Kraftfulla och planmässiga satsningar bör göras för att skapa kreativa miljöer för utbildning, forskning och utveckling vid de mindre och medelstora högskolorna. Vidare krävs fortsatt statligt stöd vid uppbyggande av länets teknikcentra liksom åtgärder för att stimulera företagens forsknings- och utvecklingsinvesteringar. Insatser för att öka förädlingsgraden av länets råvaror är också angelägna. Kommunerna bör få bättre möjligheter till stöd för uppförande och upprustning av industrilokaler. Ett industricentrum i Torsby och ett stöd till introduktionsutbildning är andra angelägna åtgärder för Värmlands län enligt motionärerna, vilka också vill att länet prioriteras vid utlokalisering av statliga verk och privata tjänsteverksamheter.

Motionärerna framhåller vidare i motion A424 att länsmyndigheterna behöver större resurser för det regionala utvecklingsarbetet. Glesbygdfrågorna uppmärksammas, och speciellt jordbrukets och turismens roll diskuteras. Slutligen framhåller man att Värmland bör göras till ett försöksområde för en kulturell ambitionshöjning som syftar till att påverka den regionala utvecklingen.

Motion 1987/88:A461 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c) behandlar sysselsättningsfrämjande åtgärder och regional utveckling i Värmlands län. Inledningsvis betonar motionärerna att Värmland trots rådande goda konjunkturer uppvisar höga arbetslöshetsiffror. De norra och östra delarna av Värmland är värst utsatta för bristen på arbetsplatser. Värmland behöver ökade ekonomiska insatser för bättre vägar, lokaliseringsbidrag, utbildning och forskning, utveckling av nya brancher inom tillverkningsindustrin och ökat glesbygdstöd. Vidare uttalas att regeringen bör lämna mer långsiktigt stöd till lokala kvinnoprojekt i Värmland genom ett ökat länsanslag för projektverksamhet.

I motion 1987/88:A466 av Björn Samuelson (vpk) begärs ett samlat åtgärdsprogram för Värmland. Inledningsvis konstateras att Värmland till sin näringsstruktur kan liknas vid Norrlands inland och att man därför inte bör dra för stora växlar på den positiva befolkningsutvecklingen i länet. Länet är mycket sårbart inför de strukturförändringar som kan komma på 1990-talet. Det behövs därför enligt motionären ett samlat grepp för särskilda insatser i arbetsskapande syfte för Värmland. En lång rad åtgärder föreslås ingå i ett sådant paket, bl.a. mineralprojekt, utbildning i småföretag, verkstadsindustriell centrubildning, utbyggnad av naturgas- och vätgasprojekt, energiskogsodling och metanolproduktion samt inrättande av en särskild handelskammare för småföretag med inriktning på tredje världen.

Motion 1987/88:A486 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (båda m) har parollen Värmland — ett län med problem och möjligheter. För att en positiv utveckling skall ske av det värmländska näringslivet är det viktigt att företagens kostnader hålls nere. Viktigast är enligt motionärerna en sänkning av skattetrycket. Motionärerna hemställer att riksdagen ger regeringen till känna att en sänkning av skattetrycket är nödvändigt för en positiv näringsutveckling och för att yrkeskunnigt folk skall kunna rekryteras och behållas i länet.

Maud Björnemalm m.fl. (s) behandlar i motion 1987/88:A418 den regionala utvecklingen i Örebro län. Motionärerna konstaterar att befolkningsminskningen fortsätter och att behovet av nya arbetstillfällen är stort. Länet är enligt motionärerna missgynnat när det gäller tilldelningen av regionalpolitiska medel. Vidare framhålls att ytterligare väginvesteringar behövs, särskilt beträffande den s.k. Nord-Sydleden och för att få hela vägsträckan Hällefors-Karlskoga utbyggd. En utbyggnad av Mäljarbanan är också angelägen liksom att luftfartsverket tar ett ökat ekonomiskt ansvar för Örebro flygplats. Yrkesfrekvensen för kvinnor är låg i länets brukskommuner och komvux-organisationen bör därför enligt motionärerna förstärkas inom Bergslagskommunerna.

Utskottet vill inledningsvis påpeka att de båda län som behandlas i detta avsnitt har det gemensamt att betydande delar av dem ingår i Bergslagen. Länens problem i fråga om sysselsättning m.m. är således till stor del avhängig Bergslagsproblematiken som utskottet behandlat i betänkandet AU 1987/88:14. I det föregående har utskottet också från mer principiella utgångspunkter behandlat en del av de åtgärder som man i de här föreliggande motionerna vill pröva på den regionala nivån. Det gäller anslagsfrågorna till länen, utlokalisering av statlig verksamhet och olika stödfrågor.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det förbättrade arbetsmarknadsläget och den mer balanserade befolkningsutvecklingen, särskilt vad gäller Värmlands län, inte innebär att behovet minskat av långsiktiga insatser med inriktning på näringslivet och infrastrukturen i vid mening. Som nämnts i det föregående tillhör delar av de båda länen Bergslagen, där långsiktiga och uthålliga insatser är nödvändiga från statsmaktenas sida. När det gäller Bergslagen har riksdagen de senaste åren vid tre tillfällen antagit särskilda åtgärdsprogram som har genomförts eller är under genomförande. I de delar av Värmlands län och Örebro län som ingår i åtgärdsprogrammet för Bergslagen, det gäller i vardera länet fem kommuner,

finns således nu goda resurser att föra vidare de många projekt som aktualiseras i motionerna.

Det finns härutöver problemområden i de båda länen. Detta gäller främst de delar av Värmlands län som ingår i stödområde, men också vissa kommuner i Örebro län som inte ingår i Bergslagsdelegationens verksamhetsområde. De båda länsstyrelserna har fått kraftigt förstärkta länsanslag det senaste budgetåret, och det finns således goda förutsättningar att på regional nivå göra särskilda insatser i de områden som prioriteras av länsmyndigheterna. De i motionerna föreslagna åtgärderna hör naturligen hemma i detta sammanhang. Andra förslag, främst de i motion A466 aktualiserade energiprojekten, är beroende av pågående utredningsarbete på central nivå och kan inte bedömas mot bakgrund av förhållandena i ett enskilt län. Den i motion A486 förordade sänkningen av skattetrycket i Värmlands län som regionalpolitisk åtgärd ligger enligt utskottets mening inom ramen för den regionalpolitiska utredningens uppdrag. Utredningen skall också studera åtgärder för att få kvalificerad arbetskraft till regionalpolitiskt prioriterade områden. Vad gäller de i motion A418 föreslagna vägprojekten vill utskottet framhålla att planeringssystemet för vägutbyggnad är decentraliserat och att berörda myndigheter avgör vägklassificering och prioritetsordning i fråga om enskilda vägprojekt.

Vad utskottet anfört leder sammantaget till att utskottet inte finner skäl föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna A418, A424, A461, A466 och A486 i här aktuella delar.

Norrland

Regionalpolitiska åtgärder som berör Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län behandlas i sammantaget tio motioner. Ytterligare fem motioner, som lämnats under den allmänna motionstiden, berör förhållandena i Norrbottens län. Dessa senare motioner kommer att tas upp av utskottet i samband med behandlingen av proposition 1987/88:64 angående särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m.m.

Utvecklingen i de fem Norrlandslänen har under 1980-talet varit negativ vad gäller flyttningsrörelserna. De inomregionala obalanserna mellan kustområde och inland består. Liksom i flertalet andra län har dock situationen förbättrats det senaste året. Under år 1985 hade endast sju av Norrlands 54 kommuner nettoinflyttning. Detta antal ökade till 20 kommuner det senaste året. Befolkningsminskningen fortsätter dock i alla län utom Västerbotten. Norrlandslänen har också sammantaget den sämsta arbetsmarknadssituationen, vilket är särskilt uttalat beträffande Norrbotten där mer än hälften av kommunerna har en relativ arbetslöshet som varierar mellan 5 och 10 %.

I motion 1987/88:A422 av Olle Westberg m.fl. (s) föreslås ett antal *regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län*. Inledningsvis framhåller man att länet, i likhet med de flesta övriga län, har en minskande arbetslöshet. Under 1980-talet som helhet har dock Gävleborgs län upplevt den mest ogynnsamma utvecklingen jämfört med andra län präglade av regional obalans. Med hänvisning till de särskilda insatser som gjorts i andra regioner ser motionärerna det som logiskt med ett helhetsgrepp på situationen i Gävleborgs län.

En rad åtgärder föreslås, främst inom högskoleområdet samt beträffande kommunikationer, bl.a. i fråga om utbyggnad av snabbtåget Sundsvall — Stockholm. Länsanslaget för regionalpolitiska åtgärder bör ökas och stöd-områdesindelningen ses över. Fortsatta arbetsmarknadspolitiska åtgärder är också nödvändiga enligt motionärerna, som avslutar med en önskan att länet skall få del av statliga verksamheter som kan utlokaliseras.

Även i motion 1987/88:A440 av Rolf Dahlberg och Håkan Stjernlöf (båda m) föreslås en rad regionalpolitiska åtgärder för Gävleborgs län. I motionen pekas på den långsiktigt negativa utvecklingen i länet och den stora sårbarheten inom basnäringarna. Gävleborgs län måste enligt motionärerna sättas överst på prioriteringslistan över regionalpolitiska insatser. Länsanslaget bör räknas upp till minst 55 milj. kr. Kraftfulla satsningar bör göras på både utbildningsområdet och beträffande utvecklingscentra och teknikspridning. Ett sysselsättningsprogram är också önskvärt.

I motion 1987/88:A468 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk (båda c) om genomförande av Gävleborgspaketet framhålls att socialdemokraternas politik minskar möjligheterna till en positiv utveckling i alla delar av landet. Gävleborg framhålls som ett län med goda framtidsmöjligheter. Än så länge är optimismen stor, men länet är beroende av ekonomiskt stöd. Motionärerna pekar på att Gävleborgs län har haft den mest ogynnsamma utvecklingen av arbetslösheten under 1980-talet och en stor utflyttning av ungdomar. De inomregionala problemen ökar, och särskilt landsbygden måste erhålla sin rättmätiga del av de statliga insatserna.

Motionärerna hemställer om ekonomiskt stöd för att genomföra Gävleborgspaketet som framtagits av länsstyrelsen. Detta s.k. X-paket innefattar en rad projekt, varav en del påbörjats, som behöver medel för att kunna sättas i kraft. Motionärerna pekar särskilt på projekt beträffande fastbränsleteknik och energiskogsodling. Insatser behövs också för att stärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden.

I motion A468 yrkas vidare att riksdagen hos regeringen begär dels en redovisning av vilka sysselsättningseffekter som kommit länet till del genom löntagarfondernas placeringar, dels att en försöksverksamhet sker i Hälsingland, Ockelbo, Hofors och Sandviken med avskrivning av den årliga studiemedelsavgiften så länge man bor och arbetar i dessa orter.

Motion 1987/88:A473 av Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s) behandlar kvinnornas ställning på arbetsmarknaden i Gävleborgs län. Arbetsmarknaden är svag för kvinnorna, och de inomregionala obalanserna är stora. Motionärerna diskuterar en rad möjliga åtgärder för att bryta könsbundna yrkesval och pekar bl.a. på den försöksverksamhet som bedrivs i länet. Motionen mynnar ut i ett krav om ett utökat anslag för projekt som syftar till att stärka kvinnors arbetsmarknad i Gävleborgs län.

I motion 1987/88:A479 av Bertil Måbrink (vpk) begärs en utvecklingsplan för Gävleborgs län. Storfinansens kortsiktiga vinstintressen ses som huvudorsak till länets kris, men länet missgynnas enligt motionären också vid fördelning av statliga resurser. Motionären hänvisar till länsstyrelsens Gävleborgspaket som bör genomföras med hjälp av särskilda statliga medel. I motionen ges exempel på angelägna åtgärder inom utbildning, arbetsmarknad och kommunikationer samt inom det näringspolitiska och energipolitiska området.

Utskottet konstaterar att fyra av de fem motionerna om utvecklingen i Gävleborgs län tar sin utgångspunkt i det Gävleborgspaket som har utarbetats av länsstyrelsen i Gävleborgs län. Utskottet har också vid en uppvaktning från länsmyndigheterna tagit del av länets problem och möjligheter och därvid fått en bred genomgång av olika åtgärdsförslag med syfte att skapa nya utvecklingsförutsättningar i länet.

Med anledning av motionärernas krav om särskilda åtgärder vill utskottet erinra om de regionalpolitiska insatser som statsmakterna har gjort i Gävleborgs län. De senaste fem åren har drygt 200 milj. kr. lämnats i regionalpolitiskt stöd till olika projekt. Dessa investeringar beräknas leda till ca 1 000 nya arbetstillfällen. Andra företagsinriktade projekt genomförs inom ramen för Bergslagsprogrammet, där bl.a. Hofors och Sandviken ingår. Regeringen har också medverkat vid tillkomsten av det regionala investementbolaget Söderhamns Invest AB samt vid tillkomsten av flera teknikcentra i länet. Inom arbetsmarknadspolitikens område har genomförts extraordinära insatser till en kostnad av ca 250 milj. kr. under de senaste åren.

Utbildningsfrågorna har också getts hög prioritet, och en rad åtgärder för att stärka bl.a. högskoleutbildningen i länet har genomförts. Riksdagen har nyligen fattat beslut (prop. 1987/88:64, NU 14) om åtgärder som kommer bl.a. högskolan i Gävle/Sandviken till del. I årets budgetproposition föreslås vidare försöksverksamhet med förstärkt ingenjörsutbildning i Gävle, Bollnäs och Hudiksvall.

Det s.k. Gävleborgspaketet, som presenterades av länsstyrelsen våren 1987, har således varit ett viktigt underlag för de åtgärder som vidtagits det senaste året. Alla projekt har emellertid inte varit möjliga att genomföra i föreslagen form.

Utskottet vill också framhålla att länsstyrelsen i Gävleborgs län har fått kraftigt förstärkta resurser de senaste åren. För innevarande budgetår uppgår anslaget för regionala utvecklingsinsatser till 50 milj. kr. Länsmyndigheterna har således goda resurser att driva det regionala utvecklingsarbetet vidare. Detta gäller bl.a. de åtgärder som aktualiseras i motionerna, t.ex. projektverksamhet i syfte att vidga arbetsmarknaden för kvinnor i länet.

Med hänsyn till länets strukturella problem och den ogynnsamma utvecklingen de senaste åren är det enligt utskottets mening angeläget att regeringen på samma sätt som hittills noga följer utvecklingen i länet och vid behov vidtar erforderliga åtgärder. Utskottet vill framhålla att länet även har starka sidor. Av stor betydelse är också det engagerade och framåt-syftande arbete som under stor enighet bedrivs av länsmyndigheter, kommuner, organisationer och enskilda.

Förslaget i motion A468 om försöksverksamhet i delar av Gävleborgs län med avskrivning av den årliga studiemedelsavgiften får anses besvarat genom utskottets ställningstagande beträffande individinriktade stödåtgärder i ett tidigare avsnitt.

I samma motion begärs också en redovisning av vilka sysselsättningseffekter som kommit länet till del genom löntagarfondernas placeringar. Utskottet vill här hänvisa till det svar som statsrådet Bengt K Å Johansson den 5 april detta år gav på en interpellation av Erik Holmkvist (m) om löntagarfondernas betydelse för näringslivet i Norrland. Enligt statsrådet Johans-

son har fondstyrelserna inte ett regionalpolitiskt ansvar eller något krav på sig att begränsa sina kapitalplaceringar till den egna regionen, men det finns å andra sidan inget som hindrar att ledamöternas regionala förankring avspeglar sig i de olika styrelsernas placeringar. Så har också enligt statsrådet Johansson skett genom att Nordfonden redovisar en rad regionala engagemang. Utskottet vill för egen del framhålla att riksdagen senare i vår kommer att få en redogörelse för bl.a. löntagarfondstyrelsernas verksamhet under år 1987.

Med hänvisning till det anförda bör enligt utskottets mening motionerna A422, A440, A468, A473 och A479 i här aktuella delar inte föranleda något särskilt initiativ från riksdagens sida.

Utvecklingsfrämjande åtgärder för Västernorrlands län föreslås i fyra motioner.

I motion 1987/88:A409 av Bo Forslund m.fl. (s) om förstärkning av statlig ADB-verksamhet m.m. i Västernorrlands län framhålls att det är strategiskt mycket viktigt att stärka och vidareutveckla Sundsvalls och hela Västernorrlands datamiljö. Förslaget i budgetpropositionen om inrättande av en systemvetenskaplig linje vid Sundsvalls/Härnösands högskola är därför enligt motionärerna glädjande. Denna bör dock förstärkas med en adjungerad professur med inriktning mot administrativ informatik, föreslår motionärerna. Med hänsyn till behoven och möjligheterna i Sundsvallregionen är det vidare angeläget att ett metodutvecklingscentrum kommer till stånd. Regeringen bör enligt motionärerna låta utreda vilka ytterligare statliga centrala ADB-verksamheter som kan bli föremål för en effektiv omlokalisering till Västernorrlands län.

Görel Thurdin (c) yrkar i motion 1987/88:A423 om lokaliseringsstöd till gruvbrytning i Rockliden i Örnköldsviks kommun. En eventuell gruvbrytning i Rockliden skulle enligt motionären betyda ett sjuttioal arbetstillfällen i en bygd som i dag får allt svårare att behålla människorna.

I motion 1987/88:A449 av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c) hävdas att utvecklingen i Västernorrlands län är mycket oroande och att erforderliga insatser inte har kommit till stånd. Länets samtliga sju kommuner har minskat sin befolkning under 1980-talet. Det är enligt motionärernas uppfattning nödvändigt att samhället både genom generella politiska och regionalpolitiska åtgärder och genom speciella satsningar på Västernorrland tar sitt ansvar för detta hårt drabbade län. Beträffande åtgärder hänvisar motionärerna till 15 olika motioner inom områdena utbildning, kommunikationer samt närings- och regionalpolitik, vilka har förelagts riksdagen under året. Vidare framhåller man att länet bör prioriteras vid omlokaliseringar av statliga verksamheter, att produktionsbegränsningar inom jordbruket inte bör gälla Västernorrland samt att satsningar bör göras på utbildning och kommunikationer.

1987/88:A493 av Per-Richard Molén (m) begärs regionalpolitiska åtgärder för att lösa Västernorrlands problem. Motionären pekar på att länet har tappat 7 000 invånare under 1980-talet och att särskilt inlandskommunerna har drabbats hårt. Regeringen har enligt motionären gjort mycket litet för länet, och riksdagen bör därför uppdra åt regeringen att inom ramen för den regionalpolitiska utredningen snabbtreda länets behov och under detta år till riksdagen återkomma med förslag till åtgärder.

I motion A493 yrkas också att riksdagen begär att regeringen snabbtreda och omprioriterar det arbetsmarknadspolitiska anslaget så att E4 i Ångermanland kan upprustas från år 1989.

Utskottet delar uppfattningen i motionerna A449 och A493 att den negativa befolkningsutvecklingen i Västernorrlands län innebär regionala konsekvenser av skilda slag. Visserligen minskade utflyttningen under det senaste året, men befolkningsminskningen fortsatte beroende på ett relativt stort födelseunderskott. Arbetslösheten har dock minskat och är något lägre än i övriga skogslän. Andelen sysselsatta i yrkesverksam ålder har också utvecklats positivt.

Utskottet vill med anledning av yrkandet i motion A493, att den regionalpolitiska utredningen bör snabbtreda Västernorrlands läns behov av regionalpolitiska åtgärder, påpeka att utredningens uppdrag är av övergripande natur. Frågor om åtgärdsbehov i enskilda län och delar av län ankommer naturligen på berörda länsmyndigheter.

En lång rad åtgärder har genomförts eller är under genomförande i länet. Exempel på åtgärder är regeringens beslut om lokaliseringstöd till Företagens hus i Sollefteå och Institutet för tillämpad hydraulik i Örnsköldsvik. Inom kommunikationsområdet kan nämnas att linjen Stockholm—Sundsvall i proposition 1987/88:50 föreslås bli prioriterad för utbyggnad med snabbtåg. Utskottet vill också framhålla att Västernorrlands län har prioriterats kraftigt vid fördelningen av de regionalpolitiska länsanslagen. Det senaste budgetåret höjdes anslaget från 46 milj. kr. till 70 milj. kr. Med dessa medel kan länsstyrelsen ta initiativ till särskilda åtgärdsprogram m.m. Den i samma motion aktualiserade frågan vad gäller omprioritering av de arbetsmarknadspolitiska anslagen till förmån för en upprustning av E4 i Ångermanland får bedömas av berörda myndigheter mot bakgrund av sysselsättningssituationen m.m.

Vad gäller yrkandet i motion A409 om förstärkning av statlig ADB-verksamhet i Västernorrlands län vill utskottet framhålla att olika statliga myndigheter som är lokaliserade till länet aktivt bör verka för att utvecklingsarbete m.m. på det datatekniska området förläggs till myndigheternas lokaliseringssorter och inte till storstadsregionerna. Beträffande omlokalisering av statliga myndigheter har utskottet i ett föregående avsnitt redovisat sin principiella inställning i dessa frågor. Utskottet vill också hänvisa till förslagen i proposition 1987/88:95 om datapolitiken.

Utskottet vill med anledning av motion A423 om lokaliseringstöd till gruvbrytning i Rockliden erinra om regeringens överenskommelse med Boliden Mineral AB, som innebär att bolaget kommer att investera 1,7 miljarder kronor inom det regionalpolitiska stödområdet och i Bergslagen. Staten medverkar i finansieringen av gruvinvesteringarna med 314 milj. kr. i form av lokaliseringstöd. Boliden får också möjlighet att använda investeringsfondsmedel. Ungefär hälften av de totala investeringarna kommer att genomföras i Västerbottens län. Några projekt, däribland fyndigheten i Rockliden, har bedömts som alltför ekonomiskt svaga och icke av avgörande betydelse för råvarutillförseln.

Utskottets slutsats av det ovan anförda är att motionerna A409, A423, A449 och A493 bör lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Rune Ångström och Ulla Orring (båda fp) hemställer i motion 1987/88:A453 om särskilda *regionalpolitiska åtgärder i Storumans kommun*.

Bakgrunden till motionen är konkursen vid Stensele Mekaniska Verkstad i januari 1986 då samtliga 192 anställda varslades om uppsägning. Motionärerna understryker att en stark mobilisering av samhällsresurserna bör ske, främst med inriktning på att få i gång ny verksamhet i de lediga lokalerna men också med inriktning på *andra angelägna åtgärder* såsom vägprojekt och utveckling av turismen.

Utskottet har vid en uppvaktning med företrädare för länsmyndigheter och kommuner fått en bred genomgång av problemen i Västerbottens län och då särskilt behovet av åtgärder i länets inlandsområden. Verksamheten vid Stensele Mekaniska Verkstad drivs av en konkursförvaltare. Antalet anställda uppgår för närvarande till 41 personer.

Riksdagen har nyligen fattat beslut (prop. 1987/88:64 AU 14) om vissa insatser i norra Sveriges inland. Åtgärder som är positiva för Storumans kommun är bl.a. kapitaltillskott till Sorbinvest AB och ett fördelaktigt lån till det nybildade investmentbolaget Sekanten AB samt högskoleutbildning vid ett lokalt studiecentrum i Storuman.

Den viktigaste åtgärden på kort sikt är naturligtvis att få till stånd alternativ verksamhet i Stensele. Enligt vad utskottet inhämtat pågår ett arbete med denna inriktning genom industriverket och konkursförvaltaren. Storumans kommun tillhör stödområde A, vilket innebär att det finns goda möjligheter att göra erforderliga regionalpolitiska insatser.

Med hänvisning till de insatser som pågår bör motion A453 inte föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Hemställan

Utskottet hemställer

Regionalpolitikens allmänna inriktning m.m.

1. beträffande *regionalpolitikens allmänna inriktning m.m.* res. 1 (m, fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:219 yrkande 3, 1987/88:A412, 1987/88:A426 yrkandena 1 och 2, 1987/88:A439, 1987/88:A462 yrkandena 1—10, 1987/88:A463 yrkande 2, 1987/88:A465 yrkandena 1, 3 och 5, 1987/88:A481 och 1987/88:A484 yrkande 1, res. 2 (vpk)
2. beträffande *återinförande av ortsplanen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A442,
3. beträffande *nya utvecklingsprogram i utsatta regioner* res. 3 (c)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A462 yrkande 11,
4. beträffande *avskaffande av lagen om byggnadstillstånd m.m.* res. 4 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A208 och 1987/88:A617,

Decentralisering av statlig verksamhet m.m.

5. beträffande *decentralisering av statlig verksamhet m.m.* res. 5 (m)
dels att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A411, 1987/88:A419, 1987/88:A428 yrkande 2, 1987/88:A429 yrkande 1, 1987/88:A438 yrkandena 2 och 3, 1987/88:A462 yrkandena 15—17, 1987/88:A476 och 1987/88:A484 yrkande 6, res. 6 (c)

dels att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförs i proposition 1987/88:100 bil. 2, punkt 2 om decentralisering.

6. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till vissa regioner* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A404, 1987/88:A429 yrkande 2, 1987/88:A433, 1987/88:A461 yrkande 3, 1987/88:A468 yrkande 7 och 1987/88:A470.

Regionalpolitiskt stöd

7. beträffande *de regionalpolitiska stödformerna* att riksdagen avslår motion 1987/88:A484 yrkandena 3, 4 och 5, res. 7 (m)

8. beträffande *företagsinriktat stöd* att riksdagen avslår motion 1987/88:A482 yrkande 1, res. 8 (c)

9. beträffande *individinriktade stödåtgärder* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A471, 1987/88:A472 och 1987/88:A482 yrkande 14, res. 9 (c)

10. beträffande *tillfälliga stödområden* att riksdagen avslår motion 1987/88:A482 yrkande 10, res. 10 (c)

11. beträffande *inplacering av enskilda kommuner i stödområde* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A418 yrkande 1, 1987/88:A436, 1987/88:A438 yrkande 1, 1987/88:A446 och 1987/88:A468 yrkande 4, res. 11 (vpk)

12. beträffande *beloppsgränser för beslut om lokaliseringsstöd och investeringsbidrag som fattas av länsstyrelse* att riksdagen godkänner vad som förordas i propositionen i motsvarande del,

13. beträffande *regionalpolitiskt stöd till framställning av fasta bränslen* att riksdagen godkänner vad som förordas i propositionen i motsvarande del,

14. beträffande *lokaliseringsstödet till lokaler för uthyrning* att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1987/88:A482 yrkande 5, res. 12 (c)

15. beträffande *statliga kreditgarantier* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A426 yrkande 11 och 1987/88:A482 yrkande 7 i motsvarande del, res. 13 (fp, c)

16. beträffande *avskaffande av offertstödet* att riksdagen avslår motion 1987/88:A426 yrkande 8, res. 14 (fp)

17. beträffande *regionalpolitiskt stöd till turistanläggningar* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A427 och 1987/88:A468 yrkande 3,

18. beträffande *syssetsättningsstödet* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A426 yrkande 5, 1987/88:A451, 1987/88:A461 yrkande 5, 1987/88:A474 yrkande 4 i motsvarande del, 1987/88:A482 yrkande 11, 1987/88:A490 och 1987/88:A491 yrkande 1, res. 15 (m)
res. 16 (fp, c)

19. beträffande *stödformen nedsättning av socialavgifter* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A420, 1987/88:A426 yrkande 3, 1987/88:A441 i motsvarande del, 1987/88:A443, 1987/88:A461 res. 17 (m)
res. 18 (fp)
res. 19 (c)

res. 20 (vpk)

yrkande 2, 1987/88:A462 yrkande 12, 1987/88:A465 yrkande 2 i motsvarande del, 1987/88:A474 yrkande 3, 1987/88:A482 yrkandena 12 och 13, 1987/88:A484 yrkande 2 och 1987/88:A486 yrkande 2,

Insatser i glesbygd

20. beträffande *åtgärder och program för utveckling av landsbygden* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A402, 1987/88:A447, 1987/88:A448, 1987/88:A462 yrkande 14 och 1987/88:A482 yrkande 6, res. 21 (m)
res. 22 (c)

21. beträffande *medelsbehovet till landsbygdskampanjerna* att riksdagen med anledning av motion 1987/88:A450 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. beträffande *höjda beloppsgränser för stöd till företag i glesbygd* att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1987/88:A425 yrkandena 1 och 2 och 1987/88:A482 yrkande 3, res. 23 (fp, c)

23. beträffande *möjligheten att lämna servicebidrag m. m.* att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1987/88:A483, res. 24 (fp, c)

24. beträffande *högsta belopp för IKS-bidrag* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A425 yrkande 3 och 1987/88:A482 yrkande 4 i motsvarande del,

25. beträffande *äldre arbetslösa företrädesrätt till IKS* att riksdagen avslår motion 1987/88:A482 yrkande 4 i motsvarande del, res. 25 (c)

26. beträffande *reglerna för lånegaranti* att riksdagen avslår motion 1987/88:A401,

27. beträffande *stöd till glesbygdsskolor* att riksdagen avslår motion 1987/88:A406, res. 26 (vpk)

28. beträffande *regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkarpraktik* att riksdagen avslår motion 1987/88:A417, res. 27 (m)

29. beträffande *insatser i skärgården* att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:A405, 1987/88:A408, 1987/88:A410 och 1987/88:A454 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

30. beträffande *transportstödet i skärgården* att riksdagen avslår motion 1987/88:A403,

Anslag till regional utveckling budgetåret 1988/89

31. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Visst regionalpolitiskt stöd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 milj. kr.,

32. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A426 yrkande 9 och 1987/88:A474 yrkandena 1 och 5 till *Lokaliseringsbidrag m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 362 000 000 kr., res. 28 (m)
res. 29 (fp)

33. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A426 yrkande 10, 1987/

- 88:A474 yrkande 2 och 1987/88:A482 yrkande 7 i motsvarande del till *Lokaliseringslån* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.,
34. att riksdagen med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1987/88:A465 yrkande 4, 1987/88:A468 yrkande 5 och 1987/88:A482 yrkande 2 till *Regionala utvecklingsinsatser m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 690 000 000 kr.,
35. beträffande *avskaffande av gränsen för projektmedlen* att riksdagen avslår motion 1987/88:A426 yrkande 7, res. 33 (fp)
36. beträffande *kriterierna vid fördelning av de regionalpolitiska medlen till länsnivån* att riksdagen avslår motion 1987/88:A421 yrkande 2, res. 32 (c)
37. beträffande *bidrag till utbildning av småskaliga producenter* att riksdagen avslår motion 1987/88:A459,
38. beträffande *länsanslagen för finansiering av projektet Laxfond för Vänern* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A430 och 1987/88:A445, res. 34 (c)
39. beträffande *länsanslaget till Södermanlands län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A455,
40. beträffande *länsanslaget till Kronobergs län* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A428 yrkande 1, 1987/88:A457 och 1987/88:A489 yrkande 1,
41. beträffande *länsanslaget till Kalmar län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A458 yrkande 2,
42. beträffande *länsanslaget till Värmlands län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A461 yrkande 4,
43. beträffande *länsanslaget till Kopparbergs län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A414,
44. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del medger att *statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service* får beviljas i sådan omfattning att det sammanlagda beloppet för utgående garantier som beslutats efter den 1 juli 1985 uppgår till högst 155 000 000 kr.,
45. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
46. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A426 yrkande 4, 1987/88:A441 i motsvarande del och 1987/88:A465 yrkande 2 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 350 000 000 kr., res. 35 (fp)
res. 36 (vpk)
47. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A426 yrkande 6, 1987/88:A474 yrkande 4 i motsvarande del och 1987/88:A491 yrkande 2 till *Synsättningsstöd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 159 000 000 kr., res. 37 (m)
res. 38 (fp, c)

48. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A482 yrkandena 8 och 9 till *Expertgruppen för forskning om regional utveckling* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 4 300 000 kr., AU 1987/88:13
res. 39 (c)
49. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.,
50. beträffande ett *nytt anslag för infrastrukturella insatser* att riksdagen avslår motion 1987/88:A463 yrkande 1, res. 40 (vpk)

Regionalpolitiska insatser i län och regioner

51. beträffande *utvecklingen i Stockholmsregionen* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A407, 1987/88:A444, 1987/88:A454 yrkandena 1—12 och 14—17, 1987/88:A462 yrkande 13 och 1987/88:A492, res. 41 (m)
res. 42 (c)
res. 43 (vpk)
52. beträffande *åtgärder för att främja utvecklingen i Södermanlands län* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A415 och 1987/88:A460,
53. beträffande *åtgärdsprogram för Östergötlands län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A469, res. 44 (vpk)
54. beträffande *åtgärder i sydöstra Sverige* att riksdagen avslår motion 1987/88:A458 yrkandena 1 och 3, 1987/88:A478, 1987/88:A487, 1987/88:A488 och 1987/88:A489 yrkande 2, res. 45 (c)
res. 46 (vpk)
55. beträffande *regionalpolitiska insatser för Gotland* att riksdagen avslår motion 1987/88:A480,
56. beträffande *planeringsfrågor i Skånelänen* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A432 och 1987/88:A456,
57. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Hallands län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A485,
58. beträffande *alternativ till bilindustriproduktionen i Göteborgsregionen* att riksdagen avslår motion 1987/88:A467, res. 47 (vpk)
59. beträffande *syssetsättningsfrämjande åtgärder i Älvsborgs län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A491 yrkande 3,
60. beträffande *kvinnornas ställning på arbetsmarknaden i Skaraborgs län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A421 yrkande 1,
61. beträffande *lokaliseringsinsatser för Skaraborgs län* att riksdagen avslår motion 1987/88:A452,
62. beträffande *åtgärder för att främja utvecklingen i Värmlands och Örebro län* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A418 yrkande 2, 1987/88:A424, 1987/88:A461 yrkandena 1 och 6, 1987/88:A466 och 1987/88:A486 yrkande 1, res. 48 (c)
res. 49 (vpk)
63. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A422, 1987/88:A440, 1987/88:A468 yrkandena 1, 2 och 6, 1987/88:A473 och 1987/88:A479, res. 50 (m)
res. 51 (c)
res. 52 (vpk)

64. beträffande *utvecklingsfrämjande åtgärder för Västernorrlands län*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A409, 1987/88:A423, 1987/88:A449 och 1987/88:A493,

65. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Storumans kommun*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A453.

AU 1987/88:13

res. 53 (c)

res. 54 (c)

Stockholm den 28 april 1988

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Lahja Exner (s), Börje Hörnlund (c), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Inge Carlsson (s), Kersti Johansson (c), Sven Lundberg (s), Anders G Högmark (m), Sigge Godin (fp), Erik Holmkvist (m), Ture Ångqvist (s) och Karl-Erik Persson (vpk).

Reservationer

I. Regionalpolitikens allmänna inriktning m.m. (mom. 1)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Kersti Johansson (c), Anders G Högmark (m), Sigge Godin (fp) och Erik Holmkvist (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet har" och på s. 35 slutar med "i framställningen" bort ha följande lydelse:

De regionala balansproblemen har förvärrats. Befolkningen i storstadsregionerna, främst Stockholmsregionen, ökar kraftigt medan situationen är den motsatta i bl.a. skogslänen, Bergslagen och sydöstra Sverige. Särskilt bekymmersam är situationen i de delar av regionerna som under lång tid haft svarigheter att hålla befolkningssiffrorna uppe, dvs. främst de inre delarna av Norrland.

Det ligger i hela nationens intresse att denna utveckling bromsas upp och tillväxten fördelas mera balanserat över riket. Det ligger också i linje med de av statsmakterna fastställda målen för regionalpolitiken. Alla människor skall, oavsett var de bor i landet, ges tillgång till arbete, service och en god miljö.

Det är uppenbart att den socialdemokratiska politiken har bidragit till att koncentrationstendenserna i landet har förstärkts. Den allmänna politiken har präglats av en centralistisk inriktning, vilket medfört att Sverige i dag kan sägas vara mer centraliserat än någonsin. Enskilda människor kan i mindre utsträckning påverka beslut som rör dem själva. Detta har i sin tur

lett till en passivitet där allt fler väntar på att politiker, myndigheter och offentliga serviceorgan försöker lösa problemen. Utvecklingen mot en ökad centralisering präglar även näringslivet.

Av avgörande betydelse för en förbättrad regional balans är sålunda att den övergripande politiken ges en inriktning som stimulerar till enskilda initiativ och en dynamisk utveckling av näringslivet. Därmed ökar förutsättningarna att skapa arbetstillfällen även i de mindre glesbygdskommunerna.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på betydelsen av att löntagarfonderna undanröjs. Fonderna har — som de icke socialistiska partierna vid ett flertal tillfällen anfört i riksdagen — haft en hämmande effekt för den fria företagsamhetens utveckling. Det har också visat sig att fondernas hittillsvarande placeringar ofta går stick i stäv med de regionpolitiska strävandena. Deras placeringar riktas i stor utsträckning mot de redan starka regionerna och de största företagen.

Regeringen prioriterar alltför ofta i samband med företagsstöd m.m. de befolkningstäta regionerna och storföretagen. Som exempel härpå kan nämnas de osedvanligt stora belopp som satsats från regeringens sida för att få till stånd bilproduktion i Malmö och Uddevalla. Här krävs uppenbarligen ett större hänsynstagande till de svaga regionerna och de mindre och medelstora företagen.

Regeringen kan också bidra till en förbättrad regional balans genom en mer målmedveten decentralisering av den statliga verksamheten. Alltför många statliga myndigheter och affärsverk har en stor del av verksamheten förlagd till Stockholm trots att bl.a. den nya tekniken bör kunna underlätta en decentralisering av verksamheten.

Inom länen bör bl.a. länsstyrelserna och de statliga myndigheterna beakta behovet av en inomregional balans. Detta gäller såväl befintliga som nytillkommande verksamheter.

Vidare krävs en förbättrad sektorssamordning för att undvika att enskilda myndigheter fattar beslut som står i strid med den regionalpolitiska målsättningen. Den s.k. statssekreterargruppen bör enligt utskottets mening kunna åstadkomma betydligt mer på detta område än vad som hittills varit fallet.

De regionalpolitiska insatserna bör vara mer generella och ges en mer decentralistisk inriktning. De regionala utvecklingsinsatserna ger enligt utskottets uppfattning de regionala myndigheterna möjligheter att starta projekt m.m. som innebär att de lokala krafterna kan utnyttjas och stimuleras till egna initiativ. Riksdagens beslut våren 1987 som innebär en förstärkning av dessa insatser med 200 milj. kr. var därför välmotiverat och positivt.

Den nya informationsteknologin främjar småskalighet och flexibilitet och bör därför rätt använd kunna medverka till ökad geografisk decentralisering och en regionalt balanserad sysselsättningsutveckling. De regionalpolitiska insatserna bör mot denna bakgrund ges en ändrad inriktning med större tonvikt på mobilisering av lokala initiativ.

Insatserna bör vidare inriktas på att ytterligare understödja miljöer för nyföretagande och egna initiativ även utanför storstadsregionerna. De infrastrukturella satsningarna måste därför ges hög prioritet. I detta samman-

hang bör framhållas betydelsen av en rik kulturell miljö även utanför storstäderna.

Utskottet vill stryka under betydelsen av att utvecklingen i landsbygdsområdena ägnas ökad uppmärksamhet. Utskottet kommer senare i framställningen att föreslå utökade insatser för de landsbygdskampanjer som pågår. Kampanjerna syftar bl.a. till att stimulera enskilda människor att ta initiativ till nya sysselsättningsmöjligheter i dessa bygger.

Som inledningsvis konstaterats har storstadsregionerna haft en betydande tillväxt under senare år. Det finns flera orsaker till denna utveckling. Utöver regeringens koncentrationspolitik kan nämnas födelseöverskottet, invandringen samt expansionen inom tjänstesektorn och högteknologin. Den hittillsvarande utvecklingen har skapat överhettning på bl.a. bostads- och arbetsmarknaden i främst Stockholmsregionen. Redan i dag kan konstateras en situation med brist på arbetskraft. Det finns tecken som tyder på att denna situation kommer att ytterligare förvärras. Miljömässiga konsekvenser har varit ofrånkomliga.

En balanserad regional utveckling med både en levande landsbygd och bärkraftiga storstadsregioner ger de bästa förutsättningarna för en positiv utveckling i hela landet.

Utskottet har i inledningen till detta betänkande redovisat den regionalpolitiska utredningens uppdrag. Enligt utskottets uppfattning bör i utredningens uppgifter också ingå att göra en översyn av de särskilda regionalpolitiska åtgärder — de s.k. paketen — som riktas mot avgränsade regioner. Utredningen bör också studera tillväxten i storstadsregionerna — dess orsaker och konsekvenser. Utskottet utgår vidare från att utredningen ges erforderliga resurser och organisation så att ett effektivt och skyndsamt arbete underlättas.

Som framhålls i motion A484 har statens bidragsgivning en centraliserande effekt. Likaså går — som anförs i motion A462 — kapitalströmmarna från avfolkningsbygder till koncentrationsorterna. Hithörande frågor bör i lämpligt sammanhang bli föremål för särskilda överväganden.

Utskottet delar slutligen uppfattningen i motion A484 att regeringen bör ge en mer detaljerad redovisning av utvecklingen i landet än hittills. Även de regionalpolitiska effekterna av förslagen på olika sakområden bör i möjligaste mån redovisas för riksdagen. Detta kan lämpligen ske i samband med budgetpropositionen.

Vad utskottet i anslutning till de föreliggande motionerna från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet anfört bör ges regeringen till känna. Övriga motioner bör lämnas utan åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *regionalpolitikens allmänna inriktning m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:A219 yrkande 3, 1987/88:A426 yrkandena 1 och 2, 1987/88:A462 yrkandena 1—10 och 1987/88:A484 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1987/88:A412, 1987/88:A439, 1987/88:A463 yrkande 2, 1987/88:A465 yrkandena 1, 3 och 5 och 1987/88:A481 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet har" och på s. 35 slutar med "i framställningen" bort ha följande lydelse:

Näringslivets och ekonomins utveckling har ställt även regionalpolitiken i en ny situation. Internationaliseringen av kapitalet kan väntas kraftigt skärpa också geografisk koncentration. Norra Sverige, liksom vissa områden i Mellan- och Sydsverige riskerar ett klart försämrat utgångsläge. Den ekonomiska och mänskliga utvecklingspotential som finns i dessa områden kan då gå förlorad för nationen.

Som framhålls i vpk-motionen A463 är det vidare så att regionalpolitiken inte är stark nog att förhindra tendensen till koncentration av kapital och verksamheter i ekonomin. Denna tendens kan nästan bli starkare ju mer den ekonomiska utvecklingen influeras av transnationaliseringen.

Regionalpolitiken måste därför föras upp på en kvalitativt ny nivå. De styrande inslagen måste förstärkas. Större samhällsinvesteringar måste göras. Fondsystem och statliga företag måste spela en offensiv och ledande roll. Mer av helhetssyn och systemtänkande måste prägla regionalpolitiken. Det handlar här inte — eller ens huvudsakligen — om att locka företag eller stimulera näringsliv. Det handlar om att göra regionerna till sinsemellan likvärdiga, allsidigt fungerande enheter. Det handlar om den samlade levnadsmiljön för människor.

Regionalpolitik har under många år definierats som tillförsel av särskilt destinerade resurser så att säga vid sidan av de allmänna tendenserna och resursfördelningen i stort. Med en sådan utgångspunkt blir regionalpolitik ett slags kompensations för utvecklingens negativa följder gentemot vissa delar av landet.

Här måste en förändring ske. Det regionalpolitiska målet — likställighet och likvärdighet — måste vara riktgivande inom alla samhällssektorer. Det innebär en brytning med den kortsiktiga marknads- och anpassningsprincipen inom de statliga verken och andra offentliga verksamheter. Investeringar och drift inom järnvägs-, väg- och telesektorerna kan inte längre passivt följa ett framskridet mönster, där förutsättningen är en fortlöpande koncentration till södra Sverige. Den långsiktiga inriktningen måste i stället vara att bygga ut infrastrukturen i de eftersatta regionerna med utgångspunkt i deras framtida likvärdighet med andra delar av landet. Härför krävs omfattande investeringar. Det rör sig här om storleksordningen flera miljarder kronor på några års sikt, främst i Bergslagen, Norrland, Blekinge och övriga utsatta regioner om regional balans skall kunna uppnås.

Detta innebär en förskjutning i förhållande till nuvarande investeringsmönster. Det betyder också ett övergivande av det sektorstänkande och den fragmentisering som i dag präglar offentlig sektor. Om varje särskild del av infrastrukturen och de offentliga investeringarna skall motivera sin existens med en intern, s.k. affärsmässig lönsamhet för denna typ av investeringar avgörs främst av deras externa effekter, dvs. deras förmåga att ge bidrag till helhetsutvecklingen. Detta bör vara en grundläggande utgångspunkt vid

fördelningen av resurser och återspeglas i en samordnad strävan att skapa en infrastruktur på jämställd nivå i alla regioner.

De regionala skillnaderna kan sålunda inte utjämnas eller ens minska genom en koncentration av regionalpolitiken till företagsstimulanser eller glesbygdshjälp. I stället krävs ett brett spektrum av infrastrukturella åtgärder. Till ett förslag från vpk om en särskild medelsinsats för detta ändamål återkommer utskottet senare i framställningen.

Vad utskottet anfört i anslutning till vpk-motionen A463 bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *regionalpolitikens allmänna inriktning m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A463 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1987/88:A219 yrkande 3, 1987/88:A412, 1987/88:A426 yrkandena 1 och 2, 1987/88:A439, 1987/88:A462 yrkandena 1—10, 1987/88:A465 yrkandena 1, 3 och 5, 1987/88:A481 och 1987/88:A484 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Nya utvecklingsprogram i utsatta regioner (mom. 3)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar med "Utskottet avvisar" och slutar med "i betänkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del ställa sig bakom vad som anförs i motion A462 om utvecklingsprogram i sydöstra Sverige, Norrlands inland och mellanbygder samt Bergslagen.

Riksdagen fattade våren 1987 beslut om att regeringen snarast skulle återkomma till riksdagen med förslag till infrastrukturella åtgärder i de utsatta regionerna. Som framhålls i motionen har regeringen inte uppfyllt riksdagens begäran på denna punkt. Regeringen har i sina förslag på ett flagrant sätt underlåtit att lägga förslag om infrastrukturella insatser för de ca 50 Bergslags-, inlands- och mellanbygdskommuner som förlorat mest på grund av den förda koncentrationspolitiken. Ett antal kommuner i sydöstra Sverige med stark utflyttning måste också speciellt uppmärksammas. Regeringen bör sålunda återkomma till riksdagen med åtgärdsprogram enligt riksdagens uttalade begäran. Detta bör med tillstyrkan av motion A462 i aktuell del ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *nya utvecklingsprogram i utsatta regioner*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A462 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Avskaffande av lagen om byggnadstillstånd m.m. (mom. 4)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Som framhålls av de moderata motionärerna har regeringens beslut år 1986 att införa stopp för annat byggande än bostäder i storstadsområdena inte löst några problem utan fastmer skapat en rad svårigheter. Det finns sålunda starka skäl att avskaffa möjligheten för regeringen att med användande av lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd tillgripa regleringar som byggstoppet. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *avskaffande av lagen om byggnadstillstånd m.m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A208 och 1987/88:A617 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Decentralisering av statlig verksamhet m.m. (mom. 5)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 40 börjar med "Utskottet vill först" och på s. 41 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A484 (m) visar utvärderingarna av den förra utlokaliseringssomgången att resultatet i form av minskad effektivitet och ökade kostnader varierat mellan olika verk. I viss mån har utlokaliseringar bidragit till att ge de orter som fick del av utlokaliseringarna en mera mångfasetterad arbetsmarknad. Samtidigt innebar utlokaliseringarna påfrestningar för enskilda människor och gav staten ett mindre gott renommé som arbetsgivare.

De utlokaliseringar som den socialdemokratiska regeringen under senare tid tagit initiativet till har byggts på utomordentligt dåligt underlag. Bristande hänsyn har tagits bl.a. till förutsättningarna att hålla kvaliteten uppe i de verksamheter som utlokaliseras. Det krävs enligt utskottets mening en seriös beredning innan beslut fattas att flytta ut verksamheter.

Utskottet delar för övrigt uppfattningen i motion A484 att det finns starka skäl för att de centrala ämbetsverken med stora kontaktytor bör ligga i landets huvudstadsregion. Det hindrar inte att det kan finnas myndigheter eller delar av myndigheter som utan förfång kan flyttas till andra orter.

En annan väg att gå är — som utskottet starkt vill förorda — att i ökad utsträckning decentralisera statlig verksamhet genom att sprida beslutsfattandet i olika frågor. Härmed åstadkommes också att avståndet minskar mellan beslutsfattande myndighetspersoner och de enskilda individerna.

Utskottet delar vidare uppfattningen i motion A419 att det är väsentligt att man vid förändringar inom en region tar hänsyn till den inomregionala balansen.

Vad utskottet anfört i anslutning till motionerna A484 och A419 bör ges regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *decentralisering av statlig verksamhet m.m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A419 och 1987/88:A484 yrkande 6, med anledning av vad som anförs i proposition 1987/88:100 bil. 2, punkt 2 samt med avslag på motionerna 1987/

88:A411, 1987/88:A428 yrkande 2, 1987/88:A429 yrkande 1, 1987/88:A438 yrkandena 2 och 3, 1987/88:A462 yrkandena 15—17 och 1987/88:A476 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

AU 1987/88:13

6. Decentralisering av statlig verksamhet m.m. (mom. 5)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 40 börjar med "Utskottet vill först" och på s. 41 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först framhålla betydelsen av att arbetet med decentralisering av den statliga verksamheten intensifieras. Regeringen måste på ett helt annat sätt än hittills prioritera dessa frågor.

Som framhålls i centerpartiets partimotion A462 bör beslut och befogenheter läggas så nära dem det berör som möjligt. En decentralisering av funktioner från den centrala nivån till läns- och kommunnivå måste komma till stånd.

Tyvärr måste konstateras att utvecklingen under efterkrigstiden bl.a. här inneburit att den statliga centrala myndighetsorganisationen kraftigt har expanderat både vad avser antal och storlek. Många av dessa myndigheter har — som anförs i motion A462 — fått en onaturlig storlek och tillskansat sig en betydande makt. Myndigheterna har starkt medverkat i byråkratiseringen och centraliseringen av samhällslivet och har genom tunga regelsystem fördyrat verksamheten.

Det är sålunda hög tid att statsmakterna tar sitt ansvar för att vända utvecklingen. De statliga verkens centrala administration kan kraftigt minskas genom att uppgifter och funktioner decentraliseras till läns- och kommunnivån. Många uppgifter kan också överlämnas till enskildas egna beslut. Utskottet ansluter sig till uppfattningen i motion A462 (c) att ett förslag med denna inriktning bör tas fram snabbt. Slutligen bör i detta sammanhang framhållas att en utlokalisering av offentliga centrala enheter och funktioner till läns- och kommunnivå innebär att kompetens och kunnande stärks. Besluten kommer närmare dem som berörs och byråkratin minskas. Inte minst viktigt är vidare att den förordade inriktningen skulle ge påtagliga regionalpolitiska effekter. I detta sammanhang bör stå fast att nödvändiga besparingar och rationaliseringsåtgärder inte får ske på ett sådant sätt att de förstärker koncentrationsutvecklingen i samhället.

Utskottet anser vidare att regeringen bör ta ett samlat grepp över den framtida utlokaliseringsverksamheten. Riksdagens beslut om förutsättningar och prioriteringsordning bör dävid ligga fast.

Vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion A462 i aktuell del bör ges regeringen till känna. Med utskottets ställningstagande bör övriga i sammanhanget upptagna motioner kunna lämnas utan åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *decentralisering av statlig verksamhet m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A462 yrkandena 15—17
med anledning av vad som anförs i proposition 1987/88:100 bil. 2,

punkt 2 samt med avslag på motionerna 1987/88:A411, 1987/88:A419, 1987/88:A428 yrkande 2, 1987/88:A429 yrkande 1, 1987/88:A438 yrkandena 2 och 3, 1987/88:A476 samt 1987/88:A484 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. De regionalpolitiska stödformerna (mom. 7)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 43 börjar med "Vad gäller" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är både utformningen och handläggningen av det regionalpolitiska stödet alltför politiserad, vilket medverkar till att bevara existerande industristrukturer snarare än att ge förutsättningar för framtidsföretag.

Det finns en rad olika stödformer, och varken myndigheter eller företag kan få någon klar överblick över stödstrukturen. En del av besluten om regionalpolitiskt stöd tas av politiska organ eller av handläggare som är direkt ansvariga inför politiker. Dessa frestas enligt utskottets mening att sätta politiska hänsynstaganden framför en realistisk affärsmässig bedömning av olika projekt. Resultatet är att en anmärkningsvärt stor andel av de företag som fått stöd får ekonomiska problem.

Enligt utskottets uppfattning kan man i dag konstatera att medelsarsenalen inom regionalpolitiken sedan ett par decennier till stor del består av olika selektiva stödformer. Dessa är förenade med en rad nackdelar, inte minst från informationssynpunkt, för berörda företag och myndigheter. Därutöver medför selektiva stödformer ofrånkomligen ökade krav på administration jämfört med mera generella stödformer. Sammantaget leder detta till att utskottet förespråkar dels en begränsning av antalet stödformer, dels att generella kostnadsänkande medel i ökad utsträckning kommer till användning inom regionalpolitiken.

En sådan nyordning leder enligt utskottets uppfattning till att beslutsordningen beträffande regionalpolitiskt stöd automatiskt förenklas och att utrymmet för "politiska" beslut minskas. En enklare stödhantering ger också möjligheter till en säkrare uppföljning av projekten. Utskottet biträder alltså moderata samlingspartiets kritik av den nuvarande beslutsordningen i partimotionen A484 och föreslår att de nuvarande stödformerna lokaliseringsstöd, offertstöd och sysselsättningsstöd avskaffas och ersätts av en ny generell stödform, benämnd riskgarantilån.

Ett system med riskgarantilån kännetecknas av att riskgarantier av olika storlek utgår beroende på i vilket stödområde företaget är beläget. För de normala affärsmässiga riskerna bör dock finansiering med eget kapital och sedvanliga bankkrediter gälla. Utskottet menar att ett sådant system innebär en klar markering att det regionalpolitiska stödet inte är en bidragsmöjlighet för mindre goda affärsprojekt utan att detta stöd uteslutande har till syfte att kompensera för den högre risk som kan följa av lokaliseringen till ett stödområde. Det nya systemet kommer inte — såsom det nuvarande —

att vara ensidigt inriktat på byggnader och maskiner. I stället tas hänsyn till samtliga fördringsaspekter för de berörda företagen i regionalpolitiskt prioriterade regioner. När det gäller den närmare utformningen av riskgarantilånen hänvisas till motionen.

Utskottet anser sålunda att man bör pröva ett system med riskgarantilån i enlighet med motionärernas förslag. Denna nya form för stöd bör kunna införas snarast. Regeringen bör återkomma med förslag till regler för riskgarantilån så att detta nya system kan träda i kraft under det kommande budgetåret. Den sittande regionalpolitiska utredningen kan senare utarbeta eventuella förslag till modifikationer.

I fråga om de regionala investmentbolag som nu skapas på flera håll i landet finner utskottet det positivt att det existerande näringslivet varit villigt att satsa kapital i investmentbolagen. Det är viktigt att de privata intressenterna inte upplever att de är passiva partners till staten. Därför bör enligt utskottets mening statens medverkan begränsas tidsmässigt och ej ske i form av ägarandelar utan i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån.

Vad utskottet anfört beträffande de regionalpolitiska stödformerna bör med tillstyrkan av motion A484 i aktuell del ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *de regionalpolitiska stödformerna*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A484 yrkandena 3, 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Företagsinriktat stöd (mom. 8)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den grundsyn som redovisas i centerpartiets kommittémotion A482 vad gäller behovet av ett företagsinriktat stöd på regional nivå.

Vid sidan av generella åtgärder behövs således mera direkta insatser för att stimulera till såväl ny företagsetablering som stöd till befintlig företagssamhet i utsatta regioner. Det företagsinriktade stödet bör i så stor utsträckning som möjligt hanteras på regional nivå för att beslutsprocessen skall bli så snabb och effektiv som möjligt. Det bör enligt utskottets mening även vara mer differentierat, flexibelt och möjligt att anpassa efter de skilda förhållanden som råder i olika delar av landet.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *företagsinriktat stöd*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Individinriktade stödåtgärder (mom. 9)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de generella och företagsstimulerande åtgärderna bör kompletteras med ett individinriktat stöd för dem som väljer att bo och arbeta i de mest utsatta kommunerna. Den grundläggande avsikten med de traditionella stödåtgärderna är att åstadkomma en rättvisare fördelning av tillgängliga resurser mellan regioner, län och kommuner. Avfolkningen i vissa kommuner har dock nått så långt att det behövs individuella stimulanser för att få en nödvändig inflyttning till stånd. Utskottet anser därför att följande individinriktade stimulansåtgärder bör utgå till de mest utsatta kommunerna.

För det första bör bidragsprocenten till arbetsgivare för anställning av medflyttande höjas till 90 % av lönekostnaden för den anställde under det första året.

För det andra bör lånevillkoren vid nyproduktion av småhus inom stödområdena A och B förbättras. Egnahemsägare bör medges en fast garanterad ränta under de fem första åren med 3 % innan en upptrappning sker.

För det tredje bör den årliga studiemedelsavgiften avskrivras så länge man bor och arbetar inom stödområdena A och B. För den enskilde individen innebär detta en förstärkning av den disponibla inkomsten med 10 000 kr. årligen för dem som i dagsläget har de största studieskuldena.

Utskottets ställningstagande i anslutning till motion A482 bör, i denna del, ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *individinriktade stödåtgärder*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkande 14 samt med avslag på motionerna 1987/88:A471 och 1987/88:A472 ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Tillfälliga stödområden (mom. 10)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 46 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförs i centerpartiets kommittémotion A482 om inplacering av kommuner utanför det ordinarie stödområdet i tillfälligt stödområde.

Regeringens möjligheter att förklara orter/regioner som drabbas av strukturförändringar och av arbetsmarknadsproblem som tillfälliga stödområden måste utnyttjas på ett mera rättvist och konsekvent sätt än vad regeringen hittills gjort. En akut industrikris eller en kontinuerligt pågående strukturförändring med minskande sysselsättningstillfällen som följd bör enligt utskottets mening likabehandlas av statsmakterna. Under senare år har flertalet mindre kommuner drabbats lika hårt eller hårdare av strukturförändringar än vad t.ex. de större varvsorterna har gjort.

Det anförda, som bör ges regeringen till känna, innebär tillstyrkan av motion A482 i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *tillfälliga stödområden*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

AU 1987/88:13

11. Inplacering av enskilda kommuner i stödområde (mom. 11)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 46 börjar med "Utskottet vill" och på s. 47 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A418 att stödområdesindelningen bör ändras i Örebro län. Flera kommuner som nu ligger utanför stödområdet är typiska brukskommuner med strukturella svårigheter. Enligt utskottets mening bör Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner samt Ramsbergs och Guldsmedshyttans församlingar i Lindesbergs kommun föras till stödområde A. Vidare bör Nora, Karlskoga, Degerfors samt Lindesbergs församling föras till stödområde B. Askersunds kommun bör under en begränsad tidsperiod få stödmöjligheter som motsvarar stödområde C. Nora kommun bör i övrigt få samma förmåner som övriga Bergslagskommuner.

Vad utskottet anfört i anslutning till motion A418 bör ges regeringen till känna. Övriga här aktuella motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *inplacering av enskilda kommuner i stödområde* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A418 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1987/88:A436, 1987/88:A438 yrkande 1, 1987/88:A446 och 1987/88:A468 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Lokaliseringsstödet till uthyrningslokaler (mom. 14)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "till uthyrningslokaler" bort ha följande lydelse:

Enligt gällande regler kan lokaliseringstöd erhållas för uppförande av industrilokaler för uthyrning i mindre orter. Endast företag med verksamhet som har industriell anknytning får hyra dessa lokaler. I budgetpropositionen föreslås att fortsättningsvis skall alla former av stödberättigad verksamhet kunna bedrivas i lokaler som uppförs för uthyrning med hjälp av lokaliseringstöd. Utskottet har intet att erinra mot detta förslag. Utskottet anser dock att lokaliseringstödet för detta ändamål måste förstärkas med hänsyn till vikten av att underlätta näringslivets breddning och utveckling i mindre orter. Utskottet anser därför i likhet med motion A481 (c) att lokaliseringsbidrag bör kunna utgå med 50 % för investeringar i industrilokaler i stödområde A och B resp. 40 % i landsbygdskommunerna i stödområde C.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *lokaliseringsstödet till lokaler för uthyrning*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkande 5 avslår propositionen i motsvarande del.

AU 1987/88:13

13. Statliga kreditgarantier (mom. 15)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Sigge Godin (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i folkpartiets och centerpartiets motioner (A426 resp. A482) anser utskottet att det är en klar fördel att lokaliseringsslånen hanteras direkt av bankerna i stället för av statliga myndigheter. Statens engagemang bör begränsas till att ge erforderliga kreditgarantier.

Vad utskottet i anslutning till motionerna A426 och A482 anfört om statliga kreditgarantier bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *statliga kreditgarantier*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A426 yrkande 11 och 1987/88:A482 yrkande 7 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Avskaffande av offertstödet (mom. 16)

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar med "Även frågan" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Offertstödet är som framhålls i motion 1987/88:A426 (fp) en utpräglad selektiv stödform. Det betyder att det inte finns några fasta regler för stödgivningen utan att denna avgörs efter förhandlingar mellan staten och enskilda företag. Detta förfarande kan medföra risker för missbruk. På sikt kan ett sådant system förväntas leda till ekonomisk ineffektivitet därigenom att stödet lätt kan komma "fel" företag till godo. Det bör tilläggas att offertstödet hittills utnyttjats i begränsad omfattning. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet förslaget i motion A426 att offertstödet avskaffas fr.o.m. 1 juli 1988.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *avskaffande av offertstödet*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A426 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Sysselsättningsstödet (mom. 18) — motiveringen

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Alf Wennerfors, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående föreslagit att de nuvarande regionalpolitiska stödformerna, bl.a. sysselsättningsstödet, bör ersättas av en ny form av stöd, s.k. riskgarantilån. De nu aktuella motionerna om en utvidgning av sysselsättningsstödet bör således avslås av riksdagen.

16. Sysselsättningsstödet (mom. 18)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Sigge Godin (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i bl.a. motionerna A426 och A482 har avskaffandet av sysselsättningsstödet i stödområde C drabbat kommuner med en negativ befolkningsutveckling. Riktlinjerna för det nuvarande sysselsättningsstödet lades fast så sent som vid det regionalpolitiska beslutet våren 1985. Enligt utskottets mening var det fel att redan efter två år förändra stödreglerna med hänsyn till de berättigade krav på långsiktighet en presumtiv stödmottagare har rätt att stilla på de villkor som statsmakterna ställer upp för beviljande av regionalpolitiskt stöd. Utskottet föreslår därför att sysselsättningsstödet i stödområde C återinförs. Utskottets ställningstagande bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *sysselsättningsstödet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A426 yrkande 5, 1987/88:A451, 1987/88:A461 yrkande 5, 1987/88:A482 yrkande 11, 1987/88:A490 och 1987/88:A491 yrkande 1 samt med avslag på motion 1987/88:474 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

17. Stödformen nedsättning av socialavgifter (mom. 19)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "De nu" och på s. 52 slutar med "på anslaget" bort ha följande lydelse:

Såsom anförs i partimotion A484 från moderata samlingspartiet är det nödvändigt att i ökad utsträckning använda generella kostnadsänkande medel i regionalpolitiken. Ett sätt att utforma en sådan kompensation är att sänka lönekostnaderna för näringslivet.

Förutom i Norrbotten bör socialavgifterna sänkas även i andra delar av landet med stora regionala problem. Därför bör uttaget av de sociala avgifterna minskas med tio procentenheter inom stödområde A och med tre procentenheter inom stödområde B. Denna nedsättning bör gälla samtliga näringsgrenar inkl. de affärsdrivande statliga verken. Däremot bör nedsättningen inte gälla övriga delar av den offentliga sektorn. Denna avgifts-nedsättning bör träda i kraft den 1 januari 1989. Regeringen bör återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen.

Motionerna A474, A478 och A486 tillstyrks i motsvarande delar. Övriga i

sammanhanget behandlade motioner bör med hänvisning till vad som ovan anförts inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

AU 1987/88:13

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *stödförmen nedsättning av socialavgifter* att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A474 yrkande 3, 1987/88:A484 yrkande 2 och 1987/88:A486 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1987/88:A420, 1987/88:A426 yrkande 3, 1987/88:A441 i motsvarande del, 1987/88:A443, 1987/88:A461 yrkande 2, 1987/88:A462 yrkande 12, 1987/88:A465 yrkande 2 i motsvarande del och 1987/88:A482 yrkandena 12 och 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

18. Stödförmen nedsättning av socialavgifter (mom. 19)

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "De nu" och på s. 52 slutar med "på anslaget" bort ha följande lydelse:

Såsom anføres i partimotion A426 (fp) bör nedsättningen av socialavgifterna koncentreras till de regioner som har de största regionalpolitiska problemen. I avvaktan på att en generell regional differentiering genomförs, vilket utskottet föreslår i det följande, bör nedsättningen av socialförsäkringsavgifterna utgå från gällande stödområdesgränser och läggas där de bäst behövs. Utskottet anser därför att den nuvarande sänkningen av socialförsäkringsavgifterna med 10 % i hela Norrbottens län i stället bör omfatta samtliga kommuner inom stödområde A.

De ovan förordade förändringarna i gällande regler för nedsättning av socialförsäkringsavgifterna innebär en kraftig förstärkning av konkurrenskraften hos företagen i de norrländska inlandskommunerna och då särskilt Norrbotten. Med den geografiska fördelning nedsättningen får enligt utskottets förslag finns heller ingen anledning att undanta någon kategori av företag från befrielse utan den bör gälla all icke offentlig verksamhet.

Enligt utskottets mening skulle en ytterligare differentiering av uttaget av socialavgifter efter regioner och kommuner innebära en betydande lokaliseringstimulans och därmed främja en utveckling mot regional balans. Ett exempel som kan nämnas i detta sammanhang är systemet i Norge, där man har betydande skillnader i avgiftsuttag mellan t.ex. Osloregionen och Nordnorge. Det norska systemet bör studeras inom ramen för den regionalpolitiska utredningen i syfte att ta fram ett underlag för beslut om differentiering av socialavgifterna över landet.

Regeringen bör återkomma med förslag till ändringen i den aktuella lagstiftningen. Med hänvisning till vad som ovan anförts bör övriga i sammanhanget behandlade motioner inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *stödförmen nedsättning av socialavgifter* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A426 yrkande 3 samt

med avslag på motionerna 1987/88:A420, 1987/88:A441 i motsvarande del, 1987/88:A443, 1987/88:A461 yrkande 2, 1987/88:A462 yrkande 12, 1987/88:A465 yrkande 2 i motsvarande del, 1987/88:A474 yrkande 3, 1987/88:A482 yrkandena 12 och 13, 1987/88:A484 yrkande 2 och 1987/88:A486 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

19. Stödformen nedsättning av socialavgifter (mom. 19)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "De nu" och på s. 52 slutar med "på anslaget" bort ha följande lydelse:

Såsom anförs i partimotion 1987/88:A462 (c) samt i centerns kommittémotion 1987/88:A482 bör nedsättningen av socialavgifterna koncentreras till de regioner som har de största regionalpolitiska problemen. I avvaktan på att en generell regional differentiering genomförs, vilket utskottet föreslår i det följande, bör nedsättningen av socialförsäkringsavgifterna utgå från gällande stödområdesgränser och läggas där de bäst behövs. Utskottet anser därför att den nuvarande sänkningen av socialförsäkringsavgifterna med 10 % i hela Norrbottens län i stället bör omfatta samtliga kommuner inom stödområde A samt kommuner i Norrbotten som nu är inplacerade i stödområde B.

Gällande regler innebär vidare att i Norrbottens län utgår en avgiftsreducing för tillkommande sysselsättning om 10 000 kr. per årsarbetare, vilken lämnas i form av ett bidrag till kostnaden för arbetsgivaravgifterna. Ett motsvarande bidrag lämnas även för att täcka kostnaden för egenavgifter. Enligt vår mening bör även en sådan reducering ske med beaktande av problemens omfattning i olika områden. I kommuner belägna i Norrbotten inom stödområdena A och B bör därför nedsättningen vara 15 000 kr.

De ovan förordade förändringarna i gällande regler för nedsättning av socialförsäkringsavgifterna innebär en kraftig förstärkning av konkurrenskraften hos företagen i de norrländska inlandskommunerna. Med den geografiska fördelning nedsättningen får enligt utskottets förslag finns heller ingen anledning att undanta någon kategori av företag från befrielse, utan den bör gälla samtliga privata, kooperativa och statliga företag.

Enligt utskottets mening skulle en ytterligare differentiering av uttaget av socialavgifter efter regioner och kommuner innebära en betydande lokaliseringstimulans och därmed främja en utveckling mot regional balans. Utskottet vill i detta sammanhang peka på systemet i Norge, där man har betydande skillnader i avgiftsuttag mellan t.ex. Osloregionen och Nordnorge. Det norska systemet bör noggrant analyseras och studeras inom ramen för den regionalpolitiska utredningen i syfte att ta fram ett underlag för beslut om differentiering av socialavgifterna över landet.

Som framhålls i motionerna A462 och A482 (c) bör regeringen återkomma med förslag till ändring i den aktuella lagstiftningen. Med hänvisning till vad som ovan anförts bör övriga i sammanhanget behandlade motioner inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *stödförmen nedsättning av socialavgifter* att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A462 yrkande 12 och 1987/88:A482 yrkandena 12 och 13 samt med avslag på motionerna 1987/88:A420, 1987/88:A426 yrkande 3, 1987/88:A441 i motsvarande del, 1987/88:A443, 1987/88:A461 yrkande 2, 1987/88:A465 yrkande 2 i motsvarande del, 1987/88:A474 yrkande 3, 1987/88:A484 yrkande 2 och 1987/88:A486 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

20. Stödförmen nedsättning av socialavgifter (mom. 19)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "De nu" och på s. 52 slutar med "på anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i de principiella invändningar som anges i motion A441 (vpk) mot att använda nedsättning av socialavgifter som ett regionalpolitiskt medel. Socialavgifterna syftar till att finansiera vårt lands medborgarligena sociala rättigheter och allmänna nyttigheter, och de bör därför vara likartat utformade i hela landet. Som motionärerna anger finns det därtill flera skäl utöver de principiella som talar för att denna subvention till företagen bör upphöra; bl.a. saknar staten möjlighet till såväl insyn som krav på motprestation från företagets sida. Dessa starka invändningar mot avgiftsnedsättningen uppvägs på intet sätt av några påvisbara fördelar. Tvärtom talar mycket för att avgiftsnedsättningen ger mycket liten utdelning i jämförelse med de selektiva medel som står till statsmakternas förfogande. Detta har nyligen påvisats i en studie som utförts inom nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet. Riksdagen bör avslå det angivna budgetäskandet.

Utskottet återkommer i det följande till de anslagsfrågor som föransleds av vad som ovan förordats. I detta sammanhang föreslås att riksdagen i ett uttalande till regeringen ansluter sig till vad som här sagts om att avgiftsnedsättningen i Norrbotten skall upphöra. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet motion A441 i motsvarande del. Övriga motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *stödförmen nedsättning av socialavgifter* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A441 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A420, 1987/88:A426 yrkande 3, 1987/88:A443, 1987/88:A461 yrkande 2, 1987/88:A462 yrkande 12, 1987/88:A465 yrkande 2 i motsvarande del, 1987/88:A474 yrkande 3, 1987/88:A482 yrkandena 12 och 13, 1987/88:A484 yrkande 2 och 1987/88:A486 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

21. Åtgärder och program för utveckling av landsbygden (mom. 20)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 54 börjar med "Utskottet har" och på s. 55 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Stora delar av de utvecklingsmässigt svaga regionerna består av glesbygd. Genom jord- och skogsbrukets strukturrationalisering har förutsättningarna för att leva på landsbygden förändrats. Det har resulterat i en betydande avfolkning.

Utskottet delar uppfattningen i bl.a. motion A447 (m) att den socialdemokratiska politiken i hög grad har medverkat till att avfolka glesbygden. Inom den sociala sektorn har den kommunala monopolställningen lett till att ett antal servicefunktioner koncentrerats till centralorterna.

Utarmningen av landsbygden har på många håll gått mycket långt.

En politik som underlättar bosättning på landsbygden är väsentlig inte bara för de som bor på landsbygden utan även för resten av befolkningen. En avfolkad landsbygd innebär inte bara att landskapsbilden radikalt förändras utan även att vår egen bild av Sverige ändras.

Många människor söker rekreation i naturen, genom att äga eller hyra fritidshus eller genom turism och bidrar därmed till en levande landsbygd. Detta kan underlättas bl.a. genom generösare skattebestämmelser och regler för byggnadslov.

Goda kommunikationer är avgörande för möjligheterna att bo på landet. Det finns inget realistiskt alternativ till den privata bilen för landsbygdens befolkning — den är nödvändig. Det innebär att skatteökningar riktade mot bilismen slår allra hårdast mot landsbygdens befolkning.

Det är inte i sig något negativt att många personer som bor på landsbygden arbetar i större orter. I princip skall man ha rätt att själv välja sin bostad. Många anser att fördelarna med att bo på landsbygden väl uppväger de ökade kostnaderna och tidsåtgången för att pendla.

En stor del av befolkningen på landsbygden är pensionärer. För dem är det väsentligt att det finns en väl fungerande social service som även landsbygdens befolkning kan utnyttja. Minst lika väsentligt är att den informella hjälp och det stöd som man där ofta lämnar varandra kan vidmakthållas. Även av den anledningen är det väsentligt att yngre människor ges möjlighet att bo på landsbygden.

Bl.a. har jordförvärvslagen försvårat kombinationssysselsättning på landsbygden. Den nyligen förändrade lagen kan delvis förväntas minska problemen och medverka till att utvecklingen kan brytas. Utskottet anser emellertid att enskilda personer i princip fritt bör kunna förvärva jordbruksmark.

Jordbruksproduktionen i glesbygd har betydelse främst från sysselsättningssynpunkt. Även från beredskaps- och försvarssynpunkt har jordbruksproduktionen emellertid betydelse, eftersom den innebär att landsbygden är befolkad i alla delar av vårt land.

Det är väsentligt att lantbrukarna i Norrland kompenseras för de, i förhållande till andra delar av Sverige, sämre förutsättningarna för att bedriva jordbruk. Detta sker genom det s.k. Norrlandsstödet. Stödet är av regionalpolitisk karaktär och bör på sikt överföras till de regionalpolitiska anslagen. Därvid bör också stödets exakta utformning prövas.

I stora delar av vårt land är skogsbruket och de till skogen knutna förädlingsindustrierna de viktigaste näringsgrenarna. Skattesänkningar och minskad reglering tillhör de åtgärder som enligt utskottets mening bör vidtas för att underlätta för skogsbruket.

Det finns tillväxtkraft på den svenska landsbygden. I vissa fall har dock utflyttningen gått så långt att det är nödvändigt att med skattemedel subventionera viss verksamhet. För detta ändamål har det s.k. glesbygdssstödet inrättats. Genom glesbygdssstödet har t.ex. ett antal lanthandlare kunnat fortsätta sin verksamhet, samtidigt som pensionärer kunnat få varor hem-sända och affären kunnat vara ett serviceorgan för t.ex. systembolag och apotek. Glesbygdssstödet har emellertid framför allt betydelse för tillkomsten av sysselsättningsmöjligheter som ett komplement till skogs- och jordbruk.

Glesbygdssstödet har störst betydelse för Norrlands inland. Där råder speciella förhållanden med långa avstånd och gles bebyggelse. Varje arbetstillfälle betyder mycket för att upprätthålla den befintliga servicen.

En framsynt landsbygdspolitik får inte bortse från den roll som kulturen har för människors vilja och förmåga att skapa en levande landsbygd.

En decentralisering av kulturstödet kan utgöra ett viktigt inslag i en god regionalpolitik, och det statliga stödet till bl.a. länsinstitutionerna måste utformas så att det möjliggör regionala och lokala lösningar med förankring i bygdens kultur.

Hembygdsföreningar och hemslöjdsföreningar förvaltar och för vidare rika kulturtraditioner, och de bör ges goda förutsättningar att verka och därmed bidra till landsbygdens liv. Särskilda insatser bör göras för att ta till vara resp. bygds karakteristiska kulturmiljö.

Sammantaget innebär utskottets ställningstagande att regeringen bör ta initiativ till ett samlat utvecklingsprogram för landsbygden. Vad utskottet anfört om ett utvecklingsprogram för landsbygden — som bör ges regeringen till känna — tillgodoser i väsentliga delar de i sammanhanget behandlade motionerna.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *åtgärder och program för utveckling av landsbygden* att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:A402, 1987/88:A447, 1987/88:A448, 1987/88:A462 yrkande 14 och 1987/88:A482 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

22. Åtgärder och program för utveckling av landsbygden (mom. 20)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 54 börjar med "Utskottet har" och på s. 55 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

En central del i en politik för en decentralistisk utveckling och en bra miljö är insatserna för att utveckla landsbygden. En levande landsbygd har stor betydelse för långt fler än dem som bor på landsbygden. Som framhålls i partimotion A462 (c) bör landsbygden få sin rättmätiga del av de statliga insatser som satsas på utveckling och infrastruktur. Statsmakterna och de statliga myndigheterna har hittills tagit liten eller ingen hänsyn till landsbygden.

Den allt kraftigare befolkningskoncentrationen efter regeringsskiftet

1982 hotar stora landsbygdsområden. Utarmningen har gått så långt att det nu krävs inflyttning av ungdomar och unga familjer om bygderna skall ha en reell chans att långsiktigt överleva.

Utskottet vill understryka att en positiv utveckling av landsbygden och skärgården förutsätter en helhetssyn. Infrastrukturen måste byggas upp i form av vägar, service, kulturutbud m.m. Det behövs såväl nyetablering av företag som utveckling av befintliga företag. Småindustrier, hantverk, hemslöjd, turism m.m. är exempel på verksamheter som kan utgöra komplement till landsbygdens basnäringar.

På den rena landsbygden och i skärgården är sysselsättningen av naturliga skäl främst anknuten till jord- och skogsbruk med binärningar och fiske. Det är enligt utskottets mening väsentligt att i huvudsak all åkermark som i dag är avsedd för livsmedelsproduktion hålls öppen. Odling av energigrödor och energiskog bör få stor betydelse för förnyelsen av energisystemet. En väsentlig förutsättning för en sådan positiv utveckling är att det finns en reell vilja hos statsmakterna att skapa en marknad för inhemska bränslen, bl.a. drivmedelsetanol. Skatt bör ej utgå på inhemskt producerad drivmedelsetanol.

Utskottet delar vidare uppfattningen i motion A462 (c) att fler enskilda människor bör ges tillfälle att på hel- eller deltid äga och bruka egen jord. Kombinationssysselsättningar och olika typer av brukningskombinationer är önskvärda och måste underlättas. Det är också särskilt viktigt att insatser görs för att förbättra kvinnors möjligheter på landsbygden.

Det krävs enligt utskottets mening att betydande resurser avsätts för att stödja projekt som syftar till att främja landsbygdens utveckling. En sådan satsning skulle även visa att statsmakterna menar någonting med de positiva uttalanden som gjorts i anledning av den pågående landsbygdskampanjen. Utskottet föreslår därför att 100 milj. kr. anvisas på ett särskilt anslag för landsbygdsutveckling. Dessa medel skall avse projekt som ej kan finansieras över de ordinarie länsanslagen. Länsstyrelserna och de för landsbygdsfrågor ansvariga länsnämnderna bör få stor frihet att vid bidragsgivningen bedöma vilka projekt som skall stödjas.

Enligt utskottets mening bör dessutom med tillstyrkan av motion A462 (c) ett utvecklingsprogram för landsbygden tas fram utifrån de riktlinjer som angivits ovan. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottets ställningstagande innebär att övriga i sammanhanget behandlade motioner kan anses i huvudsaklig del vara tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. *beträffande åtgärder och program för utveckling av landsbygden* att riksdagen med bifall till 1987/88:A462 yrkande 14 och 1987/88:A482 yrkande 6 samt med anledning av motionerna 1987/88:A402, 1987/88:A447 och A1987/88:A448 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

23. Höjda beloppsgränser för stöd till företag i glesbygd (mom. 22)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Kersti Johansson (c) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "propositionens förslag" bort ha följande lydelse:

Glesbygdssstödet är en stödform som visat sig ge goda effekter. Det är enligt utskottets mening önskvärt att man inom ramen för detta stöd kan finansiera såväl större som mindre investeringar. Den i propositionen föreslagna höjningen av maximibeloppen för avskrivningslån till företag godtas av utskottet. Däremot är inte höjningen av avskrivningslånen till uthyrningsstugor tillräcklig. Avskrivningslån till uthyrningsstugor bör utgå med 75 000 kr. Detta bör ges regeringen till känna. Därmed är motsvarande förslag i motionerna A425 och A482 tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. *beträffande höjda beloppsgränser för stöd till företag i glesbygd* att riksdagen med anledning av *dels* propositionen i motsvarande del, *dels* motionerna 1987/88:A425 yrkandena 1 och 2 och 1987/88:A482 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

24. Möjligheten att lämna servicebidrag m.m. (mom. 23)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Kersti Johansson (c) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "När det" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår att stödet fortsättningsvis bör benämnas servicebidrag och höjas till 60 000 kr. per år, vilket utskottet ansluter sig till. Utskottet delar även uppfattningen att stöd skall få utgå i mer än tre år. Länsstyrelsen bör dock som anförs i motion A483 även fortsättningsvis besluta om det förlängda stödet.

Vad utskottet ovan anfört med tillstyrkan av motion A483 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. *beträffande möjlighet att lämna servicebidrag m.m.* att riksdagen *dels* med anledning av motion 1987/88:A483 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört, *dels* bifaller vad i övrigt anförs i propositionen i motsvarande del.

25. Äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS (mom. 25)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 57 börjar med "Utskottet konstaterade" och på s. 58 slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att IKS-verksamheten på ett mera offensivt och långsiktigt sätt bör användas som ett regionalpolitiskt instrument. En förutsättning för detta är att kravet på äldre arbetslösas företrädesrätt slopas. Utskottet tillstyrker därför motion A482 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

26. Stöd till glesbygdsskolor (mom. 27)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "hänvisning härtill" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A406 (s) att många glesbygdskommuner har svårt att underhålla och anpassa skollokalerna. Glesbygdskommuner och i vissa fall kommuner i övrigt har utvecklingsprojekt på gång med syftet att både rationalisera och samtidigt öka kvaliteten på undervisningen. Utskottet föreslår därför att stödformen för samhällelig service, stödet till samlingslokaler eller glesbygdstödet skall kunna anpassas till att omfatta nybyggnad eller om- och tillbyggnad av glesbygdsskolor av typ grundskoleenhet.

Vad utskottet anfört bör med tillstyrkan av motion A406 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *stöd till glesbygdsskolor*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A406 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

27. Regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkarpraktik (mom. 28)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar med "Utskottet framhöll" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion A417 (m) anser utskottet att det är angeläget att förbättra läkarförsörjningen inom de glest befolkade delarna i landet. Därför bör reglerna ändras så att länsanslaget för regionalpolitiska ändamål också kan användas till stöd vid etablering av läkarpraktik i de regionalpolitiska stödområdena och andra glesbygdsområden. Utskottets ställningstagande bör med tillstyrkan av motion A417 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkarpraktik*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A417 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

28. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m.
(mom. 32)

AU 1987/88:13

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 60 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i motion A484 (m) att införa riskgarantilån och att avskaffa bl.a. lokaliseringsbidragen. I enlighet härmed bör riksdagen till den nya stödformen anvisa ett särskilt anslag som bör uppföras med 255 milj. kr. såsom föreslås i motionen. Därmed avstyrks dels propositionens anslagsberäkning under denna punkt, dels motion A426.

dels att utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A474 yrkandena 1 och 5 samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motion 1987/88:A426 yrkande 9 till *Riskgarantilån* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 255 000 000 kr.

29. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m.
(mom. 32)

Under förutsättning av bifall till reservation 14

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 60 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt folkpartiets förslag att slopa ofertstödet. Härigenom minskar medelsbehovet under anslaget med 70 milj. kr. Förslaget i motion A484 (m) om medel till riskgarantilån har avstyrkts av utskottet. Följdförslagen i motion A474 (m) beträffande medelsanvisningen i här aktuella delar av den senare motionen avstyrks därför.

dels att utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A426 yrkande 9, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A474 yrkandena 1 och 5 till *Lokaliseringsbidrag m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 292 000 000 kr.

30. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (mom. 33)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 61 som börjar med "I den" och slutar med "medelsanvisning tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Med införandet av riskgarantilånen — som utskottet föreslagit — bortfäller lokaliseringsslånen och därmed behovet av anslag för ändamålet. Yrkandet i motion A474 (m) om avslag på regeringens anslagsframställning på denna punkt tillstyrks alltså. Något behov av statliga kreditgarantier föreligger inte, och därför behövs inte heller något förslag beträffande anslagsbehovet härför såsom föreslås i motionerna A426 (fp) och A482 (c).

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A474 yrkande 2 samt med anledning av motionerna 1987/88:A426 yrkande 10 och 1987/88:A482 yrkande 7 i motsvarande del avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1988/89 till *Lokaliseringsslån*.

31. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsslån (mom. 33)

Under förutsättning av bifall till reservation 13

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Kersti Johansson (c) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 61 som börjar med "I den" och slutar med "medelsanvisning tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare tillstyrkt förslaget att ersätta lokaliseringsslånen med statliga kreditgarantier. Regeringens framställning om anslag till sådana lån bör därför avslås. För att täcka eventuella förluster för staten på grund av kreditgarantierna bör dock finnas ett anslag som i enlighet med motion A482 bör uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Beviljade men den 1 juli 1988 inte utbetalade lån kan finansieras med kvarstående medel på innevarande års låneanslag.

Utskottet tillstyrker sålunda motion A482 i aktuell del. Med det anförda tillgodoses i sak motionerna A426 och A474 i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkande 7 i motsvarande del, med anledning av motionerna 1987/88:A426 yrkande 10 och 1987/88:A474 yrkande 2 samt med avslag på propositionen i motsvarande del till *Lokaliseringsslån* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

32. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m. (mom. 34)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "motionsyrkandena avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A482 (c) beträffande det s.k. länsanslagets betydelse. Stöd till glesbygdsinsatser och andra typer av regionala

insatser har genom detta anslag givit länsstyrelserna en resurs som snabbt visat sig ge konkreta och varaktiga sysselsättningstillfällen.

Genom utskottets initiativ utökades anslaget inför innevarande budgetår med 200 milj. kr. Därmed har en rad angelägna projekt kunnat förverkligas ute i länen. Regeringen visar genom att föreslå oförändrat anslag inför nästa budgetår återigen en förvånande passivitet när det gäller länsanslagets förutsättningar och betydelse. Utskottet ansluter sig sålunda till uppfattningen i de föreliggande motionerna från centerpartiet att anslaget bör räknas upp.

Utskottet förordar att anslaget i enlighet med förslaget i motion A468 (c) och A482 under nästa budgetår uppgår till 800 milj. kr. Som utskottet tidigare förordat avses 2 milj. kr. bli avsatta för de pågående landsbygdskampanjerna. Utskottets ställningstagande tillgodoser i huvudsak även motion A465 (c).

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A468 yrkande 5 och 1987/88:A482 yrkande 2, samt med anledning av *dels* propositionen i motsvarande del, *dels* motion 1987/88:A465 yrkande 4 till *Regionala utvecklingsinsatser m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 800 000 000 kr.

33. Avskaffande av gränsen för projektmedlen (mom. 35)

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 63 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A426 (fp) att det finns skäl att avskaffa gränsen för projektmedlen. Därmed skulle friheten på den regionala nivån att göra egna bedömningar och finna egna linjer för den regionala utvecklingen öka. Utskottet har för övrigt under beredningen av de regionalpolitiska frågorna fått bekräftat ute från länen att det är angeläget att en ändring kommer till stånd. Vad utskottet anfört om ett avskaffande av gränsen för projektmedlen bör med tillstyrkan till motion A426 i aktuell del ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. beträffande *avskaffande av gränsen för projektmedlen* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A426 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

34. Förstärkta länsanslag i olika län — motiveringen (mom. 38—43)

Under förutsättning av bifall till reservation 32

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser att den av utskottets yttrande på s. 64 som börjar med "Som redovisats" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i framställningen tillstyrkt centerpartiets förslag om uppräknig av anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m. till 800 milj. kr. Utskottet har också tillstyrkt centerpartiets förslag om dels ett särskilt landsbygdsutvecklingsanslag på 100 milj. kr., dels om ett program med infrastrukturåtgärder i Norrlands inland och mellanbygder, delar av Bergslagen samt områden i sydöstra Sverige. Därmed ges goda förutsättningar för att tillgodose de önskemål i de olika länen som redovisas i föreliggande motioner. Motionerna kan därmed anses vara tillgodosedda.

35. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 46)

Under förutsättning av bifall till reservation 18

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 65 som börjar med "Motionsyrkandena går" och slutar med "har föreslagit" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att utskottet tidigare förordat en geografisk och branschmässig utvidgning beträffande avgiftsnedsättningen av socialavgifter måste förevarande anslag räknas om på det sätt som angivits i motion A426 (fp), dvs. till 470 milj. kr. Därmed tillgodoses i huvudsaklig del även yrkandena om anslagsuppräknig i motion A465 (c). Motion A441 (vpk) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A426 yrkande 4 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1987/88:A465 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A441 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 470 000 000 kr.

36. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 46)

Under förutsättning av bifall till reservation 20

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 65 som börjar med "Motionsyrkandena går" och slutar med "har föreslagit" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i framställningen tillstyrkt vpk:s förslag om ett slopande av nedsättningen av socialavgifter i Norrbotten. I konsekvens härmed tillstyrks förslaget i samma motion att den begärda medelstillsättningen skall avvisas. Övriga motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A441 i motsvarande del avslår *dels* propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1988/89 till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter*, *dels* motionerna 1987/88:A426 yrkande 4 och 1987/88:A465 yrkande 2 i motsvarande del.

37. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (mom. 47)

AU 1987/88:13

Under förutsättning av bifall till reservation 15

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser *dels* att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "aktuella ändamålet" bort ha följande lydelse:

Eftersom utskottet i det föregående har föreslagit att sysselsättningsstödet skall upphöra behöver medel inte längre anvisas för detta ändamål. Med hänsyn till att stödet löper under flera år bör redan påbörjad stödgivning dock fullföljas. Sådant stöd bör övergångsvis betalas ut från anslaget C 1. Visst regionalpolitiskt stöd. Som en följd av det anförda avstyrks motionerna A426 och A491 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

47. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A474 yrkande 4 i motsvarande del avslår *dels* propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1988/89 till *Sysselsättningsstöd*, *dels* motionerna 1987/88:A426 yrkande 6 och 1987/88:A491 yrkande 2 samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om finansiering av tidigare beviljat sysselsättningsstöd.

38. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (mom. 47)

Under förutsättning av bifall till reservation 16

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Kersti Johansson (c) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "aktuella ändamålet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt att sysselsättningsstödet bör återinföras i stödområde C. Med hänsyn härtill bör det av regeringen beräknade beloppet för Sysselsättningsstöd räknas upp med 25 milj. kr. Med det anförda avstyrks motion A474 (m) i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

47. att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A426 yrkande 6 och 1987/88:A491 yrkande 2, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A474 yrkande 4 i motsvarande del till *Sysselsättningsstöd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 184 000 000 kr.

39. Medelsanvisning till anslaget Expertgruppen för forskning om regional utveckling (mom. 48)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Centerpartiet har" och slutar med "till ERU" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A482 (c) att ERU:s verksamhet bör finansieras på det sätt som skedde tidigare, dvs. från industridepartementets kommittéanslag (numera benämnt Utredningsverksamhet m.m.). Regeringen bör underrättas härom. I sak innebär utskottets ställningstagande att regeringens föreliggande begäran om anslag bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkandena 8 och 9 *dels* avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1988/89 till *Expertgruppen för forskning om regional utveckling*, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om finansiering av ERU:s verksamhet över industridepartementets anslag till Utredningsverksamhet m.m.

40. Nytt anslag för infrastrukturella insatser (mom. 50)

Under förutsättning av bifall till reservation 20

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 67 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i vpk-motionen A463 att infrastrukturella insatser bör ges en prioritet i den statliga regionalpolitiken. Utskottet har tidigare i framställningen tillstyrkt förslaget i samma motion om ett slopande av nedsättningen av socialavgifter i Norrbotten. Därmed möjliggörs en extra satsning på 400 milj. kr. på infrastrukturåtgärder. Ett nytt anslag bör uppföras för ändamålet.

dels att utskottets hemställan under 50 bort ha följande lydelse:

50. beträffande *nytt anslag för infrastrukturella insatser* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A463 yrkande I anvisar 400 000 000 kr. till ett nytt anslag i vad avser infrastrukturella insatser under budgetåret 1988/89.

41. Utvecklingen i Stockholmsregionen (mom. 51)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 börjar med "Utskottet har" och på s. 71 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Tillväxten i Stockholmsregionen är enligt utskottets mening inte ett hot mot utvecklingen i andra regioner, utan snarare en förutsättning. Tillväxten innebär inte att all befolkning och alla företag kommer att koncentreras dit i framtiden. Den avancerade teknikutveckling som i dag sker i Stockholmsregionen och i de andra storstadsområdena utgör i själva verket förutsättningen för att vi i Sverige skall kunna utveckla framtidens arbetsinstrument. Dessa ger radikalt ändrade förutsättningar för decentralisering av produktion och service och gagnar långsiktigt våra möjligheter att skapa en balanserad regional utveckling. Utskottet vill också betona att Stockholm inte i

första hand konkurrerar med andra regioner i Sverige utan snarare med utländska storstadsregioner.

Stockholmsregionen behöver en kunskaps- och förnyelsepolitik som tar till vara framtidens möjligheter. Att uppmuntra det personliga ansvaret, med utrymme för skaparkraft och idériakedom samt individuella ambitioner och intressen, måste vara grunden i en sådan politik. Privata alternativ och konkurrens skulle också vitalisera den offentliga sektorn.

Utskottet har inledningsvis lämnat en översiktlig redovisning av de senaste årens utveckling i Stockholm. Även om befolkningsutvecklingen — och då särskilt den inrikes nettoflyttningen — dämpats den senaste tiden, finns det skäl att tala om en viss överhettning vad gäller bl.a. regionens bostadsmarknad och arbetsmarknad. En viktig förklaring till utvecklingen i Stockholmsregionen är den dynamiska utvecklingen inom den privata tjänstesektorn. Däremot har Stockholms län jämte Göteborgs och Bohus län under 1980-talet haft den lägsta relativa tillväxten av alla län när det gäller den offentliga sektorn.

Utskottet vill inte förorda att särskilda restriktioner läggs på utvecklingen i regionen, vilket föreslås i motionerna A462 och A444. Den regionalpolitiska utredningen skall överväga för- och nackdelar med olika åtgärder som kan bidra till att avlänka tillväxten i storstadsområdena. Regeringen har vidare nyligen aviserat att en parlamentarisk utredning skall tillsättas med uppgift att studera bl.a. bilismens miljöeffekter i storstadsområdena.

De i motionerna påtalade balansproblemen inom Stockholmsregionen bör enligt utskottets mening i första hand behandlas av de regionala och lokala myndigheterna i länet. Som framhålls i flera motioner har Stockholmsregionen unika resurser i många avseenden. Den kreativa och resursrika miljön som finns här borde således ge särskilt goda förutsättningar att klara de nämnda balansproblemen. Utskottet har i det föregående betonat att man inte vill förorda att särskilda restriktioner läggs på utvecklingen i regionen. Detta gäller också de föreslagna s.k. lägesavgifterna.

Utskottet har i ett föregående avsnitt behandlat möjligheterna att utlokalisera och decentralisera statlig verksamhet till andra delar av landet. Betydande delar av den statliga verksamheten på nationell nivå låter sig inte flyttas från Stockholmsregionen. Det gäller främst myndigheter och institutioner som har täta kontakter med bl.a. andra delar av den offentliga förvaltningen samt olika centrala institutioner.

Ytterligare ett skäl varför offentliga myndigheter lämpligen bör ligga i Stockholm är tillgängligheten. Det skall vara lätt att från olika delar av landet ta sig till och från dessa myndigheter. Det senare leder också fram till att valet av lokalisering i Stockholmsregionen inte är en fråga om att lösa inomregionala obalansproblem i denna region.

Även här är tillgängligheten till nationella kommunikationer som flyg och tåg avgörande, liksom närheten till andra statliga myndigheter; eljest faller delvis motivet för att över huvud taget lokalisera verksamheten till Stockholm.

Den av oss i annat sammanhang starkt förordade modellen med kraftfull decentralisering av beslutsfunktionerna inom bl.a. den statliga verksamheten skulle vara betydligt mer konstruktiv och verkningfull.

Vad utskottet anfört med anledning av motion A454 i här behandlade delar bör ges regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. beträffande *utvecklingen i Stockholmsregionen*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:A454 yrkandena 1—12 och 14—17 samt med avslag på motionerna 1987/88:A407, 1987/88:A444, 1987/88:A462 yrkande 13 och 1987/88:A492 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

42. Utvecklingen i Stockholmsregionen (mom. 51)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 börjar med "Utskottet har" och på s. 71 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A462 (c) att man måste slå vakt om Stockholmsregionens kvaliteter, bl.a. genom att begränsa den nuvarande starka tillväxten.

Regionalpolitikens förnyelse är en av förutsättningarna för att bevara och utveckla miljön i storstäderna och då framför allt Stockholm. De boende i dessa orter har rätt till en bra livsmiljö. En kraftig inflyttning försvårar dessa möjligheter. I den politiska debatten anses ofta att åtgärder som vidtas för att skapa ett Sverige i bättre balans inte kan förenas med storstädernas och då framför allt Stockholms intressen. Enligt utskottets mening är den förda koncentrationspolitiken enbart till fördel för ett litet fåtal personer som sysslar med den spekulation som bygger på de värdestegringar den ökande koncentrationen medför. Huvuddelen av stockholmarna och de inflyttade förlorar på koncentrationspolitiken.

Stockholm är en stark ekonomisk kraft och ett centrum för företagsamhet, administration, handel, kommunikationer, kultur, utbildning, forskning, utveckling etc. De främsta kvaliteterna i storstadsmiljön är variationerna i stadsmiljön och mångfalden av verksamheter — en livsmiljö som ger individuell frihet och utgör en kreativ miljö med förutsättningar för närhet mellan boende, arbete och service.

Som framhålls i motion A462 låter sig snabb centralisering svårligen förenas med småskalighet och mångfald. Samspelet mellan storstaden och landet i övrigt måste balanseras genom olika åtgärder.

Centraliseringsprocessen har bl.a. lett till ett kraftigt ökat tryck på exploatering med omfattande rivningar, kontorisering av innerstäderna, utbyggnad av storskaliga sovstadsområden, trafikleder etc. Trycket ökar nu snabbt på att bygga nya stora trafikleder m.m., som ger försämrade livsmiljöer som följd. På bostadsmarknaden har den pågående koncentrationen medfört att bostadsbristen under senare år blivit allt större med kraftigt stigande priser som följd. Genom koncentrationen försätts många människor oförskyllt i en ohållbar social situation genom den överhettning som har skapats i storstadsregionerna.

Regional balans är således en grundläggande förutsättning för att en bra livsmiljö skall kunna skapas i Stockholmsregionen. Målsättningen måste

enligt utskottets mening, vara att öka mångfalden och skapa närhet mellan arbete, boende, service och fritid. Detta mål kan bara uppnås, om en alltför snabb och ensidig expansion förhindras.

Det är framför allt inom den privata tjänstesektorn i delar av Stockholms län som expansionen sker. Ett genomförande av aktuella planer fullt ut skulle leda till stora problem på bostadsmarknaden och en försämrad miljö. Det är därför enligt utskottets mening nödvändigt att vidta kraftfulla åtgärder för att dämpa expansionen inom framför allt den privata tjänstesektorn. Det är i ett läge med begränsade ekonomiska resurser för samhället rimligt att de som främst både orsakar och drar fördel av koncentrationen även svarar för en del av kostnaderna för denna.

Ett sätt att angripa problemen är — som föreslås i motion A462 (c) — att man inför en investeringsavgift som skall belasta nyproduktion av lokalytor för kontor och industrier i de mest expansiva kommunerna i Stockholms län. Utskottet förordar att en 25-procentig investeringsavgift införs fr.o.m. den 1 juli 1988.

I första hand är det viktigt att se till att tillväxten i statlig sysselsättning sker i andra delar av landet. Detta bör ske i form av en omfattande decentralisering av uppgifter från centrala till regionala och lokala organ, snarare än genom förflyttning av hela myndigheter.

Som framhålls i motion A407 (c) har dock staten ansvar för den ojämna fördelningen av arbetstillfällen inom Stockholmsregionen. En omlokalisering av statliga arbetsplatser till förorterna skulle sannolikt leda till lägre lokalkostnader och ändå möjliggöra bättre lokallösningar.

Enligt utskottets mening bör staten, som en av de dominerande arbetsgivarna i Stockholmsregionen och en av de huvudansvariga för den ojämna fördelningen av arbetsplatserna, ta initiativ för en bättre fördelning av arbetsplatser i regionen.

Vad utskottet i anslutning till motionerna A407 och A462 anfört om utvecklingen i Stockholmsregionen bör ges regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks i här aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. beträffande *utvecklingen i Stockholmsregionen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A407 och 1987/88:A462 yrkande 13 samt med avslag på motionerna 1987/88:A444, 1987/88:A454 yrkandena 1—12 och 14—17 och 1987/88:A492 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

43. Utvecklingen i Stockholmsregionen (mom. 51)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 som börjar med "Utskottet har" och på s. 71 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A444 (vpk) att överhettningen i vissa delar av Stockholmsregionen inte är bra för Sverige och inte heller för människorna i Stockholmsområdet.

Expansionen i Stockholmsregionen skapar enorma problem. Bostads-

bristen förvärras alltmer, och spekulationskarusellen snurrar allt fortare. Arbetsresorna blir längre och längre för fler och fler människor. Kollektivtrafiken har otillräckliga resurser och bilismen breder ut sig. Miljöskadorna är allvarliga i regionen. Det krävs nu enligt utskottets uppfattning radikala åtgärder för att skydda Stockholmsregionen från ohämmad expansion, miljöförstörelse och förkvävning.

Som framhålls i motion A444 bör olika åtgärder prövas för att dämpa tillväxten i Stockholmsregionen. En kommunal arbetsgivaravgift eller lägesavgift borde tas ut av företagen och differentieras t.ex. med avseende på näringsgren eller var arbetsplatserna är belägna. En sådan avgift kunde användas för en kraftig utbyggnad av kollektivtrafiken och sänkta taxor. I kampen mot miljöförstörelsen i Storstockholmsområdet borde det också vara möjligt att ta ut en särskild miljöavgift. Olika avgifter och regleringar behövs för att begränsa bilismen.

En särskild Storstockholmsutredning bör tillsättas för att undersöka förutsättningarna för att göra sådana förändringar i lagstiftningen som angetts i det föregående. Motion 1987/88:A444 tillstyrks. Övriga motioner avstyrks i här aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. beträffande *utvecklingen i Stockholmsregionen*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A444 samt med avslag på motionerna 1987/88:A407, 1987/88:A454 yrkandena 1—12 och 14—17, 1987/88:A462 yrkande 13 och 1987/88:A492 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

44. Åtgärder för att främja utvecklingen i Östergötlands län (mom. 53)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 73 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "riksdagens initiativ" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A469 (vpk) att ett åtgärdsprogram bör utarbetas för Östergötlands län. Den tilltagande ägande- och maktkoncentrationen i Östergötland bör därvid ägnas särskild uppmärksamhet. Andra frågeställningar som behöver analyseras är vilka konsekvenser en industrinedläggning får för samhället i stort, vilka tillgångar, bl.a. i fråga om speciellt yrkeskunnande, som går förlorade och framför allt vilka speciella förutsättningar som finns i regionen för att utveckla nya verksamheter.

Det föreslagna åtgärdsprogrammet bör utarbetas i samverkan mellan statliga och regionala organ, landsting och kommuner och med aktiv medverkan från fackliga och andra intresseorganisationer. Vad utskottet anför i anslutning till motion A469 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 53 bort ha följande lydelse:

53. beträffande *åtgärdsprogram för Östergötlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A469 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Under förutsättning av bifall till reservationerna 3, 22 och 32

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 75 börjar med "Utskottet har" och på s. 76 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Delar av sydöstra Sverige har på senare år fått en allt negativare utveckling befolknings- och näringslivsmässigt jämfört med landet i övrigt. Vissa smärre åtgärder har vidtagits från regeringens sida men dessa är dock otillräckliga. Den socialdemokratiska politiken har inneburit en allt starkare centralisering av befolkning, bebyggelse och näringsstruktur. Den politiska inriktningen och marknadens drivkrafter har förstärkt koncentrationen inom näringslivet både vad avser produktionsstruktur och maktfunktioner. Den offentliga sektorn har också bidragit till koncentrationen. Denna utveckling har drabbat delar av sydöstra Sverige mycket hårt.

Utskottet har i det föregående ställt sig bakom centerpartiets förslag beträffande nya utvecklingsprogram för utsatta regioner som t.ex. delar av sydöstra Sverige, 100 milj. kr. till landsbygdsutveckling samt 800 milj. kr. till länsanslag under nästa budgetår. Detta bör sammantaget innebära möjligheter till kraftfulla insatser i sydöstra Sverige. Med hänsyn härtill kan de i sammanhanget upptagna motionerna anses tillgodosedda.

46. Åtgärder i sydöstra Sverige (mom. 54)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 75 börjar med "Utvecklingen i" och på s. 76 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

De regionala problemen är stora i sydöstra Sverige, och det finns tecken som tyder på att dessa är på väg att förvärras ytterligare. Blekinges utveckling, inte minst mot bakgrund av den sedan elva år pågående befolkningsminskningen, visar att de regionalpolitiska insatserna hittills varit otillräckliga. Den statliga sysselsättningen i Blekinge har minskat kraftigt, och staten bör därför ta ett speciellt ansvar för utvecklingen i länet. Enligt utskottets mening bör en utvecklingsplan utarbetas för Blekinge enligt de riktlinjer som anges i motion 1987/88:A478 (vpk). Detta bör ges regeringen till känna. Övriga motioner som behandlats i detta avsnitt avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

54. beträffande *åtgärder i sydöstra Sverige*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A478 samt med avslag på motionerna 1987/88:A458 yrkandena 1 och 3, 1987/88:A487, 1987/88:A488 och 1987/88:A489 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

47. Alternativ till bilindustriproduktionen i Göteborgsregionen (mom. 58)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 80 som börjar "Utskottet delar" och slutar med "A467 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Motion A467 (vpk) tar upp bilindustrins betydelse för sysselsättningen i Västsverige, inte minst Göteborgsregionen. Bilindustrin gör enligt motionärerna regionen särskilt sårbar för förändringar i denna industris utveckling. De pekar på att optimismen slog fel när det gällde varvsindustrins framtid och förmåga. De går ett steg vidare och kommer också in på de miljömässiga problem som vållas av bilismen och framhåller de samhällsekonomiska vinsterna av en utbyggd kollektivtrafik.

Motionärerna påpekar att ekonomiska konsekvenser i form av kostnader för miljöåtgärder alltid vägs in i förekommande beslutsunderlag. Däremot ställer man sällan frågan vilka samhällsekonomiska vinster som blir konsekvensen av att samhälle och företag tar beslut om miljöåtgärder. Konsekvensbedömningar som omfattar helt nya strukturer för produktionsprocesser, produktområden m.m. i miljövänlig riktning saknas helt i vårt land.

Bilismens starka styrning av samhället och trafikstrukturen är ett hinder för en progressiv utveckling. Såsom vpk föreslagit borde det tillkomma en samhällsekonomisk generalplan för trafik. En sådan plan förutsätter en samhällelig, demokratisk styrning med utrymme för olika företagsformer.

Med hänvisning i övrigt till vad som anförs i motion A467 tillstyrker utskottet motionens förslag att det skall uppdras åt en parlamentarisk utredning att granska förutsättningarna för miljövänliga och resurssnåla alternativ till bilindustriproduktionen i Göteborgsregionen i enlighet med motionens intentioner. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 58 bort ha följande lydelse:

58. beträffande *alternativ till bilindustriproduktionen i Göteborgsregionen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A467 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

48. Åtgärder för att främja utvecklingen i Värmlands och Örebro län (mom. 62) — motiveringen

Under förutsättning av bifall till reservationerna 3, 22 och 32

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 83 börjar med "Utskottet vill" och på s. 84 slutar med "enskilda vägprojekt" bort ha följande lydelse:

Det finns enligt utskottets mening goda skäl för intensifierade satsningar i Värmlands och Örebro län. Motion A461 (c) anger riktlinjer för hur sådana satsningar kan utformas i Värmlands län. De norra och östra delarna av länet har de största problemen, och här krävs speciella satsningar på arbetsmarknaden. Utskottet har tidigare föreslagit bl.a. utökade länsanslag och speciella satsningar på landsbygden. Utskottet har också på centerns för-

slag hos regeringen begärt förslag om infrastrukturella åtgärder för de stora delarna av Bergslagen och skogslänen som inte har beaktats i regeringens budgetförslag och speciella s.k. paket. Det bör därigenom vara möjligt att göra kraftfulla satsningar såväl i Värmlands län som i Örebro län. De aktuella motionerna bör med hänsyn härtill anses tillgodosedda.

49. Åtgärder för att främja utvecklingen i Värmlands och Örebro län (mom. 62)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 83 börjar med "Utskottet vill" och på s. 84 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis påpeka att de båda län som behandlas i detta avsnitt har det gemensamt att betydande delar av dem ingår i Bergslagen. Länens problem i fråga om sysselsättning m.m. är således till stor del avhängiga Bergslagsproblematiken, som utskottet behandlat i betänkande AU 1987/88:14. I det föregående har utskottet också från mer principiella utgångspunkter behandlat en del av de åtgärder som man i de här föreliggande motionerna vill pröva på den regionala nivån. Det gäller anslagsfrågorna till länen, utlokalisering av statlig verksamhet och olika stödfrågor.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det förbättrade arbetsmarknadsläget och den mer balanserade befolkningsutvecklingen, särskilt vad gäller Värmlands län, inte innebär att behovet minskat av långsiktiga insatser med inriktning på näringslivet och infrastrukturen i vid mening. Som nämnts i det föregående tillhör delar av de båda länen Bergslagen, där långsiktiga och uthålliga insatser är nödvändiga från statsmakternas sida.

Det finns härutöver problemområden i de båda länen. Detta gäller främst de delar av Värmlands län som ingår i stödområde men också vissa kommuner i Örebro län som inte ingår i Bergslagsdelegationens verksamhetsområde. Utskottet finner det därför väl motiverat att ytterligare insatser görs i Värmlands och Örebro län. Den allmänna inriktningen av sådana samlade åtgärder anges i motionerna A418 (s) och A466 (vpk). Regeringen bör med utgångspunkt i förslagen i dessa motioner återkomma till riksdagen med förslag till samlade åtgärder för Värmlands och Örebro län. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 62 bort ha följande lydelse:

62. beträffande åtgärder för att främja utvecklingen i Värmlands och Örebro län

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A418 yrkande 2 och 1987/88:A466 samt med avslag på motionerna A424, A461 yrkandena 1 och 6 samt A486 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

50. Regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län (mom. 63) — motiveringen

AU 1987/88:13

Alf Wennerfors, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 86 börjar med "I samma" och på s. 87 slutar med "år 1987" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A468 att löntagarfondernas syster-sättningseffekter bör redovisas, inte bara i Gävleborgs län utan i landet som helhet. Det finns anledning förmoda att effekterna har varit små och rent av negativa när det gäller de s.k. skogslänen. Fondskatterna har tagits från småföretagen som därmed undandragits vinstmedel som skulle använts för investeringar och framtidssatsningar. Beslut i frågan bör emellertid tas i samband behandlingen i riksdagen av löntagarfondernas verksamhet.

51. Regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län (mom. 63) — motiveringen

Under förutsättning av bifall till reservationerna 3, 22 och 32

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 86 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 87 slutar med "år 1987" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A468 (c) är Gävleborgs län i dag ett utsatt län med betydande svårigheter. Regeringen har ännu inte insett allvaret i länet och då speciellt de norra och västra länsdelarnas situation. Samtidigt är Gävleborgs län utan tvekan ett län med goda framtidsmöjligheter.

Ett oroande inslag är den åderlåtning som sker av landsbygden. På 20 år har en avtrappning skett med nästan 31 000 personer, dvs. en tredjedel av befolkningen. Numera sker flyttningarna direkt från landsbygden till storstaden. Inlandskommunerna är de hårdast drabbade.

Utskottet delar uppfattningen i motion A468 att det s.k. Gävleborgspaketet bör genomföras. Utskottets förslag i det föregående om nya utvecklingsprogram i utsatta regioner samt anslag om 100 milj. kr. till landsbygdsutveckling och en uppräknig av länsanslagen med 110 milj. kr. till 800 milj. kr. skapar förutsättningar för detta. Utskottet har också på initiativ av centerpartiet framhållit nödvändigheten av att regeringen förelägger riksdagen förslag om infrastrukturella åtgärder för de områden av Bergslagen, Norrlands inland och Norrlands mellanbygder som förbigåtts i tidigare regeringsförslag. Gävleborgs län är enligt utskottets mening ett län som regeringen förbigock i sina förslag. De aktuella motionerna kan därmed anses vara i huvudsak tillgodosedda.

52. Regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län (mom. 63)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 86 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 87 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

På det regionalpolitiska planet är Gävleborgs län kraftigt missgynnat i jämförelse med många andra län. Detta är en följd av att socialdemokraterna, folkpartiet och moderaterna satsar på att anpassa de regionala insatserna till det privata kapitalets behov.

Utskottet delar uppfattningen i motion A479 (vpk) att länets allvarliga problem bör föranleda att en särskild utvecklingsplan arbetas fram för Gävleborgs län. I en sådan plan bör ingå satsningar på bl.a. högskoleutbildning, arbetsmarknadsutbildning, utveckling av olika energislag samt kommunikationer i enlighet med de riktlinjer som anges i motion A479.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A479 anfört om en utvecklingsplan för Gävleborgs län bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 63 bort ha följande lydelse:

63. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A479 samt med avslag på motionerna A422, A440, A468 yrkandena 1, 2 och 6 samt A473 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

53. Utvecklingsfrämjande åtgärder för Västernorrlands län (mom. 64) — motiveringen

Under förutsättning av bifall till reservationerna 3, 22 och 32

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 88 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "om datapolitiken" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A449 (c) att den negativa befolkningsutvecklingen i Västernorrlands län innebär regionala konsekvenser av skilda slag. Utvecklingen är oroande, och intensifierade insatser bör därför komma till stånd. Utskottet har i det föregående tillstyrkt centerpartiets förslag om bl.a. höjda länsanslag till 800 milj. kr. och 100 milj.kr. för landsbygdsutveckling. Utskottet har även på centerns initiativ hos regeringen begärt förslag om infrastrukturella åtgärder för Norrlands inland och mellanbygder. Detta bör ge en god grund för att genomföra de föreslagna åtgärderna för Västernorrlands län. Motionerna är med hänvisning till centerförslagen i huvudsak tillgodosedda.

54. Regionalpolitiska åtgärder i Storumans kommun (mom. 65) — motiveringen

Under förutsättning av bifall till reservationerna 3, 22 och 32

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 89 som börjar med "Den viktigaste" och slutar med "regionalpolitiska insatser" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de problem som uppstått i Storumans kommun till följd av nedläggningen av Stensele mekaniska verkstad bör särskilda åtgärder sättas in. Utskottet har i det föregående tillstyrkt centerpartiets förslag om förstärkta regionalpolitiska insatser, ökade länsanslag till 800 milj. kr.

och 100 milj. kr. till landsbygdsutveckling. Utskottet har också begärt att regeringen skall förelägga riksdagen förslag, om infrastrukturella åtgärder av olika slag.

Utskottet noterar att regeringen inte tagit sitt ansvar för nedläggningen av Stensele mekaniska verkstad. Med de förslag centerpartiet angett kan emellertid verkningarna av nedläggningen avsevärt lindras.

Särskilda yttranden

1. Lokalisering av statlig verksamhet till vissa regioner (mom. 6)

Karl-Erik Persson (vpk) anför:

Utskottet redovisar de ansträngningar som görs för en ökad decentralisering av statlig verksamhet. Jag vill betona den betydelse den statliga sektorn har i regionalpolitiken. Det gäller sålunda att på ett mer aktivt sätt än hittills ta till vara möjligheterna att föra ut statlig verksamhet till de utsatta delarna av landet.

2. Avskaffande av gränsen för projektmedlen (mom. 35)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Enligt vår mening är det angeläget att utvecklingsinsatserna används på ett effektivt och rationellt sätt. Vi förutsätter att regeringen har detta som utgångspunkt när ramarna för projektmedlen för resp. län fastställs. Erforderliga avvägningar görs bäst på länsplanet. Regeringen bör därför fästa stort avseende härpå.

3. Regionalpolitiska insatser i län och regioner (mom. 51 – 65)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Regeringens politik präglas av en mängd "åtgärder och paket", till synes vidtagna utan krav på samordning. Regeringen betalar dyrt för ett fåtal arbetstillfällen i lönsamma storföretag som inte borde behöva skattepengar för att utvecklas. Samtidigt flyttar regeringen runt hundratals statligt anställda till nya orter utan att ha en aning om konsekvenserna för vare sig enskilda eller verksamheten som sådan. Att flytta "gamla jobb" kan inte ersätta frånvaron av en politik som förmår skapa nya.

Vi menar att regionala obalanser endast kan undanröjas genom ökad tillväxt i näringslivet. Därigenom blir det möjligt att skapa arbete och utveckling i alla delar av landet. Marknadsekonomi är av grundläggande betydelse för utveckling och regional tillväxt. Skall näringslivet i Sverige kunna utvecklas positivt krävs ett gott näringslivsklimat som stärker marknadsekonomi och främjar kreativiteten hos enskilda individer.

4. Åtgärder i sydöstra Sverige (mom. 54)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Utvecklingen i sydöstra Sverige inger bekymmer. Blekinge och norra Kalmar län har en starkt negativ utveckling. Därutöver finns angränsande kommuner i Småland med samma art av problem. Denna utveckling kan inte brytas genom enkla politiska beslut eller fler större regionalpolitiska paket. Generella insatser inriktade på att skapa goda utvecklingsförutsättningar för små och medelstora företag vore en bättre lösning för regionen. Det är också viktigt att genomföra en decentralisering och att ge regionen större möjlighet att själv påverka sin framtid. Vi vill i detta sammanhang hänvisa till våra allmänna överväganden i denna fråga, vilka redovisas i bl.a. reservation 1.

5. Åtgärder i sydöstra Sverige (mom. 54)

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anför:

Sydöstra Sverige tillhör de befolkningsmässigt stagnerande regionerna i landet. I stället för olika "paket" och kortsiktiga åtgärder behövs en framtidsinriktad politik för regionen. Nyskapande och kreativitet bör stödjas. Satsningar på bl.a. utbildningsväsende och goda kommunikationer är av central betydelse för sydöstra Sverige. Ett breddat kulturutbud är också viktigt för att regionen skall kunna hävda sig på sikt. Det är också vår mening att regionens invånare bör ges större inflytande på utvecklingsfrågorna. Vi vill hänvisa till de allmänna överväganden i denna fråga som bl.a. redovisas i reservation 1.

6. Regionalpolitiska insatser på Gotland (mom. 55)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c)

Det speciella geografiska läget innebär för Gotlands län särskilda restriktioner i förutsättningarna för näringslivets verksamhet. Inom vissa områden behövs därför en särbehandling av Gotland jämfört med andra län.

Gotlands län har en fortsatt hög arbetslöshet och har inte fått del av den allmänna konjunkturuppgång som skett i landet.

Lantbruket, som på Gotland spelar en avsevärt större roll än i något annat län, måste bli föremål för en allmän regionalpolitisk bedömning. Eftersom jordbruksproduktionen och en betydande del av förädlingen av livsmedlen är lokaliserad till landsbygden är det av speciell vikt att jordbruksproduktionen kan uppehållas på en nivå som innebär att sysselsättningsstillfällena i de olika leden kan bestå. Ett uppehållande av mjölkproduktionen är av högsta angelägenhetsgrad. SIND har i en utredning betonat att jordbruket på Gotland bör garanteras utrymme för en fortsatt och minst oförändrad produktion av animalier och socker. Detta måste följas

upp med nödvändiga politiska beslut. Riksdagsbeslutet om att jordbruket skall verka i regionalpolitiken måste få ett konkret innehåll även utanför Norrland. Vi ämnar återkomma till hithörande frågor i annat sammanhang. Vi vill slutligen framhålla betydelsen för utvecklingen på Gotland av en förstärkning av länsanslag och landsbygdsstöd i enlighet med centerpartiets förslag.

AU 1987/88:13

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Motionerna	3
Regionalpolitiska utredningen	16
Utdrag ur Kommittédirektiv 1987:48	16
Utskottet	24
Den regionala utvecklingen	24
Regionalpolitikens allmänna inriktning	26
Motionerna	27
Utskottets överväganden	32
Decentralisering av statlig verksamhet	36
Regionalpolitiskt stöd	41
Inledning	41
Allmänna frågor	42
Stödområdesindelningen	44
Stödet till investeringar	47
Syssestättningssstödet	49
Nedsättning av socialavgifter	49
Insatser i glesbygd	52
Inledning	52
Utvecklingsprogram för landsbygden	52
Glesbygdssstödet	56
Skärgårdsfrågor	58
Anslagsfrågor	60
Visst regionalpolitiskt stöd	60
Lokaliseringsbidrag m.m.	60
Lokaliseringslån	61
Regionala utvecklingsinsatser m.m.	61
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m.m.	64
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	65
Syssestättningssstöd	65
Expertgruppen för forskning om regional utveckling	66
Kapitaltillskott till en utvecklingsform för Västnorden	66
Regionalpolitiska insatser i län och regioner	67
Stockholms län	67
Södermanland och Östergötland	71
Småland och Gotland	73
Skånelänen	76
Västsvrige	78
Värmlands och Örebro län	81
Norrländ	84
Utskottets hemställan	89
Reservationer	94
1. Regionalpolitikens allmänna inriktning (m,fp,c)	94
2. Regionalpolitikens allmänna inriktning (vpk)	97
3. Nya utvecklingsprogram i utsatta regioner (c)	98

4. Avskaffande av lagen om byggnadstillstånd m.m. (m)	98
5. Decentralisering av statlig verksamhet m.m. (m)	99
6. Decentralisering av statlig verksamhet m.m. (c)	100
7. De regionalpolitiska stödformerna (m)	101
8. Företagsinriktat stöd (c)	102
9. Individinriktade stödåtgärder (c)	102
10. Tillfälliga stödområden (c)	103
11. Inplacering av enskilda kommuner i stödområde (vpk)	104
12. Lokaliseringsstödet till uthyrningslokaler (c)	104
13. Statliga kreditgarantier (fp,c).....	105
14. Avskaffande av offertstödet (fp)	105
15. Sysselsättningsstödet (m)	105
16. Sysselsättningsstödet (fp,c)	106
17. Stödformen nedsättning av socialavgifter (m)	106
18. Stödformen nedsättning av socialavgifter (fp)	107
19. Stödformen nedsättning av socialavgifter (c)	108
20. Stödformen nedsättning av socialavgifter (vpk)	109
21. Åtgärder och program för utveckling av landsbygden (m)	109
22. Åtgärder och program för utveckling av landsbygden (c)	111
23. Höjda beloppgränser för stöd till företag i glesbygd (fp,c)	112
24. Möjligheten att lämna servicebidrag m.m. (fp, c)	113
25. Äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS (c)	113
26. Stöd till glesbygdsskolor (vpk)	114
27. Regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkar- praktik (m)	114
28. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. (m)	115
29. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. (fp)	115
30. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (m)	115
31. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (fp,c)	116
32. Medelsanvisning till anslaget regionala utveck- lingsinsatser m.m. (c)	116
33. Avskaffande av gränsen för projektmedlen (fp)	117
34. Förstärkta länsanslag i olika län (c)	117
35. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av social- avgifter (fp)	118
36. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av social- avgifter (vpk)	118
37. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (m)	119
38. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (fp,c)	119
39. Medelsanvisning till anslaget Expertgruppen för forskning om regional utveckling (c)	119
40. Nytt anslag för infrastrukturella insatser (vpk)	120
41. Utvecklingen i Stockholmsregionen (m)	120
42. Utvecklingen i Stockholmsregionen (c)	122
43. Utvecklingen i Stockholmsregionen (vpk)	123
44. Åtgärder för att främja utvecklingen i Östergötlands län (vpk) ...	124
45. Åtgärder i sydöstra Sverige (c)	125
46. Åtgärder i sydöstra Sverige (vpk)	125
47. Alternativ till bilindustriproduktionen i Göteborgsregionen (vpk) .	126

48. Åtgärder för att främja utvecklingen i Värmlands och Örebro län (c)	126
49. Åtgärder för att främja utvecklingen i Värmlands och Örebro län (vpk)	127
50. Regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län (m)	128
51. Regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län (c)	128
52. Regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län (vpk)	128
53. Utvecklingsfrämjande åtgärder för Västernorrlands län (c)	129
54. Regionalpolitiska åtgärder i Storumans kommun (c)	129
Särskilda yttranden	
1. Lokalisering av statlig verksamhet (vpk)	130
2. Avskaffande av gränsen för projektmedlen (m)	130
3. Regionalpolitiska insatser i län och regioner (m)	130
4. Åtgärder i sydöstra Sverige (m)	131
5. Åtgärder i sydöstra Sverige (fp)	131
6. Regionalpolitiska insatser på Gotland (c)	131
Bilaga Statistiska uppgifter om länens utveckling i separat del.	

Statistiska uppgifter om den regionala utvecklingen sammanställda av riksdagens utredningstjänst

AU 1987/88:13
Bilaga

Innehållsförteckning	Sida
Definitioner och källor	B 3
Länen och riket	B 4
Stockholms län	B 8
Uppsala län	B 10
Södermanlands län	B 12
Östergötlands län	B 14
Jönköpings län	B 16
Kronobergs län	B 18
Kalmar län	B 20
Gotlands län	B 22
Blekinge län	B 24
Kristianstads län	B 26
Malmöhus län	B 28
Hallands län	B 30
Göteborgs och Bohus län	B 32
Älvsborgs län	B 34
Skaraborgs län	B 36
Värmlands län	B 38
Örebro län	B 40
Västmanlands län	B 42
Kopparbergs län	B 44
Gävleborgs län	B 46
Västernorrlands län	B 48
Jämtlands län	B 50
Västerbottens län	B 52
Norrbottnens län	B 54

Befolkningsutveckling

Redovisade uppgifter rörande befolkningens storlek 1980, 1985, 1986 och 1987 är hämtade ur statistiska centralbyråns officiella statistik och avser förhållandena per den 31 december resp. år.

Beteckningen "1980=100" i tabellen beskriver befolkningsutvecklingen sedan år 1980 i form av en index.

Flytting

Statistiken över flyttningen år 1980, 1985 och 1987 avser flyttningsöverskottet, dvs. den inrikes och utrikes inflyttningen efter avdrag för den inrikes- och utrikes utflyttningen. I tabellerna har dessa uppgifter även relaterats till medelfolkmängden i resp. kommun. Statistiken har hämtats från statistiska centralbyråns regionalstatistiska databas (RSDB).

Arbetslöshet

Redovisade uppgifter rörande den procentuella arbetslösheten baseras på det genomsnittliga antalet kvarstående arbetslösa arbetssökande utan arbete aktuella för omedelbar placering för åren 1986 och 1987 enligt arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

För att räkna fram den procentuella arbetslösheten har antalet arbetslösa ställts i relation till den aktuella åldersgruppens storlek. Det totala antalet arbetslösa samt antalet arbetslösa kvinnor har sålunda ställts i relation till totalbefolkningen resp. antalet kvinnor i åldern 16–64 år. Antalet arbetslösa ungdomar har ställts i relation till det totala antalet individer i åldern 16–24 år.

Uppgifterna avser årsmedeltal för resp. år.

Arbetsmarknadsläget år 1987

Samtliga uppgifter rörande arbetsmarknadsläget under år 1987 avser ett genomsnittsvärde för årets tolv månader. Kvarstående arbetslösa arbetssökande samt det totala antalet arbetssökande vid månadens slut är hämtade ur arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

Statistiken över antalet lediga platser är baserad på arbetsmarknadsstyrelsens register över lediga platser.

Antalet sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats har beräknats genom att dividera antalet lediga platser med antalet kvarstående arbetslösa vid månadens slut.

Uppgifter rörande personer i beredskapsarbete, i övriga sysselsättnings-skapande åtgärder samt i olika typer av arbetsmarknadsutbildning har hämtats ur löpande statistik från arbetsmarknadsstyrelsen.

Uppgifter rörande antalet personer med förtidspension är hämtade från riksförsäkringsverkets statistik och avser förhållandet i december 1987.

Länen och riket

Kvarstående arbetsökande utan arbete, placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt förtidspensionerade. Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%).

Genomsnitt år 1987.

Län	I	II	III	IV	V	VI	VII
I Kvarstående arbetslösa arbetssökande							
II I beredskapsarbete							
III I ungdomslag							
IV Anställda med rekryteringsstöd							
V I AMU							
VI I AMI, Samhällsföretag samt anställda med lönebidrag							
VII Förtidspensionerade							
Stockholm	1,1	0,1	0,0	0,0	0,4	0,9	4,2
Uppsala	1,8	0,1	0,4	0,0	0,7	1,2	4,0
Södermanland	2,1	0,2	0,4	0,1	0,6	1,4	6,5
Östergötland	2,1	0,2	0,4	0,1	0,6	1,3	5,1
Jönköping	1,7	0,1	0,3	0,0	0,5	1,7	4,6
Kronoberg	1,6	0,2	0,5	0,0	0,8	1,5	5,0
Kalmar	2,0	0,3	0,4	0,1	0,8	1,9	5,4
Gotland	2,5	0,4	0,9	0,1	1,3	2,6	4,9
Blekinge	3,1	0,5	0,7	0,1	0,8	2,1	5,6
Kristianstad	2,1	0,2	0,4	0,1	0,5	1,4	5,5
Malmöhus	2,6	0,4	0,3	0,2	0,6	1,3	5,0
Halland	1,7	0,2	0,3	0,0	0,5	1,2	4,6
Göteborgs och Bohus	2,2	0,2	0,2	0,1	0,6	1,4	6,2
Älvsborg	1,8	0,2	0,3	0,1	0,7	1,5	5,2
Skaraborg	1,9	0,2	0,4	0,0	0,6	1,5	3,9
Värmland	3,3	0,7	0,5	0,2	0,7	1,6	6,4
Örebro	2,9	0,6	0,4	0,1	1,0	1,3	6,1
Västmanland	2,6	0,3	0,5	0,2	0,5	1,3	6,4
Kopparberg	3,0	0,5	0,5	0,1	0,8	1,6	6,3
Gävleborg	3,5	0,8	0,8	0,2	0,9	1,8	7,3
Västernorrland	2,7	0,4	0,5	0,1	1,0	1,8	6,6
Jämtland	3,0	0,4	0,5	0,1	0,8	2,5	6,8
Västerbotten	3,0	0,3	0,4	0,1	1,2	2,1	6,8
Norrbotten	4,8	1,0	0,8	0,3	2,1	2,6	6,9
Riket	2,2	0,3	0,3	0,1	0,7	1,4	5,4

Länen och riket

Befolkningsutveckling

Län	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Stockholms län	1 528 200	1 593 333	1 606 157	103,3	104,3	105,1	16,4	16,5
Uppsala län	243 585	254 938	257 739	103,4	104,7	105,8	16,1	16,1
Södermanlands län	252 536	249 479	250 073	98,9	98,8	99,0	18,9	19,1
Östergötlands län	392 789	394 753	395 580	100,2	100,5	100,7	19,0	19,2
Jönköpings län	303 156	301 413	302 475	99,2	99,4	99,8	19,8	19,9
Kronobergs län	173 691	173 853	174 116	100,2	100,1	100,2	19,3	19,4
Kalmar län	241 581	237 417	237 356	98,6	98,3	98,3	21,3	21,4
Gotlands län	55 346	56 174	56 269	101,4	101,5	101,7	19,0	19,1
Blekinge län	153 542	150 258	149 600	98,3	97,9	97,4	20,2	20,3
Kristianstads län	280 193	280 609	281 907	100,1	100,1	100,6	20,4	20,5
Malmöhus län	743 286	753 075	757 643	100,9	101,3	101,9	19,1	19,2
Hallands län	230 924	242 250	244 377	104,0	104,9	105,8	18,3	18,4
Göteborgs och Bohus län	711 195	721 553	726 325	100,6	101,5	102,1	18,7	18,7
Älvsborgs län	425 452	427 638	430 129	100,3	100,5	101,1	18,8	18,9
Skaraborgs län	269 730	270 111	270 847	100,3	100,1	100,4	19,5	19,6
Värmlands län	284 070	278 861	279 402	98,3	98,2	98,4	21,0	21,1
Örebro län	274 356	269 620	269 341	98,5	98,3	98,2	20,7	20,8
Västmanlands län	259 538	254 423	254 253	98,2	98,0	98,0	18,0	18,2
Kopparbergs län	286 968	283 191	283 330	98,9	98,7	98,7	21,1	21,2
Gävleborgs län	294 020	287 691	286 907	98,3	97,8	97,6	20,7	20,8
Västernorrlands län	267 935	261 089	260 332	97,9	97,4	97,2	20,5	20,6
Jämtlands län	134 934	133 543	133 389	99,4	99,0	98,9	21,7	21,8
Västerbottens län	243 856	245 204	245 703	100,6	100,6	100,8	17,7	17,9
Norrbottens län	267 054	261 039	260 833	98,2	97,7	97,7	16,2	16,4
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Arbetslöshet (%)

AU 1987/88:13

Bilaga

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Stockholms län	1,23	1,23	1,73	1,14	1,13	1,47
Uppsala län	2,02	2,00	2,95	1,79	1,77	2,71
Södermanlands län	2,45	2,65	4,08	2,13	2,28	3,54
Östergötlands län	2,35	2,45	3,74	2,06	2,14	3,43
Jönköpings län	2,12	2,58	2,89	1,70	2,06	2,30
Kronobergs län	1,87	2,17	2,76	1,55	1,76	2,18
Kalmar län	2,44	2,76	3,50	2,05	2,39	2,94
Gotlands län	2,55	2,33	5,22	2,47	2,18	5,03
Blekinge län	3,67	4,18	6,32	3,14	3,54	5,27
Kristianstads län	2,67	3,05	3,72	2,06	2,34	3,03
Malmöhus län	3,00	3,05	4,39	2,60	2,65	3,92
Hallands län	2,03	2,28	2,77	1,74	1,96	2,30
Göteborgs och Bohus län	2,47	2,46	3,22	2,15	2,19	2,64
Älvsborgs län	2,10	2,22	2,91	1,83	1,89	2,32
Skaraborgs län	2,27	2,50	3,18	1,91	2,17	2,67
Värmlands län	3,85	3,86	5,70	3,29	3,21	4,75
Örebro län	3,25	3,13	4,33	2,91	2,83	3,98
Västmanlands län	2,96	3,08	4,61	2,61	2,71	4,11
Kopparbergs län	3,38	3,45	5,33	2,99	3,03	4,63
Gävleborgs län	3,75	3,94	6,31	3,53	3,73	6,00
Västernorrlands län	3,03	2,80	4,39	2,74	2,64	4,33
Jämtlands län	3,46	2,74	5,46	2,96	2,33	4,59
Västerbottens län	3,11	3,01	4,80	2,98	2,82	4,66
Norrbottens län	5,19	4,59	7,05	4,77	4,22	6,62
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Förvärvsarbete nattbefolkning enl. FoB 85 fördelat efter näringsgren och län. 100-tal

Län	Jord- bruk, skogs- bruk m. m.	Gruvor, Tillverk- ningsind. m. m.	Därv verk- stads- ind.	Bygg- nads- ind.	Handel, restaurang, hotell	Sam- färdsel m. m.	Banker försäkrings- institut, uppdrags- verks. m. m.	Off. för- valtning och an- dra tjänster	Därv Off. verk- samhet	Totalt
Stockholm	66	1 259	652	477	1 438	755	1 060	3 366	2 524	8 644
Uppsala	69	223	87	84	154	80	86	568	482	1 296
Södermanland	63	337	170	76	144	62	80	456	364	1 247
Östergötland	107	525	319	120	227	115	95	768	600	2 005
Jönköping	109	486	214	79	178	84	70	485	402	1 534
Kronoberg	79	251	127	45	109	44	43	294	243	890
Kalmar	112	335	143	64	123	62	51	393	325	1 175
Gotland	43	40	13	16	32	18	12	119	95	289
Blekinge	45	216	126	39	69	35	32	276	231	735
Kristianstad	131	344	90	84	163	79	62	465	383	1 374
Malmöhus	158	811	277	220	535	292	275	1 379	1 064	3 772
Halland	107	280	102	77	166	74	69	411	332	1 224
Göteborgs och Bohus	65	793	478	213	536	349	285	1 327	1 037	3 671
Älvsborg	134	657	318	136	267	122	111	723	586	2 214
Skaraborg	139	382	174	76	137	63	56	486	407	1 374
Värmland	107	347	131	88	159	78	73	515	423	1 402
Örebro	66	346	115	83	147	80	75	519	421	1 345
Västmanland	56	411	270	80	150	59	79	440	359	1 302
Kopparberg	83	363	129	89	163	77	66	508	399	1 383
Gävleborg	81	374	131	88	158	90	78	523	417	1 429
Västernorrland	73	296	124	101	153	100	70	485	392	1 308
Jämtland	75	99	38	46	78	46	30	276	236	669
Västerbotten	91	253	80	78	136	83	67	508	419	1 245
Norrbottnen	76	246	55	90	143	105	65	567	470	1 324
Riket	2 132	9 675	4 362	2 547	5 564	2 954	2 991	15 856	12 610	42 851

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Upplands-Väsby	31 961	34 642	35 023	106,1	108,4	109,6	7,6	7,9
Vallentuna	17 603	19 912	20 343	110,8	113,1	115,6	9,7	9,7
Österåker	25 631	26 881	27 644	102,7	104,9	107,9	7,7	7,8
Värmdö	17 846	19 582	20 169	107,4	109,7	113,0	11,3	11,3
Järfälla	53 321	56 405	56 563	105,1	105,8	106,1	8,4	8,7
Ekerö	15 927	16 968	17 409	103,8	106,5	109,3	10,0	9,9
Huddinge	66 570	71 568	71 910	105,5	107,5	108,0	9,5	9,7
Botkyrka	65 218	66 957	67 536	101,7	102,7	103,6	7,4	7,6
Salem	12 879	12 347	12 278	96,0	95,9	95,3	7,3	7,4
Haninge	58 541	61 172	61 301	104,5	104,5	104,7	7,6	7,8
Tyresö	31 061	32 564	33 112	103,5	104,8	106,6	7,0	7,2
Upplands-Bro	18 489	19 843	20 021	107,6	107,3	108,3	7,2	7,4
Täby	47 105	55 093	55 661	115,0	117,0	118,2	10,3	10,7
Danderyd	27 842	28 645	28 792	103,1	102,9	103,4	18,1	18,3
Sollentuna	45 868	49 424	49 757	105,1	107,8	108,5	11,0	11,3
Stockholm	647 214	663 217	666 810	101,8	102,5	103,0	22,9	22,8
Södertälje	80 045	80 003	80 263	99,6	99,9	100,3	13,1	13,3
Nacka	57 229	60 315	61 084	104,3	105,4	106,7	13,0	13,1
Sundbyberg	25 717	29 692	30 569	110,9	115,5	118,9	19,6	19,4
Solna	50 441	50 108	50 450	98,4	99,3	100,0	21,4	21,8
Lidingö	37 390	38 681	38 818	102,4	103,5	103,8	17,8	18,3
Vaxholm	4 851	6 355	6 468	130,4	131,0	133,3	14,9	14,9
Norrtälje	40 842	42 503	43 140	103,3	104,1	105,6	20,9	20,9
Sigtuna	28 276	29 601	29 900	103,6	104,7	105,7	9,7	9,9
Nynäshamn	20 333	20 855	21 136	102,6	102,6	103,9	15,4	15,4
Stockholms län	1 528 200	1 593 333	1 606 157	103,3	104,3	105,1	16,4	16,5
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flytting

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Upplands-Väsby	- 41	81	53	- 1,3	2,4	1,5
Vallentuna	292	152	288	16,6	7,8	14,2
Österåker	58	308	512	2,3	11,7	18,5
Värmdö	94	356	425	5,3	18,6	21,1
Järfälla	406	- 207	- 285	7,6	- 3,7	- 5,0
Ekerö	- 68	30	339	- 4,3	1,8	19,5
Huddinge	- 127	- 37	- 456	- 1,9	- 0,5	- 6,3
Botkyrka	- 19	- 305	- 179	- 0,3	- 4,6	- 2,7
Salem	- 219	- 132	- 159	-17,0	-10,7	-12,9
Haninge	181	131	- 463	3,1	2,1	- 7,6
Tyresö	- 508	- 181	209	-16,4	- 5,6	6,3
Upplands-Bro	55	27	- 38	3,0	1,4	- 1,9
Täby	531	1 039	209	11,3	19,2	3,8
Danderyd	37	132	30	1,3	4,6	1,0
Sollentuna	- 454	295	- 61	- 9,9	6,1	- 1,2
Stockholm	306	6 930	4 118	0,5	10,5	6,2
Södertälje	139	- 100	- 214	1,7	- 1,3	- 2,7
Nacka	1	416	404	0,0	7,0	6,6
Sundbyberg	72	1 009	737	2,8	35,4	24,1
Solna	- 922	803	279	-18,3	16,2	5,5
Lidingö	- 203	189	14	- 5,4	4,9	0,4
Vaxholm	- 27	41	81	- 5,6	6,5	12,5
Norrtälje	498	153	633	12,2	3,6	14,7
Sigtuna	- 546	155	58	-19,3	5,3	1,9
Nynäshamn	114	40	222	5,6	1,9	10,5
Stockholms län	- 350	11 325	6 756	- 0,2	7,2	4,2
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Upplands-Väsby	0,98	1,05	1,38	0,75	0,79	0,83
Vallentuna	0,79	0,93	1,19	0,73	0,75	0,89
Österåker	0,92	0,91	1,61	0,79	0,86	1,27
Värmdö	0,80	0,79	1,40	0,81	0,82	1,43
Järfälla	0,82	0,81	1,02	0,94	0,98	1,25
Ekerö	0,44	0,51	0,43	0,31	0,39	0,41
Huddinge	1,02	0,99	1,54	0,90	0,89	1,34
Botkyrka	1,14	1,08	1,70	0,94	0,87	1,44
Salem	0,51	0,50	0,80	0,49	0,52	0,68
Haninge	0,83	0,75	1,31	0,57	0,56	0,85
Tyresö	0,92	0,90	1,32	0,79	0,77	1,13
Upplands-Bro	0,85	0,90	1,25	0,86	0,93	1,13
Täby	0,84	0,93	1,19	0,80	0,81	1,02
Danderyd	0,53	0,55	0,55	0,53	0,56	0,51
Sollentuna	0,81	0,79	1,20	0,67	0,60	0,78
Stockholm	1,47	1,44	1,92	1,43	1,37	1,71
Södertälje	2,13	2,27	3,61	1,86	2,04	2,78
Nacka	1,09	1,02	1,65	1,15	1,04	1,59
Sundbyberg	1,34	1,35	1,82	1,01	0,91	1,22
Solna	1,27	1,19	1,69	1,00	0,89	1,22
Lidingö	0,66	0,68	1,05	0,81	0,88	1,13
Vaxholm	0,84	1,17	0,86	0,86	1,14	0,73
Norrköping	1,59	1,78	2,37	1,31	1,56	2,07
Sigtuna	1,29	1,32	1,77	1,08	1,08	1,43
Nynäshamn	1,10	1,15	1,37	0,79	1,01	0,98
Stockholms län	1,23	1,23	1,73	1,14	1,13	1,47
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	12 021	1,1	2,2
Kvarstående lediga platser	11 314	1,1	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,1	2,6
I beredskapsarbete	1 266	0,1	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	4 578	0,4	0,7
I ungdomslag	622	0,0	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	134	0,0	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Håbo	13 301	14 198	14 460	104,3	106,7	108,7	6,1	6,4
Ålvkarleby	9 736	9 139	9 082	95,2	93,9	93,3	22,3	22,1
Tierp	20 608	19 771	19 609	96,2	95,9	95,2	24,0	24,4
Uppsala	146 192	157 675	159 962	105,9	107,9	109,4	14,8	14,9
Enköping	32 720	33 058	33 290	100,5	101,0	101,7	18,1	18,4
Östhammar	21 028	21 097	21 336	100,6	100,3	101,5	18,5	18,3
Uppsala län	243 585	254 938	257 739	103,4	104,7	105,8	16,1	16,1
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Håbo	109	7	115	8,2	0,5	8,0
Ålvkarleby	- 48	- 43	3	- 4,9	- 4,6	0,3
Tierp	55	- 76	- 107	2,7	- 3,8	- 5,5
Uppsala	309	1 300	1 135	2,1	8,4	7,1
Enköping	367	14	116	11,2	0,4	3,5
Östhammar	147	- 78	204	7,0	- 3,7	9,6
Uppsala län	939	1 124	1 466	3,9	4,5	5,7
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Håbo	1,08	1,43	1,54	1,05	1,32	1,46
Älvkarleby	2,35	2,57	4,29	2,34	2,35	3,63
Tierp	2,61	2,71	2,83	1,87	1,86	2,21
Uppsala	1,89	1,72	2,83	1,75	1,61	2,73
Enköping	2,79	3,20	4,20	2,23	2,58	3,27
Östhammar	1,71	1,80	2,35	1,67	1,79	2,53
Uppsala län	2,02	2,00	2,95	1,79	1,77	2,71
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 930	1,8	2,2
Kvarstående lediga platser	1 047	0,6	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,8	2,6
I beredskapsarbete	237	0,1	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 222	0,7	0,7
I ungdomslag	576	0,4	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	82	0,0	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Vingåker	9 750	9 707	9 772	99,7	99,6	100,2	19,8	19,6
Nyköping	64 099	64 199	64 428	100,5	100,2	100,5	18,5	18,7
Oxelösund	14 120	13 134	12 996	93,0	93,0	92,0	14,1	14,3
Flen	18 231	17 084	17 000	93,9	93,7	93,2	20,4	20,6
Katrineholm	32 277	31 777	31 884	98,8	98,5	98,8	21,2	21,3
Eskilstuna	90 354	88 448	88 508	98,0	97,9	98,0	18,8	19,0
Strängnäs	23 705	25 130	25 485	105,1	106,0	107,5	18,6	18,7
Södermanlands län	252 536	249 479	250 073	98,9	98,8	99,0	18,9	19,1
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Vingåker	51	1	64	5,2	0,1	6,5
Nyköping	74	- 246	186	1,2	- 3,8	2,9
Oxelösund	- 223	- 248	- 133	- 15,8	- 18,9	- 10,2
Flen	258	- 239	- 40	14,2	- 14,0	- 2,4
Katrineholm	36	52	152	1,1	1,6	4,8
Eskilstuna	- 65	- 150	- 1	- 0,7	- 1,7	0,0
Strängnäs	334	181	339	14,1	7,3	13,3
Södermanlands län	465	- 649	567	1,8	- 2,6	2,3
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Vingåker	1,61	1,39	2,45	1,42	1,28	2,04
Nyköping	1,69	2,02	3,16	1,40	1,62	2,45
Oxelösund	1,80	2,35	3,16	1,43	1,70	2,73
Flen	2,21	2,43	2,78	1,93	2,23	2,68
Katrineholm	2,38	2,36	3,61	1,62	1,57	2,66
Eskilstuna	3,23	3,28	5,31	2,96	3,01	4,82
Strängnäs	2,55	3,10	4,22	2,37	2,90	3,91
Södermanlands län	2,45	2,65	4,08	2,13	2,28	3,54
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	3 325	2,1	2,2
Kvarstående lediga platser	1 114	0,7	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,0	2,6
I beredskapsarbete	357	0,2	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 014	0,6	0,7
I ungdomslag	647	0,4	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	130	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Ödeshög	6 228	6 039	5 968	97,0	97,0	95,8	22,7	23,0
Ydre	4 362	4 304	4 272	99,3	98,7	97,9	23,8	24,0
Kinda	10 595	10 051	10 029	95,7	94,9	94,7	23,9	24,1
Boxholm	5 794	5 597	5 550	97,2	96,6	95,8	22,9	22,5
Åtvidaberg	12 927	12 627	12 551	98,3	97,7	97,1	20,1	20,3
Finspång	24 614	23 692	23 473	96,3	96,3	95,4	18,3	18,5
Valdemarsvik	9 303	8 717	8 701	94,4	93,7	93,5	22,4	22,5
Linköping	112 600	117 835	118 602	103,8	104,6	105,3	17,1	17,3
Norrköping	119 238	118 801	119 001	99,4	99,6	99,8	19,5	19,6
Söderköping	11 467	12 532	12 638	107,6	109,3	110,2	16,2	16,5
Motala	41 965	41 352	41 444	98,5	98,5	98,8	20,2	20,3
Vadstena	7 654	7 462	7 523	97,1	97,5	98,3	22,1	22,4
Mjölby	26 042	25 744	25 828	98,8	98,9	99,2	19,3	19,3
Östergötlands län	392 789	394 753	395 580	100,2	100,5	100,7	19,0	19,2
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Ödeshög	66	38	63	10,6	- 6,3	- 10,6
Ydre	63	- 28	- 31	14,4	- 6,5	- 7,3
Kinda	- 9	- 50	- 25	- 0,8	- 4,9	- 2,5
Boxholm	- 44	- 27	- 22	- 7,6	- 4,8	- 4,0
Åtvidaberg	49	- 124	- 70	3,8	- 9,8	- 5,6
Finspång	- 186	- 163	- 237	- 7,6	- 6,9	- 10,1
Valdemarsvik	44	- 117	9	4,7	- 13,3	1,0
Linköping	446	855	235	4,0	7,3	2,0
Norrköping	- 659	298	64	- 5,5	2,5	0,5
Söderköping	214	166	67	18,7	13,5	5,3
Motala	26	- 102	45	1,1	- 2,5	5,3
Vadstena	46	- 42	59	6,0	- 5,6	7,8
Mjölby	149	- 53	85	- 5,7	- 2,1	3,3
Östergötlands län	205	575	116	0,5	1,5	0,3
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ödeshög	1,61	1,92	1,90	1,42	1,68	1,85
Ydre	1,86	2,36	2,07	1,60	1,72	1,53
Kinda	2,12	2,68	2,78	1,64	1,96	2,93
Boxholm	1,29	1,99	1,38	1,42	2,08	1,92
Åtvidaberg	1,32	1,57	1,68	1,18	1,40	1,74
Finspång	2,05	2,54	2,80	1,85	2,31	2,66
Valdemarsvik	2,82	3,19	3,50	2,43	2,70	3,65
Linköping	2,41	2,45	3,96	2,04	2,14	3,67
Norrköping	2,59	2,45	4,32	2,42	2,20	4,06
Söderköping	1,16	1,10	1,52	1,17	1,19	1,69
Motala	2,97	3,30	4,83	2,45	2,72	3,78
Vadstena	1,12	1,13	1,16	0,87	1,02	0,99
Mjölby	1,95	2,26	2,90	1,59	1,86	2,38
Östergötlands län	2,35	2,45	3,74	2,06	2,14	3,43
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	5 095	2,1	2,2
Kvarstående lediga platser	2 110	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,4	2,6
I beredskapsarbete	512	0,2	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 447	0,6	0,7
I ungdomslag	982	0,4	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	177	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Aneby	6 873	6 881	6 919	100,3	100,1	100,7	20,5	20,6
Gnosjö	9 056	9 235	9 365	101,3	102,0	103,4	14,4	14,3
Gislaved	28 483	28 525	28 715	99,9	100,1	100,8	16,7	16,7
Vaggeryd	12 121	12 049	12 099	99,6	99,4	99,8	19,7	19,7
Jönköping	107 561	108 235	108 962	99,8	100,6	101,3	19,4	19,5
Nässjö	31 694	30 798	30 739	97,1	97,2	97,0	21,9	22,2
Värnamo	30 342	30 737	30 894	101,1	101,3	101,8	18,0	18,2
Sävsjö	11 838	11 517	11 566	97,9	97,3	97,7	22,4	22,5
Vetlanda	28 736	27 784	27 727	97,3	96,7	96,5	21,6	21,6
Eksjö	18 072	17 840	17 804	99,0	98,7	98,5	22,1	22,3
Tranås	18 380	17 812	17 685	97,4	96,9	96,2	23,3	23,3
Jönköpings län	303 156	301 413	302 475	99,2	99,4	99,8	19,8	19,9
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Aneby	90	- 38	30	13,1	- 5,5	4,3
Gnosjö	200	- 46	88	22,1	- 5,0	9,4
Gislaved	244	- 36	86	8,6	- 1,3	3,0
Vaggeryd	- 45	- 73	34	3,7	- 6,0	2,8
Jönköping	- 217	139	581	- 2,0	1,3	5,3
Nässjö	- 123	- 86	- 36	- 3,9	- 2,8	- 1,2
Värnamo	125	174	76	4,1	5,7	2,5
Sävsjö	84	- 48	25	7,1	- 4,1	2,2
Vetlanda	28	- 153	- 8	1,0	- 5,5	- 0,3
Eksjö	89	- 89	- 38	4,9	- 5,0	- 2,1
Tranås	- 83	- 126	- 39	- 4,5	- 7,0	- 2,2
Jönköpings län	482	- 290	799	1,6	- 1,0	2,6
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Aneby	2,33	2,49	1,68	1,95	1,55	1,08
Gnosjö	0,20	0,32	0,15	0,20	0,21	0,15
Gislaved	0,96	1,30	1,05	0,80	1,08	0,91
Vaggeryd	1,12	1,52	1,15	1,02	1,50	0,93
Jönköping	2,71	3,15	4,17	2,29	2,66	3,59
Nässjö	1,78	1,95	2,23	1,41	1,66	1,69
Värnamo	1,08	1,33	1,02	0,84	1,00	0,88
Sävsjö	1,97	2,92	2,13	1,25	1,82	1,31
Vetlanda	2,30	3,16	2,97	1,71	2,42	2,06
Eksjö	2,35	2,61	3,33	1,51	1,64	2,08
Tranås	4,05	4,97	5,26	3,09	3,92	3,56
Jönköpings län	2,12	2,58	2,89	1,70	2,06	2,30
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 136	1,7	2,2
Kvarstående lediga platser	2 140	1,2	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,5	2,6
I beredskapsarbete	242	0,1	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	956	0,5	0,7
I ungdomslag	518	0,3	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	102	0,0	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Uppvidinge	11 040	10 420	10 469	94,8	94,4	94,8	26,0	26,0
Lessebo	9 006	8 822	8 798	98,2	98,0	97,7	21,3	21,6
Tingsryd	14 773	14 264	14 273	97,3	96,6	96,6	25,2	25,2
Alvesta	19 442	19 552	19 515	100,4	100,6	100,4	19,8	19,8
Ålmhult	15 562	15 621	15 538	101,0	100,4	99,8	20,2	20,3
Markaryd	11 798	11 075	10 974	95,5	93,9	93,0	21,3	21,8
Växjö	64 661	66 925	67 350	102,9	103,5	104,2	16,1	16,2
Ljungby	27 409	27 174	27 199	99,4	99,1	99,2	19,5	19,5
Kronobergs län	173 691	173 853	174 116	100,2	100,1	100,2	19,3	19,4
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Uppvidinge	- 40	- 125	77	- 3,6	- 11,9	7,4
Lessebo	- 31	- 8	- 22	- 3,4	- 0,9	- 2,5
Tingsryd	39	- 9	41	2,6	- 0,6	2,9
Alvesta	221	- 227	- 2	11,4	- 14,2	- 0,1
Ålmhult	59	35	- 82	3,8	2,2	- 5,3
Markaryd	- 76	- 45	- 81	- 6,4	- 4,0	- 7,4
Växjö	654	139	167	10,1	2,1	2,5
Ljungby	289	- 118	- 27	10,5	- 4,3	- 1,0
Kronobergs län	1 115	- 408	71	6,4	- 2,3	0,4
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Uppvidinge	1,63	2,09	1,86	1,59	2,14	1,92
Lessebo	1,45	2,14	2,51	1,56	2,03	2,66
Tingsryd	1,52	2,08	1,72	1,12	1,47	1,32
Alvesta	1,22	1,63	1,34	0,83	1,01	1,18
Älmhult	1,36	1,87	1,96	0,89	1,30	1,52
Markaryd	3,65	4,02	5,52	2,80	3,24	3,96
Växjö	2,10	2,11	3,15	1,82	1,83	2,53
Ljungby	1,70	2,20	2,58	1,37	1,65	1,76
Kronobergs län	1,87	2,17	2,76	1,55	1,76	2,18
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	1 653	1,6	2,2
Kvarstående lediga platser	1 044	1,0	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,6	2,6
I beredskapsarbete	214	0,2	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	915	0,8	0,7
I ungdomslag	539	0,5	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	52	0,0	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Högsby	7 800	7 296	7 215	94,8	93,5	92,5	27,2	27,1
Torsås	7 923	7 804	7 768	99,3	98,5	98,0	24,7	25,0
Mörbylånga	12 613	12 683	12 799	100,7	100,6	101,5	19,8	19,7
Hultsfred	17 794	16 777	16 689	95,3	94,3	93,8	23,3	23,2
Mönsterås	13 135	12 920	12 878	99,0	98,4	98,0	20,3	20,5
Emmaboda	11 324	10 730	10 723	95,8	94,8	94,7	21,4	21,4
Kalmar	52 846	54 554	54 915	102,5	103,2	103,9	19,4	19,5
Nybro	21 636	20 720	20 705	96,4	95,8	95,7	21,8	22,1
Oskarshamn	28 037	27 494	27 351	98,5	98,1	97,6	19,7	20,1
Västervik	41 263	39 752	39 558	96,9	96,3	95,9	21,9	22,0
Vimmerby	16 180	15 589	15 630	97,0	96,3	96,6	21,2	21,3
Borgholm	11 030	11 098	11 125	100,4	100,6	100,9	25,9	25,7
Kalmar län	241 581	237 417	237 356	98,6	98,3	98,3	21,3	21,4
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flytting

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Högsby	- 9	- 95	- 36	- 1,2	- 12,9	- 5,0
Torsås	85	- 18	12	10,7	- 2,3	1,5
Mörbylånga	71	- 85	110	5,6	- 6,7	8,6
Hultsfred	- 83	- 116	- 27	- 4,7	- 6,8	- 1,6
Mönsterås	- 3	- 111	- 23	- 0,2	- 8,5	- 1,8
Emmaboda	52	- 55	33	4,6	- 5,1	3,1
Kalmar	203	369	264	3,8	6,8	4,8
Nybro	69	- 47	12	3,2	- 2,3	0,6
Oskarshamn	33	- 125	- 149	1,2	- 4,5	- 5,4
Västervik	59	- 318	- 116	1,4	- 8,0	- 2,9
Vimmerby	21	- 100	37	1,3	- 6,4	2,4
Borgholm	116	- 36	83	10,5	- 3,2	7,5
Kalmar län	614	- 737	200	2,5	- 3,1	0,8
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Högsby	4,23	5,02	3,80	2,86	3,70	2,49
Torsås	2,20	2,69	3,11	2,26	2,37	3,12
Mörbylånga	0,98	0,94	1,46	0,80	0,81	1,00
Hultsfred	2,37	2,58	3,17	2,10	2,38	2,88
Mönsterås	3,06	4,00	4,81	2,76	3,86	4,17
Emmaboda	1,77	2,64	2,53	1,62	2,39	2,20
Kalmar	2,13	2,13	3,35	1,78	1,78	2,80
Nybro	1,86	2,16	2,93	1,65	2,13	2,26
Oskarshamn	3,56	4,41	5,10	2,65	3,22	4,06
Västervik	2,44	2,31	3,28	2,26	2,32	2,99
Vimmerby	3,05	3,96	3,72	2,37	3,35	3,31
Borgholm	2,07	2,50	2,64	1,78	2,17	1,97
Kalmar län	2,44	2,76	3,50	2,05	2,39	2,94
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	2 967	2,0	2,2
Kvarstående lediga platser	1 214	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,4	2,6
I beredskapsarbete	421	0,3	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 084	0,8	0,7
I ungdomslag	524	0,4	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	90	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Gotland	55 346	56 174	56 269	101,4	101,5	101,7	19,0	19,1
Gotlands län	55 346	56 174	56 269	101,4	101,5	101,7	19,0	19,1
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Gotland	59	- 76	- 6	1,1	- 1,4	- 0,1
Gotlands län	59	- 76	- 6	1,1	- 1,4	- 0,1
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Gotland	2,55	2,33	5,22	2,47	2,18	5,03
Gotlands län	2,55	2,33	5,22	2,47	2,18	5,03
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	853	2,5	2,2
Kvarstående lediga platser	301	0,9	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,8	2,6
I beredskapsarbete	132	0,4	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	461	1,3	0,7
I ungdomslag	307	0,9	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	28	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Olofström	15 630	14 903	14 847	96,1	95,3	95,0	17,8	17,9
Karlskrona	60 141	59 007	58 650	98,8	98,1	97,5	21,3	21,4
Ronneby	30 159	29 114	28 988	97,4	96,5	96,1	20,6	20,6
Karlshamn	31 879	31 630	31 429	99,2	99,2	98,6	19,2	19,3
Sölvesborg	15 733	15 604	15 686	98,7	99,2	99,7	19,8	20,0
Blekinge län	153 542	150 258	149 600	98,3	97,9	97,4	20,2	20,3
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Olofström	- 241	- 68	- 55	- 15,4	- 4,5	- 3,7
Karlskrona	- 100	- 257	- 299	- 1,7	- 4,3	- 5,1
Ronneby	- 23	- 188	- 59	- 0,8	- 6,4	- 2,0
Karlshamn	- 7	- 2	- 137	- 0,2	- 0,1	- 4,4
Sölvesborg	- 31	- 8	97	- 2,0	- 0,5	6,2
Blekinge län	- 402	- 523	- 453	- 2,6	- 3,5	- 3,0
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Olofström	3,40	4,60	5,44	2,79	3,88	5,07
Karlskrona	3,61	3,42	6,91	3,09	2,89	5,80
Ronneby	3,66	4,48	6,36	2,94	3,48	4,85
Karlshamn	3,96	4,80	6,09	3,44	4,15	5,03
Sölvesborg	3,59	4,79	5,37	3,42	4,45	4,59
Blekinge län	3,67	4,18	6,32	3,14	3,54	5,27
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 906	3,1	2,2
Kvarstående lediga platser	868	0,9	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,4	2,6
I beredskapsarbete	468	0,5	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	766	0,8	0,7
I ungdomslag	656	0,7	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	130	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Östra Göinge	15 424	14 867	14 917	96,5	96,4	96,7	18,5	18,5
Örkelljunga	9 306	9 262	9 334	99,9	99,5	100,3	21,0	20,8
Tomelilla	12 664	12 218	12 157	97,3	96,5	96,0	24,2	24,3
Bromölla	12 069	12 181	12 248	100,8	100,9	101,5	16,5	16,7
Osby	13 765	13 522	13 497	98,7	98,2	98,1	22,1	22,1
Perstorp	7 526	7 189	7 259	95,5	95,5	96,5	17,2	17,6
Klippan	16 549	16 058	16 105	97,3	97,0	97,3	20,3	20,6
Åstorp	12 946	12 667	12 750	98,0	97,8	98,5	14,9	15,0
Båstad	12 091	12 603	12 779	104,0	104,2	105,7	24,9	24,6
Kristianstad	68 883	69 941	70 180	101,3	101,5	101,9	19,8	20,0
Simrishamn	20 303	19 773	19 745	98,0	97,4	97,3	25,2	25,3
Ängelholm	29 813	31 938	32 443	105,6	107,1	108,8	20,4	20,6
Hässleholm	48 854	48 390	48 493	99,2	99,1	99,3	20,3	20,4
Kristianstads län	280 193	280 609	281 907	100,1	100,1	100,6	20,4	20,5
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Östra Göinge	- 127	- 120		- 8,2	- 8,1	0,0
Örkelljunga	64	- 19	76	6,9	- 2,0	8,1
Tomelilla	73	- 4	- 23	5,8	- 0,3	- 1,9
Bromölla	48	- 11	21	4,0	- 0,9	1,7
Osby	58	- 13		4,2	- 1,0	0,0
Perstorp	33	- 89	51	4,4	- 12,4	7,0
Klippan	- 66	- 130	69	- 4,0	- 8,1	4,3
Åstorp	10	42	48	0,8	3,3	3,8
Båstad	245	132	220	20,3	10,5	17,2
Kristianstad	229	134	162	3,3	1,9	2,3
Simrishamn	209	- 16	64	10,3	0,8	3,2
Ängelholm	405	413	494	13,6	13,1	15,2
Hässleholm	142	- 142	76	2,9	- 2,9	1,6
Kristianstads län	1 323	177	1 258	4,7	0,6	4,5
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Östra Göinge	2,62	3,33	3,01	1,75	1,92	2,13
Örkelljunga	1,47	1,91	1,56	1,33	1,80	1,81
Tomelilla	2,92	3,20	4,47	2,25	2,46	3,40
Bromölla	3,56	4,71	4,86	2,67	3,68	4,17
Osby	2,73	3,61	3,31	1,77	2,27	2,15
Perstorp	1,56	2,05	2,70	1,46	1,97	2,29
Klippan	3,27	3,69	4,19	2,52	2,79	3,28
Åstorp	2,88	3,77	4,08	2,55	3,17	3,44
Båstad	1,03	1,27	1,14	0,98	1,22	1,22
Kristianstad	2,99	3,03	4,42	2,07	2,14	3,17
Simrishamn	2,20	2,10	2,39	1,99	1,83	2,33
Ängelholm	2,49	2,96	3,58	2,22	2,60	3,33
Hässleholm	2,77	3,16	3,85	2,11	2,47	3,41
Kristianstads län	2,67	3,05	3,72	2,06	2,34	3,03
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 515
Kvarstående lediga platser	1 789	1,0	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,0	2,6
I beredskapsarbete	440	0,2	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	842	0,5	0,7
I ungdomslag	679	0,4	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	194	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Svalöv	12 990	12 516	12 544	97,4	96,4	96,6	19,0	18,8
Staffanstorps	16 368	17 431	17 422	106,3	106,5	106,4	8,4	8,9
Burlöv	14 323	14 310	14 401	99,9	99,9	100,5	12,8	13,2
Vellinge	23 190	25 919	26 425	109,5	111,8	113,9	11,4	11,5
Bjuv	14 672	14 008	14 005	96,1	95,5	95,5	15,7	15,9
Kävlinge	20 643	21 257	21 508	102,5	103,0	104,2	13,3	13,3
Lomma	16 607	16 822	16 898	101,4	101,3	101,8	11,7	12,0
Svedala	15 471	16 870	16 996	108,2	109,0	109,9	11,4	11,4
Skurup	12 583	12 608	12 689	100,7	100,2	100,8	18,8	18,9
Sjöbo	15 016	15 152	15 217	100,9	100,9	101,3	21,3	21,2
Hörby	12 624	12 924	12 891	102,3	102,4	102,1	22,7	22,6
Höör	10 902	11 597	11 828	105,5	106,4	108,5	20,8	20,6
Malmö	233 803	230 056	230 838	98,3	98,4	98,7	22,5	22,6
Lund	78 487	83 391	84 342	104,5	106,2	107,5	14,4	14,4
Landskrona	36 493	35 284	35 371	96,7	96,7	96,9	21,8	21,9
Helsingborg	101 956	106 275	106 982	103,4	104,2	104,9	20,8	21,0
Höganäs	22 111	22 124	22 172	100,5	100,1	100,3	20,7	20,7
Eslöv	26 829	26 296	26 566	98,2	98,0	99,0	18,7	18,6
Ystad	23 773	24 028	24 186	100,5	101,1	101,7	23,6	23,4
Trelleborg	34 445	34 207	34 362	99,1	99,3	99,8	19,7	19,8
Malmöhus län	743 286	753 075	757 643	100,9	101,3	101,9	19,1	19,2
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Svalöv	16	- 87	5	1,2	- 6,9	0,4
Staffanstorps	- 38	- 11	- 126	- 2,3	- 0,6	- 7,2
Burlöv	262	- 71	15	18,3	- 5,0	1,0
Vellinge	- 85	296	353	- 3,7	11,7	13,4
Bjuv	- 39	- 81	- 12	- 2,7	- 5,7	- 0,9
Kävlinge	55	89	175	2,7	4,2	8,1
Lomma	- 128	- 148	1	- 7,7	- 8,8	0,1
Svedala	6	181	37	0,4	10,8	2,2
Skurup	55	- 130	92	4,4	- 10,3	7,3
Sjöbo	121	59	73	8,1	3,9	4,8
Hörby	117	88	1	9,3	6,8	0,1
Höör	232	- 11	200	21,3	- 1,0	16,9
Malmö	- 838	1 205	1 042	- 3,6	5,2	4,5
Lund	36	332	366	0,5	4,0	4,3
Landskrona	- 472	36	132	- 12,9	1,0	3,7
Helsingborg	687	874	709	6,7	8,3	6,6
Höganäs	- 5	- 22	114	- 0,2	- 1,0	5,1
Eslöv	- 120	- 20	183	- 4,5	- 0,8	6,9
Ystad	- 34	102	268	- 1,4	4,3	11,1
Trelleborg	32	73	181	0,9	2,1	5,3
Malmöhus län	- 140	2 754	3 809	- 0,2	3,7	5,0
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Svalöv	1,79	2,46	2,25	1,76	2,35	2,72
Staffanstorps	1,38	1,55	2,08	1,26	1,44	1,96
Burlöv	2,84	3,03	3,66	1,97	2,05	2,47
Vellinge	1,49	1,79	1,12	1,63	2,08	1,95
Bjuv	2,17	2,79	3,02	1,79	2,30	2,27
Kävlinge	1,56	1,72	2,12	1,22	1,56	1,82
Lomma	0,85	0,99	1,45	1,08	1,19	1,86
Svedala	1,68	2,29	2,35	1,69	2,26	2,58
Skurup	2,67	3,48	3,68	2,81	3,38	4,24
Sjöbo	3,07	3,73	4,76	2,86	3,71	3,53
Hörby	2,05	2,25	3,00	1,85	2,12	2,65
Höör	2,04	1,94	2,52	2,00	1,83	2,32
Malmö	3,99	3,69	5,79	3,48	3,23	5,45
Lund	2,84	2,65	4,19	2,61	2,44	3,83
Landskrona	2,85	2,86	3,58	3,13	3,36	4,74
Helsingborg	2,99	3,07	4,71	2,14	2,25	3,34
Höganäs	1,99	2,54	2,98	1,64	2,01	2,12
Eslöv	2,38	2,70	3,79	2,17	2,28	3,29
Ystad	3,45	3,91	5,75	2,82	2,79	4,48
Trelleborg	3,75	4,13	5,89	2,92	3,13	4,20
Malmöhus län	3,00	3,05	4,39	2,60	2,65	3,92
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	12 403	2,6	2,2
Kvarstående lediga platser	3 342	0,7	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,7	2,6
I beredskapsarbete	1 923	0,4	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	2 747	0,6	0,7
I ungdomslag	1 319	0,3	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	797	0,2	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Hylte	11 211	10 858	10 811	96,7	96,9	96,4	22,8	22,7
Halmstad	76 042	77 601	77 942	101,5	102,1	102,5	19,3	19,4
Laholm	21 059	21 490	21 685	101,9	102,0	103,0	20,7	20,8
Falkenberg	34 912	35 822	36 095	102,0	102,6	103,4	20,7	20,8
Varberg	44 164	46 639	47 040	104,7	105,6	106,5	19,0	19,1
Kungsbacka	43 536	49 840	50 804	112,0	114,5	116,7	12,4	12,7
Hallands län	230 924	242 250	244 377	104,0	104,9	105,8	18,3	18,4
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Hylte	62	- 65	- 34	5,5	- 6,0	- 3,1
Halmstad	366	195	334	4,8	2,5	4,3
Laholm	11	43	171	0,5	2,0	7,9
Falkenberg	301	74	224	8,6	2,1	6,2
Varberg	238	321	276	5,4	6,9	5,9
Kungsbacka	415	813	663	9,5	16,7	13,1
Hallands län	1 393	1 381	1 634	6,0	5,8	6,7
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Hylte	1,73	2,34	1,29	1,04	1,47	0,97
Halmstad	2,73	2,94	3,60	2,31	2,43	2,91
Laholm	2,18	2,80	3,39	1,92	2,34	2,67
Falkenberg	2,07	2,45	2,86	1,63	1,96	2,21
Varberg	1,76	1,81	2,63	1,79	2,04	2,78
Kungsbacka	1,17	1,35	1,61	0,99	1,12	1,12
Hallands län	2,03	2,28	2,77	1,74	1,96	2,30
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	2 616	1,7	2,2
Kvarstående lediga platser	1 262	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,1	2,6
I beredskapsarbete	337	0,2	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	736	0,5	0,7
I ungdomslag	427	0,3	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	70	0,0	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Härryda	23 195	25 068	25 562	106,9	108,1	110,2	11,1	11,2
Partille	27 172	29 418	29 604	107,6	108,3	109,0	13,0	13,2
Öckerö	9 842	10 364	10 434	104,2	105,3	106,0	16,3	16,7
Stenungsund	16 091	17 271	17 516	105,9	107,3	108,9	11,6	11,8
Tjörn	11 701	12 663	12 928	106,7	108,2	110,5	17,1	17,1
Orust	12 364	13 038	13 132	104,3	105,5	106,2	19,6	19,4
Sotenäs	9 252	9 224	9 274	98,7	99,7	100,2	27,2	27,5
Munkedal	10 703	10 790	10 796	100,2	100,8	100,9	20,3	20,1
Tanum	11 463	11 407	11 421	100,1	99,5	99,6	25,6	25,7
Göteborg	431 273	429 339	431 521	98,7	99,6	100,1	20,0	20,0
Mölndal	47 788	50 164	50 549	104,2	105,0	105,8	14,7	14,9
Kungälv	29 702	31 962	32 186	106,9	107,6	108,4	13,9	14,1
Lysekil	15 037	14 804	14 851	98,9	98,5	98,8	21,7	21,5
Uddevalla	46 032	45 983	46 257	99,5	99,9	100,5	19,3	19,7
Strömstad	9 580	10 058	10 294	104,4	105,0	107,5	22,4	22,3
Göteborgs och Bohus län	711 195	721 553	726 325	100,6	101,5	102,1	18,7	18,7
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Härryda	111	- 25	317	4,8	- 1,0	12,4
Partille	143	351	- 31	5,3	12,0	- 1,0
Öckerö	25	112	20	2,5	10,9	1,9
Stenungsund	165	68	126	10,3	4,0	7,2
Tjörn	135	21	182	11,5	1,7	14,1
Orust	156	- 9	95	12,6	- 0,7	7,2
Sotenäs	117	- 21	86	12,6	- 2,3	9,3
Munkedal	41	- 10	23	3,8	- 0,9	2,1
Tanum	76	33	65	6,6	2,9	5,7
Göteborg	- 3 451	1 336	1 373	- 8,0	3,1	3,2
Mölndal	- 156	425	150	- 3,3	8,5	3,0
Kungälv	- 29	412	31	- 1,0	13,0	1,0
Lysekil	- 16	- 43	61	- 1,1	- 2,9	4,1
Uddevalla	- 126	54	146	- 2,7	1,2	3,2
Strömstad	120	69	230	12,5	6,9	22,3
Göteborgs och Bohus län	- 2 689	2 773	2 874	- 3,8	3,9	4,0
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Härryda	0,95	1,09	1,17	0,94	1,11	0,97
Partille	1,51	1,69	2,22	1,52	1,72	2,28
Öckerö	1,30	1,61	1,64	0,95	1,20	1,12
Stenungsund	1,68	1,96	2,44	1,45	1,74	2,11
Tjörn	1,38	1,85	2,00	1,20	1,72	1,53
Orust	1,48	1,91	2,02	1,34	1,82	1,75
Sotenäs	2,29	2,50	2,88	2,13	2,41	2,40
Munkedal	2,34	2,05	3,06	2,02	1,88	2,09
Tanum	2,22	2,16	2,71	1,84	1,85	2,08
Göteborg	2,97	2,92	3,87	2,53	2,55	3,11
Mölnådal	1,05	1,18	1,35	0,98	1,14	1,23
Kungälv	1,15	1,38	1,64	1,16	1,31	1,34
Lysekil	2,57	2,47	3,18	2,31	2,39	2,46
Uddevalla	3,14	2,55	3,86	2,91	2,20	3,37
Strömstad	1,35	1,16	1,62	1,23	1,15	1,65
Göteborgs och Bohus län	2,47	2,46	3,22	2,15	2,19	2,64
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	10 021	2,1	2,2
Kvarstående lediga platser	4 151	0,9	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,4	2,6
I beredskapsarbete	974	0,2	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	3 055	0,6	0,7
I ungdomslag	713	0,2	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	361	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Dals-Ed	5 287	5 410	5 362	101,4	102,3	101,4	23,6	23,4
Färgelanda	7 373	7 418	7 461	100,5	100,6	101,2	19,0	18,9
Ale	23 312	23 402	23 492	100,4	100,4	100,8	12,9	13,2
Lerum	29 871	31 403	31 751	104,0	105,1	106,3	10,4	10,5
Vårgårda	9 256	9 497	9 619	102,4	102,6	103,9	18,5	18,5
Tranemo	12 413	12 110	12 144	98,5	97,6	97,8	18,5	18,8
Bengtstors	12 199	11 796	11 738	97,5	96,7	96,2	24,9	24,9
Mellerud	10 677	10 416	10 412	98,0	97,6	97,5	23,9	23,9
Lilla Edet	11 836	12 009	12 241	101,1	101,5	103,4	16,3	16,2
Mark	31 418	31 736	31 974	100,9	101,0	101,8	20,4	20,5
Svenljunga	10 989	10 842	10 928	99,1	98,7	99,4	21,4	21,4
Herrljunga	9 347	9 281	9 360	99,3	99,3	100,1	21,1	21,2
Vänersborg	34 574	35 804	35 948	103,3	103,6	104,0	18,4	18,5
Trollhättan	49 600	49 499	49 914	99,1	99,8	100,6	17,5	17,9
Alingsås	29 637	31 718	32 051	105,9	107,0	108,1	19,0	19,1
Borås	102 129	100 054	100 395	97,9	98,0	98,3	20,0	20,1
Ulricehamn	21 970	22 114	22 264	100,5	100,7	101,3	21,6	21,7
Åmål	13 564	13 129	13 075	97,4	96,8	96,4	23,3	23,5
Älvsborgs län	425 452	427 638	430 129	100,3	100,5	101,1	18,8	18,9
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Dals-Ed	6	44	- 16	1,1	8,2	- 3,0
Färgelanda	68	- 5	52	9,2	- 0,7	7,0
Ale	311	- 154	- 7	13,3	- 6,6	- 0,3
Lerum	96	- 19	112	3,2	- 0,6	3,5
Vårgårda	117	- 23	116	12,6	- 2,4	12,1
Tranemo	81	- 144	- 1	6,5	- 11,8	- 0,1
Bengtstors	- 14	13	- 19	- 1,1	1,1	- 1,6
Mellerud	70	13	20	6,6	1,2	1,9
Lilla Edet	76	10	197	6,4	0,8	16,1
Mark	193	- 1	200	6,1	0,0	6,3
Svenljunga	132	- 70	94	12,0	- 6,4	8,6
Herrljunga	126	- 52	76	13,5	- 5,6	8,1
Vänersborg	- 95	173	95	- 2,7	4,8	2,6
Trollhättan	- 327	121	215	- 6,6	2,5	4,3
Alingsås	498	254	241	16,8	8,1	7,5
Borås	- 731	45	376	- 7,2	0,5	3,7
Ulricehamn	165	- 22	152	7,5	- 1,0	6,8
Åmål	106	5	2	7,8	0,4	0,2
Älvsborgs län	878	162	1 905	2,1	0,4	4,4
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Dals-Ed	3,29	3,97	3,47	1,57	1,62	2,18
Färgelanda	1,93	1,93	2,32	2,61	2,63	2,42
Alc	1,21	1,51	1,57	1,18	1,45	1,45
Lerum	1,76	2,28	2,52	1,64	2,10	2,33
Värgårda	2,13	2,64	2,87	1,71	2,05	2,13
Tranemo	0,51	0,71	0,82	0,27	0,36	0,45
Bengtsfors	1,88	2,18	2,04	1,64	2,01	2,04
Mellerud	1,95	2,07	2,70	1,27	1,23	1,65
Lilla Edet	2,15	2,17	2,46	2,03	2,13	2,04
Mark	2,16	2,24	3,37	1,71	1,82	2,38
Svenljunga	2,07	2,81	2,52	1,48	1,91	1,13
Herrljunga	0,90	0,71	0,72	0,92	0,97	0,63
Vänersborg	1,64	1,68	2,04	1,46	1,49	1,88
Trollhättan	2,17	2,53	2,81	2,09	2,12	2,17
Alingsås	2,35	2,55	3,00	1,96	2,10	2,40
Borås	2,63	2,34	4,05	2,35	2,12	3,28
Ulricehamn	1,53	1,81	2,30	1,24	1,45	1,47
Ämål	3,61	3,67	4,62	2,67	2,49	3,52
Älvsborgs län	2,10	2,22	2,91	1,83	1,89	2,32
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 859	1,8	2,2
Kvarstående lediga platser	2 371	0,9	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,0	2,6
I beredskapsarbete	511	0,2	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 752	0,7	0,7
I ungdomslag	710	0,3	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	177	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Grästorp	5 719	5 878	5 927	103,0	102,8	103,6	20,6	20,7
Essunga	6 061	5 845	5 886	96,5	96,4	97,1	22,1	21,7
Mullsjö	6 518	7 032	7 099	107,6	107,9	108,9	13,2	13,6
Habo	8 085	8 767	8 830	108,4	108,4	109,2	12,1	12,1
Karlsborg	8 236	8 070	8 049	97,6	98,0	97,7	22,9	23,0
Gullspång	6 685	6 349	6 276	96,2	95,0	93,9	22,1	22,6
Vara	16 932	16 687	16 746	99,1	98,6	98,9	22,0	22,2
Götene	12 854	13 030	13 075	101,8	101,4	101,7	18,8	18,8
Tibro	11 214	11 066	11 007	99,1	98,7	98,2	17,9	18,4
Töreboda	10 393	10 172	10 212	98,2	97,9	98,3	21,3	21,2
Mariestad	24 413	24 255	24 465	99,0	99,4	100,2	18,2	18,5
Lidköping	35 061	35 070	35 082	100,4	100,0	100,1	20,3	20,5
Skara	17 868	18 164	18 283	100,9	101,7	102,3	20,3	20,1
Skövde	46 007	46 311	46 438	100,9	100,7	100,9	17,0	17,0
Hjo	8 740	8 987	9 031	102,7	102,8	103,3	21,1	20,9
Tidaholm	13 069	12 951	12 957	99,7	99,1	99,1	20,8	20,6
Falköping	31 875	31 477	31 484	98,7	98,8	98,8	21,8	22,0
Skaraborgs län	269 730	270 111	270 847	100,3	100,1	100,4	19,5	19,6
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Grästorp	195	71	32	34,1	12,1	5,4
Essunga	14	- 43	55	2,3	- 7,4	9,3
Mullsjö	215	60	8	33,0	8,6	1,1
Habo	117	35	4	14,5	4,0	0,5
Karlsborg	- 8	- 29	- 25	- 1,0	- 3,6	- 3,1
Gullspång	- 81	- 25	- 81	- 12,1	- 3,9	- 12,9
Vara	- 8	- 61	34	- 0,5	- 3,6	2,0
Götene	97	5	71	7,5	0,4	5,4
Tibro	-	- 34	- 74	0,0	- 3,1	- 6,7
Töreboda	11	- 20	58	1,1	- 2,0	5,7
Mariestad	- 2	- 29	119	- 0,1	- 1,2	4,9
Lidköping	58	2	- 35	1,7	0,1	- 1,0
Skara	189	71	104	10,6	3,9	5,7
Skövde	-1	10	- 58	0,0	0,2	- 1,2
Hjo	187	28	30	21,4	3,1	3,3
Tidaholm	- 9	- 21	36	- 0,7	- 1,6	2,8
Falköping	- 117	- 50	27	- 3,7	- 1,6	0,9
Skaraborgs län	857	- 30	305	3,2	- 0,1	1,1
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Grästorp	1,51	1,85	1,58	1,12	1,37	1,28
Essunga	1,64	2,38	1,55	1,73	2,26	1,22
Mullsjö	1,69	2,25	1,76	1,29	1,65	1,53
Habo	1,00	1,39	1,46	0,90	1,23	1,60
Karlsborg	3,02	3,18	2,61	2,13	2,76	2,85
Gullspång	2,70	2,21	2,53	1,98	1,54	2,25
Vara	1,67	1,90	2,36	1,43	1,58	2,09
Götene	1,56	1,69	1,83	1,31	1,51	1,14
Tibro	2,33	2,95	3,16	2,09	2,57	2,64
Töreboda	3,26	3,29	4,44	2,58	2,78	3,71
Mariestad	2,36	2,44	3,65	2,13	2,19	2,91
Lidköping	2,93	3,08	3,59	2,37	2,64	2,74
Skara	1,75	1,63	2,48	1,48	1,53	2,24
Skövde	2,96	3,16	4,40	2,56	2,84	4,11
Hjo	2,22	2,66	3,39	1,46	1,66	1,87
Tidaholm	2,03	2,78	3,44	1,81	2,43	2,39
Falköping	1,48	1,69	2,30	1,30	1,58	2,04
Skaraborgs län	2,27	2,50	3,18	1,91	2,17	2,67
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 158	1,9	2,2
Kvarstående lediga platser	1 379	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,3	2,6
I beredskapsarbete	351	0,2	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	971	0,6	0,7
I ungdomslag	609	0,4	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	91	0,0	0,1

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Kil	11 171	11 474	11 657	102,3	102,7	104,4	15,2	15,3
Eda	9 518	9 334	9 332	98,7	98,1	98,0	23,8	23,8
Torsby	15 601	15 018	14 947	97,0	96,3	95,8	26,2	26,5
Storfors	5 508	5 302	5 269	96,8	96,3	95,7	21,1	21,8
Hammarö	12 129	13 102	13 247	106,3	108,0	109,2	14,2	14,2
Munkfors	5 132	4 737	4 704	93,7	92,3	91,7	27,5	27,6
Forshaga	12 019	11 636	11 688	96,4	96,8	97,2	16,8	16,7
Grums	10 805	10 180	10 173	94,6	94,2	94,2	19,3	19,5
Årjäng	9 805	9 762	9 857	100,2	99,6	100,5	24,0	23,7
Sunne	13 344	13 169	13 194	98,3	98,7	98,9	25,7	25,6
Karlstad	74 068	74 669	74 892	100,5	100,8	101,1	18,5	18,7
Kristinehamn	26 977	25 968	26 061	96,8	96,3	96,6	20,7	20,8
Filipstad	14 606	13 520	13 500	93,9	92,6	92,4	25,9	25,9
Hagfors	17 511	16 371	16 298	94,1	93,5	93,1	23,3	23,2
Arvika	26 891	26 521	26 532	98,8	98,6	98,7	23,2	23,3
Säffle	18 985	18 098	18 051	95,6	95,1	22,4	95,1	22,4
Värmlands län	284 070	278 861	279 402	98,3	98,2	98,4	21,0	21,1
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Kil	147	- 41	110	13,2	- 3,6	9,4
Eda	83	- 44	54	8,7	- 4,7	5,8
Torsby	77	- 22	45	4,9	- 1,5	3,0
Storfors	94	- 57	- 22	17,1	- 10,7	- 4,2
Hammarö	227	317	54	18,7	24,6	4,1
Munkfors	- 30	- 61	- 1	- 5,8	- 12,7	- 0,2
Forshaga	- 19	- 96	61	- 1,6	- 8,3	5,2
Grums	- 123	- 157	23	- 11,4	- 15,4	2,3
Årjäng	97	49	152	9,9	5,0	15,4
Sunne	101	63	120	7,6	4,8	9,1
Karlstad	27	73	102	0,4	1,0	1,4
Kristinehamn	- 165	- 178	113	- 6,1	- 6,8	4,3
Filipstad	- 115	- 105	54	- 7,9	- 7,7	4,0
Hagfors	- 148	- 94	22	- 8,5	- 5,7	1,3
Arvika	78	82	77	2,9	3,1	2,9
Säffle	- 161	- 207	2	- 8,5	- 11,4	0,1
Värmlands län	170	- 478	966	0,6	- 1,7	3,5
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Kil	2,47	2,82	3,53	2,32	2,70	3,50
Eda	2,95	2,74	3,46	2,92	2,51	2,73
Torsby	5,61	4,77	6,40	5,05	4,09	5,51
Storfors	3,78	4,34	4,81	2,61	2,90	3,52
Hammarö	2,38	2,24	3,71	2,56	2,36	3,95
Munkfors	4,72	5,57	7,10	4,20	5,16	6,82
Forshaga	3,81	4,31	5,01	2,95	3,17	4,36
Grums	2,43	2,96	4,05	2,05	2,83	3,21
Ärjäng	3,02	2,02	2,45	2,86	1,75	3,20
Sunne	4,69	4,52	6,20	4,70	4,27	5,68
Karlstad	4,23	4,25	7,10	3,30	3,23	5,43
Kristinehamn	2,85	2,79	3,73	2,37	2,30	3,71
Filipstad	3,95	3,32	5,38	3,41	2,78	4,55
Hagfors	5,15	6,04	8,04	4,88	5,71	7,53
Arvika	4,04	4,02	6,02	3,38	3,15	4,27
Säffle	3,50	3,54	5,09	2,89	3,02	3,74
Värmlands län	3,85	3,86	5,70	3,29	3,21	4,75
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 675	3,3	2,2
Kvarstående lediga platser	1 278	0,7	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,4	2,6
I beredskapsarbete	1 198	0,7	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 184	0,7	0,7
I ungdomslag	888	0,5	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	326	0,2	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Laxå	8 662	7 933	7 885	92,0	91,6	91,0	19,8	20,2
Hallsberg	17 246	16 479	16 403	96,8	95,6	95,1	19,7	19,9
Degerfors	12 246	11 787	11 739	97,3	96,3	95,9	19,7	19,9
Hällefors	10 576	9 695	9 449	93,0	91,7	89,3	23,9	24,2
Ljusnarsberg	7 006	6 526	6 428	94,8	93,1	91,7	26,4	26,4
Örebro	116 969	118 443	119 066	100,9	101,3	101,8	20,0	20,0
Kumla	17 760	17 718	17 780	100,1	99,8	100,1	19,3	19,4
Askersund	11 896	11 653	11 723	97,6	98,0	98,5	23,6	23,3
Karlskoga	36 828	34 761	34 395	95,1	94,4	93,4	22,0	22,3
Nora	10 211	10 062	10 027	98,4	98,5	98,2	20,4	20,4
Lindesberg	24 956	24 563	24 446	98,7	98,4	98,0	21,2	21,3
Örebro län	274 356	269 620	269 341	98,5	98,3	98,2	20,7	20,8
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flytting

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Laxå	- 58	- 120	- 51	- 6,7	- 15,1	- 6,5
Hallsberg	- 4	- 133	- 70	- 0,2	- 8,0	- 4,3
Degerfors	19	- 91	- 27	1,6	- 7,6	- 2,3
Hällefors	- 74	- 95	- 196	- 7,0	- 9,7	- 20,7
Ljusnarsberg	18	- 75	- 53	2,6	- 11,3	- 8,2
Örebro	108	594	580	0,9	5,0	4,9
Kumla	66	- 48	86	3,7	- 2,7	4,8
Askersund	214	- 90	107	18,0	- 7,7	9,1
Karlskoga	- 214	- 77	- 340	- 5,8	- 2,2	- 9,9
Nora	98	- 12	- 8	9,6	- 1,2	- 0,8
Lindesberg	62	- 181	- 100	2,5	- 7,3	- 4,1
Örebro län	235	- 328	- 72	,9	- 1,2	- 0,3
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Laxå	2,40	2,36	2,98	1,93	1,61	2,20
Hallsberg	2,54	2,27	2,75	2,22	2,06	2,66
Degerfors	3,87	4,64	5,57	3,36	3,18	4,16
Hällefors	2,36	2,78	3,55	2,53	2,84	3,82
Ljusnarsberg	5,24	5,00	7,01	5,33	4,40	4,93
Örebro	3,39	2,88	4,09	3,14	2,91	4,27
Kumla	2,37	1,98	2,95	1,96	1,84	2,64
Askersund	2,64	3,20	3,18	2,32	2,78	2,75
Karlskoga	3,68	4,44	6,56	3,11	3,47	5,13
Nora	3,20	2,90	4,83	2,59	2,40	4,08
Lindesberg	3,17	3,09	3,77	2,63	2,64	3,19
Örebro län	3,25	3,13	4,33	2,91	2,83	3,98
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 833	2,9	2,2
Kvarstående lediga platser	1 212	0,7	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,0	2,6
I beredskapsarbete	1 002	0,6	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 655	1,0	0,7
I ungdomslag	753	0,4	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	248	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Skinnskatteberg	5 346	5 237	5 254	98,6	98,0	98,3	21,2	21,4
Surahammar	11 439	11 159	11 206	98,2	97,6	98,0	15,7	15,9
Heby	13 378	13 096	13 181	97,8	97,9	98,5	20,5	20,3
Kungsör	8 606	8 378	8 291	96,7	97,4	96,3	17,9	17,8
Hallstahammar	18 237	16 681	16 622	92,4	91,5	91,1	16,6	16,9
Norberg	6 843	6 481	6 488	94,8	94,7	94,8	21,5	21,4
Västerås	117 487	117 732	117 563	100,2	100,2	100,1	16,4	16,7
Sala	20 936	21 112	21 231	100,3	100,8	101,4	20,4	20,3
Fagersta	15 121	13 871	13 753	92,5	91,7	91,0	22,1	22,5
Köping	27 201	26 296	26 280	96,9	96,7	96,6	18,5	18,8
Arboga	14 944	14 380	14 384	96,6	96,2	96,3	19,9	20,4
Västmanlands län	259 538	254 423	254 253	98,2	98,0	98,0	18,0	18,2
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Skinnskatteberg	- 54	- 34	21	- 10,1	- 6,5	4,0
Surahammar	- 24	- 209	35	- 2,1	- 18,6	3,1
Heby	109	- 60	84	8,1	- 4,6	6,4
Kungsör	- 3	- 5	- 80	- 0,3	- 0,6	- 9,6
Hallstahammar	- 195	- 187	- 49	- 10,7	- 11,1	- 2,9
Norberg	47	- 41	33	6,9	- 6,3	5,1
Västerås	- 8	- 145	- 523	- 0,1	- 1,2	- 4,4
Sala	26	- 38	138	1,2	- 1,8	6,5
Fagersta	- 151	- 172	- 66	- 10,0	- 12,3	- 4,8
Köping	- 66	- 131	- 9	- 2,4	- 5,0	- 0,3
Arboga	114	- 29	13	7,6	- 2,0	0,9
Västmanlands län	- 205	- 1 051	- 403	- 0,8	- 4,1	- 1,6
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Skinnskatteberg	3,46	4,23	4,45	2,80	3,60	3,96
Surahammar	3,80	4,20	6,37	4,04	3,97	5,27
Heby	2,84	3,28	4,20	2,38	3,11	3,63
Kungsör	3,97	4,77	4,73	3,03	3,74	3,26
Hällstahammar	3,35	3,85	5,63	2,93	3,52	4,98
Norberg	3,41	3,47	4,52	3,33	3,40	4,00
Västerås	2,61	2,48	4,29	2,35	2,14	3,82
Sala	2,57	2,66	4,57	2,09	2,11	3,40
Fagersta	3,97	3,47	5,59	2,42	2,33	3,88
Köping	3,09	3,68	4,55	3,24	3,81	5,32
Arboga	3,26	3,66	3,99	2,57	3,25	3,79
Västmanlands län	2,96	3,08	4,61	2,61	2,71	4,11
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	4 255	2,6	2,2
Kvarstående lediga platser	1 313	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,2	2,6
I beredskapsarbete	518	0,3	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	864	0,5	0,7
I ungdomslag	869	0,5	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	247	0,2	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Vansbro	8 523	8 043	7 942	95,6	94,4	93,2	27,7	27,8
Malung	11 971	11 626	11 579	97,6	97,1	96,7	22,9	23,1
Gagnef	9 842	9 788	9 846	100,4	99,5	100,0	20,8	20,8
Leksand	13 572	13 914	13 983	102,6	102,5	103,0	25,8	25,7
Rättvik	11 194	10 947	10 973	98,0	97,8	98,0	28,6	28,7
Orsa	7 354	7 239	7 282	100,0	98,4	99,0	24,4	24,4
Älvdalen	8 348	8 272	8 253	99,0	99,1	98,9	23,6	23,9
Smedjebacken	13 389	13 194	13 100	99,2	98,5	97,8	18,6	18,7
Mora	19 376	19 925	19 993	102,7	102,8	103,2	20,2	20,3
Falun	50 597	51 900	52 202	102,1	102,6	103,2	18,3	18,4
Borlänge	46 794	45 966	45 990	98,0	98,2	98,3	17,8	18,0
Säter	10 874	11 276	11 318	103,0	103,7	104,1	18,4	18,7
Hedemora	17 063	16 748	16 724	99,0	98,2	98,0	21,9	21,8
Avesta	26 376	24 814	24 731	94,7	94,1	93,8	22,1	22,2
Ludvika	31 695	29 539	29 414	94,4	93,2	92,8	23,4	23,5
Kopparbergs län	286 968	283 191	283 330	98,9	98,7	98,7	21,1	21,2
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Vansbro	25	- 35	- 32	2,9	- 4,3	- 4,0
Malung	71	- 46	- 5	5,9	- 3,9	- 0,4
Gagnef	16	- 14	65	1,6	- 1,4	6,6
Leksand	208	58	129	15,3	4,2	9,2
Rättvik	203	- 61	124	18,1	- 5,6	11,3
Orsa	86	5	41	11,7	0,7	5,6
Älvdalen	- 30	6	11	- 3,6	0,7	1,3
Smedjebacken	19	- 46	- 73	1,4	- 3,5	- 5,6
Mora	259	107	76	13,4	5,4	3,8
Falun	446	125	219	8,8	2,4	4,2
Borlänge	341	- 441	- 87	7,3	- 9,6	- 1,9
Säter	227	48	10	20,9	4,3	0,9
Hedemora	50	- 94	- 3	2,9	- 5,6	- 0,2
Avesta	- 72	- 293	- 26	- 2,7	- 11,7	- 1,1
Ludvika	- 168	- 199	- 58	- 5,3	- 6,7	- 2,0
Kopparbergs län	1 681	- 880	391	5,9	- 3,1	1,4
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Vansbro	4,41	4,89	6,08	4,13	4,37	5,35
Malung	4,28	3,99	5,71	2,99	2,21	3,12
Gagnef	3,21	3,48	4,26	2,77	3,08	4,12
Leksand	3,34	3,39	3,79	2,87	2,97	3,28
Rättvik	4,33	3,90	5,59	3,89	3,76	4,92
Orsa	3,59	3,08	4,89	2,70	2,10	3,74
Älvdalen	4,36	3,44	6,41	4,35	3,68	6,71
Smedjebacken	4,34	5,85	6,66	3,86	4,87	6,64
Mora	2,51	2,20	3,95	2,10	1,78	3,13
Falun	2,61	2,44	4,25	2,14	2,14	3,43
Borlänge	3,51	3,68	6,17	3,04	3,33	5,52
Säter	2,03	1,84	3,23	1,88	1,80	2,88
Hedemora	2,47	2,58	3,57	2,28	2,11	2,96
Avesta	3,51	3,79	6,00	3,49	3,57	5,09
Ludvika	4,33	4,85	7,39	4,23	4,42	6,85
Kopparbergs län	3,38	3,45	5,33	2,99	3,03	4,63
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	5 154	3,0	2,2
Kvarstående lediga platser	1 526	0,9	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,4	2,6
I beredskapsarbete	940	0,5	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 379	0,8	0,7
I ungdomslag	890	0,5	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	252	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Ockelbo	6 663	6 444	6 456	96,6	96,7	96,9	24,3	23,9
Hofors	13 170	12 314	12 293	93,9	93,5	93,3	21,5	21,3
Ovanåker	13 785	13 531	13 457	98,8	98,2	97,6	21,3	21,4
Nordanstig	11 962	11 551	11 457	97,0	96,6	95,8	23,7	23,5
Ljusdal	21 595	21 030	20 958	98,0	97,4	97,1	24,9	24,9
Gävle	87 378	87 431	87 474	100,5	100,1	100,1	18,6	18,8
Sandviken	42 866	40 096	39 876	94,3	93,5	93,0	20,9	21,0
Söderhamn	31 186	29 895	29 709	97,1	95,9	95,3	21,6	21,7
Bollnäs	27 877	27 819	27 659	100,0	99,8	99,2	21,2	21,4
Hudiksvall	37 538	37 580	37 568	100,2	100,1	100,1	20,3	20,3
Gävleborgs län	294 020	287 691	286 907	98,3	97,8	97,6	20,7	20,8
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Ockelbo	127	- 65	29	19,1	- 10,1	4,5
Hofors	- 261	- 58	9	- 19,8	- 4,7	0,7
Ovanåker	107	4	- 50	7,8	0,3	- 3,7
Nordanstig	131	2	- 42	11,0	0,2	- 3,7
Ljusdal	194	- 15	39	9,0	- 0,7	1,9
Gävle	129	17	44	1,5	0,2	0,5
Sandviken	- 164	- 222	- 151	- 3,8	- 5,5	- 3,8
Söderhamn	8	- 73	- 106	0,3	- 2,4	- 3,6
Bollnäs	247	- 162	- 83	8,9	- 5,8	- 3,0
Hudiksvall	253	- 64	49	6,7	- 1,7	1,3
Gävleborgs län	771	- 636	- 262	2,6	- 2,2	- 0,9
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ockelbo	3,08	3,85	4,46	2,92	3,75	5,67
Hofors	2,49	3,72	4,32	1,98	2,84	3,20
Ovanåker	3,33	4,00	4,85	3,44	4,41	5,18
Nordanstig	3,45	3,95	5,66	3,73	3,99	5,96
Ljusdal	5,56	5,69	9,04	4,76	4,73	8,06
Gävle	3,28	3,19	5,47	3,03	3,03	5,25
Sandviken	3,75	4,61	6,87	3,65	4,53	6,70
Söderhamn	4,22	3,84	7,06	4,29	4,06	6,79
Bollnäs	3,82	3,53	6,39	3,54	3,53	6,25
Hudiksvall	4,27	4,53	7,27	3,88	3,90	6,41
Gävleborgs län	3,75	3,94	6,31	3,53	3,73	6,00
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6 314	3,5	2,2
Kvarstående lediga platser	1 132	0,6	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		5,6	2,6
I beredskapsarbete	1 409	0,8	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 552	0,9	0,7
I ungdomslag	1 408	0,8	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	333	0,2	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Ånge	13 349	12 873	12 760	97,4	96,4	95,6	26,0	26,2
Timrå	18 872	18 269	18 374	96,9	96,8	97,4	17,8	17,9
Härnösand	27 756	27 287	27 252	98,5	98,3	98,2	20,6	20,8
Sundsvall	94 742	92 795	92 721	98,4	97,9	97,9	17,8	17,9
Kramfors	26 611	24 929	24 793	94,8	93,7	93,2	26,9	26,8
Sollefteå	26 053	25 305	25 184	97,5	97,1	96,7	24,8	25,0
Örnsköldsvik	60 552	59 631	59 248	98,9	98,5	97,8	19,7	19,9
Västernorrlands län	267 935	261 089	260 332	97,9	97,4	97,2	20,5	20,6
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Ånge	6	- 45	- 27	0,4	- 3,5	- 2,1
Timrå	- 58	- 69	112	- 3,1	- 3,8	6,1
Härnösand	139	- 137	- 15	5,0	- 5,0	- 0,6
Sundsvall	448	- 376	- 132	4,7	- 4,0	- 1,4
Kramfors	63	- 54	96	2,4	- 2,1	3,9
Sollefteå	43	- 17	- 23	1,7	- 0,7	- 0,9
Örnsköldsvik	- 156		- 299	- 2,6	0,0	- 5,0
Västernorrlands län	485	- 698	- 288	1,8	- 2,7	- 1,1
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Ånge	2,54	2,47	3,57	2,51	2,65	3,75
Timrå	4,46	4,16	6,94	3,62	3,78	6,07
Härnösand	2,69	1,93	3,72	2,51	1,86	4,50
Sundsvall	2,98	2,66	4,44	2,52	2,39	4,09
Kramfors	3,54	2,80	4,77	3,14	2,57	4,02
Sollefteå	3,71	3,31	4,44	3,55	3,12	4,80
Örnsköldsvik	2,43	2,87	3,77	2,48	2,88	4,10
Västernorrlands län	3,03	2,80	4,39	2,74	2,64	4,33
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 446	2,7	2,2
Kvarstående lediga platser	950	0,6	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,7	2,6
I beredskapsarbete	603	0,4	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 540	1,0	0,7
I ungdomslag	778	0,5	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	198	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Ragunda	7 571	7 206	7 109	96,9	95,2	93,9	27,5	27,7
Bräcke	9 224	8 701	8 578	95,3	94,3	93,0	26,3	25,9
Krokom	13 418	13 866	13 899	104,2	103,3	103,6	21,4	21,4
Strömsund	17 343	16 374	16 217	95,8	94,4	93,5	26,1	26,2
Åre	9 469	9 606	9 614	102,0	101,4	101,5	23,0	22,6
Berg	9 003	8 553	8 538	96,0	95,0	94,8	26,7	26,7
Härjedalen	13 096	12 575	12 520	97,2	96,0	95,6	25,2	25,5
Östersund	55 810	56 662	56 914	101,1	101,5	102,0	17,3	17,5
Jämtlands län	134 934	133 543	133 389	99,4	99,0	98,9	21,7	21,8
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Ragunda	34	- 30	- 46	4,5	- 4,1	- 6,5
Bräcke	48	- 63	- 61	5,2	- 7,2	- 7,1
Krokom	24	- 58	33	1,8	- 4,1	2,4
Strömsund	53	- 55	- 101	3,1	- 3,3	- 6,2
Åre	153	64	- 1	16,2	6,6	- 0,1
Berg	74	- 15	49	8,2	- 1,7	5,7
Härjedalen	62	- 118	2	4,7	- 9,3	0,2
Östersund	263	- 36	152	4,7	- 0,6	2,7
Jämtlands län	711	- 311	27	5,3	- 2,3	0,2
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Ragunda	3,68	3,39	6,53	3,14	2,75	5,73
Bräcke	2,41	1,91	3,04	2,19	1,55	2,59
Krokom	3,20	2,39	4,88	2,88	2,07	3,97
Strömsund	5,18	3,97	7,61	4,67	3,48	6,46
Åre	3,80	2,45	4,82	3,22	2,14	4,34
Berg	3,69	2,91	5,01	3,12	2,26	4,40
Härjedalen	4,50	3,53	6,54	3,68	3,04	5,65
Östersund	2,87	2,39	5,12	2,41	2,04	4,22
Jämtlands län	3,46	2,74	5,46	2,96	2,33	4,59
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 402
Kvarstående lediga platser	629	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,8	2,6
I beredskapsarbete	371	0,4	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	658	0,8	0,7
I ungdomslag	401	0,5	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	109	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Nordmaling	8 124	7 918	7 893	97,2	97,5	97,2	22,7	22,6
Bjurholm	3 354	3 008	2 989	91,5	89,7	89,1	29,1	29,2
Vindeln	7 101	6 538	6 496	93,5	92,1	91,5	25,4	26,1
Robertsfors	7 737	7 661	7 716	99,7	99,0	99,7	21,8	21,8
Norsjö	5 719	5 400	5 384	95,2	94,4	94,1	22,1	21,9
Malå	4 312	4 187	4 153	97,9	97,1	96,3	18,5	18,9
Storuman	8 330	8 106	7 978	98,5	97,3	95,8	19,6	20,3
Sorsele	3 923	3 659	3 624	94,0	93,3	92,4	26,4	26,8
Dorotea	3 972	3 804	3 808	96,2	95,8	95,9	26,1	26,4
Vännäs	8 093	8 123	8 165	100,3	100,4	100,9	19,3	19,6
Vilhelmina	8 681	8 574	8 480	99,5	98,8	97,7	21,4	21,5
Åsele	4 719	4 264	4 201	92,0	90,4	89,0	29,1	29,3
Umeå	81 088	85 698	86 816	105,0	105,7	107,1	12,6	12,8
Lycksele	14 493	13 997	13 909	97,1	96,6	96,0	19,2	19,6
Skellefteå	74 210	74 267	74 091	100,1	100,1	99,8	18,5	18,7
Västerbottens län	243 856	245 204	245 703	100,6	100,6	100,8	17,7	17,9
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Nordmaling	133	- 23	- 7	16,4	- 2,9	- 0,9
Bjurholm	- 24	- 47		- 7,2	- 15,3	0,0
Vindeln	29	- 107	- 17	4,1	- 16,1	- 2,6
Robertsfors	115	- 58	53	14,9	- 7,5	6,9
Norsjö	- 14	- 33	- 6	- 2,4	- 6,1	- 1,1
Malå	9	- 24	- 25	2,1	- 5,7	- 6,0
Storuman	- 2	- 75	- 115	- 0,2	- 9,1	- 14,4
Sorsele	13	- 69	- 26	3,3	- 18,7	- 7,2
Dorotea	30	- 16	8	7,6	- 4,2	2,1
Vännäs	80	25	21	9,9	3,1	2,6
Vilhelmina	- 3	- 52	- 92	- 0,3	- 6,0	- 10,8
Åsele	38	- 43	- 22	8,1	- 9,9	- 5,2
Umeå	566	310	443	7,0	3,6	5,1
Lycksele	- 69	- 105	- 99	- 4,8	- 7,5	- 7,1
Skellefteå	548	- 42	- 110	7,4	- 0,6	- 1,5
Västerbottens län	1 449	- 359	6	5,9	- 1,5	0,0
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Nordmaling	3,26	3,12	4,55	2,42	2,34	3,15
Bjurholm	4,15	4,51	4,51	3,32	3,18	2,38
Vindeln	2,49	2,81	3,15	1,91	2,09	2,19
Robertsfors	2,50	2,91	3,13	1,41	1,82	1,41
Norsjö	3,41	4,09	4,40	2,41	2,82	2,38
Malå	4,40	5,84	5,55	4,46	5,82	6,68
Storuman	5,18	4,74	8,10	5,41	4,67	8,72
Sorsele	5,37	6,06	4,98	4,43	4,67	4,10
Dorotea	5,45	5,36	6,81	4,07	3,65	4,82
Vännäs	2,55	2,77	4,43	2,06	1,97	3,48
Vilhelmina	4,84	3,65	5,96	4,15	3,35	5,29
Åsele	3,53	2,71	4,61	3,32	2,49	3,83
Umeå	2,63	2,21	4,26	2,68	2,39	4,16
Lycksele	2,83	2,30	4,82	2,62	2,10	4,63
Skellefteå	3,10	3,41	5,11	3,20	3,23	5,56
Västerbottens län	3,11	3,01	4,80	2,98	2,82	4,66
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 594	3,0	2,2
Kvarstående lediga platser	1 189	0,8	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,9	2,6
I beredskapsarbete	488	0,3	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	1 922	1,2	0,7
I ungdomslag	667	0,4	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	225	0,1	0,1

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1980 = 100			% över 64 år	
	1980	1986	1987	1985	1986	1987	1986	1987
Arvidsjaur	8 392	8 136	8 098	97,5	96,9	96,5	22,4	22,5
Arjeplog	4 041	3 831	3 818	97,2	94,8	94,5	22,3	22,5
Jokkmokk	7 087	6 822	6 820	97,3	96,3	96,2	19,9	20,2
Överkalix	5 083	4 762	4 687	95,2	93,7	92,2	24,8	25,3
Kalix	19 599	19 213	19 143	98,7	98,0	97,7	18,9	19,1
Övertorneå	6 293	6 101	6 151	98,2	96,9	97,7	23,6	23,7
Pajala	8 763	8 646	8 599	99,1	98,7	98,1	22,5	23,1
Gällivare	24 711	23 254	22 908	95,2	94,1	92,7	14,7	15,0
Åvsbyn	9 624	9 414	9 387	98,3	97,8	97,5	18,6	19,0
Luleå	66 834	66 526	66 719	99,6	99,5	99,8	13,0	13,2
Piteå	38 402	38 688	38 828	101,2	100,7	101,1	15,8	16,0
Boden	28 848	28 981	29 117	100,6	100,5	100,9	17,8	18,0
Haparanda	9 672	9 955	10 007	102,8	102,9	103,5	18,0	18,1
Kiruna	29 705	26 710	26 551	90,4	89,9	89,4	11,4	11,8
Norrbottens län	267 054	261 039	260 833	98,2	97,7	97,7	16,2	16,4
Riket	8 317 937	8 381 515	8 414 083	100,5	100,8	101,2	18,7	18,8

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1987	1980	1985	1987
Arvidsjaur	195	- 62	- 11	23,2	- 7,6	- 1,4
Arjeplog	19	- 3	- 21	4,7	- 0,8	- 5,5
Jokkmokk	- 65	- 12	- 10	- 9,2	- 1,7	- 1,5
Överkalix	- 40	- 15	- 36	- 7,9	- 3,1	- 7,7
Kalix	183	- 120	- 57	9,3	- 6,2	- 3,0
Övertorneå	67	- 71	64	10,6	- 11,5	10,4
Pajala	10	- 5	- 13	1,1	- 0,6	- 1,5
Gällivare	- 48	- 234	- 411	- 1,9	- 9,9	- 17,9
Åvsbyn	71	- 73	- 57	7,4	- 7,7	- 6,1
Luleå	- 671	- 539	- 115	- 10,0	- 8,1	- 1,7
Piteå	98	- 73	23	2,6	- 1,9	0,6
Boden	37	- 93	115	1,3	- 3,2	3,9
Haparanda	230	- 57	62	23,8	- 5,7	6,2
Kiruna	- 627	- 457	- 292	- 21,1	- 17,0	- 11,0
Norrbottens län	- 541	- 1 814	- 759	- 2,0	- 6,9	- 2,9
Riket	9 505	11 003	20 907	1,1	1,3	2,5

Arbetslöshet (%)

Kommun	1986			1987		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Arvidsjaur	5,31	4,54	6,54	5,28	4,73	7,18
Arjeplog	4,68	4,35	4,15	3,98	3,48	3,50
Jokkmokk	3,97	3,15	4,07	3,66	2,98	3,92
Övertorneå	6,19	4,01	8,39	5,26	2,93	6,93
Kalix	5,49	4,95	8,31	5,30	4,32	7,77
Övertorneå	8,82	7,96	8,44	7,52	5,99	8,29
Pajala	9,82	7,25	9,28	9,96	7,88	9,94
Gällivare	5,13	3,77	7,88	5,05	3,58	7,47
Älvsbyn	7,17	7,53	8,70	6,15	6,64	6,49
Luleå	3,64	3,33	5,18	3,14	2,88	4,55
Piteå	4,09	3,98	6,45	3,74	3,60	5,60
Boden	3,51	2,84	4,45	2,73	2,34	3,95
Haparanda	8,84	7,83	10,70	7,99	7,22	10,30
Kiruna	8,19	7,94	11,21	8,17	8,17	11,90
Norrbottens län	5,19	4,59	7,05	4,77	4,22	6,62
Riket	2,52	2,56	3,69	2,21	2,25	3,22

Arbetsmarknadsläget år 1987

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	8 084	4,8	2,2
Kvarstående lediga platser	1 175	0,7	0,9
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,9	2,6
I beredskapsarbete	1 734	1,0	0,3
I arbetsmarknadsutbildning	3 569	2,1	0,7
I ungdomslag	1 389	0,8	0,3
Anställda med rekryteringsstöd	589	0,3	0,1

